

ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΚΡΗΤΗΣ

Σχολή Επαγγελματών Υγείας και Πρόνοιας
Τμήμα Κοινωνικής Εργασίας

Πτυχιακή Εργασία

Θέμα:

**ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗ ΑΠΟΨΕΩΝ ΚΑΙ ΣΤΑΣΕΩΝ ΤΩΝ ΑΙΤΟΥΝΤΩΝ ΑΣΥΛΟ ΚΑΙ
ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΜΕΝΩΝ ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΙΣ ΑΝΑΓΚΕΣ, ΤΑ
ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΤΟ ΒΑΘΜΟ ΕΝΤΑΞΗΣ ΤΟΥΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ
ΚΟΙΝΩΝΙΑ. Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΗΣ ΑΘΗΝΑΣ.**

Συντάκτες:

**Περδικάκης Νικόλαος
Χασαπάκου Διονυσία**

Επιβλέπουσα καθηγήτρια:

Κα Οικονόμου Κατερίνα

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Εισαγωγή.....	6
---------------	---

Α΄ ΜΕΡΟΣ – ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ

Κεφάλαιο 1^ο. Πρόσφυγες στην Ελλάδα.

1.1. Ιστορική αναδρομή.....	9
1.2. Ορισμοί του πρόσφυγα και του αιτούντος άσυλο.....	12

Κεφάλαιο 2^ο. Νομοθετικό πλαίσιο στην Ευρώπη

2.1. Ευρωπαϊκές νομοθεσίες για τους αιτούντες άσυλο και τους αναγνωρισμένους πρόσφυγες.....	16
2.2.1. Πολιτικές Ασύλου Ευρωπαϊκής Ένωσης.....	17
2.2.2. Ευρωπαϊκό Σύμφωνο για τη Μετανάστευση και το Άσυλο.....	19

Κεφάλαιο 3^ο. Νομοθετικό πλαίσιο στην Ελλάδα

3.1. Ελληνικό νομικό καθεστώς για τους πρόσφυγες - αιτούντες άσυλο.....	33
3.2. Η ελληνική νομοθεσία για το άσυλο.....	36

Κεφάλαιο 4^ο. Υποστηρικτικές Δομές και Πολιτικές ένταξης των Μ.Κ.Ο. και των κρατικών φορέων στην Ελλάδα για τους αιτούντες άσυλο και αναγνωρισμένους πρόσφυγες.

4.1. Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις.....	40
4.1.1. Γραφείο της Ύπατης Αρμοστείας των Ηνωμένων Εθνών για τους Πρόσφυγες (UNHCR).....	40
4.1.2. Ίδρυμα Κοινωνικής Εργασίας (IKE).....	41
4.1.3. Ελληνικό Συμβούλιο για τους πρόσφυγες (G.C.R.).....	42
4.1.4. Ελληνικός Ερυθρός Σταυρός (ΕΕΣ).....	43
4.1.5. Γιατροί του Κόσμου.....	44
4.1.6. Προγράμματα Ανάπτυξης και στήριξης και ιατρικής συνεργασίας (PRAKSIS).....	45
4.1.7. Κέντρα υποδοχής προσφύγων ως συντελεστές ένταξης αιτούντων άσυλο/Προσφύγων.....	45
4.2. Κρατικοί φορείς.....	49

4.2.1. Υπουργείο Υγείας (Υπουργείο Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης).....	49
4.2.2. Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης.....	50
4.2.3. Υπουργείο Δημόσιας Τάξης (Υπουργείο Προστασίας του πολίτη).....	55
4.2.4. Υπουργείο Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης.....	55
4.2.5. Συνήγορος του πολίτη.....	57

Κεφάλαιο 5^ο. Προβλήματα και ανάγκες προσφύγων και αιτούντων άσυλο.

5.1. Ανάγκες και προβλήματα των πληθυσμιακών ομάδων των αιτούντων άσυλο και των προσφύγων.....	60
5.2. Παρουσίαση των προβλημάτων των προσφύγων/ αιτούντων άσυλο σύμφωνα με την Ύπατη Αρμοστεία.....	62

Β΄ ΜΕΡΟΣ - ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ

Κεφάλαιο 6^ο. Περιγραφή της Έρευνας.

6.1. Σκοπός της Έρευνας.....	68
6.1.2. Υποθέσεις εργασίας.....	69
6.2. Μεθοδολογία της έρευνας.....	69
6.2.1. Πεδίο μελέτης.....	70
6.2.2. Δειγματοληψία - Συλλογή πληροφοριών.....	70
6.2.3. Ερευνητικό εργαλείο- τεχνικές συλλογής πληροφοριών.....	71
6.2.4. Στατιστική ανάλυση.....	72
6.2.5. Εκτίμηση δυσκολιών κατά την διεξαγωγή της έρευνας- Ενέργειες για άρση των δυσκολιών.....	72
6.2.6. Ηθικά ζητήματα.....	74
6.2.7. Χρονοδιάγραμμα.....	74

Κεφάλαιο 7^ο. Παρουσίαση Αποτελεσμάτων.

7.1. Στάδια παρουσίασης αποτελεσμάτων.....	75
7.2. Παρουσίαση αποτελεσμάτων.....	76

Κεφάλαιο 8^ο. Συζήτηση – Συμπεράσματα.

8.1. Συζήτηση αποτελεσμάτων.....	89
----------------------------------	----

8.1.1. Υποθέσεις Εργασίας.....	108
8.2. Συμπεράσματα.....	118
Κεφάλαιο 9^ο. Προτάσεις	
9.1. Προτάσεις για νομική κατοχύρωση – αποτελεσματικότερη χορήγηση ασύλου...	121
9.1.1. Screening από ειδικούς φορείς.....	122
9.1.2. Προτάσεις για ενιαία και δίκαιη διαδικασία ασύλου.....	125
9.2. Προτάσεις Συνηγόρου του Πολίτη.....	127
9.2.1. Προτάσεις για ένταξη και αγορά εργασίας.....	127
9.2.2. Καλές πρακτικές Ο.Α.Ε.Δ.....	130
9.3. Προτάσεις για επιμόρφωση και εκπαίδευση.....	131
9.3.1. Προτάσεις για αξιοπρεπή διαβίωση και καταπολέμηση ρατσισμού.....	132
9.3.2. Προτάσεις για συμβουλευτική και άτυπη εκπαίδευση.....	133
9.3.3. Ενίσχυση της προσφοράς των Μ.ΚΟ αλλά και των κρατικών φορέων.....	134
9.4. Ρόλος της Κοινωνικής Εργασίας στην Ένταξη των προσφύγων και αιτούντων άσυλο.....	135
Βιβλιογραφία.....	138
Παράρτημα.....	146
Ερευνητικό εργαλείο.....	147
Γραφήματα.....	155
Συσχετιζόμενες μεταβλητές.....	190
Πίνακες.....	200

Αυτή η εργασία αφιερώνεται σε όλους όσους μας στήριξαν κατά τη διάρκεια εκπόνησής της

Ευχαριστούμε τους

Κα Οικονόμου Κατερίνα για την συνεχή παρουσία και υποστήριξη της

Τους γονείς και φίλους μας

Και κυρίως το προσωπικό της Μ.Κ.Ο. «PRAKSIS»

και τους πρόσφυγες που χωρίς αυτούς δεν θα ήταν δυνατή η εκπόνηση της έρευνας

ALONE I GO WITH MY SORROW

ALONE GOES MY SENTENCE

TO RUN IS MY DESTINY

TO ESCAPE THE LOW

LOST IN THE HEART OF THE GREAT BABYLON

THEY CALL ME CLANDESTINE

FOR NOT HAVING ANY PAPERS

TO A CITY OF THE NORTH

I WENT TO WORK

I LEFT MY LIFE

BETWEEN CEUTA AND GIBRALTAR

I'M A LINE IN THE SEA

A GHOST IN THE CITY

MY LIFE IS FORBIDDEN

SO SAYS THE AUTHORITY

Εισαγωγή

Μια από τις μεγαλύτερες προκλήσεις του 21^{ου} αιώνα είναι η μέριμνα ώστε να μπορούν οι άνθρωποι να απολαμβάνουν, σε όλα τα μέρη του κόσμου ασφάλεια και ελευθερία: ασφάλεια από ένοπλες συγκρούσεις, βία, παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και φτώχεια και ελευθερία να αξιοποιούν τις προσωπικές τους δυνατότητες, να συμμετέχουν στη διακυβέρνηση της χώρας τους και να εκφράζουν την ατομική και συλλογική τους ταυτότητα. Όπως έχει φανεί σε μια σειρά από πρόσφατες προσφυγικές κρίσεις, οι άνθρωποι που δεν απολαμβάνουν αυτή την ασφάλεια και την ελευθερία ίσως να μην έχουν άλλη εναλλακτική λύση παρά να εγκαταλείψουν την πατρίδα τους και να αναζητήσουν καταφύγιο σε ένα άλλο κράτος. Αυτές οι υποχρεωτικές μεταναστεύσεις ενδέχεται να δημιουργήσουν με την σειρά τους καινούριες μορφές έντασης και αστάθειας, ιδιαίτερα σε χώρες που, ενώ δεν έχουν την δυνατότητα να καλύψουν τις ανάγκες των δικών τους πολιτών, βρίσκονται αντιμέτωπες και με εκείνες των χιλιάδων προσφύγων, οι οποίοι συναντούν συνεχώς την αυξανόμενη απόρριψη και άρνηση www.unhcr.gr.

Τα αίτια που εξωθούν τα άτομα των παραπάνω κατηγοριών να εγκαταλείψουν τις χώρες τους και να καταφύγουν σε άλλη χώρα ποικίλλουν. Ενδεικτικά θα μπορούσαν να αναφερθούν η κακή οικονομική κατάσταση των χωρών τους και η εξαθλίωση των πολιτών τους που στερούνται βασικά αγαθά για την επιβίωσή τους, οι τοπικοί πόλεμοι και εμφύλιες συρράξεις, οι φυσικές καταστροφές (πλημμύρες, σοβαρές κλιματολογικές αλλαγές) και πολλοί άλλοι λόγοι. Οι χώρες υποδοχής αλλογενών πληθυσμών πολλές φορές βρίσκονται σε αδυναμία να φιλοξενήσουν τις ευάλωτες αυτές πληθυσμιακές ομάδες. Μια από αυτές τις περιπτώσεις χωρών είναι και η Ελλάδα www.unhcr.gr.

Τα τελευταία χρόνια η Ελλάδα από χώρα αποστολής μεταναστών αποτελεί πλέον μια χώρα υποδοχής μεταναστών και προσφύγων. Για τους ανθρώπους αυτούς η χώρα μας αποτελεί ενδιάμεσο σταθμό για την τελική χώρα μετεγκατάστασης ή και τον τελικό προορισμό τους. Φτάνοντας στη χώρα υποδοχής οι άνθρωποι αυτοί δίνουν καθημερινά ένα δύσκολο αγώνα, προκειμένου να επιβιώσουν στο νέο περιβάλλον. Ο αγώνας αυτός αρχίζει με την κάλυψη των καθημερινών αναγκών. Συνεχίζεται με τη γνωριμία με τις επίσημες κρατικές δομές και τη γνώση των νόμων, των υποχρεώσεων και των δικαιωμάτων του πολίτη στη χώρα υποδοχής και φτάνει ως και την κοινωνικό-πολιτισμική προσαρμογή www.unhcr.gr.

Με αφορμή τα παραπάνω, αποφασίσαμε να καταπιαστούμε και να διερευνήσουμε βαθύτερα την Ελληνική πραγματικότητα σε θέματα που αφορούν αιτούντες άσυλο και

αναγνωρισμένους πρόσφυγες. Κατά πόσο δηλαδή θεωρούν οι ίδιοι ότι επιτυγχάνεται η ένταξη και κοινωνική τους ενσωμάτωση. Διερευνώντας λοιπόν τις αντιλήψεις τους και τις στάσεις τους σχετικά με τις ανάγκες τους και τα προβλήματά τους, θα προσπαθήσουμε να σκιαγραφήσουμε την πορεία που χαράσσεται προς την ένταξή τους και εάν τελικά αυτή επιτυγχάνεται.

Η συγκεκριμένη έρευνα αποσκοπεί στη διερεύνηση των παραγόντων εκείνων, οι οποίοι καθορίζουν την ένταξη ή μη των προσφύγων και των αιτούντων άσυλο στον ελλαδικό χώρο και συγκεκριμένα, σε ένα μεγάλο αστικό κέντρο όπως είναι η Αθήνα. Η διερεύνηση των παραγόντων θα πραγματοποιηθεί μέσα από τους άξονες ερωτημάτων όπου θα τίγονται ζητήματα όπως τα προβλήματά τους και ο τρόπος που τα αντιμετωπίζουν κατά την άφιξή τους στην Ελλάδα αλλά και κατά την διάρκεια της παραμονής τους στην χώρα, οι ανάγκες που έχουν, όπως η προώθησή τους στην αγορά εργασίας σε συνδυασμό με την παροχή άτυπης εκπαίδευσης και κατάρτισης στα άτομα. Επιπλέον όλα τα παραπάνω θα εξετασθούν μέσω των προσδοκιών που έχουν τα άτομα αυτά από τους κρατικούς φορείς και από μη κυβερνητικές οργανώσεις.

Σύμφωνα με την κατανομή των κεφαλαίων μας στο θεωρητικό μέρος παρουσιάζουμε αρχικά στο πρώτο κεφάλαιο κάποιους βασικούς ορισμούς ως προς τη διαφοροποίηση αιτούντος άσυλο και πρόσφυγα και παράλληλα επισημαίνουμε τη διαφορά των τελευταίων με τον ορισμό του μετανάστη. Εδώ πρέπει να πούμε πως πολλές φορές στην βιβλιογραφία, στις έρευνες αλλά και στην κοινή γνώμη οι όροι αυτοί συγχέονται. Ωστόσο εμείς εστιάζουμε στο προσφυγικό ζήτημα και προσπαθούμε να αποσαφηνίσουμε αυτούς τους όρους κάνοντας ελάχιστες αναφορές στους αμιγώς οικονομικούς μετανάστες.

Στη συνέχεια στο δεύτερο κεφάλαιο περιγράφονται τα νομοθετικά πλαίσια στην ευρώπη και στην Ελλάδα σχετικά με την μετανάστευση και το άσυλο. Γίνονται αναφορές σε προεδρικά διατάγματα που καθορίζουν την πορεία, την προστασία, τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις των προσφύγων και αιτούντων άσυλο.

Στο τρίτο κεφάλαιο γίνεται παρουσίαση και εκτενής αναφορά των φορέων κρατικών και μη που στηρίζουν και ενισχύουν την εν λόγω πληθυσμιακή ομάδα που μελετούμε στην εργασία μας.

Κλείνοντας το θεωρητικό μέρος, στο τέταρτο κεφάλαιο παραθέτουμε τα προβλήματα και τις ανάγκες των προσφύγων και αιτούντων άσυλο, όπως αυτά ορίζονται από την Ύπατη Αρμοστεία.

Εν συνεχεία ακολουθεί το δεύτερο μέρος της εργασίας μας το οποίο είναι το

ερευνητικό.

Το ερευνητικό μέρος αποτελείται από κεφάλαια τα οποία μιλούν κατεξοχήν για το προϊόν που εξήχθη από την έρευνά μας, Εκεί παρατίθενται τα αποτελέσματα τα οποία συζητούνται και συσχετίζονται μεταξύ τους αλλά και με το θεωρητικό μέρος της εργασίας μας. Εξάγονται συμπεράσματα βάσει των αποτελεσμάτων που προέκυψαν, καθώς και μέσα από την επαλήθευση ή τη διάψευση των υποθέσεων εργασίας δημιουργούνται νέοι προβληματισμοί και προτάσεις πάνω στο ζήτημα που μας απασχόλησε.

Στο έκτο κεφάλαιο περιγράφουμε τα βασικά στοιχεία που συνθέτουν την έρευνά μας, όπως το σκοπό, τις υποθέσεις εργασίας, το πεδίο μελέτης, τη δειγματοληψία, το ερευνητικό εργαλείο (ερωτηματολόγιο), τις τεχνικές συλλογής πληροφοριών, τον τρόπο που επεξεργαστήκαμε τα δεδομένα (στατιστική ανάλυση), τις δυσκολίες που συναντήσαμε και πώς τις αντιμετωπίσαμε ώστε να είναι προσπελάσιμες και τέλος τα ηθικά ζητήματα που αφορούν στην έρευνα καθώς, και το χρονοδιάγραμμα που ορίστηκε γι' αυτήν.

Στο έβδομο κεφάλαιο παρουσιάζουμε με σύντομη περιγραφή τα στάδια που παρουσιάζονται τα αποτελέσματα και στο υποκεφάλαιο που ακολουθεί παρουσιάζουμε όλα τα αποτελέσματα που προέκυψαν από το ερωτηματολόγιο αναλυτικά.

Στο όγδοο κεφάλαιο παρατίθεται η συζήτηση των αποτελεσμάτων που προέκυψαν σχετικά με το προσφυγικό ζήτημα, γίνονται αναφορές στη θεωρία και μελετώντας αν διαψεύδονται ή επιβεβαιώνονται οι υποθέσεις εργασίας μας εξάγουμε και συζητάμε διάφορα συμπεράσματα που αφορούν στη συγκεκριμένη πληθυσμιακή ομάδα.

Κλείνοντας όλη την εργασία στο ένατο κεφάλαιο, και ως εν δυνάμει κοινωνικοί επιστήμονες, αξιοποιούμε τις πηγές που διαβάσαμε, προβληματιζόμαστε και παρουσιάζουμε προτάσεις που θα βελτίωναν τη ζωή των ατόμων αυτών, προτάσεις που μπορούν να αμβλύνουν τα προβλήματά τους και να σχεδιάσουν προοπτικές για επίτευξη του μέγιστου δυνατού βαθμού ένταξής τους στην εκάστοτε κοινωνία και εν προκειμένω στην τοπική.

Α΄ ΜΕΡΟΣ – ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ

Κεφάλαιο 1^ο: Πρόσφυγες στην Ελλάδα.

1.1. Ιστορική αναδρομή.

Ένας πρόσφυγας είναι ένα άτομο που προσπαθεί να ξεφύγει από μία ένοπλη σύγκρουση, δίωξη ή φυσική καταστροφή. Λόγω βάσιμου φόβου ότι θα υποστεί δίωξη για λόγους φυλής, θρησκείας, εθνικότητας, ιδιότητας μέλους συγκεκριμένης κοινωνικής ομάδας, ή πολιτικών πεποιθήσεων, βρίσκεται εκτός της χώρας της ιθαγένειάς τους, και αδυνατεί ή, εξαιτίας του φόβου του αυτού, επιθυμεί να θέσει τον εαυτό του υπό την προστασία της χώρας (Convention Relating to the Status of Refugees, 1951).

Από αρχαιοτάτων χρόνων υπήρχε η έννοια της προστασίας των ατόμων που είχαν ανάγκη και αναζητούσαν καταφύγιο και προστασία από τους Θεούς. Ένα πρόσωπο το οποίο κατέφευγε σε έναν ιερό τόπο δεν θα μπορούσε να πάθει κάποια ζημιά χωρίς αυτό να προκαλέσει την θεϊκή τιμωρία. Η ιδέα αυτή ήταν αποδεκτή από τους αρχαίους Έλληνες και τους αρχαίους Αιγύπτιους. Ωστόσο, το δικαίωμα να ζητήσουν άσυλο σε μια εκκλησία ή άλλα ιερό τόπο, εμφανίζεται για πρώτη φορά σε νομοθεσία από τον Βασιλιά Ethelbert του Kent το 600 μ.Χ. Παρόμοιοι νόμοι εφαρμόζονται σε ολόκληρη την Ευρώπη κατά τον Μεσαίωνα. Ωστόσο, με την έλευση του ρομαντικού εθνικισμού στα τέλη του δέκατου όγδοου αιώνα στην Ευρώπη η έννοια της εθνικότητας έγινε αρκετά ουσιαστική και άτομα που διέσχιζαν τα σύνορα είχαν την υποχρέωση να ταυτοποιούνται. Οι διάφορες μετακινήσεις πληθυσμού που γίνονταν χωρίς περιορισμούς, τους προηγούμενους αιώνες έγιναν πιο περιορισμένες. Ωστόσο οι αιτίες που τις προκαλούσαν δεν έκλειψαν και σε πολλές περιπτώσεις έγιναν και πιο έντονες. Συνέπεια των αλλαγών αυτών είναι οι βίαιες μετακινήσεις των πληθυσμών ή αναγκαστικές μετακινήσεις οι οποίες καλύπτονται κάτω από κάποιες συγκεκριμένες προϋποθέσεις υπό την έννοια του πρόσφυγα προκειμένου να έχουν κάποια προστασία από τα κράτη στα οποία καταφεύγουν.

Υπάρχουν πολλοί υποψήφιοι για τους οποίους ο όρος "πρόσφυγας" θα ίσχυε αναδρομικά με την εφαρμογή του το 1951. Για παράδειγμα, μετά το διάταγμα του Fontainebleau το 1685 τέθηκε εκτός νόμου ο προτεσταντισμός στη Γαλλία, και εκατοντάδες χιλιάδες άτομα κατέφυγαν στην Αγγλία, την Ολλανδία, την Ελβετία, τη Νότια Αφρική, τη Γερμανία και την Πρωσία. Διάφορες ομάδες ατόμων ορίστηκαν επίσημα ως πρόσφυγες από τον Α΄ Παγκόσμιο Πόλεμο.

Ο πρώτος διεθνής συντονισμός για τα ζητήματα των προσφύγων έγινε από την Ύπατη Αρμοστεία για τους Πρόσφυγες της Κοινωνίας των Εθνών. Η Επιτροπή, με επικεφαλής τον Fridtjof Nansen, ιδρύθηκε το 1921 για να βοηθήσει τα περίπου 1.500.000 άτομα που έφυγαν από τη Ρωσική Επανάσταση του 1917 και τον εμφύλιο πόλεμο (1917-1921), οι περισσότεροι εκ των οποίων αριστοκράτες που δραπετεύουν από την κομμουνιστική κυβέρνηση. Το 1923, η εντολή της Επιτροπής επεκτάθηκε για να συμπεριλάβει τους περισσότερους από ένα εκατομμύριο Αρμένιους που εγκατέλειψαν την τουρκική Μικρά Ασία το 1915 και 1923, λόγω μιας σειράς γεγονότων που είναι γνωστά ως γενοκτονία των Αρμενίων. Κατά τα επόμενα αρκετά χρόνια, η εντολή επεκτάθηκε στους Ασσύριους και Τούρκους πρόσφυγες (The Nobel Peace Prize, 1938). Σε όλες αυτές τις περιπτώσεις, πρόσφυγας ορίζεται ως ένα άτομο σε μια ομάδα για την οποία η Κοινωνία των Εθνών είχε εγκρίνει τον ορισμό. Το 1923 η ανταλλαγή πληθυσμών μεταξύ Ελλάδας και Τουρκίας, στην οποία συμμετέχουν περίπου δύο εκατομμύρια άνθρωποι, οι περισσότεροι εκ των οποίων έγιναν πρόσφυγες με τη βία και de jure εκδιώχθηκαν από την πατρίδα τους στην οποία έμεναν για αιώνες ή χιλιετίες, στο πλαίσιο της συνθήκης της Λοζάνης.

Ο Immigration Act του 1924 είχε στόχο τον περαιτέρω περιορισμό των Νότιων και Ανατολικών Ευρωπαίων (κυρίως Εβραίων, Ιταλών και Σλάβων) οι οποίοι είχαν αρχίσει να εισέρχονται στη χώρα σε μεγάλους αριθμούς στην αρχή του 1890 (Justin McCarthy, 1995).

Το 1930, ιδρύθηκε το Διεθνές Γραφείο Nansen για τους Πρόσφυγες ως διάδοχος οργανισμός της Επιτροπής. Η πιο αξιοσημείωτη επιτυχία ήταν το διαβατήριο Nansen, το διαβατήριο για τους πρόσφυγες, για το οποίο είχε απονεμηθεί το βραβείο Νόμπελ Ειρήνης 1938. Το Διεθνές Γραφείο Nansen μαστιζόταν από ανεπαρκή χρηματοδότηση, αύξηση του αριθμού των προσφύγων και την άρνηση μελών του Συνδέσμου να αφήσει το γραφείο για να βοηθήσουν τους πολίτες. Ανεξάρτητα από τις δυσχέρειες, κατάφερε να πείσει δεκατέσσερα κράτη να υπογράψουν τη Σύμβαση για τους πρόσφυγες του 1933, και να βοηθήσει περισσότερο από ένα εκατομμύριο πρόσφυγες (The Nobel Peace Prize, 1938). Η άνοδος του ναζισμού οδήγησαν σε μια τέτοια σοβαρή αύξηση σε πρόσφυγες από τη Γερμανία και το 1933 ο Σύνδεσμος δημιούργησε την Ύπατη Αρμοστεία για τους πρόσφυγες που έρχονταν από τη Γερμανία. Η εντολή αυτής της Ύπατης Αρμοστείας στη συνέχεια επεκτάθηκε για να συμπεριλάβει και άτομα από την Αυστρία.

Στις 31 Δεκεμβρίου 1938, τόσο το Nansen όσο και η Ύπατη Αρμοστεία

διαλύθηκαν και αντικαταστάθηκαν από το Γραφείο του Υπατού Αρμοστή για τους Πρόσφυγες στο πλαίσιο της προστασίας του Συνδέσμου (The Nobel Peace Prize, 1938). Οι συγκρούσεις και η πολιτική αστάθεια κατά τη διάρκεια του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου οδήγησαν πάρα πολλούς ανθρώπους σε αναγκαστική μετανάστευση. Το 1943, οι Σύμμαχοι δημιούργησαν την Διοίκηση των Ηνωμένων Εθνών για την Αρωγή και Αποκατάσταση (UNRRA) με σκοπό την παροχή βοήθειας σε περιοχές που ελευθερώθηκαν από τον άξονα, συμπεριλαμβανομένων των περιοχών της Ευρώπης και της Κίνας. Αυτό περιλάμβανε την επιστροφή επτά εκατομμυρίων προσφύγων, που ως τότε αναφέρονταν ως εκτοπισθέντες, στη χώρα καταγωγής τους και για τη δημιουργία καταυλισμών εκτοπισμένων για ένα εκατομμύριο πρόσφυγες, οι οποίοι αρνήθηκαν να επαναπατριστούν.

Η UNRRA έκλεισε το 1947, ημερομηνία κατά την οποία είχε ξεκινήσει η δράση του νεοσυσταθέντος Διεθνούς Οργανισμού για τους πρόσφυγες. Ο Διεθνής Οργανισμός Προσφύγων ήταν προσωρινός Οργανισμός των Ηνωμένων Εθνών (ΟΗΕ), ο οποίος είχε ιδρυθεί το 1945, με σκοπό να ολοκληρωθεί το έργο της UNRRA, δηλαδή ο επαναπατρισμός των προσφύγων ή η επανεγκατάσταση τους σε Ευρωπαϊκό έδαφος. Διαλύθηκε το 1952 μετά από την επιτυχή επανεγκατάσταση περίπου ενός εκατομμυρίου προσφύγων. Πρόσφυγας, στο εξής, είναι «ένα άτομο με διαβατήριο Nansen ή με ένα "Πιστοποιητικό" που εκδιδόταν από τη Διεθνή Οργάνωση» (The Columbia Electronic Encyclopaedia, 2006).

Η έννοια του πρόσφυγα επεκτάθηκε από την Σύμβαση του 1967 και από περιφερειακές συμβάσεις στην Αφρική και τη Λατινική Αμερική προκειμένου να περιλαμβάνει άτομα που εγκατέλειψαν την χώρα τους λόγω πολέμου ή βίας. Το πρόσωπο που επιθυμεί να αναγνωριστεί ως πρόσφυγας είναι ο αιτών άσυλο. Ως «πρόσφυγας» είχε οριστεί νομικά μια μεγάλη ομάδα του πληθυσμού που δραπέτευσαν από την Ανατολική Ευρώπη μετά τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο. Υπεύθυνο για το συντονισμό της προστασίας των προσφύγων είναι το Γραφείο του Υπατού Αρμοστή των Ηνωμένων Εθνών για τους Πρόσφυγες (UNHCR), το οποίο υπολόγιζε παγκοσμίως σε 8.400.000 τους πρόσφυγες, στις αρχές του 2006. Αυτός ήταν ο χαμηλότερος αριθμός από το 1980 (UNHCR, 2006).

Η κύρια εξαίρεση είναι τα 4.300.000 Παλαιστινίων προσφύγων, υπό την αιγίδα των Ηνωμένων Εθνών Υπηρεσίας Αρωγής και Έργων για τους πρόσφυγες της Παλαιστίνης στην Εγγύς Ανατολή (UNRWA), η μόνη ομάδα στην οποία πρέπει να χορηγηθεί καθεστώς πρόσφυγα και για τους απογόνους των προσφύγων, σύμφωνα με

τον παραπάνω ορισμό (UNRWA, 2006).

Η πλειονότητα των προσφύγων που εγκαταλείπουν τη χώρα τους ζητάνε άσυλο σε χώρες γειτονικές της χώρας της ιθαγένειας. Οι «βιώσιμες λύσεις» για τους πρόσφυγες, όπως ορίζεται από την Ύπατη Αρμοστεία και τις κυβερνήσεις, είναι: εθελοντικός επαναπατρισμός στη χώρα καταγωγής, τοπική ένταξη στη χώρα ασύλου και η επανεγκατάσταση σε τρίτη χώρα (UNHCR, 2003). Το Δεκέμβριο του 2005, μεγαλύτερη πηγή των προσφύγων αποτελούν χώρες όπως το Αφγανιστάν, το Ιράκ, η Μιανμάρ, το Σουδάν, και τα Παλαιστινιακά Εδάφη. Η χώρα με το μεγαλύτερο αριθμό των εσωτερικά εκτοπισμένων ατόμων είναι το Σουδάν, με πάνω από 5 εκατομμύρια (Encyclopaedia Britannica, 2004). Το Αζερμπαϊτζάν με 800.000 πρόσφυγες και εκτοπισθέντες είχε τον υψηλότερο κατά κεφαλήν πληθυσμό εκτοπισμένων στον κόσμο, σύμφωνα με μέτρηση του 2006 (UNICEF, 2006).

1.2. Ορισμοί του πρόσφυγα και του αιτούντος άσυλο.

Καθημερινά άνθρωποι αποφασίζουν να εγκαταλείψουν τα σπίτια τους, την κοινότητά τους και τη χώρα τους. Κάποιοι φεύγουν από φόβο για τη ζωή τους ή τη ζωή των οικείων τους. Άλλοι φεύγουν επειδή τους εξανάγκασαν η κοινωνική ή η οικονομική τους κατάσταση. Ένα από τα πιο σημαντικά δικαιώματα που είναι κοινό σε όλους τους πρόσφυγες, στους αιτούντες άσυλο, στους μετανάστες και σε αυτούς που εκτοπίζονται στο εσωτερικό της χώρας τους είναι το δικαίωμα στην ελευθερία από διακρίσεις. Σήμερα εκτιμάται ότι υπάρχουν περίπου 10,6 εκατομμύρια πρόσφυγες στον κόσμο.

Σύμφωνα με τη Συνθήκη του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες, που έχει υπογραφεί από 140 χώρες, πρόσφυγας είναι κάποιος που βρίσκεται εκτός της χώρας καταγωγής του και κινδυνεύει πραγματικά να υποστεί παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων του εξαιτίας της ταυτότητάς του ή των πεποιθήσεών του. Δεν μπορεί ή δεν θέλει να επιστρέψει, επειδή η κυβέρνησή του δεν μπορεί ή δεν θέλει να τον προστατέψει. Εξαιτίας της δίωξης που μπορεί να αντιμετωπίσει, ένας πρόσφυγας δικαιούται να προστατευθεί από εξαναγκαστική επιστροφή στη χώρα καταγωγής του. Εκτός από τα δικαιώματα που έχουν όλοι οι άνθρωποι, ο πρόσφυγας δικαιούται αυτήν την προστασία, όπως επίσης και προστασία από δίωξη για παράνομη είσοδο, έγγραφα ταυτότητας και ταξιδιωτικά έγγραφα και πρόσβαση σε μια μακροπρόθεσμη λύση. Αυτή μπορεί να είναι η ενσωμάτωση στη χώρα που του παρέχει άσυλο, η επανεγκατάσταση σε μια άλλη χώρα ή ο εθελούσιος επαναπατρισμός στη χώρα καταγωγής του, εφόσον

αυτή γίνεται με ασφάλεια και αξιοπρέπεια. Οι πρόσφυγες είναι μια υποομάδα της γενικότερης κατηγορίας των εκτοπισθέντων. Περιβαλλοντικοί πρόσφυγες (εκτοπισμένα άτομα λόγω των περιβαλλοντικών προβλημάτων, όπως η ξηρασία) δεν συμπεριλαμβάνονται στον ορισμό του «πρόσφυγα» βάσει του διεθνούς δικαίου, καθώς και των εσωτερικά εκτοπισμένων ατόμων. Σύμφωνα με τη διεθνή νομοθεσία περί προσφύγων, πρόσφυγας είναι κάποιος που προσπαθεί να βρει καταφύγιο σε μια ξένη χώρα λόγω του πολέμου και της βίας, ή από φόβο καταδίωξης "λόγω της φυλής, της θρησκείας, εθνικότητας, πολιτικών πεποιθήσεων ή ένταξης σε συγκεκριμένη κοινωνική ομάδα" (Η ορολογία προέρχεται από το αμερικανικό δίκαιο) (www.unhcr.org/refworld, 2007)

Ο αιτών άσυλο είναι ένα άτομο που αναζητά προστασία ως πρόσφυγας, ακόμα και αν δεν έχει επισήμως αναγνωριστεί ως τέτοιος. Συνήθως ο όρος αυτός αναφέρεται σε κάποιον ο οποίος αναμένει ακόμα από μια κυβέρνηση να αποφανθεί αν ο ίδιος είναι πρόσφυγας.

Μέχρι η αίτηση για άσυλο να γίνει δεκτή, το άτομο αναφέρεται ως αιτών άσυλο. Μόνο μετά την αναγνώριση του αιτούντος άσυλο ως πρόσφυγα, απολαμβάνει το καθεστώς του πρόσφυγα, το οποίο μεταφέρει ορισμένα δικαιώματα και υποχρεώσεις σύμφωνα με τη νομοθεσία της χώρας υποδοχής.

Η πρακτική εξέταση του αν ένα πρόσωπο είναι πρόσφυγας ή όχι επαφίεται πλέον συχνά σε ορισμένους κυβερνητικούς φορείς στο εσωτερικό της χώρας υποδοχής. Αυτό μπορεί να οδηγήσει σε μια κατάσταση όπου η χώρα δεν θα αναγνωρίσει το καθεστώς του πρόσφυγα στον αιτούντα άσυλο, δεν τους «βλέπει» ως νόμιμους μετανάστες και τους αντιμετωπίζει ως παράνομους αλλοδαπούς.

Από την άλλη πλευρά υπάρχουν αιτήματα από άτομα τα οποία δεν δικαιούνται το άσυλο και σε ένα χαλαρό περιβάλλον θα μπορούσαν να οδηγήσουν σε εκτροπή των πόρων από αυτούς που έχουν πραγματική ανάγκη. Το ποσοστό των αιτούντων άσυλο / προσφύγων οι οποίοι δεν πληρούν τα διεθνή πρότυπα των προσφύγων, και για τους οποίους η επανεγκατάσταση θεωρείται ορθή, διαφέρει από χώρα σε χώρα. Η πιο συχνή κατάληξη των αιτούντων άσυλο είναι η απέλαση, η οποία μπορεί να γίνει μερικές φορές και μετά τη φυλάκιση ή κράτηση, όπως στο Ηνωμένο Βασίλειο.

Η αίτηση για άσυλο μπορεί επίσης να γίνει στην ξηρά, συνήθως μετά από μία παράνομη άφιξη. Μερικές κυβερνήσεις είναι σχετικά ανεκτικές στην αποδοχή των αιτήσεων ασύλου στην ξηρά. Άλλες κυβερνήσεις όχι μόνο αρνούνται αλλά μπορούν να συλλάβουν ή να κρατούν αυτούς που επιχειρούν να ζητήσουν άσυλο.

Οι μη κυβερνητικές οργανώσεις που ασχολούνται με πρόσφυγες και αιτούντες άσυλο έχουν επισημάνει τις δυσκολίες για τους εκτοπισμένους να αναζητήσουν άσυλο σε δυτικές χώρες. Οι διαφορετικές πολιτικές μετανάστευσης συχνά επικεντρώνονται στην καταπολέμηση της παράνομης μετανάστευσης και στην ενίσχυση των συνοριακών ελέγχων, οι οποίοι μπορεί να αποτρέψουν την είσοδο των εκτοπισθέντων σε μία χώρα στην οποία θα μπορούσαν να καταθέσουν αίτηση ασύλου. Η αδυναμία των αιτούντων άσυλο να έχουν πρόσβαση σε τρίτες χώρες, προκειμένου να αιτηθούν άσυλο, μπορεί να τους αναγκάσει να επιχειρήσουν να εισέλθουν στις χώρες παράνομα χρησιμοποιώντας μεθόδους συχνά ακριβές και επικίνδυνες.

Ο εκτοπισμένος στο εσωτερικό της χώρας είναι ένα άτομο που αναγκάστηκε να καταφύγει από ένα μέρος της χώρας σε ένα άλλο. Η βασική διαφορά μεταξύ ενός εκτοπισμένου στο εσωτερικό της χώρας και ενός πρόσφυγα είναι ότι ο τελευταίος διέσχισε διεθνή σύνορα. Όπως και οι πρόσφυγες, οι εκτοπισμένοι στο εσωτερικό της χώρας φεύγουν λόγω προβλημάτων όπως ο πόλεμος, οι εθνικές εκκαθαρίσεις, η θρησκευτική καταδίωξη ή ο λιμός. Οι εκτοπισμένοι στο εσωτερικό της χώρας τους έχουν ανθρώπινα δικαιώματα. Αν και η κυβέρνησή τους είναι υποχρεωμένη να προστατεύει τα δικαιώματά τους, ένα από τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν είναι ότι η κυβέρνησή τους αδυνατεί ή δεν θέλει να τους προστατέψει. Εκτιμάται ότι υπάρχουν 18,1 εκατομμύρια εκτοπισμένοι στο εσωτερικό της χώρας τους (Δ.Ο.Μ., 2000).

Πολλές φορές συγχέεται ο όρος πρόσφυγα και ο όρος του μετανάστη. Αποσαφηνίζοντας λοιπόν μετανάστης είναι ένα άτομο που μετακινείται από ένα μέρος σε ένα άλλο. Είναι πιθανό να αναγκάζεται να φύγει επειδή φοβάται, λιμοκτονεί ή φοβάται πολύ για την ασφάλεια και προστασία της οικογένειάς του, μπορεί, όμως, να μετακινείται και οικειοθελώς, καθώς είναι δυνατό να συμβάλουν πολλοί λόγοι σε μια τέτοια απόφαση. Οι μετανάστες έχουν ανθρώπινα δικαιώματα, όπως το δικαίωμα στη ζωή, στην ελευθερία από αυθαίρετη κράτηση, στην ελευθερία από βασανιστήρια, καθώς και σε ένα ικανοποιητικό βιοτικό επίπεδο. Υπάρχουν κάποια διεθνή νομικά κριτήρια, τα οποία είναι συγκεκριμένα ως προς τα δικαιώματα των μεταναστών εργαζομένων, όπως η Διεθνής Σύμβαση για την Προστασία Όλων των Μεταναστών Εργαζομένων και των Μελών των Οικογενειών τους, η οποία τέθηκε σε ισχύ την 1η Ιουλίου 2003 (<http://www.amnesty.org.gr>, 2006).

Κατόπιν των προεκτεθέντων, στη διαδικασία αναγνώρισης ενός αλλοδαπού ως πολιτικού πρόσφυγα διακρίνονται οι εξής τρεις κατηγορίες αλλοδαπών:

1. οι αιτούντες άσυλο, στους οποίους χορηγείται ατελώς δελτίο αιτήσαντος άσυλο αλλοδαπού, με το οποίο τους επιτρέπεται η παραμονή στην ελληνική επικράτεια για όσο διάστημα εξετάζεται η αίτησή τους (άρθρο 5 Π.Δ. 220/2007). Το δελτίο είναι εξάμηνης διάρκειας και ανανεώνεται ανά εξάμηνο έως την έκδοση οριστικής απόφασης επί της αίτησης, (στην πρακτική είναι γνωστό και ως ροζ κάρτα),
2. οι αναγνωρισμένοι πολιτικοί πρόσφυγες, στους οποίους χορηγείται το ειδικό δελτίο ταυτότητας πολιτικού φυγάδα, καθώς και άδεια παραμονής ισχύος πέντε ετών, η οποία ανανεώνεται στη συνέχεια ανά πενταετία και
3. όσοι διαμένουν στην Ελλάδα προσωρινά για ανθρωπιστικούς λόγους, στους οποίους χορηγείται αντίστοιχη άδεια παραμονής για ανθρωπιστικούς λόγους, η οποία κατά λέξη ορίζεται ως ειδικό δελτίο υπό ανοχή διαμονής αλλοδαπού που δεν έχει αναγνωρισθεί ως πρόσφυγας, είναι ετήσιας διάρκειας και στη συνέχεια ανανεώνεται ανά έτος.

Κεφάλαιο 2^ο: Νομοθετικό πλαίσιο στην Ευρώπη.

2.1. Ευρωπαϊκές νομοθεσίες για τους αιτούντες άσυλο και τους αναγνωρισμένους πρόσφυγες.

☞ Το 1951 Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών σχετικά με το Καθεστώς των Προσφύγων. Αναφέρεται επίσης και ως Σύμβαση της Γενεύης.

☞ Το πρωτόκολλο του 1967 σχετικά με το καθεστώς των προσφύγων.

☞ Η ΟΑΕ 1969 σύμβαση που διέπει τις ειδικές πτυχές των Προσφύγων που έχουν προβλήματα στην Αφρική.

Δεκάδες χιλιάδες άτομα, πολλά από τα οποία έχουν ήδη υποστεί κακή μεταχείριση, καταφεύγουν στην Ε.Ε. κάθε χρόνο για να γλυτώσουν από τη δίωξη στη χώρα τους, λόγω της εθνοτικής τους καταγωγής ή των θρησκευτικών και πολιτικών τους πεποιθήσεων ή ακόμη επειδή ανήκουν σε συγκεκριμένη κοινωνική ομάδα. Σύμφωνα με το διεθνές δίκαιο, τα άτομα αυτά πρέπει να προστατεύονται, ακόμη κι αν εισέρχονται παράνομα στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Το 2003, η Ε.Ε. θέσπισε ελάχιστους κανόνες για τη μεταχείριση των ατόμων που ζητούν άσυλο, η νομοθεσία όμως αφήνει σημαντικά περιθώρια διακριτικής ευχέρειας στα κράτη μέλη, με αποτέλεσμα να παρατηρούνται σημαντικές διαφορές από τη μια χώρα στην άλλη (<http://ec.europa.eu/news/justice>).

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή προτείνει σήμερα την αναθεώρηση αυτών των κανόνων με στόχο τη βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης των αιτούντων άσυλο και τη ομοιόμορφη μεταχείρισή τους σε όλες τις χώρες της Ε.Ε. Τα άτομα που ζητούν άσυλο θα μπορούν να κρατούνται μόνο σε εξαιρετικές περιπτώσεις, όταν π.χ. αποτελούν απειλή για την τήρηση του νόμου και της τάξης. Τα ασυνόδευτα παιδιά δεν θα μπορούν να κρατούνται και τα συνοδευόμενα παιδιά θα μπορούν να κρατούνται μόνο αν η κράτηση είναι προς το συμφέρον τους. Οι κυβερνήσεις θα πρέπει επίσης να καταβάλλουν κάθε προσπάθεια για να εξασφαλίζουν στους αιτούντες άσυλο αξιοπρεπή στέγη, διατροφή και ένδυση καθώς και πρόσβαση στην υγειονομική περίθαλψη και την απασχόληση. Στα άτομα με ειδικές ανάγκες, όπως για παράδειγμα στα θύματα βασανιστηρίων, θα πρέπει να παρέχεται νομική και ιατρική βοήθεια (<http://ec.europa.eu/news/justice>).

Με δύο άλλες προτάσεις επιδιώκεται να διευκολυνθούν χώρες όπως η Ελλάδα, η

οποία αποτελεί σημαντικό σημείο εισόδου λαθρομεταναστών, καθώς και να βελτιωθεί η πρόσβαση των εθνικών αρχών σε δεδομένα μέσω των οποίων θα ταυτοποιούνται οι πρόσφυγες και θα αποφεύγονται οι πολλαπλές αιτήσεις χορήγησης ασύλου ή οι πρακτικές αναζήτησης του ευνοϊκότερου κράτους υποδοχής από τους αιτούντες άσυλο. Αν και οι αιτούντες άσυλο πρέπει να υποβάλλουν τις αιτήσεις τους στο κράτος μέλος εισόδου στην Ε.Ε., πολλοί από αυτούς ταξιδεύουν παράνομα στην Ευρώπη για να φθάσουν σε χώρα στην οποία έχουν περισσότερες πιθανότητες να αποκτήσουν άδεια παραμονής. Ο κανονισμός του Δουβλίνου επιτρέπει στα κράτη μέλη να στέλνουν τους πρόσφυγες πίσω στη χώρα εισόδου τους στην Ε.Ε. Η Επιτροπή προτείνει σήμερα τη δημιουργία μηχανισμού αναστολής της επαναπροώθησης των ατόμων αυτών σε χώρες που δέχονται τεράστια κύματα προσφύγων. Η Ε.Ε. αποτελεί σημαντικό προορισμό ατόμων που ζητούν άσυλο. Τους πρώτους έξι μήνες του 2008 υποβλήθηκαν στα κράτη μέλη της 103.500 νέες αιτήσεις για χορήγηση ασύλου από άτομα που προέρχονταν κυρίως από το Ιράκ (<http://ec.europa.eu/news/justice>).

2.2.1. Πολιτικές Ασύλου Ευρωπαϊκής Ένωσης

Η Ε.Ε. προσπαθεί να δημιουργήσει ενιαία πολιτική για τα ζητήματα του ασύλου. Οι κύριοι στόχοι και οι αρχές της κοινής πολιτικής ασύλου συμφωνήθηκαν τον Οκτώβριο του 1999 στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Τάμπερε (Φινλανδία) από τους αρχηγούς κρατών. Αποφάσισαν ότι θα πρέπει να εφαρμοστεί μια κοινή πολιτική ασύλου και ένα κοινό ευρωπαϊκό σύστημα ασύλου. Μια πρώτη σειρά προτύπων και μέτρων έπρεπε να εγκριθεί έως το Μάιο του 2004. Με τον τρόπο αυτό, καταγράφηκαν τα αποτελέσματα ώστε να αποσαφηνιστούν πλήρως οι αντίστοιχες αρμοδιότητες των κρατών μελών, του Συμβουλίου Υπουργών της ΕΕ και την Επιτροπή για την επίτευξη αυτού του στόχου. Τα περισσότερα από τα στοιχεία της πρώτης νομοθετικής φάσης έχουν ήδη τεθεί σε εφαρμογή. Σε μακροπρόθεσμο ορίζοντα, οι κανόνες θα πρέπει να οδηγήσουν σε κοινή διαδικασία παροχής ασύλου και ενιαίο καθεστώς για τα πρόσωπα στα οποία χορηγείται άσυλο, η οποία θα ισχύει σε όλη την Ένωση. Αυτό επιβεβαιώθηκε από το πρόγραμμα της Χάγης (που εγκρίθηκε το Νοέμβριο του 2004 από τους αρχηγούς κρατών), η οποία στηρίζεται στα επιτεύγματα του προγράμματος του Τάμπερε και το οποίο καθορίζει το πρόγραμμα δράσης για τα επόμενα πέντε χρόνια (http://ec.europa.eu/justice_home/fsj/asylum).

Η κεντρική σημασία της Σύμβασης της Γενεύης για την αντιμετώπιση παγκοσμίως των ζητημάτων των προσφύγων για πάνω από 50 χρόνια τώρα,

καθορίζοντας ποιός είναι πρόσφυγας, είναι το βασικό κριτήριο για το Κοινό Ευρωπαϊκό Σύστημα Ασύλου. Ο σεβασμός της Σύμβασης είναι σταθερός στην προετοιμασία, την παρουσίαση και την διαπραγμάτευση των τεσσάρων βασικών μέσων για το άσυλο και φυσικά θα αποδειχθεί εξίσου απαραίτητη για την ανάπτυξη της μελλοντικής πολιτικής.

Το ότι το άσυλο είναι ένα ευρωπαϊκό εσωτερικό πρόβλημα, το οποίο πρέπει να αντιμετωπιστεί σε ευρωπαϊκό επίπεδο είναι μια άλλη ανησυχία - σε μια Ευρώπη χωρίς σύνορα, ήταν λογικό να υπάρξει μια προσέγγιση των συνθηκών για τους αιτούντες άσυλο, έτσι ώστε η μία χώρα να μην φαίνεται πιο ελκυστικός προορισμός από κάποια άλλη, και επομένως να ενθαρρυνθούν οι αδικαιολόγητες μετακινήσεις και να εξασφαλιστεί ότι, όπου και να αιτούνται άσυλο θα είναι σε θέση να έχουν πρόσβαση σε υποστήριξη, να έχουν δίκαιη δίκη και να μην είναι σε μειονεκτική θέση από μια πιο ή λιγότερο γενναϊόδωρη ερμηνεία του που ήταν πρόσφυγας από το εάν αυτός είχε βρεθεί σε άλλη ευρωπαϊκή χώρα.

Τα τέσσερα κύρια νομικά μέσα για το άσυλο – η οδηγία για τις συνθήκες υποδοχής, η οδηγία για τις διαδικασίες χορήγησης ασύλου, η οδηγία για τον κανονισμό του Δουβλίνου, αποσκοπούν σε στο να είναι το άσυλο χωρίς ανταγωνισμό και να θέσει τα θεμέλια ενός κοινού ευρωπαϊκού συστήματος ασύλου, που θα μπορούσε να επεκταθεί περαιτέρω σε δομές για τη διαφύλαξη της ΕΕ ως ένας ενιαίος χώρος ασύλου και να διασφαλίσει ότι οι πολίτες θα μπορούσαν να έχουν εμπιστοσύνη σε ένα σύστημα που προστατεύει εκείνους που το ζητάνε και να αντιμετωπίζει σωστά και εκείνους που δεν έχουν απαιτήσεις προστασίας (http://ec.europa.eu/justice_home/fsj/asylum).

Ο κανονισμός του Δουβλίνου περιλαμβάνει σαφείς κανόνες σχετικά με τις ευθύνες του κράτους μέλους για την αξιολόγηση μιας αίτησης για άσυλο. Είναι ένα σημαντικό μέσο για την πρόληψη των πολλαπλών απαιτήσεων.

Η οδηγία για τις συνθήκες υποδοχής περιλαμβάνει ελάχιστες απαιτήσεις για την υποδοχή των αιτούντων άσυλο, συμπεριλαμβανομένης της στέγασης, της εκπαίδευσης και της υγείας.

Η οδηγία για τα προσόντα, περιλαμβάνει μια σειρά από κριτήρια για να έχουν, είτε το καθεστώς πρόσφυγα, είτε το καθεστώς επικουρικής προστασίας και καθορίζει ποια είναι τα δικαιώματα που επισυνάπτεται σε κάθε κατάσταση. Χαρακτηριστικά, η οδηγία εισάγει ένα εναρμονισμένο καθεστώς για την παροχή επικουρικής προστασίας στην ΕΕ για τα πρόσωπα που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της Σύμβασης της Γενεύης, αλλά που, ωστόσο, εξακολουθούν να χρειάζονται διεθνή προστασία, όπως κάποιο θύμα της γενικευμένης βίας ή εμφυλίου πολέμου. Αυτό έχει αυξανόμενη

σημασία, καθώς ο αριθμός των ατόμων που έχουν ανάγκη αυτού του είδους της προστασίας αυξάνεται τόσο στα κράτη μέλη όσο και σε παγκόσμια κλίμακα (http://ec.europa.eu/justice_home/fsj/asylum).

Η έκδοση της οδηγίας για τις διαδικασίες χορήγησης ασύλου θα διασφαλίσει ότι σε όλη την Ε.Ε. όλες οι διαδικασίες σε πρώτο βαθμό υπόκεινται στις ίδιες ελάχιστες απαιτήσεις. Και οι δύο διαδικασίες, τακτική και ταχεία, παρέχουν τις ίδιες εγγυήσεις για τους αιτούντες - για παράδειγμα, το δικαίωμα να καλούνται σε προσωπική συνέντευξη - καθώς και τις βασικές αρχές και εγγυήσεις σχετικά με την ερμηνεία και την πρόσβαση σε νομική βοήθεια.

Εκτός από τη νομοθετική ρύθμιση, η αλληλεγγύη έχει ενισχυθεί με τη δημιουργία του Ευρωπαϊκού Ταμείου Προσφύγων (ΕΤΠ). Το ΕΤΠ προωθεί την αλληλεγγύη μεταξύ των κρατών μελών και προωθεί την ισορροπία στις προσπάθειες που κάνουν για την υποδοχή των αιτούντων άσυλο, των προσφύγων και των εκτοπισμένων. Το ΕΤΠ στηρίζει επίσης στα κράτη μέλη δράσεις για την προώθηση της κοινωνικής και οικονομικής ένταξης των προσφύγων και την επιστροφή τους στις χώρες καταγωγής τους, εφόσον το επιθυμούν.

Τα υφιστάμενα μέτρα τα οποία έχουν τώρα ενσωματωθεί στο εθνικό δίκαιο, εφαρμόζονται ή αξιολογούνται. Το πρώτο καθήκον της Επιτροπής είναι να εξασφαλίσει ότι η μεταφορά των οδηγιών λαμβάνει χώρα με ακρίβεια και εγκαίρως και να παρακολουθούν και να αναφέρουν σχετικά με το τι έχει γίνει. Η παρακολούθηση αυτή πρέπει να διευκολύνει τη σύγκλιση στην ερμηνεία των κρατών μελών προκειμένου να φτάνουν σε επίπεδα εναρμόνισης πέρα από ό, τι προβλέπεται στις οδηγίες. Το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο θα έχει επίσης σημαντικό ρόλο να διαδραματίσει και οι αποφάσεις για την ερμηνεία της νομοθεσίας-πλαίσιο θα συμβάλει επίσης στην ομοιόμορφη ερμηνεία των κειμένων που έχουν συμφωνηθεί (http://ec.europa.eu/justice_home/fsj).

2.2.2. Ευρωπαϊκό Σύμφωνο για τη Μετανάστευση και το Άσυλο

Σημαντική υπήρξε η πρόοδος που σημειώθηκε κατά την τελευταία Πεντηκονταετία χάρη στο πολιτικό και πολιτιστικό εγχείρημα στο οποίο βασίζεται η δημιουργία και η εμβάθυνση της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Μια από τις πλέον αξιοσημείωτες επιτυχίες του εγχειρήματος αυτού είναι η δημιουργία ενός εκτεταμένου χώρου ελεύθερης κυκλοφορίας που καλύπτει σήμερα το μεγαλύτερο μέρος της ευρωπαϊκής επικράτειας.

Η εξέλιξη αυτή επέτρεψε μια άνευ προηγουμένου αύξηση των ελευθεριών των ευρωπαϊών πολιτών, καθώς και των υπηκόων τρίτων χωρών που κυκλοφορούν ελεύθερα στον κοινό αυτό χώρο. Αντιπροσωπεύει επίσης σημαντικό παράγοντα ανάπτυξης και ευημερίας. Η πρόσφατη και η μελλοντική διεύρυνση του χώρου Σένγκεν ενισχύουν περαιτέρω την ελεύθερη κυκλοφορία των προσώπων. Η διεθνής μετανάστευση αποτελεί μια πραγματικότητα που θα διαιωνίζεται, όσο διατηρούνται οι ανισότητες πλούτου και ανάπτυξης μεταξύ των διαφόρων περιοχών του κόσμου. Η διεθνής μετανάστευση μπορεί να αποτελέσει ευκαιρία γιατί συνιστά παράγοντα ανθρώπινων και οικονομικών ανταλλαγών και επιτρέπει επίσης στους ανθρώπους να υλοποιήσουν τις φιλοδοξίες τους. Μπορεί να συμβάλλει αποφασιστικά στην οικονομική ανάπτυξη της Ευρωπαϊκής Ένωσης και των κρατών μελών που χρειάζονται μετανάστες λόγω της κατάστασης στις αγορές εργασίας τους ή για δημογραφικούς λόγους (emn.ypes.gr).

Τέλος, αποφέρει πόρους στους μετανάστες και στις χώρες καταγωγής τους, συμβάλλοντας με τον τρόπο αυτόν στην ανάπτυξη των χωρών αυτών. Άλλωστε, η επιδίωξη μηδενικής μετανάστευσης αποτελεί μη ρεαλιστική αλλά και επικίνδυνη θέση. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο ενέκρινε, το Δεκέμβριο του 2005, τη Σφαιρική Προσέγγιση της Μετανάστευσης και επιβεβαίωσε τον επίκαιρο χαρακτήρα της. Επανέλαβε την πεποίθησή του ότι το μεταναστευτικό ζήτημα αποτελεί αναπόσπαστο τμήμα των εξωτερικών σχέσεων της Ένωσης και ότι μια αρμονική και αποτελεσματική διαχείριση της μετανάστευσης πρέπει να είναι σφαιρική και επομένως να αντιμετωπίζει, τόσο την οργάνωση της νόμιμης μετανάστευσης, όσο και την καταπολέμηση της παράνομης μετανάστευσης, ως μέσων για την προώθηση της συνέργειας μεταξύ της μετανάστευσης και της ανάπτυξης. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο είναι πεπεισμένο ότι η Σφαιρική Προσέγγιση της Μετανάστευσης έχει νόημα μόνον στα πλαίσια μιας στενής σύμπραξης με τις χώρες καταγωγής, διέλευσης και προορισμού (emn.ypes.gr).

Η Ευρωπαϊκή Ένωση ωστόσο δεν διαθέτει τα μέσα για να δεχθεί αξιοπρεπώς όλους τους μετανάστες που επιδιώκουν μια καλύτερη ζωή. Η μη ελεγχόμενη μετανάστευση μπορεί να διαταράξει τη συνοχή του κοινωνικού ιστού στις χώρες προορισμού. Συνεπώς, η οργάνωση της μετανάστευσης πρέπει να λαμβάνει υπόψη την ικανότητα υποδοχής της Ευρώπης, από απόψεως αγοράς εργασίας, στέγασης και υγειονομικών, εκπαιδευτικών και κοινωνικών υπηρεσιών, και να προστατεύει τους μετανάστες από τον κίνδυνο να πέσουν θύματα εκμετάλλευσης εγκληματικών δικτύων. Με τη δημιουργία ενός κοινού χώρου ελεύθερης κυκλοφορίας, τα κράτη μέλη

καλούνται επίσης να αντιμετωπίσουν νέες προκλήσεις. Η συμπεριφορά ενός κράτους μέλους μπορεί να θίξει τα συμφέροντα των υπολοίπων. Η είσοδος στο έδαφος ενός κράτους μέλους δίνει δικαίωμα εισόδου και στο έδαφος των άλλων κρατών μελών. Είναι συνεπώς επιβεβλημένο, κάθε κράτος μέλος να λαμβάνει υπόψη τα συμφέροντα των εταίρων του κατά τη χάραξη και την εφαρμογή των εθνικών πολιτικών για τη μετανάστευση, την ενσωμάτωση και το άσυλο. Στο πλαίσιο αυτό, τα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης επιδιώκουν κατά την τελευταία εικοσαετία να συγκλίνουν τις πολιτικές τους στους τομείς αυτούς (emn.ypes.gr).

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο χαιρετίζει την πρόοδο που έχει ήδη επιτευχθεί προς αυτήν την κατεύθυνση και η οποία συνοψίζεται στην κατάργηση των ελέγχων των εσωτερικών συνόρων στο μεγαλύτερο μέρος της ευρωπαϊκής επικράτειας, τη θέσπιση κοινής πολιτικής στον τομέα των θεωρήσεων, την εναρμόνιση των ελέγχων στα εξωτερικά σύνορα και των κανόνων για την παροχή ασύλου, την ευθυγράμμιση ορισμένων προϋποθέσεων νόμιμης μετανάστευσης, τη συνεργασία στον τομέα της καταπολέμησης της παράνομης μετανάστευσης, την ίδρυση του οργανισμού FRONTEX και τη σύσταση ειδικών ταμείων αλληλεγγύης μεταξύ των κρατών μελών. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, προσηλωμένο στις αξίες που ενέπνευσαν το ευρωπαϊκό εγχείρημα και τις εφαρμοζόμενες πολιτικές, επιβεβαιώνει σταθερά ότι οι πολιτικές για τη μετανάστευση και το άσυλο πρέπει να συνάδουν με τους κανόνες του διεθνούς δικαίου και ιδίως τους κανόνες που αφορούν τα ανθρώπινα δικαιώματα, την ανθρώπινη αξιοπρέπεια και τα δικαιώματα των προσφύγων (emn.ypes.gr).

Η πρόοδος που έχει σημειωθεί προς την κατεύθυνση της κοινής πολιτικής μετανάστευσης και ασύλου είναι απτή, χρειάζονται ωστόσο περαιτέρω βήματα. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, έχοντας την πεποίθηση ότι είναι αναγκαία μια συνεκτική προσέγγιση για να ενταχθεί η διαχείριση της μετανάστευσης στους πρωταρχικούς στόχους της Ευρωπαϊκής Ένωσης, θεωρεί ότι ήλθε η ώρα να δοθεί νέα ώθηση, με πνεύμα κοινής ευθύνης και αλληλεγγύης μεταξύ των κρατών μελών, αλλά και σε σύμπραξη με τις τρίτες χώρες, για τη χάραξη κοινής πολιτικής για τη μετανάστευση και το άσυλο που να λαμβάνει υπόψη ταυτόχρονα το συλλογικό συμφέρον της Ευρωπαϊκής Ένωσης και τις ιδιαιτερότητες κάθε κράτους μέλους. Με αυτό το πνεύμα και υπό το πρίσμα της ανακοίνωσης της Επιτροπής, της 17ης Ιουνίου 2008, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο αποφασίζει να προβεί στην επίσημη έγκριση του παρόντος Ευρωπαϊκού Συμφώνου για τη Μετανάστευση και το Άσυλο. Έχοντας επίγνωση ότι η πλήρης εφαρμογή του Συμφώνου ενδέχεται να απαιτήσει, σε ορισμένους τομείς,

αλλαγές στο νομικό πλαίσιο και ιδίως στις βάσεις των συνθηκών, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο αναλαμβάνει πέντε θεμελιώδεις δεσμεύσεις, οι οποίες θα συνεχίσουν να μετουσιώνονται σε συγκεκριμένα μέτρα, ιδίως στο πρόγραμμα που θα διαδεχθεί το 2010 το πρόγραμμα της Χάγης:

- οργάνωση της νόμιμης μετανάστευσης, λαμβάνοντας υπόψη τις προτεραιότητες, τις ανάγκες και τις δυνατότητες υποδοχής κάθε κράτους μέλους, και ενθάρρυνση της ενσωμάτωσης,
- καταπολέμηση της παράνομης μετανάστευσης, εξασφαλίζοντας την επιστροφή των παράνομων μεταναστών στις χώρες καταγωγής τους ή σε χώρα διέλευσης,
- ενίσχυση της αποτελεσματικότητας των συνοριακών ελέγχων,
- συγκρότηση της Ευρώπης ως χώρου ασύλου,
- δημιουργία σφαιρικής εταιρικής σχέσης με τις χώρες καταγωγής και διέλευσης ευνοώντας τη συνέργεια μεταξύ μετανάστευσης και ανάπτυξης (emn.yves.gr).

Οι βασικές θεμελιώδεις δεσμεύσεις αναλύονται και επεξηγούνται στους παρακάτω τομείς, όπως αυτοί ορίζονται από τις παραπάνω επισημάνσεις:

I) Οργάνωση της νόμιμης μετανάστευσης λαμβάνοντας υπόψη τις προτεραιότητες, τις ανάγκες και τις δυνατότητες υποδοχής κάθε κράτους μέλους, και ενθάρρυνση της ενσωμάτωσης.

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο θεωρεί ότι η νόμιμη μετανάστευση πρέπει να δηλώνει τη βούληση αμφότερων των πλευρών, τόσο του μετανάστη, όσο και της χώρας υποδοχής, και να αποβλέπει σε αμοιβαίο όφελος. Υπενθυμίζει ότι εναπόκειται σε κάθε κράτος μέλος να αποφασίζει τις προϋποθέσεις εισόδου των νόμιμων μεταναστών στο έδαφός του και να καθορίζει ενδεχομένως τον αριθμό τους. Η επιβολή ποσοτώσεων που μπορεί να προκύψει, θα μπορούσε να γίνει σε σύμπραξη με τις χώρες προέλευσης. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο καλεί τα κράτη μέλη να εφαρμόσουν μια επιλεκτική και συντονισμένη μεταναστευτική πολιτική, ιδίως σε συνάρτηση με τις ανάγκες της εγχώριας αγοράς εργασίας και λαμβανομένων υπόψη των πιθανών επιπτώσεων στα υπόλοιπα κράτη μέλη.

Τέλος, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο υπογραμμίζει τη σημασία της διαμόρφωσης μιας πολιτικής που να επιτρέπει την ίση μεταχείριση των μεταναστών και την αρμονική ενσωμάτωσή τους στην κοινωνία της χώρας που τους υποδέχεται.

Προς τούτο, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο συμφωνεί:

- α) να κληθούν τα κράτη μέλη και η Επιτροπή να υλοποιήσουν πολιτικές μετανάστευσης για εργασία με πλήρη σεβασμό στο κοινοτικό κεκτημένο και την κοινοτική προτίμηση, χρησιμοποιώντας τα πλέον ενδεδειγμένα μέσα και λαμβάνοντας υπόψη εν δυνάμει ανθρώπινους πόρους εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης και τις ανάγκες της αγοράς εργασίας κάθε κράτους μέλους σύμφωνα με τα συμπεράσματα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου της 13ης και 14ης Μαρτίου 2008,
- β) να ενισχυθεί η ελκυστικότητα της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τους εργαζομένους υψηλής εξειδίκευσης και να ληφθούν νέα μέτρα για την περαιτέρω διευκόλυνση της υποδοχής σπουδαστών και ερευνητών και της κυκλοφορίας τους εντός της Ένωσης,
- γ) να ληφθεί μέριμνα, ενθαρρύνοντας την προσωρινή ή την κυκλική μετανάστευση, σύμφωνα με τα συμπεράσματα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου, της 14ης Δεκεμβρίου 2007, ώστε οι πολιτικές αυτές να μην ευνοούν τη διαρροή εγκεφάλων,
- δ) να βελτιωθούν οι ρυθμίσεις σχετικά με την οικογενειακή μετανάστευση, καλώντας κάθε κράτος μέλος, πλην ειδικών κατηγοριών, να συνεκτιμήσει στην εθνική του νομοθεσία, σύμφωνα με την Ευρωπαϊκή Σύμβαση για την προάσπιση των ανθρώπινων δικαιωμάτων και των θεμελιωδών ελευθεριών, τις οικείες δυνατότητες υποδοχής και ενσωμάτωσης των οικογενειών κατόπιν αξιολόγησης των πόρων και συνθηκών στέγασης στη χώρα προορισμού, καθώς και π.χ. των γνώσεων της γλώσσας της συγκεκριμένης χώρας,
- ε) να ενισχυθεί η αμοιβαία ενημέρωση όσον αφορά τη μετανάστευση και να βελτιωθούν τα υφιστάμενα εργαλεία αναλόγως των αναγκών,
- στ) να βελτιωθεί η ενημέρωση όσον αφορά τις δυνατότητες και τις προϋποθέσεις της νόμιμης μετανάστευσης, θεσπίζοντας ιδίως, το συντομότερο δυνατό, τα αναγκαία μέσα για το σκοπό αυτό,
- ζ) να κληθούν τα κράτη μέλη, σύμφωνα με τις κοινές αρχές που εγκρίθηκαν το 2004 από το Συμβούλιο, να θεσπίσουν, με κατάλληλες κατά τη γνώμη τους διαδικασίες και μέσα, φιλόδοξες πολιτικές για την ενθάρρυνση της αρμονικής ενσωμάτωσης στις χώρες υποδοχής τους, των μεταναστών που έχουν την προοπτική να εγκατασταθούν μακροχρόνια στις εν λόγω χώρες. Οι πολιτικές αυτές, για την εφαρμογή των οποίων θα απαιτηθεί μεγάλη προσπάθεια εκ μέρους των χωρών υποδοχής, θα πρέπει να βασίζονται στην ισορροπία μεταξύ των δικαιωμάτων των μεταναστών (ιδίως την πρόσβαση στην εκπαίδευση, την εργασία, την ασφάλεια, τις δημόσιες και τις κοινωνικές υπηρεσίες) και των υποχρεώσεών τους (τήρηση των νόμων της χώρας υποδοχής). Οι πολιτικές αυτές θα προβλέπουν ειδικά μέτρα για την ενθάρρυνση της

εκμάθησης της γλώσσας και της πρόσβασης στην απασχόληση, που αποτελούν ουσιαστικούς παράγοντες ενσωμάτωσης. Θα δίνουν έμφαση στο σεβασμό των εθνικών ταυτοτήτων των κρατών μελών και των θεμελιωδών αξιών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, μεταξύ των οποίων συγκαταλέγονται τα ανθρώπινα δικαιώματα, η ελευθερία της γνώμης, η δημοκρατία, η ανεκτικότητα, η ισότητα μεταξύ ανδρών και γυναικών και η υποχρεωτική σχολική φοίτηση των παιδιών. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο καλεί επίσης τα κράτη μέλη να λάβουν υπόψη τους, με τα δέοντα μέτρα, την ανάγκη καταπολέμησης τυχόν διακρίσεων εις βάρος των μεταναστών,

η) να προωθηθούν οι ανταλλαγές πληροφοριών για την εφαρμογή βέλτιστων πρακτικών, σύμφωνα με τις κοινές αρχές που ενέκρινε το Συμβούλιο το 2004, στον τομέα της υποδοχής και της ενσωμάτωσης, καθώς και κοινοτικά μέτρα υποστήριξης των εθνικών πολιτικών για την ενσωμάτωση.

II) Καταπολέμηση της παράνομης μετανάστευσης, ιδίως εξασφαλίζοντας την επιστροφή των παράνομων μεταναστών, στη χώρα καταγωγής τους ή σε χώρα διέλευσης.

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο επαναλαμβάνει την απόφασή του να καταπολεμήσει την παράνομη μετανάστευση, υπενθυμίζει δε την προσήλωσή του στην αποτελεσματική εφαρμογή τριών θεμελιωδών αρχών: η ενίσχυση της συνεργασίας των κρατών μελών και της Επιτροπής με τις χώρες καταγωγής και διέλευσης προκειμένου να καταπολεμηθεί η λαθρομετανάστευση στο πλαίσιο της Σφαιρικής Προσέγγισης της Μετανάστευσης αποτελεί αναγκαιότητα, οι παράνομοι μετανάστες στην επικράτεια των κρατών μελών οφείλουν να εγκαταλείψουν την επικράτεια αυτή. Κάθε κράτος μέλος δεσμεύεται να μεριμνήσει για την ουσιαστική εφαρμογή της αρχής αυτής, σεβόμενο το δίκαιο και την ανθρώπινη αξιοπρέπεια, δίνοντας προτεραιότητα στην εκούσια επιστροφή, και αναγνωρίζοντας τις αποφάσεις επιστροφής που εκδίδονται από άλλο κράτος μέλος, όλα τα κράτη οφείλουν να δέχονται εκ νέου τους υπηκόους τους που βρίσκονται παρανόμως στο έδαφος άλλου κράτους.

Προς τούτο, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο συμφωνεί:

- α) να λαμβάνονται αποφάσεις νομιμοποίησης μόνον κατά περίπτωση και όχι γενικές, στο πλαίσιο των εθνικών νομοθεσιών, για ανθρωπιστικούς ή οικονομικούς λόγους,
- β) να συναφθούν συμφωνίες επανεισδοχής, σε κοινοτικό ή διμερές επίπεδο, με τις χώρες για τις οποίες κρίνεται απαραίτητο, ώστε κάθε κράτος μέλος να διαθέτει τα νομικά μέσα προκειμένου να εξασφαλίζεται η απομάκρυνση παράνομων μεταναστών.

Η αποτελεσματικότητα των κοινοτικών συμφωνιών επανεισδοχής θα εκτιμηθεί, ενώ θα πρέπει να επανεξεταστούν οι διαπραγματευτικές εντολές που δεν απέφεραν συγκεκριμένα αποτελέσματα. Τα κράτη μέλη και η Επιτροπή θα συνεργαστούν στενά κατά τη διαπραγμάτευση των μελλοντικών συμφωνιών επανεισδοχής σε κοινοτικό επίπεδο,

γ) να ληφθεί μέριμνα για την πρόληψη των κινδύνων λαθρομετανάστευσης, στα πλαίσια των λεπτομερειών εφαρμογής των πολιτικών εισόδου και διαμονής των υπηκόων τρίτων χωρών ή, κατά περίπτωση, άλλων πολιτικών, συμπεριλαμβανομένων των λεπτομερειών εφαρμογής της ελεύθερης κυκλοφορίας,

δ) να αναπτυχθεί η συνεργασία μεταξύ των κρατών μελών όσον αφορά την οικειοθελή χρήση και όπου κρίνεται απαραίτητο, κοινών μηχανισμών για την απομάκρυνση των παράνομων μεταναστών (ταυτοποίηση βιομετρικών στοιχείων λαθρομεταναστών, κοινές πτήσεις, ...),

ε) να ενισχυθεί η συνεργασία με τις χώρες καταγωγής και διέλευσης, στο πλαίσιο της Σφαιρικής Προσέγγισης της Μετανάστευσης, με σκοπό την καταπολέμηση της παράνομης μετανάστευσης, ειδικότερα δε να εφαρμοστεί από κοινού μια φιλόδοξη πολιτική στον τομέα της αστυνομικής και δικαστικής συνεργασίας για την καταπολέμηση των διεθνών εγκληματικών δικτύων διακίνησης μεταναστών και εμπορίας ανθρώπων και να παρέχεται καλύτερη πληροφόρηση στις απειλούμενες κατηγορίες του πληθυσμού, ώστε να αποτρέπονται τα ανθρωπιστικά δράματα που προκύπτουν, ιδίως στη θάλασσα,

στ) να κληθούν τα κράτη μέλη, ιδίως με τη συνδρομή των κοινοτικών μέσων, να υιοθετήσουν μηχανισμούς παροχής κινήτρων και βοήθειας για τις εκούσιες επιστροφές και να αλληλοενημερώνονται σχετικά, προκειμένου να αποφεύγεται η καταχρηστική επιστροφή στην Ευρωπαϊκή Ένωση προσώπων που έχουν τύχει των βοηθημάτων αυτών,

ζ) να κληθούν τα κράτη μέλη να λάβουν αυστηρά μέτρα, και προς το συμφέρον των μεταναστών, επιβάλλοντας αποτρεπτικές και αναλογικές κυρώσεις εναντίον εκείνων που εκμεταλλεύονται παράνομους αλλοδαπούς (εργοδότες, ...),

η) να ισχύσουν ουσιαστικά οι κοινοτικές διατάξεις βάσει των οποίων η απόφαση απομάκρυνσης που εκδίδεται από ένα κράτος μέλος ισχύει στο σύνολο της επικράτειας της Ευρωπαϊκής Ένωσης και, στο πλαίσιο αυτό, η καταχώρησή της στο Σύστημα Πληροφοριών Σένγκεν (SIS) που υποχρεώνει τα λοιπά κράτη μέλη να εμποδίσουν την είσοδο και διαμονή του ενδιαφερομένου στην επικράτειά τους.

III) Ενίσχυση της αποτελεσματικότητας των συνοριακών ελέγχων

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο υπενθυμίζει ότι ο έλεγχος των εξωτερικών συνόρων αποτελεί ευθύνη των κρατών μελών για το τμήμα των συνόρων που τους ανήκουν. Ο έλεγχος αυτός που παρέχει πρόσβαση σε έναν κοινό χώρο ελεύθερης κυκλοφορίας ασκείται με πνεύμα συνυπευθυνότητας, για το σύνολο των κρατών μελών. Οι προϋποθέσεις χορήγησης θεωρήσεων πριν από την άφιξη στα εξωτερικά σύνορα πρέπει να συμβάλλουν πλήρως στην άσκηση ολοκληρωμένης διαχείρισης των συνόρων αυτών. Όσα κράτη μέλη εκτίθενται λόγω της γεωγραφικής τους θέσης σε μεταναστευτικές ροές ή διαθέτουν περιορισμένα μέσα, πρέπει να μπορούν να βασιστούν στην ουσιαστική αλληλεγγύη της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Προς τούτο, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο συμφωνεί:

- α) να κληθούν τα κράτη μέλη και η Επιτροπή να κινητοποιήσουν όλα τα διαθέσιμα μέσα για την εξασφάλιση αποτελεσματικότερου ελέγχου των χερσαίων, θαλάσσιων και εναέριων εξωτερικών συνόρων
- β) να γενικευθεί έως την 1η Ιανουαρίου 2012 το αργότερο, χάρη στο Σύστημα Πληροφοριών για τις Θεωρήσεις (VIS), η χορήγηση βιομετρικών θεωρήσεων, να ενισχυθεί άμεσα η συνεργασία μεταξύ των προξενικών αρχών των κρατών μελών, να προωθηθεί στο μέτρο του δυνατού η κοινή χρήση των διαθέσιμων μέσων και να συσταθούν σταδιακά και σε οικειοθελή βάση, όσον αφορά τις θεωρήσεις, κοινές προξενικές υπηρεσίες,
- γ) να δοθούν στον οργανισμό FRONTEX, χωρίς να θίγονται ο ρόλος και οι αρμοδιότητες των κρατών μελών, τα απαιτούμενα μέσα για την απρόσκοπτη εκτέλεση της αποστολής του όσον αφορά τον συντονισμό του ελέγχου των εξωτερικών συνόρων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, την αντιμετώπιση καταστάσεων κρίσεων και τη διεξαγωγή των απαιτούμενων προσωρινών ή μόνιμων επιχειρήσεων κατόπιν αιτήματος των κρατών μελών, σύμφωνα με τα συμπεράσματα του Συμβουλίου της 5ης και 6ης Ιουνίου 2008. Λαμβανομένων υπόψη των αποτελεσμάτων της αξιολόγησης του οργανισμού, θα ενισχυθούν ο ρόλος και τα επιχειρησιακά του μέσα και μπορεί να αποφασιστεί η δημιουργία ειδικευμένων γραφείων λαμβανομένων υπόψη των διαφορετικών καταστάσεων που αντιμετωπίζονται, ιδίως στα χερσαία ανατολικά και τα θαλάσσια νότια σύνορα: σε κάθε περίπτωση, πάντως, η δημιουργία αυτών των γραφείων δεν θα θίγει τον ενιαίο χαρακτήρα του οργανισμού FRONTEX. Τελικά, δύναται να εξεταστεί το ενδεχόμενο δημιουργίας ευρωπαϊκού μηχανισμού συνοριοφυλάκων,

- δ) να ληφθούν περισσότερο υπόψη, υπό το πνεύμα της αλληλεγγύης, οι δυσκολίες που αντιμετωπίζουν εκείνα τα κράτη μέλη που δέχονται δυσανάλογες ροές μεταναστών και, προς τούτο, να κληθεί η Επιτροπή να υποβάλει προτάσεις,
- ε) να αναπτυχθούν σύγχρονα τεχνολογικά μέσα που θα διασφαλίζουν τη διαλειτουργικότητα των συστημάτων και θα επιτρέπουν την άσκηση αποτελεσματικής ολοκληρωμένης διαχείρισης των εξωτερικών συνόρων, σύμφωνα με τα συμπεράσματα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου της 19ης και 20ής Ιουνίου 2008, καθώς και του Συμβουλίου της 5ης και 6ης Ιουνίου 2008. Από το 2012 και μετά, αναλόγως των προτάσεων της Επιτροπής, θα δοθεί προτεραιότητα στην καθιέρωση ηλεκτρονικής καταχώρησης των εισόδων και εξόδων που θα περιλαμβάνει απλουστευμένη διαδικασία για ευρωπαίους πολίτες και άλλους ταξιδιώτες,
- στ) να ενταθεί η συνεργασία με τις χώρες καταγωγής ή διέλευσης για την ενίσχυση των ελέγχων των εξωτερικών συνόρων και της καταπολέμησης της παράνομης μετανάστευσης, με την αύξηση της βοήθειας που χορηγεί η Ευρωπαϊκή Ένωση για την εκπαίδευση και τον εξοπλισμό του προσωπικού των εν λόγω χωρών που είναι επιφορτισμένο με τη διαχείριση των μεταναστευτικών ροών,
- ζ) να βελτιωθούν οι διαδικασίες και η συχνότητα της αξιολόγησης Σένγκεν, σύμφωνα με τα συμπεράσματα του Συμβουλίου της 5ης και 6ης Ιουνίου 2008.

IV) Συγκρότηση της Ευρώπης ως χώρου ασύλου

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο διακηρύσσει ότι κάθε διωκόμενος αλλοδαπός δικαιούται να λαμβάνει βοήθεια και προστασία στο έδαφος της Ευρωπαϊκής Ένωσης δυνάμει της Σύμβασης της Γενεύης, της 28ης Ιουλίου 1951, περί της νομικής καταστάσεως των προσφύγων, όπως τροποποιήθηκε με το Πρωτόκολλο της Νέας Υόρκης, της 31^{ης} Ιανουαρίου 1967, και άλλων συναφών συνθηκών. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο χαιρετίζει την πρόοδο που σημειώθηκε κατά τα τελευταία έτη, χάρη στην εφαρμογή κοινών στοιχειωδών κανόνων, με στόχο την καθιέρωση ενιαίου ευρωπαϊκού συστήματος ασύλου. Ωστόσο, διαπιστώνει ότι εξακολουθούν να υφίστανται σημαντικές διαφορές μεταξύ των κρατών μελών όσον αφορά την παροχή της προστασίας και των μορφών που λαμβάνει η προστασία αυτή. Υπενθυμίζοντας ότι η παροχή προστασίας και ιδίως η αναγνώριση καθεστώτος πρόσφυγα αποτελεί αρμοδιότητα κάθε κράτους μέλους, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο εκτιμά ότι είναι πλέον η ώρα να αναληφθούν νέες πρωτοβουλίες για την ολοκλήρωση του προβλεπόμενου στο πρόγραμμα της Χάγης Ενιαίου Ευρωπαϊκού Συστήματος Ασύλου, ώστε να παρέχεται υψηλότερο επίπεδο

προστασίας, όπως προτείνει η Επιτροπή στο σχέδιο δράσης της για το άσυλο. Στη νέα αυτή φάση θα πρέπει να πραγματοποιείται εκ του σύνεγγυς διάλογος με την Ύπατη Αρμοστεία των Ηνωμένων Εθνών για τους Πρόσφυγες. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο τονίζει ότι η απαιτούμενη ενίσχυση των ελέγχων στα ευρωπαϊκά σύνορα δεν θα πρέπει να εμποδίζει την πρόσβαση των δικαιούχων στα συστήματα προστασίας.

Προς τούτο, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο συμφωνεί :

α) να συγκροτηθεί το 2009 ευρωπαϊκό γραφείο στήριξης, το οποίο θα έχει ως αποστολή να διευκολύνει την ανταλλαγή πληροφοριών, αναλύσεων και εμπειριών μεταξύ κρατών μελών και να αναπτύσσει πρακτική συνεργασία μεταξύ των αρμοδίων για την εξέταση αιτήσεων ασύλου διοικήσεων. Το εν λόγω γραφείο δεν θα διαθέτει ούτε εξουσία διενέργειας ερευνών, ούτε εξουσία λήψης αποφάσεων, αλλά θα χρησιμοποιεί τις κοινές πληροφορίες για τις χώρες προέλευσης, με σκοπό να βοηθήσει στη συνοχή μεταξύ των πρακτικών, των διαδικασιών και, κατά συνέπεια, των εθνικών αποφάσεων,

β) να κληθεί η Επιτροπή να υποβάλει προτάσεις με σκοπό τη θέσπιση, ει δυνατόν το 2010 και το αργότερο το 2012, ενιαίας διαδικασίας ασύλου που θα αποτελείται από την παροχή κοινών εγγυήσεων και ομοιόμορφων καθεστώτων, καθώς και από την υιοθέτηση ενός ενιαίου καθεστώτος για τους πρόσφυγες και τους δικαιούχους επικουρικής προστασίας,

γ) να καθιερωθούν διαδικασίες σε περίπτωση κρίσης σε κράτος μέλος που αντιμετωπίζει μαζικό κύμα αιτούντων άσυλο, ώστε να τίθενται στη διάθεσή του υπάλληλοι των άλλων κρατών μελών και να του παρέχεται αποτελεσματική αλληλεγγύη μέσω της καλύτερης αξιοποίησης των υφιστάμενων κοινοτικών προγραμμάτων. Για εκείνα τα κράτη μέλη των οποίων το εθνικό σύστημα ασύλου δέχεται ιδιαίτερες και δυσανάλογες πιέσεις, ιδίως λόγω της γεωγραφικής τους θέσης ή δημογραφικής κατάστασης, η αλληλεγγύη θα πρέπει, επίσης, να αποσκοπεί στην καλύτερη κατανομή των δικαιούχων διεθνούς προστασίας από τα εν λόγω κράτη μέλη προς άλλα, σε εθελοντική και συντονισμένη βάση, ενώ θα λαμβάνεται μέριμνα, ώστε να μην εμφανίζονται καταχρήσεις στα συστήματα ασύλου. Σύμφωνα με τις αρχές αυτές, η Επιτροπή, σε διαβούλευση με την Ύπατη Αρμοστεία των Ηνωμένων Εθνών για τους Πρόσφυγες, θα διευκολύνει μια τέτοια εθελοντική και συντονισμένη κατανομή. Πρέπει να διατεθούν ειδικά κονδύλια για την εν λόγω κατανομή από τα υπάρχοντα κοινοτικά οικονομικά μέσα, σύμφωνα με τις δημοσιονομικές διαδικασίες.

δ) να ενισχυθεί η συνεργασία με την Ύπατη Αρμοστεία των Ηνωμένων Εθνών για τους Πρόσφυγες προκειμένου να εξασφαλιστεί καλύτερη προστασία των προσώπων που

υποβάλλουν σχετική αίτηση εκτός της Ευρωπαϊκής Ένωσης, και ειδικότερα:

- σημειώνοντας πρόοδο, σε οικειοθελή βάση, προς την κατεύθυνση της επανεγκατάστασης στο έδαφος της Ευρωπαϊκής Ένωσης προσώπων που βρίσκονται υπό την προστασία της Ύπατης Αρμοστείας των Ηνωμένων Εθνών για τους Πρόσφυγες, ιδίως στο πλαίσιο των περιφερειακών προγραμμάτων προστασίας,

- καλώντας την Επιτροπή να υποβάλει, σε συνεννόηση με την Ύπατη Αρμοστεία των Ηνωμένων Εθνών για τους Πρόσφυγες, προτάσεις συνεργασίας με τρίτα κράτη με σκοπό την ενίσχυση των δυνατοτήτων των συστημάτων προστασίας τους.

ε) να κληθούν τα κράτη μέλη να παράσχουν στα άτομα που είναι επιφορτισμένα με τους ελέγχους στα εξωτερικά σύνορα, εκπαίδευση σχετική με τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις όσον αφορά τη διεθνή προστασία.

V) Δημιουργία σφαιρικής σύμπραξης με τις χώρες καταγωγής και διέλευσης που θα ευνοεί τη συνέργεια μεταξύ μετανάστευσης και ανάπτυξης

Υπενθυμίζοντας τα συμπεράσματα που ενέκρινε το Δεκέμβριο του 2005, το Δεκέμβριο του 2006 και τον Ιούνιο του 2007, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο επιβεβαιώνει την προσήλωσή του στη Σφαιρική Προσέγγιση της Μετανάστευσης η οποία ενέπνευσε τις ευρω-αφρικανικές διασκέψεις που πραγματοποιήθηκαν στο Ραμπάτ και στην Τρίπολη το 2006 και την ευρω-αφρικανική σύνοδο κορυφής στη Λισσαβόνα το 2007. Είναι πεπεισμένο ότι η προσέγγιση αυτή που επιλαμβάνεται τόσο της οργάνωσης της νόμιμης μετανάστευσης και της καταπολέμησης της παράνομης μετανάστευσης όσο και των συνεργιών μεταξύ μετανάστευσης και ανάπτυξης προς όφελος όλων των εμπλεκομένων χωρών, καθώς και των μεταναστών, αποτελεί μια ιδιαίτερα ενδεδειγμένη προσέγγιση στα Ανατολικά και Νότια της Ευρώπης.

Η μετανάστευση πρέπει να καταστεί σημαντική συνιστώσα των εξωτερικών σχέσεων των κρατών μελών και της Ένωσης, πράγμα που προϋποθέτει ότι στις σχέσεις με κάθε τρίτη χώρα θα πρέπει να εξετάζεται η ποιότητα του υφιστάμενου διαλόγου στα μεταναστευτικά θέματα. Βάσει των ανωτέρω, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο δεσμεύεται να υποστηρίξει την ανάπτυξη των ενδιαφερομένων χωρών και να οικοδομήσει με αυτές μια στενή σύμπραξη που θα ευνοεί τη συνέργεια μεταξύ μετανάστευσης και ανάπτυξης.

Προς τούτο, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο συμφωνεί:

α) να συναφθούν σε κοινοτικό επίπεδο ή διμερώς συμφωνίες με τις χώρες προέλευσης και διέλευσης, στις οποίες θα προβλέπονται κατάλληλες διατάξεις για τις δυνατότητες νόμιμης μετανάστευσης, προσαρμοσμένες στην κατάσταση της αγοράς εργασίας των

κρατών μελών, για την καταπολέμηση της παράνομης μετανάστευσης και για την επανεισδοχή, καθώς και την ανάπτυξη των χωρών καταγωγής και διέλευσης το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο καλεί τα κράτη μέλη και την Επιτροπή να αλληλοενημερώνονται και να συνεννοούνται όσον αφορά τους στόχους και τα όρια των εν λόγω διμερών συμφωνιών, καθώς και όσον αφορά τις συμφωνίες επανεισδοχής,

β) να ενθαρρυνθούν τα κράτη μέλη να παράσχουν, στο πλαίσιο των δυνατοτήτων τους, στους υπηκόους των χωρών εταίρων που βρίσκονται ανατολικά και νοτίως της Ευρώπης, δυνατότητες νόμιμης μετανάστευσης που θα προσαρμόζονται στην κατάσταση της αγοράς εργασίας των κρατών μελών και που θα επιτρέπουν στους υπηκόους αυτούς να λαμβάνουν κατάρτιση ή να αποκτούν επαγγελματική πείρα και να συσσωρεύουν αποταμιεύσεις, τις οποίες μπορούν να αξιοποιήσουν προς όφελος των χωρών τους. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο καλεί τα κράτη μέλη να ενθαρρύνουν εν προκειμένω μορφές προσωρινής ή κυκλικής μετανάστευσης, ώστε να αποτρέπεται η διαρροή εγκεφάλων,

γ) να δρομολογηθούν πολιτικές συνεργασίας με τις χώρες καταγωγής και διέλευσης προκειμένου να αποτραπεί ή να καταπολεμηθεί η παράνομη μετανάστευση ιδίως με την ενίσχυση των δυνατοτήτων των χωρών αυτών,

δ) να ολοκληρωθούν περαιτέρω οι μεταναστευτικές και οι αναπτυξιακές πολιτικές εξετάζοντας με ποιο τρόπο θα αποβούν οι πολιτικές αυτές επωφελείς για τις περιοχές προέλευσης των μεταναστών, σε συνοχή με τις άλλες πτυχές της πολιτικής για την ανάπτυξη και τους Αναπτυξιακούς Στόχους της Χιλιετίας. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο καλεί τα κράτη μέλη και την Επιτροπή να επικεντρωθούν, στο πλαίσιο των τομεακών προτεραιοτήτων που έχουν προσδιορισθεί από κοινού με τις χώρες εταίρους, σε σχέδια αλληλέγγυας ανάπτυξης που θα βελτιώσουν τις συνθήκες διαβίωσης των πληθυσμών, λόγου χάρι όσον αφορά τη διατροφή τους ή στον τομέα της υγείας, της παιδείας, της επαγγελματικής κατάρτισης και της απασχόλησης,

ε) να προωθηθούν οι δράσεις συνανάπτυξης ώστε να μπορούν οι μετανάστες να συμμετέχουν στην ανάπτυξη των χωρών καταγωγής τους. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο συνιστά στα κράτη μέλη να προωθήσουν τη θέσπιση ειδικών χρηματοοικονομικών μέσων που θα ενθαρρύνουν την ασφαλή μεταφορά με τους πλέον συμφέροντες όρους των αποταμιεύσεων των μεταναστών προς τις χώρες τους για επενδυτικούς σκοπούς ή ως ασφάλιση και πρόνοια,

στ) να εφαρμοστούν με αποφασιστικότητα η εταιρική σχέση μεταξύ Ευρωπαϊκής Ένωσης και Αφρικής, η οποία συντάχθηκε στη Λισσαβόνα το Δεκέμβριο του 2007, τα

συμπεράσματα της πρώτης Ευρω-Μεσογειακής υπουργικής διάσκεψης για τη μετανάστευση η οποία πραγματοποιήθηκε στην Αλμπουφείρα το Νοέμβριο του 2007, καθώς και το σχέδιο δράσης του Ραμπάτ, και να κληθεί η δεύτερη υπουργική σύνοδος Ευρώπης-Αφρικής για τη μετανάστευση και την ανάπτυξη να λάβει συγκεκριμένα μέτρα το φθινόπωρο του 2008 στο Παρίσι να αναπτυχθεί, σύμφωνα με τα συμπεράσματα του Ιουνίου 2007, η Σφαιρική Προσέγγιση της Μετανάστευσης στα ανατολικά και τα νοτιοανατολικά της Ευρώπης και να γίνει δεκτή η πρωτοβουλία διεξαγωγής σχετικής υπουργικής διάσκεψης στην Πράγα τον Απρίλιο του 2009 να συνεχιστεί ο υφιστάμενος πολιτικός και τομεακός διάλογος, ιδίως με τις χώρες της Λατινικής Αμερικής, της Καραϊβικής και της Ασίας, ώστε να υπάρξει μεγαλύτερη αμοιβαία κατανόηση των διακυβευμάτων που συνδέονται με τη μετανάστευση και να ενισχυθεί η τρέχουσα συνεργασία,

ζ) να επισπευσθεί η ανάπτυξη των βασικών εργαλείων της Σφαιρικής Προσέγγισης της Μετανάστευσης (ισοζύγιο μετανάστευσης, πλατφόρμες συνεργασίας, συμπράξεις στον τομέα της κινητικότητας και προγράμματα κυκλικής μετανάστευσης), μεριμνώντας ώστε να εξασφαλίζεται ισορροπία μεταξύ των νοτίων, των ανατολικών και νοτιοανατολικών μεταναστευτικών οδών και να ληφθεί υπόψη η κτηθείσα πείρα στο πλαίσιο αυτό κατά τη διαπραγμάτευση των κοινοτικών και των διμερών συμφωνιών με τις χώρες προέλευσης και διέλευσης στους τομείς της μετανάστευσης και της επανεισδοχής, καθώς και των Πιλοτικών Εταιρικών Συμπράξεων για την Κινητικότητα.

η) κατά την υλοποίηση των διαφόρων αυτών δράσεων να δοθεί ιδιαίτερη προσοχή στη συνοχή τους με τις άλλες πτυχές της πολιτικής στον τομέα της αναπτυξιακής συνεργασίας, ιδίως την ευρωπαϊκή κοινή αντίληψη για την ανάπτυξη του 2005, και με τις άλλες πολιτικές της Ένωσης, ιδίως την πολιτική γειτονίας.

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο καλεί το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Επιτροπή και τα κράτη μέλη να λάβουν στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων τους τις απαιτούμενες αποφάσεις για την εφαρμογή του παρόντος Συμφώνου με στόχο την ανάπτυξη μιας κοινής πολιτικής για τη μετανάστευση και το άσυλο. Το πρόγραμμα που θα διαδεχθεί το πρόγραμμα της Χάγης, το 2010, θα επιτρέψει να συνεχιστεί η υλοποίηση του Συμφώνου με συγκεκριμένες δράσεις.

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο έχει αποφασίσει να οργανώνει κατ' έτος συζήτηση, στο επίπεδό του, για τις πολιτικές της μετανάστευσης και του ασύλου. Προς το σκοπό αυτό, καλεί την Επιτροπή να παρουσιάζει στο Συμβούλιο κάθε έτος έκθεση, βασισμένη στις συμβολές των κρατών μελών και συνοδευόμενη, ενδεχομένως, από προτάσεις

συστάσεων, με θέμα την εφαρμογή από την Ένωση και από τα κράτη μέλη της του παρόντος Συμφώνου και του προγράμματος που θα διαδεχθεί το πρόγραμμα της Χάγης.

Η ετήσια συζήτηση θα επιτρέπει εξάλλου στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο να ενημερώνεται για τις σημαντικότερες εξελίξεις που μελετά κάθε κράτος μέλος, όσον αφορά την πολιτική του για το άσυλο και τη μετανάστευση. Για να προετοιμάσει τη συζήτηση αυτή, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο καλεί την Επιτροπή να προτείνει στο Συμβούλιο μια μέθοδο παρακολούθησης. Τέλος, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο επαναβεβαιώνει την αναγκαιότητα εξεύρεσης των απαιτούμενων πόρων για την κάλυψη των αναγκών των πολιτικών μετανάστευσης και ασύλου και για την εφαρμογή της Σφαιρικής Προσέγγισης της Μετανάστευσης. (Ευρωπαϊκό Σύμφωνο για την Μετανάστευση και το άσυλο, 2008).

Κεφάλαιο 3^ο: Νομοθετικό πλαίσιο στην Ελλάδα.

3.1. Ελληνικό νομικό καθεστώς για τους πρόσφυγες - αιτούντες άσυλο.

Η Ελλάδα είναι συμβαλλόμενο μέρος στη Σύμβαση της Γενεύης του 1951 και στο Πρωτόκολλο της Νέας Υόρκης του 1967. Η βασική νομοθεσία για το άσυλο ακόμα περιλαμβάνει το Νόμο 2452/1996, τα Προεδρικά Διατάγματα 189/1998 (σχετικά με τη χορήγηση αδειών εργασίας), 61/1999 (σχετικά με τη διαδικασία ασύλου και την οικογενειακή επανένωση προσφύγων) και 266/1999 (σχετικά με το κέντρο υποδοχής στο Λαύριο και ζητήματα πρόσβασης των προσφύγων και των αιτούντων άσυλο σε ιατροφαρμακευτική και νοσοκομειακή περίθαλψη).

Οι ακόλουθες διατάξεις της ισχύουσας νομοθεσίας Π.Δ.266/1999-(www.hosting.ninodinet.gr) αφορούν γυναίκες αιτούσες άσυλο, παιδιά που έχουν χωριστεί από τις οικογένειές τους καθώς και ζητήματα υποδοχής και στέγασης των δύο αυτών ομάδων :

- 1) Η Παράγραφος 4 του άρθρου 1 (ΠΔ 61/1999) ορίζει ότι σε περίπτωση που υποβληθεί αίτηση ασύλου από ασυνόδευτο ανήλικα, τότε ο Εισαγγελέας ανηλίκων, ή εάν δεν υπάρχει Εισαγγελέας Ανηλίκων στην περιοχή, τότε ο κατά τόπους αρμόδιος Εισαγγελέας Πρωτοδικών οφείλει να αναλάβει χρέη Ειδικού Προσωρινού Επιτρόπου του ανηλίκου μέχρι την οριστική κρίση επί του αιτήματός του. Η ίδια διάταξη ακόμα προβλέπει ότι σε περίπτωση που ο ανήλικος είναι άνω των 14 ετών, και έχει σχετική πνευματική ωριμότητα, τότε του δίνεται η δυνατότητα να ασχοληθεί ο ίδιος με την υπόθεσή του.
- 2) Η Παράγραφος 3 του άρθρου 2 (ΠΔ 61/1999) προβλέπει τη δυνατότητα οι γυναίκες αιτούσες άσυλο να δώσουν συνέντευξη σε γυναίκα υπάλληλο της αστυνομικής υπηρεσίας παρουσία γυναίκας διερμηνέα.
- 3) Η Παράγραφος 13 του άρθρου 2 (ΠΔ 61/1999) ορίζει ότι οι αλλοδαποί που κατέχουν δελτίο αιτήσαντος άσυλο (ροζ κάρτα) δύνανται να επωφεληθούν των μέτρων υποδοχής που προβλέπονται από τις διατάξεις που αναφέρονται στο εδαφ.γ' της παρ.2 και στο εδάφ.δ' της παρ.4 του άρθρου 24 του Ν.1975/1991, όπως τροποποιήθηκε με το Ν.2452/1996. Τα μέτρα αυτά περιλαμβάνουν (α) ελεύθερη ιατροφαρμακευτική και νοσοκομειακή περίθαλψη, (β) οικονομική και κοινωνική υποστήριξη ώστε να αντιμετωπίζονται επείγουσες και σοβαρές καταστάσεις, και τέλος (γ) προσωρινή εργασία για την κάλυψη των άμεσων αναγκών.
- 4) Παρά το γεγονός ότι η στέγαση δεν συμπεριλαμβάνεται στα μέτρα υποδοχής που απαριθμούνται στην προαναφερθείσα διάταξη, το εδάφ. α' της παρ.2 του άρθρου 24 του

Ν.1975/1991, όπως τροποποιήθηκε από το Ν.2452/1996, ορίζει ότι υπάρχει δυνατότητα δημιουργίας κέντρων προσωρινής στέγασης αιτούντων άσυλο με Προεδρικά Διατάγματα και κατόπιν συλλογικής πρότασης που θα υποβληθεί από τα Υπουργεία Δημόσιας Τάξης και Υγείας και Πρόνοιας.

- 5) Η παράγραφος 8 του άρθρου 2 (ΠΔ 61/1999) ορίζει ότι ο αιτών άσυλο υποχρεούται να παραμένει στη διεύθυνση που δήλωσε στις αστυνομικές αρχές ή στον τόπο διαμονής που του καθορίστηκε από τις τελευταίες. Επί τη βάση αυτής της διάταξης, οι αστυνομικές αρχές συνήθως καθορίζουν τον τόπο διαμονής (σε ένα από τα κέντρα υποδοχής) κατόπιν συνεννόησης και συντονισμού με το Υπουργείο Υγείας και Πρόνοιας. Εάν δεν προκύπτει τέτοιου είδους συνεννόηση ή δεν υπάρχει ελεύθερος χώρος, τα ενδιαφερόμενα άτομα απλώς δηλώνουν μια φιλική διεύθυνση είτε ακόμα τη διεύθυνση του ΕΣΠ ή άλλων ΜΚΟ.
- 6) Οι παράγραφοι 1 και 2 του άρθρου 7 (ΠΔ 266/1999) ορίζουν τη σειρά προτεραιότητας σύμφωνα με την οποία οι αιτούντες άσυλο θα φιλοξενοούνται στο κέντρο υποδοχής Λαυρίου :
- αιτούντες άσυλο των οποίων οι περιπτώσεις εξετάζονται σύμφωνα με τη κανονική διαδικασία
 - αιτούντες άσυλο των οποίων οι περιπτώσεις εξετάζονται σύμφωνα με την ταχύρρυθμη διαδικασία
 - ηλικιωμένοι
 - μονογονεϊκές οικογένειες
 - πολυμελείς οικογένειες
 - οικογένειες με ανήλικα παιδιά
- 7) Στην Παράγραφο 3 του άρθρου 7 (ΠΔ 266/1999) απαριθμούνται οι κατηγορίες των αιτούντων άσυλο που μπορούν να γίνουν δεκτοί στα υπάρχοντα ιδρύματα που φιλοξενούν Έλληνες πολίτες :
- Άτομα που αντιμετωπίζουν ψυχολογικά προβλήματα
 - Άτομα ηλικίας κάτω των 15 χρόνων που δεν συνοδεύονται από γονέα ή κάποιον άλλο κηδεμόνα.
 - Άτομα μεγάλης ηλικίας ή άτομα με φυσικές αναπηρίες.

Σε επίπεδο διοικητικών διευθετήσεων, το Γραφείο Ασύλου του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης (Υπουργείο Προστασίας του Πολίτη) είναι υπεύθυνο για όλα τα θέματα που αφορούν στην καταγραφή των αιτούντων άσυλο και τη διαδικασία καθορισμού του καθεστώτος του πρόσφυγα, ενώ το Υπουργείο Υγείας και Κοινωνικής

Πρόνοιας είναι υπεύθυνο για τη στέγαση και τα περισσότερα από τα ζητήματα υποδοχής¹.

Επίσης, το Προεδρικό Διάταγμα 668/18.5.2005 προβλέπει τη δωρεάν ιατροφαρμακευτική περίθαλψη των αιτούντων άσυλο και των προσφύγων που δεν είναι ασφαλισμένοι ή δεν έχουν την οικονομική δυνατότητα να καλύψουν οι ίδιοι τα έξοδά τους. Η ιατροφαρμακευτική περίθαλψη περιλαμβάνει δωρεάν νοσηλεία σε δημόσιο νοσοκομείο και δωρεάν χορήγηση φαρμάκων από τα δημόσια νοσοκομεία. Για να έχουν δικαίωμα στη δωρεάν ιατροφαρμακευτική περίθαλψη, οι μεν αιτούντες άσυλο πρέπει να έχουν στην κατοχή τους ειδικό δελτίο αιτούντος άσυλο, οι δε πρόσφυγες πρέπει να διαθέτουν το δελτίο ταυτότητας πολιτικού πρόσφυγα. Σύμφωνα με το Π.Δ. 266/1999, τα ίδια ισχύουν και για τους αλλοδαπούς των οποίων η παραμονή στην Ελλάδα έχει εγκριθεί για ανθρωπιστικούς λόγους ή έχει οριστεί σε αυτούς προθεσμία η οποία δεν έχει εκπνεύσει ακόμα, σύμφωνα με το άρθρο 8 του Π.Δ. 61/1999, οι οποίοι πρέπει να κατέχουν το ειδικό δελτίο παραμονής για ανθρωπιστικούς λόγους (Ελληνικό Συμβούλιο για τους Πρόσφυγες).

¹ Για παράδειγμα η ευθύνη της εκπαίδευσης των παιδιών ανήκει στη δικαιοδοσία του Υπουργείου Παιδείας, ενώ η τεχνική κατάρτιση που αφορά στους ενήλικες ανήκει στη δικαιοδοσία του Υπουργείου Εργασίας.

3.2. Η ελληνική νομοθεσία για το άσυλο.

- Νόμος 1975/1991 (όπως τροποποιήθηκε με το Νόμο 2452/1996) - Είσοδος - έξοδος, παραμονή, εργασία, απέλαση αλλοδαπών, διαδικασία αναγνώρισης αλλοδαπών προσφύγων και άλλες διατάξεις

- Προεδρικό Διάταγμα 96/2008 - Προσαρμογή της ελληνικής νομοθεσίας προς τις διατάξεις της Οδηγίας 2004/83/EK του Συμβουλίου της 29.4.2004 για θέσπιση ελάχιστων απαιτήσεων για την αναγνώριση και το καθεστώς υπηκόων τρίτων χωρών ή των απάτριδων ως προσφύγων ή ως προσώπων που χρήζουν διεθνούς προστασίας για άλλους λόγους (Συλλογή κειμένων). Στο συγκεκριμένο διάταγμα γίνεται αναφορά για αξιολόγηση αιτήσεων διεθνούς προστασίας, υποβολή αξιολόγησης στοιχείων, για ειδικές περιπτώσεις παροχής διεθνούς προστασίας Διαμόρφωση φορέων δίωξης η σοβαρής βλάβης, διαμόρφωση φορέων προστασίας, χορήγηση καθεστώτος του πρόσφυγα. Έξετάζονται οι πράξεις δίωξης (παράβαση ανθρωπίνων δικαιωμάτων, σωματικής η ψυχολογικής βίας κλπ). Οι λόγοι δίωξης (Φυλή, θρησκεία, ιθαγένεια, κοινωνική ομάδα, πολιτικές πεποιθήσεις). Ορίζεται η παύση του καθεστώτος πρόσφυγα καθώς και ο αποκλεισμός από το καθεστώς του πρόσφυγα, η αναγνώριση προσώπου ως δικαιούχου επικουρικής προστασίας η παύση αυτής ο αποκλεισμός η ανάκληση η άρνηση. Τέλος, ορίζεται το περιεχόμενο της διεθνούς προστασίας, κατοχυρώνεται η Προστασία από απέλαση καθώς και η διατήρηση της οικογενειακής ενότητας. Γίνεται αναφορά ως προς τις άδειες διαμονής τα ταξιδιωτικά έγγραφα την πρόσβαση στην απασχόληση, στην εκπαίδευση, στην κοινωνική αρωγή και στην ιατρική περίθαλψη. Καθορίζεται το ειδικό νομικό πλαίσιο περι ασυνόδευτων ανηλίκων καθώς και η πρόσβαση σε κατάλυμα και υπηρεσίες κοινωνικής ένταξης. Καθορίζεται το δικαίωμα στην ελεύθερη κυκλοφορία και το δικαίωμα στον επαναπατρισμό.

- Προεδρικό Διάταγμα 90/2008 - Προσαρμογή ελληνικής νομοθεσίας προς τις διατάξεις της Οδηγίας 2005/85/EK του Συμβουλίου της 1ης Δεκεμβρίου 2005 σχετικά με τις ελάχιστες προδιαγραφές για τις διαδικασίες με τις οποίες τα κράτη μέλη χορηγούν και ανακαλούν το καθεστώς του πρόσφυγα (Συλλογή κειμένων)

Σκοπός του παρόντος Προεδρικού Διατάγματος είναι η συμμόρφωση με την οδηγία του Συμβουλίου για τις διαδικασίες χορήγησης και ανάκλησης του καθεστώτος του πρόσφυγα. Καθορίζεται το ποιοι έχουν πρόσβαση στην διαδικασία, καθορίζεται το

δικαίωμα παραμονής αυτών. Καθορίζονται προϋποθέσεις για εξέταση αίτησης για λήψη απόφασης, αιτιολόγηση αυτής κατοχυρώνεται η προσωπική συνέντευξη η νομική συνδρομή και εκπροσώπηση. Επιλέον, ορίζεται ο βασικός ρόλος της Ύπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ. Γίνονται αναφορές στις διαδικασίες εξέτασης όπως σε απαράδεκτες αιτήσεις, πρώτη χώρα ασύλου, ασφαλείς τρίτες χώρες, αβάσιμες αιτήσεις, ασφαλείς χώρες καταγωγής. Ορίζονται οι διαδικασίες σε δεύτερο βαθμό, το δικαίωμα άσκησης προσφυγής.

· Προεδρικό Διάταγμα 220/2007 - Προσαρμογή της Ελληνικής νομοθεσίας προς τις διατάξεις της Οδηγίας 2003/9/ΕΚ του Συμβουλίου της 27ης Ιανουαρίου 2003, σχετικά με τις ελάχιστες απαιτήσεις για την υποδοχή των αιτούντων άσυλο στα Κράτη-Μέλη

Προεδρικό Διάταγμα σχετικά με τις ελάχιστες απαιτήσεις για την υποδοχή των αιτούντων άσυλο στα κράτη μέλη, υποχρεώσεις των αιτούντων άσυλο αλλά και δικαιώματα.

Υποχρεώσεις - ενέργειες περιφερειακών υπηρεσιών όπως φωτογράφιση, δακτυλοσκόπηση, δελτίο ασύλου, καταχώρηση στη μηχανογραφική εφαρμογή του ασύλου, φιλοξενία ανηλίκου αιτούντος άσυλο.

Υποχρεώσεις - ενέργειες κεντρικής αρχής όπως ενημερωτικά έντυπα, ταξιδιωτικά έγγραφα, διαμονή, εντοπισμός μελών οικογενείας ασυνόδευτου ανηλίκου αιτούντος άσυλο. Απόφαση σχετικά με τη διακοπή ή την ανανέωση παροχής συνθηκών υποδοχής του αιτούντος.

Υποχρεώσεις - ενέργειες Υπουργείου Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης, όπως διάθεση πόρων για κάλυψη υλικών συνθηκών υποδοχής, διάθεση επιδομάτων αναπηρίας, εξασφάλιση στέγασης, μέριμνα κατάρτισης ανθρωπίνου δυναμικού στα ζητήματα φιλοξενίας. Τέλος, μέριμνα για εξασφάλιση κοινωνικής και ψυχολογικής φροντίδας σε ανήλικους θύματα κακοποίησης, εκμετάλλευσης κλπ.

· ΠΔ 167/2008 Συμπλήρωση Π.Δ. 131/2006 «Εναρμόνιση της ελληνικής νομοθεσίας με την Οδηγία 2003/86/ΕΚ του Συμβουλίου σχετικά με το δικαίωμα οικογενειακής επανένωσης». Πιο αναλυτικά: υποβολή και εξέταση της αίτησης για έγκριση της οικογενειακής επανένωσης του πρόσφυγα. Είσοδος και διαμονή μελών οικογενείας του πρόσφυγα, δικαιώματα μελών οικογενείας του πρόσφυγα, απόρριψη αίτησης οικογενειακής επανένωσης, ανάκληση ή μη ανανέωση άδειας παραμονής των

μελών της οικογενείας του πρόσφυγα και τέλος αυτοτελές δικαίωμα παραμονής μελών της οικογένειας του πρόσφυγα

- Προεδρικό Διάταγμα 61/1999 - Διαδικασία αναγνώρισης αλλοδαπού πρόσφυγα, ανάκληση της αναγνώρισης και απέλαση αυτού, έγκριση εισόδου των μελών της οικογενείας του και τρόπος συνεργασίας με τον Εκπρόσωπο της Ύπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες στην Ελλάδα (όπως τροποποιήθηκε με τα ΠΔ 90/2008, 96/2008 και 167/2008). Πιο συγκεκριμένα υποβολή αιτήματος ασύλου (αλλοδαπού – περιλαμβάνει και τα προστατευόμενα μέλη της οικογενείας του που βρίσκονται μαζί του - ασυνόδευτου ανηλίκου 14- 18 ετών). Ορίζεται η έγγραφη ή προφορική ενημέρωση για τα δικαιώματα του αιτούντος και τέλος ορίζεται το δικαίωμα παραίτησης αιτήματος ενώπιον οποιασδήποτε ελληνικής αρχής και ενημέρωση Ύπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ

- Προεδρικό Διάταγμα 189/1998 - Προϋποθέσεις και διαδικασία παροχής άδειας εργασίας ή άλλης βοήθειας για επαγγελματική αποκατάσταση αναγνωρισμένων από την Πολιτεία ως προσφύγων, των αιτούντων άσυλο και των προσωρινά διαμενόντων για λόγους ανθρωπιστικούς. Πιο αναλυτικά: καθορισμός της άδειας άσκησης ελεύθερου επαγγελματία πρόσφυγα, δικαίωμα στην επαγγελματική κατάρτιση προσφύγων και τέλος όροι και προϋποθέσεις απασχόλησης των αιτούντων άσυλο αλλοδαπών και προσωρινά διαμενόντων για ανθρωπιστικούς λόγους

- Προεδρικό Διάταγμα 266/1999 - Διοικητική υπαγωγή και λειτουργία του υφισταμένου στο Λαύριο Αττικής Κέντρου Προσφύγων και κοινωνική προστασία των αναγνωρισμένων προσφύγων, των αιτούντων άσυλο και των παραμενόντων για ανθρωπιστικούς λόγους. Πιο συγκεκριμένα ορίζεται η διάρθρωση υπηρεσιών και αρμοδιότητες διευθυντή, οι αρμοδιότητες τμημάτων, οι υποχρεώσεις φιλοξενουμένων και τέλος οι διοικητικές λειτουργίες του κέντρου.

- Προεδρικό Διάταγμα 366/2002 - Ίδρυση Κέντρου Προσωρινής Διαμονής Αιτούντων Άσυλο Αλλοδαπών Προσφύγων στην Αθήνα. Μέσα σε αυτό καθορίζεται η διάρθρωση υπηρεσιών το προσωπικό, οι αρμοδιότητες διευθυντή, η διαμονή-επίσκεψη και αποχώρηση στο κέντρο. Τέλος οι υποχρεώσεις φιλοξενουμένων και οικονομική διαχείριση του κέντρου.

· Προεδρικό Διάταγμα 80/2006 - Παροχή προσωρινής προστασίας σε περίπτωση μαζικής εισροής εκτοπισθέντων αλλοδαπών. Πιο συγκεκριμένα καθορίζονται η διάρκεια και εφαρμογή της προσωρινής προστασίας, η επέκταση και σε άλλες κατηγορίες εκτοπισθέντων. Καθορίζονται τα δικαιώματα – ενημέρωση δικαιούχων, δικαιώματα προσωρινής προστασίας, τα δικαιώματα σε εργασία και επαγγελματική κατάρτιση, φιλοξενία, κοινωνική βοήθεια, ιατρική περίθαλψη, εκπαίδευση, διατήρηση οικογενειακής ενότητας. Κατοχυρώνεται το δικαίωμα στην πρόσβαση στη διαδικασία ασύλου, αίτηση και κριτήρια χορήγησης αυτού. Τέλος το δικαίωμα στον επαναπατρισμό και τα μέτρα μετά τη λήξη της προσωρινής προστασίας, τη διοικητική συνεργασία του τμήματος ασύλου της διεύθυνσης αλλοδαπών με τις αντίστοιχες αρχές των άλλων κρατών μελών της Ε.Ε. Αποφάσεις, μέτρα αποκλεισμού, πρόσφυγες , κυρώσεις για προσωρινή προστασία.

Κεφάλαιο 4^ο: Υποστηρικτικές Δομές και Πολιτικές ένταξης των Μ.Κ.Ο. και των κρατικών φορέων στην Ελλάδα για τους αιτούντες άσυλο και αναγνωρισμένους πρόσφυγες.

4.1. Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις.

4.1.1. Γραφείο της Ύπατης Αρμοστείας των Ηνωμένων Εθνών για τους Πρόσφυγες (UNHCR).

Με έδρα στη Γενεύη, στην Ελβετία, το Γραφείο της Ύπατης Αρμοστείας των Ηνωμένων Εθνών για τους Πρόσφυγες (UNHCR) (ιδρύθηκε 14 Δεκεμβρίου 1950) προστατεύει και υποστηρίζει τους πρόσφυγες, όταν του ζητηθεί από την κυβέρνηση ή τα Ηνωμένα Έθνη και τους βοηθά στην επιστροφή ή την επανεγκατάσταση. Όλοι οι πρόσφυγες του κόσμου είναι υπό τη δικαιοδοσία της UNHCR. Η Ύπατη Αρμοστεία παρέχει προστασία και βοήθεια που όχι μόνο για τους πρόσφυγες, αλλά και σε άλλες κατηγορίες εκτοπισθέντων. Αυτές οι κατηγορίες περιλαμβάνουν τους αιτούντες άσυλο, τους πρόσφυγες που επέστρεψαν στα σπίτια τους, αλλά εξακολουθούν να χρειάζονται βοήθεια για την ανοικοδόμηση της ζωής τους, τις τοπικές πολιτικές κοινότητες που επηρεάζονται άμεσα από τις κινήσεις των προσφύγων, και τα εσωτερικά εκτοπισμένα Άτομα (ΕΕΑ). Η Αντιπροσωπεία της Ύπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες (Υ.Α.) στην Αθήνα λειτουργεί από το Μάρτιο του 1952, 15 μήνες μετά την ίδρυση του νέου φορέα για τους πρόσφυγες από τη Γενική Συνέλευση των Ηνωμένων Εθνών.

Με βάση το Άρθρο 35 της Σύμβασης της Γενεύης του 1951 που αφορά στο καθεστώς των προσφύγων, η Αντιπροσωπεία της Υ.Α. στην Αθήνα επιβλέπει την εφαρμογή της εθνικής διαδικασίας για τον καθορισμό της προσφυγικής ιδιότητας. Είναι μέλος με δικαίωμα ψήφου στην Επιτροπή Προσφυγών (συμβουλευτική επιτροπή στην οποία εξετάζονται προσφυγές κατά των αρνητικών αποφάσεων στα αιτήματα ασύλου). Επίσης, οργανώνει εκπαιδευτικά σεμινάρια για τις λιμενικές και αστυνομικές αρχές καθώς και για άλλους φορείς (π.χ. δικηγόρους και δικαστές) που εμπλέκονται στην υποδοχή των αιτούντων άσυλο και στη διαδικασία καθορισμού της προσφυγικής ιδιότητας. Στο πλαίσιο αυτό, η Αντιπροσωπεία της Υ.Α. στην Ελλάδα συνεργάζεται στενά με τις ΜΚΟ που δρουν υπέρ των προσφύγων.

Σήμερα, εκτός από τη δραματική πτώση που παρουσιάστηκε στα ποσοστά αναγνώρισης, η κύρια ανησυχία της Υ.Α. στην Ελλάδα έγκειται στη δυσκολία

πρόσβασης ατόμων που χρήζουν διεθνούς προστασίας στην Ελληνική επικράτεια αλλά και στη μετέπειτα δυσκολία πρόσβασης στη διαδικασία του ασύλου, στις ανεπαρκείς συνθήκες υποδοχής, καθώς και στο σχετικά χαμηλό επίπεδο κοινωνικής πρόνοιας που δεν αρκεί να καλύψει τις ανάγκες επιβίωσης και την παροχή συμβουλευτικών υπηρεσιών από μέρους του κράτους για την αποτελεσματική ένταξη των προσφύγων και των αιτούντων άσυλο στη χώρα (UNHCR, Greece). Η κυριότερη αρμοδιότητα της Υ.Α., γνωστή ως «διεθνής προστασία», είναι να διασφαλίζει το σεβασμό των θεμελιωδών δικαιωμάτων των προσφύγων, περιλαμβανομένης της δυνατότητάς τους να αιτούνται άσυλο, και το δικαίωμά τους να μην επιστρέφονται χωρίς τη θέλησή τους σε χώρα όπου έχουν λόγους να φοβούνται δίωξη. Ο οργανισμός προάγει τις διεθνείς συμφωνίες για τους πρόσφυγες, παρακολουθεί τη συμμόρφωση των κυβερνήσεων με το διεθνές δίκαιο και παρέχει υλική βοήθεια όπως τροφή, νερό, στέγη και ιατρική περίθαλψη σε κατατρεγμένους αμάχους.

Η Υ.Α. αναζητά, επίσης, μία από τις τρεις μόνιμες λύσεις για τους πρόσφυγες. Ο εθελοντικός επαναπατρισμός είναι η προτιμότερη λύση για τους περισσότερους πρόσφυγες του κόσμου. Ωστόσο, αυτό δεν είναι πάντα εφικτό, και σε αυτές τις περιπτώσεις, η Υ.Α. βοηθά τους ανθρώπους να ξαναφτιάξουν τη ζωή τους κάπου αλλού – είτε σε χώρες όπου αναζήτησαν αρχικά άσυλο, είτε σε τρίτες χώρες που είναι διατεθειμένες να τους δεχτούν (UNHCR, 2008).

4.1.2. Ίδρυμα Κοινωνικής Εργασίας (ΙΚΕ).

Το Ίδρυμα Κοινωνικής Εργασίας (Ν.Π.Ι.Δ.) είναι κληροδότημα, κοινωφελής μη κερδοσκοπικός οργανισμός βάσει τού Β.Δ. 710/30-12-1967 και τού τροποποιημένου Π.Δ. 631/23-10-1992. Εποπτεύεται από το Υπουργείο Υγείας Πρόνοιας. Διοικείται από πενήντακονταμελές Γενικό Συμβούλιο και επταμελές Διοικητικό Συμβούλιο.

Σήμερα το ΙΚΕ λειτουργεί για τους πρόσφυγες το Κέντρο ενσωμάτωσης προσφύγων. Οργανώθηκε το 1983 με χρηματοδότηση της Υπάτης Αρμοστείας για τους πρόσφυγες του Οργανισμού των Ηνωμένων Εθνών (Ο.Η.Ε.). Παρέχει συμβουλευτική, συναισθηματική και ψυχολογική στήριξη σε αναγνωρισμένους πρόσφυγες, σε άτομα που αναζητούν άσυλο στην Ελλάδα και σε άτομα που είναι κάτοχοι άδειας παραμονής στη χώρα για ανθρωπιστικούς λόγους και επιθυμούν τον επαναπατρισμό. Οι δραστηριότητες της υπηρεσίας περιλαμβάνουν: συμβουλευτική, επαγγελματική κατάρτιση, αποκατάσταση μέσω εξαρτώμενης ή αυτοδύναμης εργασίας, λειτουργία κέντρου ημερήσιας απασχόλησης παιδιών και ευαισθητοποίηση του κοινού σε θέματα

προσφύγων με σκοπό την καταπολέμηση της ρατσιστικής συμπεριφοράς, επιπλέον μεριμνά για την εξεύρεση απασχόλησης στην χώρα προέλευσης. Η Υπηρεσία σήμερα χρηματοδοτείται από την Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ και από επιδοτούμενα προγράμματα της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

4.1.3. Ελληνικό Συμβούλιο για τους πρόσφυγες (G.C.R.).

Σκοπός του τμήματος είναι να διευκολύνει την ανεξαρτητοποίηση και ένταξη των Αιτούντων Άσυλο / Προσφύγων και όσων έχουν γίνει δεκτοί με Ανθρωπιστικό Καθεστώς. Σύμφωνα με τις ανάγκες του εξυπηρετούμενου πληθυσμού διαμορφώνονται ανάλογα οι δραστηριότητες των κοινωνικών λειτουργών με στόχο τη συνολική αντιμετώπιση των προβλημάτων τους:

Διάρθρωση τμήματος:

Η Κεντρική Κοινωνική Υπηρεσία παρέχει συμβουλευτική και πληροφόρηση, παρεμβαίνει σε φορείς και Υπηρεσίες προς όφελος των εξυπηρετούμενων, (παραπομπές για θέματα εκπαίδευσης, υγείας, επαγγελματικής κατάρτισης κλπ). Η Κεντρική Κοινωνική Υπηρεσία συντονίζει όλα τα επιμέρους προγράμματα και υπηρεσίες που παρέχονται στους πρόσφυγες και τους αιτούντες άσυλο που επισκέπτονται το ΕΣΠ, με στόχο τη συνολική αντιμετώπιση των προβλημάτων τους.

Η Υποδοχή Νεοαφιχθέντων εστιάζει κυρίως στην εξασφάλιση στέγασης σε Κέντρα Υποδοχής και στην προσωρινή στέγαση σε ξενοδοχεία σε συνεργασία με το Υπουργείο Υγείας και Πρόνοιας.

Τα Γραφεία Εύρεσης Εργασίας στόχο έχουν την προώθηση του εξυπηρετούμενου πληθυσμού στην απασχόληση.

Το Διαπολιτισμικό Κέντρο (Πυξίδα), διευκολύνει τη διαδικασία ένταξης παρέχοντας συμβουλευτική στήριξη και αναπτύσσοντας εκπαιδευτικές και πολιτιστικές δραστηριότητες όπως, εκμάθηση Ελληνικών, υποστηρικτική διδασκαλία, σύσταση και λειτουργία ομάδων θεάτρου, χορού, πολιτιστικών δραστηριοτήτων κλπ.

Επιπροσθέτως, στο πλαίσιο των δραστηριοτήτων του τμήματος της Κοινωνικής Υπηρεσίας, οι Κοινωνικοί Λειτουργοί συμμετέχουν τόσο σε Ελληνικά όσο και σε Ευρωπαϊκά διακρατικά προγράμματα που στόχο έχουν τη συμβολή στην Ένταξη των προσφύγων στην τοπική κοινωνία. Παράλληλα αναπτύσσονται δραστηριότητες και προγράμματα με την συμβολή εθελοντών όπως πχ. το Πρόγραμμα Ενημέρωσης Μαθητικών Κοινοτήτων (ΕΣΠ, 2007).

4.1.4. Ελληνικός Ερυθρός Σταυρός (ΕΕΣ).

Ο Ελληνικός Ερυθρός Σταυρός ιδρύθηκε στις 10 Ιουνίου 1877, με πρωτοβουλία της βασίλισσας Όλγας, και αμέσως από τη στιγμή της ίδρυσής του αναγνωρίστηκε από τη Διεθνή Επιτροπή Ερυθρού Σταυρού. Ο Ελληνικός Ερυθρός Σταυρός είναι ο μεγαλύτερος μη κυβερνητικός οργανισμός στην Ελλάδα με σύνθετο έργο που βασίζεται στην εθελοντική δράση και την άμεση ανταπόκριση των πολιτών. Στοχεύει πάντα στην ανακούφιση του ανθρώπινου πόνου σε περιόδους πολέμου και ειρήνης, στηρίζοντας τραυματίες, ασθενείς, πρόσφυγες, ηλικιωμένους, ανθρώπους με οικονομικές δυσκολίες και άτομα από κάθε εύλωτη ομάδα του πληθυσμού. Η δράση του έχει συνδεθεί με την επαγρύπνηση και την αλληλεγγύη, καθώς και με την αφιλοκερδή προσφορά και την ανιδιοτέλεια (Ελληνικός Ερυθρός Σταυρός, 2007).

Ειδικότερα οι βασικοί του σκοποί και στόχοι είναι:

Σε καιρό πολέμου: η συνδρομή και επικουρία στο έργο της Στρατιωτικής Υγειονομικής Υπηρεσίας, η νοσηλευτική περίθαλψη τραυματιών και ασθενών, καθώς και η προστασία των αιχμαλώτων, του άμαχου πληθυσμού και των θυμάτων πολέμου.

Σε καιρό ειρήνης: η αρωγή και συμπαράσταση στα θύματα θεομηνιών και επιδημιών, καθώς και η αυτόνομη ή σε συνεργασία με το Κράτος και κοινωνικούς φορείς, ανθρωπιστική δραστηριότητα. (Ελληνικός Ερυθρός Σταυρός, 2007).

Ο Ελληνικός Ερυθρός Σταυρός παρεμβαίνει σε καταστάσεις μαζικών αφίξεων αιτούντων άσυλο, σχεδιάζει προγράμματα για την κοινωνική ένταξη αιτούντων άσυλο και προσφύγων μέσω πολλαπλών δράσεων (διαπολιτισμικά εκπαιδευτικά προγράμματα, προώθηση στην απασχόληση, διαμεσολάβηση με κρατικές ή άλλες υπηρεσίες κλπ). Επιπλέον, οργανώνει τη λειτουργία Κέντρων Υποδοχής και Προσωρινής Φιλοξενίας και συντονίζει προγράμματα για την παροχή βοήθειας και υποστήριξης σε θύματα φυσικών και άλλων καταστροφών.

Ευρωπαϊκά προγράμματα

Προσπαθώντας να επεκτείνει τις παροχές και υπηρεσίες του, ο Τομέας Κοινωνικής Πρόνοιας αξιοποιεί πόρους που προέρχονται από την Ευρωπαϊκή Ένωση και εθνικές πηγές χρηματοδότησης (Υπουργείο Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης, Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων), με στόχο το σχεδιασμό και την υλοποίηση προγραμμάτων σε εθνικό και διακρατικό επίπεδο. Ο Τομέας Κοινωνικής Πρόνοιας συμμετέχει ως μέλος σε ομάδες εργασίας και σε διακρατικά δίκτυα συνεργασίας που λειτουργούν στα πλαίσια της Διεθνούς Ομοσπονδίας Ερυθρών Σταυρών και του Ευρωπαϊκού Γραφείου Ερυθρού Σταυρού στις Βρυξέλλες.

Στο πλαίσιο λειτουργίας των Περιφερειακών Τμημάτων του Ελληνικού Ερυθρού Σταυρού έχουν συσταθεί και λειτουργούν Κοινωνικές Υπηρεσίες σε κομβικά σημεία της Επικράτειας. Οι Κοινωνικές Υπηρεσίες είναι φορείς άσκησης κοινωνικής πολιτικής στην Περιφέρεια και στελεχώνονται με κοινωνικούς λειτουργούς που υποστηρίζονται στο έργο τους από εκπαιδευμένους εθελοντές.

Οι κύριοι τομείς δραστηριοποίησής τους είναι η προσέλκυση, εκπαίδευση και κινητοποίηση εθελοντικών ομάδων, η κάλυψη επείγουσών κοινωνικών αναγκών και η ψυχοκοινωνική στήριξη ατόμων και οικογενειών, η παρέμβαση σε καταστάσεις κρίσης (φυσικές καταστροφές, μαζικές αφίξεις πληθυσμού κ.λ.π.), η ανάπτυξη ειδικών προγραμμάτων για υποστήριξη «ευάλωτων» ομάδων πληθυσμού, η οργάνωση ειδικών εκδηλώσεων όπως Bazaar κ.λ.π. (Ελληνικός Ερυθρός Σταυρός, 2007).

4.1.5. Γιατροί του Κόσμου.

Οι Γιατροί Του Κόσμου ιδρύθηκαν στη Γαλλία το 1980. Δέκα χρόνια μετά, μία ομάδα 150 μελών συγκεντρώθηκαν στο Πανεπιστήμιο Αθηνών και ίδρυσαν το Ελληνικό παράρτημα των Γιατρών Του Κόσμου. Οι έλληνες Γιατροί Του Κόσμου αποτελούν ισότιμη εθνική αντιπροσωπεία του Δικτύου MEDECINS DU MONDE INTERNATIONAL με 12 άλλες αντιπροσωπείες σε: ΗΠΑ, Γαλλία, Καναδά, Ελβετία, Κύπρο, Ιταλία, Αργεντινή, Βέλγιο, Ισπανία, Πορτογαλία. Μέσα από την Ιατρική Ανθρωπιστική δράση τους μεριμνούν σταθερά υπέρ των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Αντιτίθενται στο ρατσισμό, την ξενοφοβία, τον κοινωνικό αποκλεισμό και την περιθωριοποίηση κοινωνικών ομάδων, στην πολιτική της Εθνικής Κάθαρσης και στην κοινωνική ανισότητα. Υποστηρίζουν τα δικαιώματα της γυναίκας και του παιδιού, το δικαίωμα στην ιδιαιτερότητα και αντιτίθενται σε κάθε επέμβαση στον γενετικό κώδικα και στον βιασμό των φυσικών νόμων.

Τα προγράμματα που διαθέτουν στην Ελλάδα, τα οποία ασχολούνται με τους πρόσφυγες είναι τα εξής: Ανοιχτά Πολυϊατρεία Αθηνών και Θεσσαλονίκης, Υποστηρικτικές Υπηρεσίες, Κέντρο Υποδοχής Προσφύγων - Πεντέλη, Ξενώνες Προσφύγων - Αστέγων, Πρόγραμμα «Νεφέλη», Πρόγραμμα κατά του trafficking (σωματεμπορία) Πρόγραμμα Αλυσίδα Ελπίδας, Πρόγραμμα Ναυσικά, Φυλακές Ανηλίκων στον Αυλώνα, Πρόγραμμα πρωτοβάθμιας Παιδιατρικής και Οδοντιατρικής περίθαλψης σε περιοχές της Αθήνας και της περιφέρειας.

4.1.6. Προγράμματα Ανάπτυξης και στήριξης και ιατρικής συνεργασίας (PRAKSIS).

Το PRAKSIS είναι μία ανεξάρτητη, Μη Κυβερνητική Οργάνωση, που βασικό στόχο έχει τη δημιουργία, εφαρμογή και υλοποίηση προγραμμάτων ανθρωπιστικής και ιατρικής δράσης. Διαθέτει δύο Πολυιατρεία στην Αθήνα και Θεσσαλονίκη, τα οποία προσφέρουν εδώ και 13 χρόνια άμεση και δωρεάν ιατροφαρμακευτική περίθαλψη, ψυχολογική και κοινωνική υποστήριξη (συνοδευτικές υποστηρικτικές υπηρεσίες), νομική βοήθεια, στέγαση, εργασιακή συμβουλευτική.

4.1.7. Κέντρα υποδοχής προσφύγων ως συντελεστές ένταξης αιτούντων άσυλο / Προσφύγων.

Α. Το Κέντρο Υποδοχής Αιτούντων Άσυλο Αλλοδαπών Λαυρίου

λειτουργεί από το 1949 πάντα με πολιτικούς πρόσφυγες και είναι το μόνο κρατικό κέντρο της χώρας. Τα τελευταία 15 χρόνια φιλοξενεί μόνο πολιτικούς πρόσφυγες από τις Ασιατικές και κάποιες Αφρικανικές χώρες.

Στην Ελλάδα, εκτός από το Λαύριο, λειτουργούν παρόμοια Κέντρα στη Λάρισα και Σπερχειάδα (ΕΕΣ), στην Πεντέλη (Γιατροί του Κόσμου), στη Θεσσαλονίκη (Κοινωνική Αλληλεγγύη) και στα Ανώγεια Κρήτης (μόνο για παιδιά, συνήθως ορφανά και από τους δύο γονείς, με ευθύνη του Εθνικού Ιδρύματος Νεότητας). Όλα εκτός από αυτό του Λαυρίου ανήκουν σε μη κυβερνητικές οργανώσεις.

Το κέντρο κυρίως ασχολείται κυρίως με την φιλοξενία ατόμων που διώκονται για τις πεποιθήσεις τους στην χώρα προέλευσης τους(πολιτικές, θρησκευτικές, φυλετικές κλπ.). Η φιλοξενία προσφέρεται για όσο χρόνο εξετάζεται το αίτημα τους για χορήγηση πολιτικού ασύλου, μια διαδικασία που ξεκινάει με την υποβολή της σχετικής αίτησης και που διαρκεί συνήθως 1,5-2 χρόνια. Συνήθως η πρώτη απάντηση είναι απορριπτική.

Τα τρία βασικά τμήματα του Κέντρου είναι:

1. Εσωτερική λειτουργία και διαχείριση (Διευθυντής, Υποδιευθυντής, Διοικητικό προσωπικό, Τεχνική Υπηρεσία κ.α.).
2. Κοινωνική Υπηρεσία (Κοινωνικοί Λειτουργοί, Νομικός, Διερμηνείς, Παιδαγωγός).
3. Υγειονομικό Τμήμα (Γιατρός part time, Νοσηλεύτρια full time).

Το Κέντρο καλύπτει την ανάγκη στέγασης με τρία κτίρια και συνολικά 64 δωμάτια. Επίσης, προσφέρει φαγητό, ιματισμό και άλλα είδη πρώτης ανάγκης τα οποία διανέμονται σε όλα τα μέλη μία φορά το μήνα.

Όσον αφορά στην εκπαίδευση, εντός του κέντρου λειτουργεί νηπιαγωγείο με

ωρομίσθιο νηπιαγωγό του Υπουργείου Παιδείας. Τα παιδιά του δημοτικού παρακολουθούν τα μαθήματά τους στα δημοτικά σχολεία του Λαυρίου, φοιτώντας παράλληλα σε τάξεις υποδοχής προσφύγων για λόγους αντισταθμιστικής αγωγής. Τις απογευματινές ώρες μέσα στο κέντρο πραγματοποιούνται μαθήματα ενισχυτικής διδασκαλίας, καθώς και μαθήματα ελληνικής γλώσσας για τους ενήλικες. Τέλος, σε συνεργασία με το γυμναστήριο του Δήμου λειτουργούν τρία τμήματα άθλησης για παιδιά και ένα τμήμα ενηλίκων. Η προθυμοποίηση των προσφύγων για ενεργό συμμετοχή στις αθλητικές δραστηριότητες ώθησε τους υπευθύνους του Κέντρου να αποφασίσουν τη δημιουργία δικών τους αθλητικών εγκαταστάσεων στο μέλλον (<http://www.inpsy.gr>. 2006).

B. Κέντρο Υποδοχής ασυνόδευτων ανηλίκων (Ανώγεια Κρήτης).

Το πρόγραμμα υποδοχής ασυνόδευτων ανηλίκων αιτούντων άσυλο υλοποιείται από το Εθνικό Ίδρυμα Νεότητας (ΕΙΝ) στις εγκαταστάσεις της Μονάδας των Ανωγείων Κρήτης από το 2000 και χρηματοδοτείται από το ΕΙΝ και το Υπουργείο Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Προσφύγων. Το πρόγραμμα απαρτίζεται περίπου από 25 άτομα. Τα τελευταία χρόνια το Κέντρο λειτουργεί πάντα σε συνθήκες πληρότητας.

Η επιλογή των ανηλίκων που πρόκειται να φιλοξενηθούν στο Κέντρο γίνεται από την Διεύθυνση Κοινωνικής Αντίληψης και Αλληλεγγύης του Υπουργείου Υγείας ενώ τα έξοδα μεταφοράς των ανηλίκων προς το Κέντρο καλύπτονται από τον προϋπολογισμό του προγράμματος. Σε πρώτο στάδιο, αμέσως μετά την άφιξή τους, οι ανήλικοι υποβάλλονται σε ιατρικές εξετάσεις στο τοπικό Κέντρο Υγείας και υποβάλλουν – εφόσον δεν είναι ήδη αιτούντες άσυλο - αίτημα ασύλου στο αρμόδιο Τμήμα Ασφαλείας του Α.Τ. Περάματος. Κατά τη χρονική περίοδο διεξαγωγής της έρευνας φιλοξενούνταν 25 περιπτώσεις ασυνόδευτων ανηλίκων, κατά πλειοψηφία Αφγανικής καταγωγής, αγόρια, ηλικίας 15-21 ετών.

Σε όλους τους ανηλίκους παρέχεται μηνιαία οικονομική ενίσχυση των 54 ευρώ για κάλυψη των προσωπικών τους εξόδων. Σε ό,τι αφορά στην εκπαίδευση, στόχος είναι να ενταχθούν στο σχολείο τα παιδιά μικρότερης ηλικίας τα οποία φυσικά το επιθυμούν. Η επαγγελματική κατάρτιση και η απασχόληση αποτελεί βασικό αίτημα των φιλοξενούμενων. Τα προβλήματα που καταγράφονται από τη μεριά των φιλοξενούμενων εστιάζονται σε θέματα που αφορούν στη διαδικασία εξέτασης των αιτημάτων ασύλου (πολύμηνη αναμονή για την χορήγηση της «ροζ κάρτας», πολυετής

εκκρεμότητα του αιτήματός τους, και εν τέλει αρνητικές αποφάσεις), καθώς το γενικότερο αίσθημα ανασφάλειας που τους δημιουργείται σε ό,τι αφορά την δυνατότητα μόνιμης παραμονής τους στην Ελλάδα αποτελεί ανασταλτικό παράγοντα για οποιαδήποτε προσπάθεια ένταξης καταβάλουν. Ειδικότερα θέματα που αφορούν στη διαμονή τους στο Κέντρο αφορούν στο αίτημα που διατυπώνουν για περισσότερες ώρες μαθημάτων ελληνικής γλώσσας, αλλά και επιπλέον εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων και προγράμματα επαγγελματικής κατάρτισης (π.χ. μαθήματα Η/Υ, μαθήματα αγγλικών, τεχνική εκπαίδευση). Όσοι πηγαίνουν σχολείο διατυπώνουν το αίτημα για μαθήματα ενισχυτικής διδασκαλίας και φροντιστηριακών μαθημάτων (στο Γυμνάσιο των Ανωγείων δεν λειτουργούν ούτε τάξεις υποδοχής, ούτε φροντιστηριακά τμήματα), καθώς και για δυνατότητες απασχόλησης.

Γ. Κέντρο Υποδοχής και Φιλοξενίας και Στήριξης αιτούντων άσυλο Μακρινίτσας Βόλου (ΑΡΣΙΣ & Ελληνική Μέριμνα).

Το Κέντρο Υποδοχής και Φιλοξενίας και Στήριξης αιτούντων άσυλο Μακρινίτσας Βόλου λειτουργεί από την ΑΡΣΙΣ, Οργάνωση Κοινωνικής Υποστήριξης Νέων και την Ελληνική Μέριμνα Βόλου από το 2006, στις εγκαταστάσεις του φιλανθρωπικού σωματείου «Ελληνική Μέριμνα Βόλου» στην Μακρινίτσα και χρηματοδοτείται από το Υπουργείο Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Προσφύγων. Η δυναμικότητα του προγράμματος ανέρχεται στα 30 άτομα. Το Κέντρο λειτουργεί πάντα σε πληρότητα και, πολλές φορές μάλιστα, ξεπερνά τον προβλεπόμενο αριθμό φιλοξενουμένων. Η επιλογή των ανηλίκων που πρόκειται να φιλοξενηθούν στο Κέντρο γίνεται από την Διεύθυνση Κοινωνικής Αλληλεγγύης του Υπουργείου Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης το οποίο καλύπτει και τα έξοδα μεταφοράς των ανηλίκων προς το Κέντρο. Σε πρώτο στάδιο, αμέσως μετά την άφιξή τους, οι ανήλικοι υποβάλλονται σε ιατρικές εξετάσεις στο τοπικό Νοσοκομείο και υποβάλλουν αίτημα ασύλου στο αρμόδιο Τμήμα Ασφαλείας Βόλου.

Ελάχιστες περιπτώσεις ανηλίκων φθάνουν στο Κέντρο, όντας κάτοχοι του ειδικού δελτίου αιτήσαντος άσυλο («ροζ κάρτας»). Στην πλειοψηφία τους είναι κάτοχοι υπηρεσιακών σημειωμάτων και θα πρέπει να υποβάλουν αίτημα στο τοπικό τμήμα ασφαλείας προκειμένου να γίνει η πρώτη συνέντευξη και να τους χορηγηθεί η «ροζ κάρτα». Η χορήγησή της γίνεται σε σύντομο χρονικό διάστημα. Στους φιλοξενούμενους παρέχονται μαθήματα ελληνικής γλώσσας στο Κέντρο σε συνεργασία με το Ινστιτούτο Διαρκούς Εκπαίδευσης Ενηλίκων (ΙΔΕΚΕ). Τα μαθήματα αυτά ωστόσο δεν παρέχονται

σε συνεχή βάση. Καθ' όλη την διάρκεια της διαμονής τους, οι ανήλικοι έχουν την ευκαιρία επιπλέον να παρακολουθούν μαθήματα γλώσσας στην ΑΡΣΙΣ Βόλου, τα οποία παρέχονται από εθελοντές 2 φορές την εβδομάδα.

Προτεραιότητα για τους υπεύθυνους του Κέντρου αποτελεί η κατάρτιση και η ένταξη των ανηλίκων στην αγορά εργασίας στα πλαίσια της προετοιμασίας τους για αυτόνομη διαβίωση μετά την αποχώρησή τους από το Κέντρο. Στο πλαίσιο αυτό οι υπεύθυνοι του Κέντρου έχουν προχωρήσει στην υπογραφή ιδιωτικών συμφωνητικών με εν δυνάμει εργοδότες για την δυνατότητα απασχόλησης των φιλοξενουμένων και παράλληλα γίνονται προσπάθειες εύρεσης εργασίας με την υποστήριξη της κοινωνικής υπηρεσίας της ΑΡΣΙΣ Βόλου. Ωστόσο κανένας από τους ανηλικούς δεν διέθετε άδεια εργασίας και ασφάλιση (http://hosting01.vivodinet.gr/unhcr/UAM_survey.pdf, 2008).

Δ. Πρόγραμμα ΣΤΕΓΗ.

Η χρηματοδότηση του προγράμματος γίνεται από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Προσφύγων κατά 75% και από το Υπουργείο Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης κατά 25%.

Το «ΣΤΕΓΗ» είναι πρόγραμμα υποδοχής και ένταξης αιτούντων άσυλο/προσφύγων μέσα από την αυτόνομη αλλά εποπτευόμενη στέγαση από εξειδικευμένους επαγγελματίες για ένα συγκεκριμένο χρονικό διάστημα (από 6 έως 9 μήνες). Πρόκειται για 7 διαμερίσματα στο λεκανοπέδιο Αττικής, 2-3 δωματίων στα οποία διαβιούν νεοεισερχόμενοι αιτούντες άσυλο ανά ομάδες των 5 ή 6 ατόμων. Ο γενικός στόχος του προγράμματος είναι η παροχή προσωρινής στέγασης και η ενίσχυση του επιπέδου ένταξης των αιτούντων άσυλο. Προτεραιότητα επιλογής φιλοξενίας δίνεται σε οικογένειες με παιδιά, σε θύματα βασανιστηρίων και σε ιδιαίτερα ευπαθείς ομάδες όπως οι ασυνόδευτες μητέρες. Ενώ οι εξυπηρετούμενοι του προγράμματος διαμένουν σε ένα από τα διαμερίσματα, η διεπιστημονική ομάδα της PRAKSIS, που αποτελείται από κοινωνικούς λειτουργούς, ψυχολόγους, κοινωνική διαμεσολαβήτρια και ιατρούς, καλύπτει ένα ευρύ φάσμα αναγκών (νομικών, ψυχοκοινωνικών, εργασίας, ιατρικών) είτε εσωτερικά (στα προγράμματα της PRAKSIS), είτε μέσω διασύνδεσης με ένα δίκτυο εξειδικευμένων συναφών και αρμόδιων υπηρεσιών, φορέων και ιδιωτών. Απώτερος στόχος του προγράμματος είναι η όσο το δυνατόν γρηγορότερη αυτονόμηση των ωφελουμένων.

Οι κύριες δραστηριότητες του ΣΤΕΓΗ με απώτερο στόχο τον μεγαλύτερο βαθμό επίτευξης της ένταξης των αιτούντων άσυλο είναι οι ακόλουθες:

Πρωταρχικά μεριμνά για την κάλυψη των βιοτικών αναγκών (στέγη, τροφή, ασφάλεια). Τα διαμερίσματα εποπτεύονται από τον κοινωνικό διαμεσολαβητή όπου ελέγχεται πλήρως η εύρυθμη λειτουργία τους και το κατά πόσο πληρούνται τα κριτήρια για ομαλές συνθήκες διαβίωσης. Εν συνεχεία γίνεται προσπάθεια για την κάλυψη των εξατομικευμένων ψυχοκοινωνικών αναγκών και προβλημάτων που προκύπτουν στην καθημερινότητα του κάθε νεοεισερχόμενου αιτούντα άσυλο. Ως τέτοιες ανάγκες χαρακτηρίζουμε την ανάγκη των ατόμων αυτών για εκπαίδευση(εκμάθηση ελληνικών, επαγγελματική κατάρτιση ή επανακατάρτιση). Επιπλέον οι επαγγελματίες ασχολούνται με την ενίσχυση των κοινωνικών δεξιοτήτων των αιτούντων άσυλο- προσφύγων ως προς την διαχείριση και επίλυση των τυχόντων ανακυπτόμενων προβλημάτων στην καθημερινότητά τους. Σαφώς και το πρόγραμμα αποσκοπεί στην ανεξαρτητοποίηση των ατόμων αυτών. Καθώς λοιπόν το πρόγραμμα δεν γίνεται να τους φιλοξενεί «επ' αόριστον», οι επαγγελματίες εργάζονται κυρίως με τους επωφελούμενους ως προς την ενίσχυση των επαγγελματικών δεξιοτήτων των τελευταίων. Αυτό επιτυγχάνεται μέσω της προώθησης τους στην αγορά εργασίας. Τέλος για να επιτευχθεί η ανεξαρτητοποίηση και η ομαλή ένταξη τους στο κοινωνικό περιβάλλον επιδιώκεται η ανάπτυξη επικοινωνιακών δικτύων με συναφείς και αρμόδιους φορείς (περίπτωση ΟΑΕΔ)διασύνδεση με εξειδικευμένες υπηρεσίες (π. χ ΕΣΠ για νομική αρωγή). Όλες οι παραπάνω δράσεις κοινοποιούνται με σκοπό την ευαισθητοποίηση, την ενημέρωση και την κινητοποίηση της ευρύτερης κοινής γνώμης για τα ζητήματα των προσφύγων/ αιτούντων άσυλο (www.praksis.gr 2009).

4.2. Κρατικοί φορείς

4.2.1 Υπουργείο Υγείας (Υπουργείο Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης).

Δομές και Δράσεις Κοινωνικής Αλληλεγγύης - Ευρωπαϊκό Ταμείο Προσφύγων 2008-2013:

Το Ευρωπαϊκό Ταμείο Προσφύγων προορίζεται να υποστηρίξει και να ενθαρρύνει τις προσπάθειες των Κρατών - Μελών της Ε.Ε. Για την υποδοχή προσφύγων και των εκτοπισθέντων και την αντιμετώπιση των συνεπειών της υποδοχής αυτής. Τα Κράτη - Μέλη είναι υπεύθυνα για την εφαρμογή των εθνικών ενεργειών που τυγχάνουν στήριξης εκ μέρους του Ευρωπαϊκού Ταμείου Προσφύγων. Το Υπουργείο Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης ως Εθνική Αρχή Διαχείρισης του Ευρωπαϊκού Ταμείου Προσφύγων προκηρύσσει δράσεις στα πλαίσια των Ενεργειών των Προτεραιοτήτων 1 και 3 της Απόφασης της επιτροπής 2007/815/EK, όπως αυτές έχουν

εγκριθεί στο Ετήσιο Πρόγραμμα 2008 και στο Πολυετές Πρόγραμμα 2008-2013 της Ελλάδας.

Σύμφωνα με τις προτεραιότητες 1 και 3 στην διακήρυξη καθορίζονται κάποιες ενέργειες με σκοπό την εφαρμογή των αρχών και των μέτρων που προβλέπονται στο κοινοτικό κεκτημένο στους τομείς του ασύλου, συμπεριλαμβανομένων αυτών που αφορούν στους στόχους της κοινωνικής ένταξης, καθώς επίσης και ενέργειες που αφορούν στην διακρατικότητα στο χώρο του ασύλου αναφορικά με τη μεταφορά αιτούντων άσυλο ή ατόμων που απολαμβάνουν κάποιας μορφής διεθνούς προστασίας σε άλλα κράτη - μέλη της Ε.Ε.

Οι ενέργειες που αφορούν στους όρους υποδοχής και τις διαδικασίες παροχής ασύλου επιτυγχάνονται μέσω των δράσεων που σχετίζονται με την αύξηση χωρητικότητας και αναβάθμιση υπηρεσιών φιλοξενίας για αιτούντες άσυλο. Αναβάθμιση των υπηρεσιών παροχής νομικής υποστήριξης και βοήθειας σε αιτούντες άσυλο και σε άτομα που απολαμβάνουν διεθνούς προστασίας. Ενισχύεται η κοινωνική μέριμνα, η παροχή υπηρεσιών υγείας, η ψυχιατρική βοήθεια και σχετικές συμβουλευτικές υπηρεσίες με έμφαση στις ευάλωτες περιπτώσεις της ομάδας στόχου. Επιπλέον υποστηρίζονται οι υπηρεσίες διερμηνείας / μετάφρασης και νομικής στήριξης στις αρμόδιες Αρχές Ασύλου σε σημεία εισόδου της χώρας.

Εν συνεχεία οι ενέργειες που αφορούν στην ένταξη των προσώπων της ομάδας στόχου, των οποίων η παραμονή στην Ελλάδα έχει μόνιμο και σταθερό χαρακτήρα, επιτυγχάνονται μέσω των δράσεων που βοηθούν την ομάδα στόχου να προσαρμοστεί στην ελληνική κοινωνία σε κοινωνικό και πολιτιστικό επίπεδο. Επιδιώκεται η παροχή συμβούλων και βοήθειας σε τομείς όπως η στέγαση, τα μέσα διαβίωσης, η ένταξη στην αγορά εργασίας και η βοήθεια που παρέχεται σε ιατρικό, ψυχολογικό και κοινωνικό επίπεδο. Τέλος προωθούνται οι δραστηριότητες που επικεντρώνονται στην εκπαίδευση, στην επαγγελματική κατάρτιση, σε μαθήματα ελληνικής γλώσσας και στην απόκτηση δεξιοτήτων (http://www.yyka.gov.gr/socialwelfare/domes-kai-drasesis-koinoniks-allileggyis/copy_of_eyropaiko-tameio-prosfygon-1/eyropaiko-tameio-prosfygon-1).

4.2.2. Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης.

Βασικοί στόχοι του σχεδίου δράσης

Μέσω της υλοποίησης των δράσεων της **Α.Σ. ΙΘΑΚΗ** (Αναπτυξιακή σύμπραξη ΙΘΑΚΗ) επιδιώκεται: Η εισαγωγή μηχανισμών αξιοποίησης και βελτίωσης της αποτελεσματικότητας των υφιστάμενων υποστηρικτικών δομών και άλλων φορέων

(εκτός των ΜΚΟ), συστημάτων και παρεχόμενων υπηρεσιών μέσω συντονισμού και δικτύωσης και η μετεξέλιξή τους σε βιώσιμες, μόνιμες δομές / υπηρεσίες για την αποτελεσματική στήριξη των αιτούντων άσυλο. Η ευρύτερη εφαρμογή αποτελεσματικών, καινοτόμων δράσεων, για την αντιμετώπιση των προβλημάτων υποδοχής και ένταξης των αιτούντων άσυλο, ειδικότερα μέσω της αξιοποίησης των προϊόντων / εργαλείων που εφαρμόστηκαν με επιτυχία και των εμπειριών και της τεχνογνωσίας που αποκτήθηκε μέσω του Α' κύκλου της Κ.Π. EQUAL. Ειδική μέριμνα δίνεται στην στήριξη ευπαθών ομάδων μέσα στην ομάδα στόχου (γυναίκες μόνες και ασυνόδευτα παιδιά)

Το κεντρικό πρόβλημα που καλείται να αντιμετωπίσει η προτεινόμενη Α.Σ ΙΘΑΚΗ είναι η ευρύτερη αξιοποίηση δομών και άλλων φορέων (όχι μόνον των ΜΚΟ) με κύριο στόχο την παροχή υπηρεσιών σε αιτούντες από ένα ευρύτερο δίκτυο παροχής υπηρεσιών, έτσι ώστε να καταστεί δυνατή η βελτίωση της ποιοτικής και ποσοτικής παροχής υπηρεσιών για την κοινωνικο-οικονομική ένταξη ενός μεγαλύτερου αριθμού αιτούντων άσυλο: στον Α' κύκλο επετεύχθη ένα σημαντικό βήμα στον τομέα της συνεργασίας μεταξύ των ΜΚΟ. Στο δεύτερο κύκλο επιδιώκεται η διεύρυνση του δικτύου με πρωταγωνιστές φορείς του ευρύτερου δημόσιου τομέα, του ιδιωτικού τομέα (κυρίως επιχειρήσεις) και της τοπικής αυτοδιοίκησης.

Το χρονικό όριο από την υποβολή αιτήματος ασύλου έως την αναγνώριση της προσφυγικής ιδιότητας κυμαίνεται κατά μέσο όρο από 2-5 χρόνια. Κατά τη διάρκεια αυτή, οι αιτούντες άσυλο, βρίσκονται αντιμέτωποι με 3 βασικά προβλήματα: 1) την εξεύρεση πόρων για την κάλυψη των βασικών τους αναγκών που είναι άμεσα συνδεδεμένο με την εξεύρεση εργασίας 2) την εξεύρεση στέγης 3) την δίκαιη εξέταση του αιτήματος ασύλου που έχουν υποβάλει στις αστυνομικές αρχές εάν έχουν και οικογένεια ή αντιμετωπίζουν προβλήματα υγείας, η διαδικασία ένταξης γίνεται ακόμη δυσκολότερη. Και τα τρία βασικά προβλήματα είναι αλληλένδετα: η έλλειψη πόρων δεν τους επιτρέπει να βρουν στέγη, η μη γνώση της ελληνικής γλώσσας δεν τους επιτρέπει να βρουν δουλειά, η ατελείωτη, συχνά καθημερινή, προσπάθεια για να αποκτήσουν το οποιοδήποτε έγγραφο (άδεια εργασίας, υπηρεσιακό σημείωμα, διεξαγωγή συνέντευξης με την αστυνομία, έκδοση ΑΦΜ κλπ) τους αφαιρεί μεροκάματα. Συχνά, παρά τις προσπάθειές τους, δεν καταφέρνουν να προμηθευτούν τα απαραίτητα δικαιολογητικά / έγγραφα που δικαιούνται από τον νόμο.

Στόχος του προτεινόμενου προγράμματος είναι η ανάπτυξη δράσεων που θα επιτρέψουν αφενός μια ολοκληρωμένη παρέμβαση για την βελτίωση των συνθηκών

ένταξης των αιτούντων άσυλο και αφετέρου «πilotικές παρεμβάσεις» για την αντιμετώπιση συγκεκριμένων προβλημάτων που παρουσιάζονται από την άφιξη του αιτούντος άσυλο έως και την ένταξή του.

Προτεινόμενες δράσεις και εφαρμοζόμενες πολιτικές

ΑΝΑΔΡΑΣΗ

Η υπονήφια αναπτυξιακή σύμπραξη (Α.Σ.) **στοχεύει** στην παροχή ομογενοποιημένου μοντέλου εξειδικευμένων παρεμβάσεων για την παροχή διευκολύνσεων στους αιτούντες άσυλο είτε διαμένουν εντός των Κέντρων Υποδοχής είτε βρίσκονται εκτός αυτών. Στόχος της είναι η βελτίωση της ποιότητας ζωής τους διαμέσου της συστηματοποίησης και αναβάθμισης υπηρεσιών ανθρωπιστικής αρωγής (ψυχοκοινωνικής στήριξης, νομικής συνδρομής, συμβουλευτικής και πληροφόρησης, εκμάθησης γλώσσας, κ.α). Κατά συνέπεια διευκολύνεται η πρόσβασή τους στην αγορά εργασίας με την ανάπτυξη δράσεων επαγγελματικής κατάρτισης, επαγγελματικού προσανατολισμού και ενίσχυσης των δεξιοτήτων τους για την ενδυνάμωση τους, τόσο κατά το διάστημα παραμονής τους στην Ελλάδα όσο και σε περιπτώσεις εθελούσιου επαναπατρισμού όταν οι συνθήκες το επιτρέψουν.

Μέσω των δράσεων που υλοποιούνται και κυρίως μέσω της απασχόλησης αντιμετωπίζεται ο κοινωνικός τους αποκλεισμός και τα ψυχολογικά παράγωγα της αδρανοποίησης και παθητικότητας και διαμορφώνονται συνθήκες αυτοσυντήρησης με αξιοπρέπεια. Καθότι ο αποκλεισμός δεν αποτελεί προσωπική ευθύνη των αποκλεισμένων ατόμων αλλά έχει ευρύτερα κοινωνικά αίτια οι παρεμβάσεις δεν αφορούν μόνο τους αιτούντες άσυλο, αλλά έχουν σαν αποδέκτες και εμπλέκουν τον κοινωνικό, οικονομικό, πολιτισμικό περίγυρο με ιδιαίτερα αυξημένο τον ρόλο της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, των Κοινωνικών εταίρων και ΜΚΟ ώστε να λειτουργούν ως «ανοικτά συστήματα» απέναντι στην ομάδα στόχου. Η **ενεργός συμμετοχή της ομάδας των επωφελούμενων** από το προτεινόμενο έργο επιτυγχάνεται σε όλα τα επίπεδα του υλοποιούμενου έργου. Συγκεκριμένα:

- Στο επίπεδο του σχεδιασμού του προτεινόμενου έργου, αξιοποιείται η αποκτηθείσα εμπειρία των φορέων μέσω των αξιολογήσεων που έχουν πραγματοποιηθεί με την συμμετοχή των ίδιων των χρηστών (συμπλήρωση ερωτηματολογίου μέσω ατομικών συνεντεύξεων)
- Στο επίπεδο της υλοποίησης του έργου, ενθαρρύνονται να συμμετέχουν σε προγράμματα επαγγελματικής κατάρτισης και σε άλλες διαδικασίες προσανατολισμού

και προώθησης στην αγορά εργασίας. Άλλωστε, ένας αριθμός χρηστών αφού εκπαιδευτεί ειδικά (ΕΕΤΑΑ) θα αξιολογηθεί για την στελέχωση των δομών στήριξης, συμβουλευτικής / διαμεσολάβησης και προώθησης στην απασχόληση από την Περιφερειακή και Τοπική Αυτοδιοίκηση.

- Η ανάπτυξη της συμμετοχικότητας δεν εξαντλείται μόνο στην «κατανάλωση» υπηρεσιών και στην τακτική παρακολούθηση των προγραμμάτων, αλλά επιδιώκεται η ανάπτυξη αυτενέργειας, πρωτοβουλίας και συμμετοχή στις διαδικασίες που αφορούν την ζωή των αιτούντων άσυλο.

- Η αξιολόγηση του συνόλου του έργου καθώς και των επιμέρους δράσεων του από τους επωφελούμενους γίνεται τόσο μέσω της χορήγησης σχετικών ερωτηματολογίων που αποτελούν την βάση για την εξαγωγή ποιοτικών δεικτών αποτελεσματικότητας του έργου όσο και της συμμετοχής τους στις επιμέρους έρευνες που διενεργεί εταίρος της Α.Σ. (Πανεπιστήμιο Αθηνών).

ΙΣΤΟΣ

Κεντρικός στόχος του Έργου «ΙΣΤΟΣ» είναι η ανάπτυξη δράσεων και η ευρύτερη εφαρμογή καλών πρακτικών και επιτυχημένων συστημάτων, μέσω των οποίων δίδεται η δυνατότητα στους φορείς **να ενώσουν τις δυνάμεις**, την τεχνογνωσία και εμπειρία τους, ώστε να υπάρξει μια ολοκληρωμένη προσέγγιση και να αντιμετωπιστούν, με μεγαλύτερη ευελιξία και αποτελεσματικότητα, τα προβλήματα των αιτούντων άσυλο στην Ελλάδα.

Το κύριο μέλημα του παρόντος έργου είναι να προωθήσει την συνεργασία και την συντονισμένη δράση όλων των εμπλεκόμενων φορέων στην Ελλάδα και να δημιουργήσει ένα βιώσιμο, προστατευτικό και συνδετικό «**ΙΣΤΟ**» υπηρεσιών, που επεκτείνεται διαρκώς, για την στήριξη της ομάδας στόχου. Ιδιαίτερη βαρύτητα δίνεται στις κατηγορίες των δράσεων που προωθούν:

α) τη δικτύωση των εξειδικευμένων φορέων του χώρου και ειδικότερα μέσω χρήσης νέων τεχνολογιών (ηλεκτρονικό δίκτυο μέσω κοινής Βάσης Δεδομένων **ESTIA**)

β) τη βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης στα Κέντρα Υποδοχής των αιτούντων άσυλο και

γ) στις κατηγορίες των δράσεων που υποστηρίζουν την ένταξη της ομάδας στόχου στην αγορά εργασίας.

Η **ενεργός συμμετοχή της ομάδας στόχου** στη διαμόρφωση και εξέλιξη του Έργου διασφαλίζεται κυρίως από την εμπλοκή της σε όλες τις φάσεις σχεδιασμού,

προετοιμασίας, αξιολόγησης, υλοποίησης και διάχυσης των προϊόντων του Έργου και συγκεκριμένα:

Εκπρόσωποι του Συλλόγου Αλλοδαπών Προσφύγων συμμετείχαν ενεργά στις συναντήσεις των εταίρων του ΙΣΤΟΥ κατά το στάδιο σχεδιασμού των προτεινόμενων δράσεων. Η ενεργός συμμετοχή κατά τη διάρκεια υλοποίησης, αξιολόγησης, διάχυσης/δημοσιοποίησης του Έργου διασφαλίζεται μέσω της συμμετοχής στις ομάδες εργασίας εκπροσώπων του Συλλόγου

Κατά τη διάρκεια υλοποίησης του Έργου, προβλέπεται δράση που εμπλέκει **άμεσα** την ομάδα στόχο και αφορά στη δημιουργία **Κέντρου Ενημέρωσης** και στην σταδιακή ανάληψη λειτουργίας του από τον ίδιο το Σύλλογο, μέσω της απασχόλησης ατόμων της ομάδας στόχου για την υλοποίηση των δράσεων του προτεινόμενου Έργου (ως διαμεσολαβητές, μεταφραστές) www.ein.gr.

Τα Εθνικά Σχέδια Δράσης (ΕΣΔΑ) :τα βασικά σημεία αναφοράς

Τα ΕΣΔΑ 1999 και 2000 έχουν άξονες πολιτικής: *τον αναπτυξιακό* (εντονότερη ρυθμοί ανάπτυξης, αύξηση ανταγωνιστικότητας), *την πρόληψη* (έγκαιρη διάγνωση αναγκών και εξελίξεων στην αγορά εργασίας, στροφή στα ενεργητικά μέτρα προώθησης της απασχόλησης και την κοινωνία της γνώσης. (ΕΣΔΑ, 2000) και *τον υποστηρικτικό* (που εστιάζει στις «ομάδες ατόμων με ιδιαίτερες αδυναμίες κοινωνικοοικονομικής ένταξης». Ο πρώτος βασικός άξονας προτεραιότητας είναι η «ανάπτυξη του ανθρώπινου δυναμικού». (ΕΣΔΑ, 1999 και 2000)

- ❖ Στο ΕΣΔΑ 2000 σημειώνεται μια σημαντική εξέλιξη αναφορικά με την ένταξη των ΑΜΕΑ στις ομάδες στόχου και στόχο την ομαλή ένταξη του στην κοινωνία, μέσω της ισότιμης συμμετοχής τους στην εκπαίδευση και την επαγγελματική κατάρτιση και στη συνέχεια στην αγορά εργασίας.
- ❖ Στο ΕΣΔΑ 2001 διαπιστώνεται σημαντική εξέλιξη ως προς την στροφή του ενδιαφέροντος στην περιφερειακή διάσταση – προγράμματα ΠΕΠ , Τοπικά Σχέδια Δράσης για την Απασχόληση , ολοκληρωμένες τοπικές παρεμβάσεις , αναπτυξιακές συμπράξεις και Κοινοτική Πρωτοβουλία EQUAL
- ❖ Στο ΕΣΔΑ 2002: Επιβολή ενεργητικών πολιτικών ως ουσιαστική παρέμβαση για την πρόληψη και καταστολή της ανεργίας σε συνδυασμό με την εφαρμογή επιμέρους στοχευμένων πολιτικών. Κυρίαρχο στοιχείο της νέας αυτής στρατηγικής θεωρείται η υπέρβαση των αδιεξόδων των Παθητικών Πολιτικών Απασχόλησης που αποσταθεροποιούν το μακροοικονομικό περιβάλλον, χωρίς να δημιουργούν διαδικασίες

μακροχρόνιας και ισχυρής ανάπτυξης.

❖ Το ΕΣΔΑ 2003 και 2004 και ιδιαίτερα το τελευταίο δίνει έμφαση:

1. στην προώθηση της δια βίου μάθησης και αύξηση της συμμετοχής στην κατάρτιση
2. στην καταπολέμηση της αδήλωτης εργασίας

Επίσης στο σχέδιο του 2004 η ενίσχυση της απασχόλησης των γυναικών επιδιώκεται μέσω της ποσόστωσης (60%-40%) για όλες τις δράσεις ενίσχυσης της απασχόλησης και επιχειρηματικότητας. Επιπλέον δίνεται προτεραιότητα σε νέες ομάδες στόχου όπως οι νέοι άνεργοι (15-24), οι μακροχρόνιοι άνεργοι και οι γυναίκες με αυξημένες οικογενειακές υποχρεώσεις.

Ενδεικτικά αναφέρουμε για την αντιμετώπιση της διαρθρωτικής ανεργίας π.χ μαζικές απολύσεις λόγω οικονομικών αναδιαρθρώσεων, την «εκπαίδευση ειδικών κατηγοριών», όπως μετανάστες, παλιννοστούντες, ομογενείς (www.nhcr.gr).

4.2.3. Υπουργείο Δημόσιας Τάξης (Υπουργείο Προστασίας του πολίτη).

Η Ελληνική Αστυνομία ασκεί συγκεκριμένες αρμοδιότητες σε θέματα αλλοδαπών. Αρμόδιες Αστυνομικές Υπηρεσίες είναι τα κατά τόπους Τμήματα Αλλοδαπών και όπου δεν υπάρχουν αυτά, τα Τμήματα Ασφαλείας και τα Αστυνομικά Τμήματα.

Ειδικότερα, οι αρμοδιότητες της Ελληνικής Αστυνομίας είναι ο έλεγχος της νομιμότητας των αλλοδαπών, η έκδοση και η εκτέλεση αποφάσεων διοικητικής απέλασης, καθώς και η εκτέλεση των δικαστικών αποφάσεων απέλασης. Επίσης, στις αρμοδιότητες της ΕΛ.ΑΣ είναι η εξέταση αιτημάτων ασύλου καθώς και η παροχή στοιχείων για θέματα ιθαγένειας στο Υπουργείο Εσωτερικών <http://www.astynomia.gr/index.php>.

4.2.4. Υπουργείο Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης.

Με απόφαση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, το 2007, συστάθηκε το Ευρωπαϊκό Ταμείο Ένταξης υπηκόων τρίτων χωρών (Ε.Τ.Ε.), ως μέρος του Γενικού Προγράμματος «Αλληλεγγύη και Διαχείριση των Μεταναστευτικών Ροών», με στόχο τη χρηματοδότηση από την Ευρωπαϊκή Ένωση δράσεων κοινωνικής ένταξης των κρατών-μελών, στο πλαίσιο της χάραξης μιας ενιαίας πολιτικής για τη συνολική διαχείριση του μεταναστευτικού φαινομένου. Ειδικότερα, σε ό,τι αφορά τη Χώρα μας, το Υπουργείο Εσωτερικών υπέβαλε προς έγκριση στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή τα εξής προγράμματα:

Πολυετές Πρόγραμμα για τα έτη 2007-2013.

Οι στόχοι του Πολυετούς Προγράμματος 2007-2013 καλύπτουν το σύνολο των πολιτικών κοινωνικής ένταξης των μεταναστών και προσφύγων-αιτούντων άσυλο τη διευκόλυνση της ανάπτυξης, εφαρμογής και συντονισμού πολιτικών για τις διαπολιτισμικές δεξιότητες σε όλα τα επίπεδα διακυβέρνησης, την ανταλλαγή εμπειριών, καλών πρακτικών και πληροφοριών για την ένταξη μεταξύ των κρατών-μελών. Μεθοδεύεται η αντιμετώπιση του φαινομένου της παράνομης μετανάστευσης, με παράλληλη, όμως, διαμόρφωση ενός αποτελεσματικού συστήματος προστασίας των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου. Προωθείται η θωράκιση των εξωτερικών συνόρων της Ε.Ε., μέσω εντατικότερων και ουσιαστικότερων ελέγχων, ιδίως στο πλαίσιο του Frontex. Πρόκειται για ένα ζήτημα το οποίο ενδιαφέρει ιδιαίτερα τις μεσογειακές χώρες, όπως η Ελλάδα, δεδομένων των αυξημένων μεταναστευτικών πιέσεων που δέχονται λόγω της κατάστασης που επικρατεί στην Αφρική αλλά και τη Μέση Ανατολή. Αξιώνεται η συγκρότηση της Ευρώπης ως χώρου ασύλου, με την καθιέρωση ενιαίων διαδικασιών ασύλου και την παροχή συνδρομής σε όποιο κράτος μέλος την έχει ανάγκη. Επιμέρους παράμετροι της κοινής αυτής πολιτικής ασύλου, είναι οι ακόλουθες:

Διαμόρφωση και εφαρμογή, ως το 2010, και το αργότερο ως το 2012, ενιαίας διαδικασίας ασύλου, η οποία θα προβλέπει την παροχή κοινών εγγυήσεων και ομοιόμορφων καθεστώτων για τους πρόσφυγες και τους δικαιούχους επικουρικής προστασίας.

Μέσω της συγκρότησης του Ευρωπαϊκού Γραφείου Στήριξης επιτυγχάνεται η διευκόλυνση της ανταλλαγής ανάμεσα στα κράτη-μέλη πληροφοριών, καλών πρακτικών και εμπειριών σε θέματα ασύλου, αλλά και η ενίσχυση της συνεργασίας σε ό,τι αφορά την εξέταση των αιτήσεων ασύλου. Επιπροσθέτως ενδυναμώνεται η συνεργασία με την Ύπατη Αρμοστεία του Ο.Η.Ε. για τους Πρόσφυγες, με γνώμονα τη διασφάλιση υψηλότερου επιπέδου προστασίας ως προς τους αιτούντες άσυλο, ιδίως μέσω της διεύρυνσης της μετεγκατάστασης, σε οικειοθελή βάση, προσώπων στο έδαφος της Ε.Ε., στο πλαίσιο εφαρμογής περιφερειακών προγραμμάτων προστασίας, αλλά και της ενίσχυσης της συνεργασίας με τρίτες χώρες με σκοπό την ενίσχυση των προγραμμάτων προστασίας τους.

Επιδιώκεται η καθιέρωση διαδικασιών, σε περίπτωση κρίσης σε κράτος - μέλος που αντιμετωπίζει μαζικό κύμα αιτούντων άσυλο, ώστε να τίθενται στη διάθεσή του υπάλληλοι των άλλων κρατών - μελών και να του παρέχεται αποτελεσματική

αλληλεγγύη, ιδίως μέσω της αξιοποίησης κοινοτικών προγραμμάτων. Με την ουσιαστική υποστήριξη της ανάπτυξης των χωρών καταγωγής και την διέλευση μεταναστών και τη σφυρηλάτηση της συνεργασίας μαζί τους, στόχος είναι ο περιορισμός της εγκατάλειψης της χώρας καταγωγής, στο πλαίσιο μιας ολοκληρωμένης και πολυδιάστατης μεταναστευτικής πολιτικής. Έμφαση δίδεται σε σχέδια αλληλεγγύης ανάπτυξης, τα οποία θα βελτιώσουν τις συνθήκες διαβίωσης των πληθυσμών, κυρίως σε ό,τι αφορά τη διατροφή τους, αλλά και τους τομείς της υγείας, της παιδείας, της επαγγελματικής κατάρτισης και της απασχόλησης (<http://www.ypes.gr>).

4.2.5. Συνήγορος του πολίτη.

Το εθνικό θεσμικό πλαίσιο για το καθεστώς των προσφύγων (Π.Δ. 61/1999) κρίνεται καταρχήν ως ικανοποιητικό, ωστόσο σημαντικά προβλήματα προκύπτουν κατά την εφαρμογή του, κυρίως από τις αρμόδιες αστυνομικές υπηρεσίες. Βασικά θέματα που αφορούν το άσυλο και τους πρόσφυγες και τα οποία απασχολούν την Αρχή είναι η υποδοχή, η πρόσβαση στη διαδικασία, η αναγνώριση της ιδιότητας του πρόσφυγα, η κοινωνική προστασία και οι ανήλικοι. Για την παραβίαση των παραπάνω ο Συνήγορος του Πολίτη παρεμβαίνει στους εξής τομείς:

Υποδοχή

Από αυτοψίες σε κέντρα κράτησης προσώπων που έχουν εισέλθει παράνομα στη χώρα, ο Συνήγορος του Πολίτη έχει διαπιστώσει ότι η κρατούσα ασάφεια ως προς τις αρμοδιότητες των εμπλεκόμενων φορέων αποτελεί βασικό πρόβλημα και έχει προτείνει τη δημιουργία κεντρικού συντονιστικού οργάνου και την υιοθέτηση Σχεδίου Δράσης με λεπτομερή περιγραφή των ενεργειών της Διοίκησης για την οργάνωση της υποδοχής των παρανόμως εισερχομένων στη χώρα αλλοδαπών. Ως ειδικότερο ζήτημα έχει εντοπισθεί η πρόσβαση των δικηγόρων και εκπροσώπων Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων στους χώρους κράτησης. Όσον αφορά τις συνθήκες υποδοχής, ειδικότερα για τους αιτούντες άσυλο, η Διοίκηση δεσμεύεται και από την Οδηγία 2003/9/EK.

Πρόσβαση στις διαδικασίες ασύλου

Η κατάχρηση της οδού του ασύλου από οικονομικούς μετανάστες, προκειμένου να επιτύχουν την προσωρινή διαμονή τους στη χώρα, έχει οδηγήσει τις αρμόδιες διοικητικές αρχές σε λήψη μέτρων που δυσχεραίνουν την υποβολή αιτήματος ασύλου σε τέτοιο βαθμό, ώστε συχνά να συρρικνώνονται οι προβλεπόμενες από το διεθνές

πλαίσιο εγγυήσεις για τις διαδικασίες αναγνώρισης του πρόσφυγα. Ο Συνήγορος του Πολίτη έχει διαπιστώσει προβλήματα στη διαδικασία αυτή, και έχει προτείνει αντίστοιχες λύσεις, στους εξής τομείς: χορήγηση ανθρωπιστικού καθεστώτος ύστερα από αίτηση του απορριφθέντος αιτούντος άσυλο, επιδόσεις απορριπτικών αποφάσεων στους αιτούντες, υποβολή αιτήματος ασύλου μέσω δικαστικού επιμελητή, εξέταση αιτημάτων ασύλου προσώπων που επιστρέφουν στη χώρα κατ' εφαρμογή του Κανονισμού «Δουβλίνο II».

Αναγνώριση της ιδιότητας του Πρόσφυγα

Τα προβλήματα εδώ εστιάζονται κατ' αρχήν στην υπέρμετρη καθυστέρηση στην έκδοση των αποφάσεων επί αιτημάτων ασύλου. Επίσης, οι απορριπτικές αποφάσεις δεν περιέχουν επαρκή και εμπειριστατωμένη αιτιολογία με βάση τα στοιχεία του φακέλου του αιτούντος άσυλο. Η Αρχή έχει επισημάνει ότι σε περίπτωση θετικής εισήγησης της Γνωμοδοτικής Επιτροπής του ασύλου, η απόρριψη θα πρέπει να είναι ειδικώς αιτιολογημένη.

Κοινωνική Προστασία

Οι αναγνωρισμένοι πολιτικοί πρόσφυγες εξομοιώνονται με τους Έλληνες πολίτες ως προς την παρεχόμενη από το Δημόσιο πρόνοια και συνδρομή και το δικαίωμα σε παροχές κοινωνικής ασφάλισης (άρθρα 23, 24 ΝΔ 3989/1959). Περαιτέρω προβλέπεται από το ΠΔ 266/1999 (άρθρα 15-17) σε συνδυασμό με την ΥΑ 139491/16-11-2006 (ΦΕΚ Β 1747) ότι οι πολιτικοί πρόσφυγες και οι αλλοδαποί με άδεια διαμονής για ανθρωπιστικούς λόγους είναι δικαιούχοι δωρεάν ιατροφαρμακευτικής και νοσοκομειακής περίθαλψης και την απολαμβάνουν με μόνη την επίδειξη του δελτίου ταυτότητας πρόσφυγα ή του ειδικού δελτίου παραμονής στις υπηρεσίες του ΕΣΥ. Αν οι ανθρωπιστικοί λόγοι συνίστανται σε λόγους υγείας τότε ο αλλοδαπός με σχετική άδεια παραμονής δικαιούται πιστοποιητικό κοινωνικής προστασίας, εφόσον υπάρχει αποδεδειγμένο πρόβλημα υγείας (ΥΑ 139491/16-11-2006).

Ανήλικοι Πρόσφυγες

Ο Συνήγορος του Πολίτη έχει διερευνήσει καταγγελίες και για τις συνθήκες υποδοχής, κράτησης και φιλοξενίας των ασυνόδευτων ανηλίκων αιτούντων άσυλο. Η εξαιρετικά περιορισμένη έως μηδενική χορήγηση ασύλου σε συνδυασμό με το ανέφικτο της απέλασης της μεγάλης πλειονότητας των ασυνόδευτων ανηλίκων που εισέρχονται

παράνομα στη χώρα και η έλλειψη προνοιακής μεταχείρισης για αυτούς, έχει ως αποτέλεσμα ο πληθυσμός αυτός να στερείται θεμελιωδών δικαιωμάτων. Η Αρχή πραγματοποιεί επισκέψεις και αυτοψίες σε χώρους υποδοχής και κράτησης σε πολλές περιοχές της χώρας, συνεργάζεται με φορείς και μη κυβερνητικές οργανώσεις που προασπίζουν τα δικαιώματα των ανηλίκων προσφύγων και έχει απευθύνει συστάσεις για τη βελτίωση των πρακτικών μεταχείρισης των ασυνόδευτων ανηλίκων.

Παρεμβάσεις Συνηγόρου του Πολίτη

Λόγω των δυσλειτουργιών που παρατηρούνται στη διαδικασία εξέτασης των αιτημάτων πολιτικού ασύλου, ο Συνήγορος του Πολίτη διατυπώνει γενικές οργανωτικές ή νομοθετικές προτάσεις και συνεργάζεται στενά με το Υπουργείο Δημόσιας Τάξης (Γενικό Γραμματέα και Διεύθυνση Αλλοδαπών) στα γενικότερα θέματα ασύλου. Στο πλαίσιο αυτό είχε σχολιάσει το Σχέδιο Π.Δ. με το οποίο θα τροποποιείτο το Π.Δ. 61/1999 περί διαδικασιών αναγνώρισης της ιδιότητας του πρόσφυγα (http://www.synigoros.gr/allodapoi/pol_index.htm).

Κεφάλαιο 5^ο: Προβλήματα και ανάγκες προσφύγων και αιτούντων άσυλο.

5.1. Ανάγκες και προβλήματα των πληθυσμιακών ομάδων των αιτούντων άσυλο και των προσφύγων.

Εκτός από τις φυσικές πληγές ή την πείνα, ένα μεγάλο ποσοστό των προσφύγων αναπτύσσουν συμπτώματα μετα-τραυματικού στρες (PTSD) ή κατάθλιψη. Μακροπρόθεσμα, τα ψυχικά προβλήματα πιθανόν να εμποδίζουν τη λειτουργικότητα του ατόμου σε καθημερινές καταστάσεις. Ενδεχομένως να κάνει τα πράγματα ακόμη χειρότερα για τους εκτοπισθέντες οι οποίοι είναι αντιμέτωποι με ένα νέο περιβάλλον και προκλήσεις, όντας, επίσης, σε υψηλό κίνδυνο για αυτοκτονία (CNN, 2002).

Οι επιπτώσεις των τραυματικών εμπειριών στην ψυχική κατάσταση των προσφύγων και η ευθύνη των χωρών φιλοξενίας τους ως προς την κάλυψη αυτών των ψυχοκοινωνικών αναγκών είναι θέματα που αποτελούν αντικείμενο αυξανόμενης αντιπαράθεσης. Στα πλαίσια αυτής της αντιπαράθεσης, οι επικριτές υποστηρίζουν ότι οι ψυχικές επιπτώσεις των τραυματικών εμπειριών των προσφύγων έχουν υπερτονισθεί, ότι είναι υπερβολικό να τίθενται διαγνώσεις όπως διαταραχή μετά από τραυματική ψυχική καταπόνηση σε φυσιολογικά επακόλουθα της ανθρώπινης ταλαιπωρίας (άγχος, δυσπιστία και επώδυνες αναμνήσεις) που είναι αποτέλεσμα μαζικών συγκρούσεων και ότι οι παρεμβάσεις συμβουλευτικού τύπου είναι πολιτισμικά ξένες για τους περισσότερους μη δυτικούς πληθυσμούς (Silove D, Ekblad S, 2002).

Έχει επιβεβαιωθεί ότι οι τραυματικές εμπειρίες αποτελούν ισχυρό παράγοντα κινδύνου ψυχικής διαταραχής, και ο κίνδυνος αυτός αυξάνεται ανάλογα με το «βάρος» και τον τύπο της τραυματικής εμπειρίας (ιδίως εμπειρίες σε στρατόπεδα συγκέντρωσης, βασανισμούς και βιασμούς). Όπου υπάρχει συνδυασμός διαταραχής μετά από τραυματική ψυχική καταπόνηση και καταθλιπτικών συμπτωμάτων, το επίπεδο της προσωπικής, οικογενειακής, κοινωνικής και εργασιακής αναπηρίας μπορεί να είναι σημαντικό, διαψεύδοντας οποιοδήποτε ισχυρισμό ότι οι αντιδράσεις αυτού του τύπου δεν επηρεάζουν την μελλοντική προσαρμογή. Μεταξύ άλλων συμπτωμάτων, το μετα-τραυματικό στρες συνεπάγεται άγχος, υπέρ-εγρήγορση, αϋπνία, το σύνδρομο χρόνιας κόπωσης, ελλείπει βραχυπρόθεσμης μνήμης, αμνησία, εφιάλτες και παράλυση κατά τον ύπνο. Οι αναδρομές είναι χαρακτηριστικό για τη διαταραχή: Ο ασθενής ζει τραυματικές εμπειρίες και γεγονότα, ή κομμάτια του, ξανά και ξανά. Η κατάθλιψη είναι επίσης χαρακτηριστικό μετα-τραυματικού στρες για τους ασθενείς αλλά μπορεί να εμφανιστεί

και χωρίς να συνοδεύεται από μετα-τραυματικό στρες (Silove D, Ekblad S, 2002).

Οι πρόσφυγες που φθάνουν σήμερα σε πολλές δυτικές χώρες αντιμετωπίζουν πλέον πολύ μεγάλες δυσκολίες. Η μη μόνιμη στέγαση, η κράτηση, οι περιορισμοί στο δικαίωμα της εργασίας, της εκπαίδευσης, της εκμάθησης της γλώσσας και της περίθαλψης, καθώς και τα διοικητικά εμπόδια στην επανένωση της οικογένειας, όλα αυτά δημιουργούν ανασφάλεια και φόβο, που προστίθενται στα προβλήματα λόγω των προηγούμενων τραυματικών εμπειριών. Έχουν δημοσιευθεί αρκετές μελέτες που αναδεικνύουν πόσο ισχυρή είναι η συμμετοχή αυτών των παραγόντων στη συντήρηση των μετατραυματικών συμπτωμάτων (Silove D, Ekblad S, 2002).

Σε κοινοτικό επίπεδο, η ανασφάλεια που εμφανίζουν οι πρόσφυγες επιδεινώνεται από την αύξηση της εχθρότητας κατά των μεταναστών, μία τάση που ενισχύεται από τους φόβους λόγω της τρομοκρατίας. Συνοπτικά, δύο σταθεροί παράγοντες κινδύνου έχουν προκύψει από τα στοιχεία έρευνας σχετικά με τις παραμέτρους που επηρεάζουν τη συχνότητα των ψυχικών διαταραχών στους πρόσφυγες: οι τραυματικές εμπειρίες κατά το παρελθόν και η ψυχική καταπόνηση της μετεγκατάστασης. Αν και η πρόληψη των τραυματικών εμπειριών στις χώρες προέλευσης των προσφύγων ίσως είναι πέρα από τις δυνάμεις μας, οι χώρες υποδοχής μπορούν να επηρεάσουν τις συνθήκες που αντιμετωπίζουν οι πρόσφυγες κατά τη μετεγκατάστασή τους (Silove D, Ekblad S, 2002).

Η παροχή αποτελεσματικών και ανθρώπινων συνθηκών επανεγκατάστασης, η έγκαιρη διευκρίνιση των αναγκών των προσφύγων, η επιβοήθηση της επανένωσης οικογενειών, η αντιμετώπιση των τάσεων ρατσισμού και ξενοφοβίας, η προσφορά ευκαιριών για εργασία και εκπαίδευση και ο προγραμματισμός συγκεκριμένων παρεμβάσεων στον τομέα της ψυχικής υγείας θα εξασφαλίσουν τη δυνατότητα των περισσότερων προσφύγων να ανακτήσουν την αυτάρκεια και την παραγωγικότητά τους, μία έκβαση που θα βοηθήσει τους ίδιους τους πρόσφυγες αλλά και τις χώρες υποδοχής τους (Silove D, Ekblad S, 2002).

Ένα άλλο ζήτημα είναι η εκμετάλλευση που δέχονται αυτοί οι πληθυσμοί. Ο πληθυσμός των προσφύγων αποτελείται από άτομα που είναι τρομοκρατημένοι και είναι μακριά από το οικείο περιβάλλον τους. Μπορεί να υπάρχουν περιπτώσεις εκμετάλλευσης στα χέρια των διοικητικών υπαλλήλων, των πολιτών της χώρας υποδοχής, ακόμη και από ειρηνευτικές δυνάμεις των Ηνωμένων Εθνών. Περιπτώσεις παραβιάσεων των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, την παιδική εργασία, την ψυχική και σωματική αναπηρία / βασανιστηρίων, της βίας που σχετίζονται με τραύμα, και τη

σεξουαλική εκμετάλλευση, κυρίως των παιδιών, δεν είναι εντελώς άγνωστες. Σε πολλά στρατόπεδα προσφύγων σε τρεις από τις εμπόλεμες χώρες της Δυτικής Αφρικής, τη Σιέρα Λεόνε, τη Γουινέα και τη Λιβερία, νεαρά κορίτσια εκδίδονταν είτε για χρήματα, είτε για φρούτα, ή ακόμη και ένα σαπούνι. Τα περισσότερα από αυτά κορίτσια ήταν μεταξύ 13 και 18 ετών. Στις περισσότερες περιπτώσεις, αν τα κορίτσια είχαν υποχρεωθεί να μείνουν, θα είχαν αναγκαστεί να παντρευτούν. Έμειναν έγκυες, κατά μέσο όρο, περίπου στην ηλικία των 15. Οι γονείς τείνουν να κλείνουν τα μάτια στη σεξουαλική εκμετάλλευση, επειδή είχε γίνει ένας μηχανισμός επιβίωσης σε αυτούς τους καταυλισμούς (Aggrawal A., 2005).

Σε εθνικό επίπεδο διαπιστώνονται ελλείψεις στους μηχανισμούς στήριξης των ομάδων αυτών, δυσκολίες στην καταγραφή των αιτημάτων, έλλειψη πληροφόρησης, διερμηνέων και αδυναμίας του Κράτους να δεχτεί μεγάλο αριθμό με αποτέλεσμα να καταγράφονται ελάχιστα ποσοστά στους αιτούντες άσυλο που το αίτημά τους έγινε δεκτό. Οι χώροι υποδοχής στους οποίους στεγάζονται κατά την είσοδό τους στην χώρα παραμένουν σε άσχημη κατάσταση ενώ και οι γραφειοκρατικές διαδικασίες καθυστερούν κατά πολύ την απόφαση για την παροχή του ασύλου ή όχι. Κατά την περίοδο αναμονής ο αιτών άσυλο δυσκολεύεται στην εύρεση εργασίας και διαμονής καθώς οι προσφερόμενες υποδομές είναι ελάχιστες και οι γραφειοκρατικές δυσκολίες δημιουργούν επιπλέον προβλήματα. Ένα ζήτημα που δημιουργεί επιπλέον δυσκολία είναι η συχνή εξίσωση των προσφύγων με τους μετανάστες, κυρίως στις αντιλήψεις της κοινής γνώμης, και συνακόλουθα η αντιμετώπισή τους από τους λειτουργούς του κράτους ως φορείς των αντιλήψεων αυτών.

5.2. Παρουσίαση των προβλημάτων των προσφύγων / αιτούντων άσυλο σύμφωνα με την Ύπατη Αρμοστεία

Στην Ελλάδα, το Γραφείο της Υ.Α. παρουσίασε την εκστρατεία ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης «**Πραγματικοί Άνθρωποι-Πραγματικές Ανάγκες**» εστιάζοντας στην ελληνική πραγματικότητα που χαρακτηρίζεται από την αυξανόμενη ροή μεταναστών και προσφύγων. «*Οι πρόσφυγες εισέρχονται σήμερα στη χώρα χωρίς νομιμοποιητικά έγγραφα, αυτό όμως δεν τους στερεί το δικαίωμα για προστασία ούτε βέβαια τους κάνει 'παράνομους'. Απέναντί τους δεν μπορούν να εφαρμοστούν μέτρα ούτε απελάσεων, ούτε αθρόων συλλήψεων και διοικητικής κράτησης, ούτε απαγόρευσης εισόδου στη χώρα. Αντίθετα, το Κράτος έχει διεθνή υποχρέωση να τους παράσχει αποτελεσματική προστασία, και γι' αυτό χρειάζονται δομές υποδοχής στα σημεία εισόδου,*

μέτρα κοινωνικής μέριμνας και φροντίδας, και βέβαια ένα σύστημα ασύλου που θα εξασφαλίζει δίκαιη εξέταση των αιτημάτων τους και αύξηση των ποσοστών χορήγησης καθεστώτος πρόσφυγα ή επικουρικής προστασίας»
http://www.unhcr.gr/Press_Rel/23_2009_17June.htm.

Στη συνέχεια γίνεται εκτενής αναφορά στις παραμέτρους που τίθενται ως προβλήματα όπως ορίζει η Ύπατη Αρμοστεία. Γίνεται αναφορά στην παρούσα κατάσταση των ζητημάτων που τους αφορούν. Ειδικότερα θίγονται ζητήματα όπως ασφάλεια, άσυλο, στέγαση και γενικότερα συντίθεται το πλαίσιο των παραμέτρων που καθορίζουν την ένταξη των προσφυγικών πληθυσμών.

I. «Ασφάλεια»

Πρόσβαση στην ελληνική Επικράτεια, οργανωμένη υποδοχή, πρόσβαση στη διαδικασία ασύλου, σεβασμός της αρχής της μη επαναπροώθησης.

Παρούσα κατάσταση

Η αύξηση της ροής «μικτών μεταναστευτικών ρευμάτων» (πρόσφυγες και οικονομικοί μετανάστες) τα τελευταία χρόνια δημιουργεί ιδιαίτερα έντονες πιέσεις στα σημεία εισόδου (ιδίως Έβρος και νησιά Αν. Αιγαίου). Σύμφωνα με επίσημα στοιχεία, το 2008 συνελήφθησαν για «παράνομη είσοδο» 146.337 αλλοδαποί (2007: 112.364 – 2006:95.239 – 2005: 40.000). Από αυτούς, 44.610 συνελήφθησαν στα χερσαία και θαλάσσια σύνορα με την Τουρκία. Ορισμένες ιδιαίτερα «κρίσιμες» εθνικότητες: 25.517 από τους συλληφθέντες ήταν Αφγανοί, 15.940 Ιρακινοί, και 6.713 Σομαλοί. Ένας μεγάλος αριθμός «μη νόμιμα» εισερχομένων έχει ανάγκη διεθνούς προστασίας: πρόσφυγες λόγω ατομικής δίωξης στη χώρα τους ή ξεριζωμένοι από πολέμους και γενικευμένες καταστάσεις βίας που θέτουν σε κίνδυνο τη ζωή τους, τη σωματική ακεραιότητα ή την ελευθερία τους (π.χ. Αφγανοί, Ιρακινοί, Σομαλοί). Όμως πολλοί δεν ζητούν προστασία-άσυλο στην Ελλάδα (προσφυγικό καθεστώς ή επικουρική προστασία), επιθυμώντας να συνεχίσουν το δρόμο τους για άλλες χώρες της Ε.Ε., για διάφορους λόγους, μεταξύ των οποίων και η έλλειψη εμπιστοσύνης στο σύστημα ασύλου όπως ισχύει και εφαρμόζεται στην Ελλάδα. Το γεγονός αυτό, καθώς και το ότι οι πρόσφυγες χρησιμοποιούν, αναγκαστικά, τους ίδιους δρόμους και μεθόδους με τους οικονομικούς μετανάστες για να περάσουν τα σύνορα, κάνει ακόμα δυσκολότερο τον εντοπισμό τους και την παροχή της προστασίας που θα δικαιούνταν. Μόνο το 1,5% των

αιτημάτων ασύλου που υποβλήθηκαν το 2008 στην Ελλάδα, υποβλήθηκαν στα σημεία εισόδου.

Η έλλειψη των κατάλληλων δομών υποδοχής στα Ελληνικά σύνορα (μεταξύ άλλων: έλλειψη διερμηνέων, απουσία ή ελλιπής νομική συνδρομή, ανεπάρκεια εξειδικευμένου ανθρώπινου δυναμικού για την υποδοχή και φροντίδα τους στα σημεία εισόδου) έχει ως αποτέλεσμα την έκθεση των αλλοδαπών που δικαιούνται διεθνούς προστασίας σε κινδύνους: από την επαναπροώθησή τους στην Τουρκία (και από εκεί στις χώρες καταγωγής τους), μέχρι και την κράτησή τους σε ιδιαίτερα προβληματικές συνθήκες, ή τη μη προώθησή τους στις ειδικές δομές φιλοξενίας ανάλογα με τις ανάγκες τους. Ιδιαίτερη ανησυχία προκαλούν οι αναφορές και καταγγελίες για «άτυπες επαναπροωθήσεις» στην Τουρκία μέσω του Έβρου, χωρίς να έχουν τηρηθεί οι προβλεπόμενες διαδικασίες και χωρίς να έχουν υπάρξει οι αναγκαίες εγγυήσεις για την απρόσκοπτη πρόσβαση στη διαδικασία ασύλου. Τα «κέντρα προσωρινής διαμονής» ή «φιλοξενίας» στα σημεία εισόδου, είναι στην πραγματικότητα κέντρα διοικητικής κράτησης, όπου κρατούνται όλοι οι αλλοδαποί που εισήλθαν χωρίς νομιμοποιητικά έγγραφα μέχρι 3 μήνες, ενόψει απέλασης, η οποία τις περισσότερες φορές δεν είναι εφικτή. Παρά τα θετικά βήματα που έχουν σημειωθεί τα τελευταία χρόνια με τη λειτουργία των νέων κέντρων στο Φυλάκιο του Έβρου και στο Βαθύ της Σάμου, στην πλειοψηφία των κέντρων αυτών δεν πληρούνται οι ελάχιστες προδιαγραφές των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

II. «Προστασία - Άσυλο»

Ταχεία, δίκαιη και αποτελεσματική διαδικασία ασύλου στην Ελλάδα, με ριζικές μεταρρυθμίσεις στη νομοθεσία και στην πρακτική. Αύξηση των ποσοστών χορήγησης διεθνούς προστασίας (καθεστώς πρόσφυγα ή επικουρικής προστασίας ή ανθρωπιστικό καθεστώς)

Παρούσα κατάσταση

Το 2008 υποβλήθηκαν 19.884 αιτήματα ασύλου στην Ελλάδα. (25.113 το 2007, 12.267 το 2006, 9.050 το 2005), η οποία βρίσκεται στην 8η θέση της παγκόσμιας κατάταξης αναπτυγμένων χωρών ως προς την υποβολή αιτημάτων (5% του συνόλου) και στην 9η θέση όσον αφορά αριθμό αιτούντων άσυλο ανά 1.000 κατοίκους. Τα περισσότερα αιτήματα υποβλήθηκαν από Πακιστανούς (34,77%) και ακολουθούν οι Αφγανοί (11,50%), Γεωργιανοί (11,27%), Μπαγκλαντεσιανοί (8,94%) και Ιρακινοί

(8,85%). Το ποσοστό χορήγησης προσφυγικού καθεστώτος, κατά το 2008, ήταν 0,05% σε πρώτο βαθμό (14 θετικές αποφάσεις σε σύνολο 29.573 υποθέσεων που εξετάστηκαν) και 10,29% σε δεύτερο βαθμό (344 θετικές αποφάσεις σε 3.342 υποθέσεις). Είναι προφανές ότι ο α' βαθμός δεν λειτουργεί, με όλους τους κινδύνους που αυτό συνεπάγεται για τους αιτούντες άσυλο (πολλοί από τους οποίους χάνουν το δικαίωμα προσφυγής για διάφορους λόγους που σχετίζονται με την όλη προβληματική διαδικασία). Ο χρόνος εξέτασης μπορεί να κυμαίνεται από μερικούς μήνες μέχρι ενάμιση χρόνο σε πρώτο βαθμό, και από ένα μέχρι και επτά χρόνια σε δεύτερο βαθμό. Η καθυστέρηση αυτή λειτουργεί σε βάρος όσων έχουν πραγματικά ανάγκη από διεθνή προστασία (ενδεικτικά, μεγάλος αριθμός Ιρακινών, Αφγανών, Κούρδων, Σομαλών κα. Περιμένουν εδώ και χρόνια την οριστική εκδίκαση των υποθέσεών τους). Από την άλλη, επιβαρύνει το σύστημα ασύλου με «προφανώς αβάσιμα» αιτήματα οικονομικών μεταναστών που προσδοκούν να νομιμοποιήσουν προσωρινά την παραμονή τους στη χώρα. Πάνω από 30.000 αιτήματα εκκρεμούσαν στα τέλη του 2008 για εξέταση στο β' βαθμό. Σοβαρά προβλήματα παρατηρούνται στην ενημέρωση, τη διερμηνεία (ιδιαίτερα στα σημεία εισόδου), τον τρόπο διενέργειας των συνεντεύξεων, τη νομική συνδρομή, την επίδοση των σχετικών αποφάσεων στους αιτούντες άσυλο κα. Ιδιαίτερα προβληματικό είναι το γεγονός ότι δεν εξασφαλίζεται η απρόσκοπτη πρόσβαση και παραλαβή/καταγραφή των αιτημάτων ασύλου στη Δ/νση Αλλοδαπών Αττικής («Πέτρου Ράλλη»), που συγκεντρώνει πάνω από το 90% των αιτημάτων, με αποτέλεσμα τις ουρές χιλιάδων ατόμων κάθε Σάββατο και τα τραγικά περιστατικά θανάτων τα τελευταία χρόνια. Όλα τα παραπάνω αποτρέπουν σημαντικό αριθμό προσφύγων από το να υποβάλουν αιτήματα ασύλου και επικουρικής προστασίας στην Ελλάδα, εκθέτοντάς τους στους κινδύνους που συνεπάγεται η «μη νόμιμη» παραμονή τους, ενόψει της αναζήτησης τρόπων διέλευσης σε άλλες χώρες της Ε.Ε. Όταν και εφόσον καταφέρουν να φθάσουν εκεί και ζητήσουν άσυλο, επιστρέφονται βάσει του Κανονισμού του Δουβλίνου II, που προβλέπει ως κανόνα ότι τα αιτήματα ασύλου υποβάλλονται και εξετάζονται από την χώρα πρώτης εισόδου. Για όλους τους παραπάνω λόγους, αλλά και για τις σοβαρές ανεπάρκειες στο σύστημα φιλοξενίας και κοινωνικής μέριμνας των αιτούντων άσυλο, η Ύπατη Αρμοστεία εξέδωσε τον Απρίλιο 2008 την **Θέση-Σύσταση να μην επιστρέφονται στη Ελλάδα** βάσει του Κανονισμού του Δουβλίνου II άτομα που ζητούν άσυλο σε άλλες χώρες της Ε.Ε., μέχρις ότου το σύστημα ασύλου βελτιωθεί σημαντικά στην Ελλάδα. Η θέση αυτή παραμένει **πάντα σε ισχύ**.

Το προωθούμενο Προεδρικό Διάταγμα για τροποποιήσεις στη διαδικασία ασύλου, δεν βελτιώνει την υπάρχουσα κατάσταση. Αντίθετα, υπονομεύει σοβαρά τη δίκαιη εξέταση των αιτημάτων ασύλου, δεδομένου ότι : (α) αναθέτει την αρμοδιότητα λήψης αποφάσεων σε α' βαθμό στους Αστυνομικούς Διευθυντές ανά τη χώρα, χωρίς να εξασφαλίζει τις αναγκαίες εγγυήσεις για τη διερμηνεία, ενημέρωση και νομική συνδρομή, για την κατάρτιση, γνώση, εκπαίδευση αλλά και επάρκεια των τοπικών αστυνομικών και άλλων οργάνων, (β) καταργεί το δεύτερο βαθμό διοικητικής εξέτασης των αιτημάτων (Επιτροπή Προσφυγών), χωρίς την εγγύηση μιας ανεξάρτητης, αποτελεσματικής και ουσιαστικής προσφυγής σε περίπτωση απόρριψης, σε αντίθεση με ό, τι επιτάσσει η νομοθεσία της ΕΕ και (γ) για τις ήδη υποβληθείσες προσφυγές, υποβιβάζει το ρόλο της υπάρχουσας Επιτροπής Προσφυγών από αποφασιστικό σε απλά γνωμοδοτικό όργανο.

III. «Στέγη-Κοινωνικά Δικαιώματα-Ένταξη»

Κοινωνική πρόνοια και φροντίδα για τις ιδιαίτερα ευπαθείς ομάδες, με ιδιαίτερη προσοχή στο θέμα της στέγασης. Μέτρα για ένταξη στην Ελληνική κοινωνία και ισότητα δικαιωμάτων αναγνωρισμένων προσφύγων με Έλληνες πολίτες

Παρούσα κατάσταση

Οι υπάρχουσες σήμερα δομές στέγασης και κοινωνικής μέριμνας εξυπηρετούν ένα πολύ μικρό ποσοστό από τους αλλοδαπούς που ζητούν άσυλο κάθε χρόνο. Τα κέντρα προσωρινής διαμονής/φιλοξενίας αιτούντων άσυλο αλλοδαπών, που λειτουργούν υπό την ευθύνη του Υπουργείου Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης και υπό τη διαχείριση εξουσιοδοτημένων Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων, έχουν σήμερα χωρητικότητα για 811 άτομα, τη στιγμή που τα νέα αιτήματα ασύλου το 2008 πλησίαζαν τις 20.000. Ένας σημαντικός αριθμός των ατόμων που ζητούν άσυλο δεν διαθέτουν επαρκείς πόρους για τη συντήρησή τους. Βάσει του Π.Δ. 220/2007, το Κράτος υποχρεούται να τους εξασφαλίζει στέγη, τροφή και ρουχισμό ή, ελλείψει αυτών, να παρέχει αντίστοιχη οικονομική στήριξη, καθώς και να εξασφαλίζει ένα βοήθημα για τα καθημερινά έξοδα. Ενώ δεν εξασφαλίζεται η κατά τα ως άνω ικανοποίηση των βασικών αναγκών των αιτούντων άσυλο από προνοιακές παροχές, τίθενται και σοβαρά προσκόμματα στην πρόσβασή τους στην εργασία, παρόλο που το σχετικό δικαίωμα κατοχυρώνεται στη σχετική νομοθεσία της Ε.Ε.

Σε αντίθεση με προηγούμενη πρακτική που θεράπευε, ως ένα βαθμό, την ανέχεια

κάποιων εκ των αιτούντων άσυλο, σήμερα οι Νομαρχίες αρνούνται να εκδώσουν άδειες εργασίας σε αιτούντες άσυλο επικαλούμενες διατάξεις οι οποίες είχαν για χρόνια παραμείνει ανενεργές. Αποτέλεσμα των παραπάνω ελλείψεων είναι να βρίσκονται χιλιάδες αιτούντες άσυλο (ανάμεσά τους οικογένειες, ηλικιωμένοι και ασυνόδευτα παιδιά) χωρίς στέγη και πρόσβαση σε βασικές υπηρεσίες κοινωνικής μέριμνας. Τέτοιες περιπτώσεις αστέγων και αβοήθητων αιτούντων άσυλο συναντώνται και σε ιδιαίτερα βεβαρημένες περιοχές, όπως ο Άγιος Παντελεήμονας ή η Ομόνοια στην Αθήνα ή ο άτυπος καταυλισμός της Πάτρας, με όλους τους κινδύνους που αυτό συνεπάγεται από τα κυκλώματα διακίνησης/ εμπορίας ανθρώπων και εκμετάλλευσης ανηλίκων, ή φόβους για την ασφάλειά τους (χαρακτηριστικό το παράδειγμα Ιρανών «προσφύγων εντολής» της Υ.Α. για την πολιτική τους δράση, που βρέθηκαν να διαμένουν στο κτίριο του πρώην Εφετείου ελλείπει χώρων φιλοξενίας). Επιβαρυντικός παράγοντας για τους μη προστατευόμενους ασυνόδευτους ανήλικους είναι το ευάλωτο της ηλικίας τους, που σε συνδυασμό με την έλλειψη θέσεων στα ειδικά κέντρα υποδοχής και τα προβλήματα στην αποτελεσματική λειτουργία του θεσμού της επιτροπείας που προβλέπεται από το νόμο, οδηγεί στην εξαφάνιση παιδιών που καταγράφηκαν από τις αρμόδιες Υπηρεσίες ή Μ.Κ.Ο. Επίσης απουσιάζουν οι κατάλληλες δομές φροντίδας, προστασίας και κοινωνικο-ψυχολογικής στήριξης άλλων ευάλωτων ομάδων, όπως είναι τα θύματα βασανιστηρίων ή τα θύματα εμπορίας ανθρώπων. Οι παρεχόμενες υπηρεσίες στήριξης στα λιγοστά κέντρα φιλοξενίας αιτούντων άσυλο και ασυνόδευτων ανηλίκων, δεν επαρκούν για τη δημιουργική απασχόλησή τους, εκμάθηση ελληνικής γλώσσας ή εκμάθηση κάποιας τέχνης-επαγγέλματος, που θα βοηθήσουν την ένταξή τους στην ελληνική κοινωνία. Το γενικότερο αρνητικό κλίμα απέναντι στους μετανάστες και πρόσφυγες που συνεχώς οξύνεται, ιδιαίτερα σε υποβαθμισμένες περιοχές των αστικών κέντρων, με πρόσφατα μάλιστα φαινόμενα ρατσιστικής βίας, δημιουργεί πρόσθετα προβλήματα ασφάλειας και επιβίωσης σε άτομα για τα οποία το Κράτος έχει υποχρέωση να εξασφαλίσει ένα αξιοπρεπές επίπεδο διαβίωσης, όπως είναι οι αιτούντες άσυλο. Τέλος, όσον αφορά στον τομέα της ένταξης για τους αναγνωρισμένους πρόσφυγες, δεν τηρείται η αρχή της ίσης μεταχείρισης με τους Έλληνες πολίτες, όσον αφορά μια σειρά κοινωνικά και οικονομικά δικαιώματα, τόσο σε επίπεδο νομοθεσίας (π.χ. απαλλαγή από το φόρο πρώτης κατοικίας) όσο και σε επίπεδο πρακτικής

http://hosting01.vivodinet.gr/unhcr/RealPeopleRealNeeds_Greece2009.pdf

B' ΜΕΡΟΣ - ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ

Κεφάλαιο 6^ο: Περιγραφή της Έρευνας

6.1. Σκοπός της Έρευνας.

Η συγκεκριμένη έρευνα αποσκοπεί στη διερεύνηση των παραγόντων εκείνων, οι οποίοι καθορίζουν την ένταξη ή μη των προσφύγων και των αιτούντων άσυλο στον ελλαδικό χώρο και συγκεκριμένα σε ένα μεγάλο αστικό κέντρο, όπως είναι η Αθήνα. Το κύριο ερευνητικό ερώτημα είναι «ποιος ο βαθμός ένταξης των προσφύγων στην ελληνική κοινωνία, όπως αναδεικνύεται από τα προβλήματα και τις ανάγκες που οι ίδιοι οι πρόσφυγες κατονομάζουν»; Η διερεύνηση των παραγόντων που προσδιορίζουν το βαθμό ένταξης των προσφύγων πραγματοποιείται μέσα από τους άξονες ερωτημάτων όπου τίγονται ζητήματα, όπως τα προβλήματά τους και ο τρόπος που τα αντιμετωπίζουν κατά την άφιξή τους στην Ελλάδα αλλά και κατά τη διάρκεια της παραμονής τους στη χώρα, οι ανάγκες που έχουν, όπως η προώθησή τους στην αγορά εργασίας σε συνδυασμό με την παροχή άτυπης εκπαίδευσης και κατάρτισης. Επιπλέον όλα τα παραπάνω εξετάζονται μέσω των προσδοκιών που έχουν τα άτομα αυτά από τους κρατικούς φορείς και από μη κυβερνητικές οργανώσεις.

Οι αντικειμενικοί στόχοι της παρούσας έρευνας είναι:

- α) Η παρουσίαση των προβλημάτων των αιτούντων άσυλο και των αναγνωρισμένων προσφύγων, σύμφωνα με τους ίδιους.
- β) Η διερεύνηση των αναγκών και η ιεράρχησή τους, όπως αυτή διαμορφώνεται από το ερωτηματολόγιο.
- γ) Ο βαθμός ένταξης που επιτυγχάνεται μέσα από τη διερεύνηση των παραπάνω παραγόντων.
- δ) Αξιολόγηση της παροχής υπηρεσιών των φορέων που εξυπηρετούν τους αιτούντες άσυλο - αναγνωρισμένους πρόσφυγες από τους ίδιους τους πρόσφυγες.

Διερευνώντας λοιπόν τις αντιλήψεις τους και τις στάσεις τους σχετικά με τις ανάγκες τους και τα προβλήματά τους, θα προσπαθήσουμε να σκιαγραφήσουμε την πορεία που χαράσσεται προς την ένταξή τους και εάν τελικά αυτή επιτυγχάνεται.

6.1.2. Υποθέσεις εργασίας

Το κύριο ερευνητικό ερώτημα που παραθέσαμε στην αρχή του κεφαλαίου πλαισιώνεται από μια σειρά υποθέσεων εργασίας, οι οποίες προκύπτουν από τα προβλήματα που φέρονται να αντιμετωπίζουν οι πρόσφυγες σύμφωνα με τους αρμόδιους οργανισμούς, όπως παραθέσαμε σε προηγούμενο κεφάλαιο:

1. Βασικό πρόβλημα για τους αιτούντες άσυλο αποτελεί η έκδοση των απαραίτητων εγγράφων αναγνώρισης της προσφυγικής ιδιότητας, λόγω της καθυστέρησης έκδοσης από τις αρχές των εγγράφων αυτών.
2. Οι καθυστερήσεις στην έκδοση των εγγράφων οδηγούν τους αιτούντες άσυλο στην εξεύρεση παράνομης εργασίας.
3. Οι αιτούντες άσυλο / αναγνωρισμένοι πρόσφυγες που στερούνται τα απαραίτητα νομικά έγγραφα και καταφεύγουν σε παράνομες μορφές εργασίας έχουν χαμηλότερο μηνιαίο εισόδημα ή δυσκολεύονται να βρουν δουλειά.
4. Οι αιτούντες άσυλο / αναγνωρισμένοι πρόσφυγες στην Ελλάδα αντιμετωπίζουν πρόβλημα αναφορικά με την ικανοποίηση των αναγκών στέγασής τους.
5. Οι αιτούντες άσυλο / αναγνωρισμένοι πρόσφυγες αντιμετωπίζουν προβλήματα κοινωνικής ένταξης, μέσω κυρίως ρατσιστικής συμπεριφοράς
6. Οι αιτούντες άσυλο / αναγνωρισμένοι πρόσφυγες συναντούν δυσκολίες στην πρόσβαση σε συμβουλευτικές υπηρεσίες, επιμορφώσεις, υπηρεσίες υγείας.
7. Υπάρχουν ελλείψεις σε μηχανισμούς ενημέρωσης και στήριξης των αιτούντων άσυλο και αναγνωρισμένων προσφύγων.
8. Οι αιτούντες άσυλο / αναγνωρισμένοι πρόσφυγες βιώνουν ένα συναίσθημα φόβου για τη χώρα προέλευσής τους ως μέρος του μετατραυματικού στρες που βιώνουν εξ' αιτίας των συνθηκών που επικρατούν στη χώρα προέλευσης.
9. Οι αιτούντες άσυλο / αναγνωρισμένοι πρόσφυγες δεν δηλώνουν ικανοποιημένοι από τις συναλλαγές τους με τις υπηρεσίες και τη γενικότερη ποιότητα ζωής τους στη χώρα υποδοχής.

Οι παραπάνω υποθέσεις εργασίας για τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι αιτούντες άσυλο και οι πρόσφυγες, προερχόμενες από τις διαπιστώσεις και τις γνωματεύσεις διεθνών και εθνικών οργανισμών, θα γίνουν αποδεκτές ή θα απορριφθούν βάσει των αποτελεσμάτων που θα εξάγουμε από την έρευνα που πραγματοποιήσαμε.

6.2. Μεθοδολογία της έρευνας.

6.2.1. Πεδίο μελέτης.

Ως πεδίο μελέτης ορίστηκε ένα μεγάλο αστικό κέντρο, η Αθήνα. Η έρευνα διεξήχθη το ακαδημαϊκό έτος 2008-2009. Επιλέχθηκε η Αθήνα δεδομένου ότι εκεί υπάρχει ο μεγαλύτερος αριθμός προσφύγων και αιτούντων άσυλο. Συγκεκριμένα η έρευνα διεξήχθη στην ΜΚΟ PRAKSIS, καθότι ο ένας εκ των δύο σπουδαστών πραγματοποίησε την πρακτική του άσκηση εκεί και είχε την εξοικείωση με τους εξυπηρετούμενους αλλά και την ελευθερία κινήσεων στο χώρο, καθότι δεν παρεμπόδιζε την καλή λειτουργία του φορέα και το έργο των επαγγελματιών.

6.2.2. Δειγματοληψία - Συλλογή πληροφοριών

Το δείγμα είναι τυχαίο με μια μικρή απόκλιση μεταξύ ανδρών και γυναικών. Παρότι αρχικά είχε οριστεί το δείγμα να είναι ισοδύναμα μοιρασμένο σε άνδρες και γυναίκες, παρουσιάστηκε αναντιστοιχία. Αυτό παρατηρείται και στην έκθεση για τις αιτήσεις του ασύλου και τις στατιστικές μετανάστευσης στην Ελλάδα με έτος αναφοράς το 2007. Σχετικά με το φύλο των αιτούντων άσυλο παρατηρούμε ότι το 2006 οι αιτήσεις από άνδρες ανέρχονταν σε ποσοστό μεγαλύτερο του 50%. Το ίδιο φαινόμενο παρατηρείται και το 2005 και το 2004 (ΚΕΣΔ, 2009).

http://emn.ypes.gr/media/15716/asylum%20and%20migration%20statistics_gr.pdf.

Επιπλέον, οι ερωτώμενοι είναι άτομα ηλικίας 18 και άνω ανεξαρτήτου εθνικότητας, οι οποίοι έχουν χρόνο παραμονής στη χώρα τουλάχιστον 6 μήνες. Επιλέξαμε να διερευνήσουμε άτομα άνω των 18 ετών, διότι θεωρούμε ότι είναι ένα ηλικιακό πλαίσιο στο οποίο το άτομο καλείται να «ενηλικιωθεί» και εν δυνάμει είναι ικανό για ώριμη αναζήτηση εργασίας και αναζήτηση τρόπων βιοπορισμού. Επιπλέον, επιλέξαμε να είναι τουλάχιστον 6 μήνες στην Ελλάδα θεωρώντας ότι είναι ένα ασφαλές διάστημα προσαρμογής στη χώρα το οποίο καθιστά το άτομο ικανό να ασκήσει κριτική. Το ερωτηματολόγιο συμπληρώθηκε κατόπιν συναινέσεως των ερωτώμενων και οι ερευνητές εγγυήθηκαν ανωνυμία και εμπιστευτικότητα στο δείγμα. Ο αριθμός των ερωτώμενων έφτασε τα 200 άτομα.

6.2.3. Ερευνητικό εργαλείο - τεχνικές συλλογής πληροφοριών

Το ερευνητικό εργαλείο, το οποίο θεωρήθηκε κατάλληλο για τη συγκεκριμένη έρευνα εντοπίστηκε στο www.reliefweb.com (The International Rescue Committee and Jesuit Refugee Service) ομάδα ερευνητών amnesty.com Ο τίτλος της έρευνας στην οποία αναφέρεται είναι: *Nowhere to Turn: A report on Conditions of Burmese Asylum Seekers in Thailand*. Οι ερευνητές προέβησαν σε κάποιες τροποποιήσεις, ώστε το ερωτηματολόγιο να ανταποκρίνεται όσο το δυνατόν περισσότερο στις ανάγκες της έρευνάς τους.

Το ερωτηματολόγιο αποτελούνταν από 37 κλειστές ερωτήσεις - οι ερωτώμενοι όφειλαν υποχρεωτικά να επιλέξουν μεταξύ κάποιων απαντήσεων που προτείνονταν. Αυτός ο τύπος ερωτήσεων είναι εκείνος που προσφέρεται καλύτερα για μια στατιστική ανάλυση και ανίχνευση. Δεν αφήνονται περιθώρια διαφορούμενων απαντήσεων λόγω αντίδρασης του ερωτώμενου ατόμου. Οι ερωτώμενοι καλούνται να τοποθετήσουν τους εαυτούς τους σε μια κλίμακα κατασκευασμένη από πριν. Ο τρόπος συλλογής των απαντήσεων έγινε με: 1. *Διαδική επιλογή*: σε αυτή την περίπτωση οι ερωτώμενοι κλήθηκαν να επιλέξουν μεταξύ δυο αντίθετων ως προς την έννοια απαντήσεων 2. *Πολλαπλή επιλογή*: οι ερωτώμενοι κλήθηκαν να δώσουν την γνώμη τους για κάθε πρόταση χρησιμοποιώντας μια σωρεία απαντήσεων σε κλειστού τύπου ερωτήσεις. (Javeau, C. 2000).

Το ερωτηματολόγιο δοκιμάστηκε πιλοτικά σε δείγμα 15 ατόμων, προκειμένου να εξασφαλιστεί η εγκυρότητά του και να θα δοθεί η τελική μορφή του.

Οι ερωτήσεις είχαν χωριστεί σε εννέα ενότητες και περιγράφονται παρακάτω:

- Δημογραφικά στοιχεία των πληθυσμιακών αυτών ομάδων - γενικές ερωτήσεις που αφορούν στη χώρα προέλευσης, στο νομικό στάτους, εργασιακή κατάσταση, επίπεδο εκπαίδευσης, χρόνια παραμονής στην Ελλάδα
- Διερεύνηση προβλημάτων που αντιμετωπίζουν όπως αυτά του βιοπορισμού, της διαδικασίας νομιμοποίησής τους στη χώρα, του ζητήματος του ρατσισμού, της δυσκολίας τους με την κατανόηση της γλώσσας και της ιεράρχησης αυτών των προβλημάτων από τους ερωτώμενους.
- Διερεύνηση των αναγκών τους, αξιολόγηση της Ελλάδας ως χώρα εγκατάστασης
- Τρόποι αντιμετώπισης των προβλημάτων τους.
- Χρήση υπηρεσιών που παρέχονται από κρατικούς φορείς ή ΜΚΟ και πως επωφελούνται οι χρήστες τους από αυτές.
- Αξιολόγηση της παρούσας κατάστασης της παραμονής τους στη χώρα και

μελλοντικές προσδοκίες τους από αυτή.

6.2.4. Στατιστική ανάλυση:

Η επεξεργασία και ανάλυση των στοιχείων που συλλέχθηκαν πραγματοποιήθηκε με την βοήθεια στατιστικών μεθόδων (στατιστικό πακέτο SPSS έκδοση 12.0.) και στη συνέχεια ακολούθησε η διαδικασία της ποσοτικής ανάλυσης. Με τον όρο ποσοτική ανάλυση εννοούμε την κατάτμηση των στοιχείων σε θεματικούς άξονες καθώς και την παράλληλη ανάλυση των στοιχείων που προκύπτουν από τα στατιστικά δεδομένα. (May T., 1995).

Για την οργάνωση, συνοπτική απεικόνιση, και παρουσίαση δεδομένων χρησιμοποιήθηκαν πίνακες και γραφήματα. (Γναδέλης X., 2003)

6.2.5. Εκτίμηση δυσκολιών κατά τη διεξαγωγή της έρευνας - Ενέργειες για άρση των δυσκολιών:

Κατά την εκπόνηση της μελέτης παρουσιάστηκαν προβλήματα και δυσκολίες, πολλές από τις οποίες δεν είχαν προβλεφθεί. Αυτό στάθηκε εξαιρετικά μεγάλος ανασταλτικός παράγοντας στην ομαλή διεξαγωγή της έρευνας.

Ξεκινώντας από τη διεξαγωγή της έρευνας αξίζει να παραθέσουμε τα εμπόδια που συναντήσαμε. Όπως έχει αναφερθεί και παραπάνω, το δείγμα της έρευνάς μας εντοπίστηκε στη ΜΚΟ PRAKSIS (φορέας όπου πραγματοποίησε την πρακτική του άσκηση ο ένας εκ των δυο σπουδαστών). Οι εξυπηρετούμενοι του φορέα προσέρχονται στην οργάνωση με σκοπό είτε να δουν γιατρό, είτε για κάποιο νομικό αίτημα, είτε για αίτημα που αφορά σε εργασιακή στήριξη. Η προσέλευσή τους στο φορέα είναι αθρόα. Οι σπουδαστές κατόπιν της έγγραφης έγκρισης του φορέα επέλεξαν άτομα που εμπίπτουν στην κατηγορία του δείγματος, το οποίο εξαρχής είχε οριστεί στην πρόταση της πτυχιακής. Όσο, λοιπόν, οι εξυπηρετούμενοι του φορέα βρίσκονταν σε αναμονή για τις παρεχόμενες υπηρεσίες που προαναφέρθηκαν, οι σπουδαστές τους πρότειναν να απαντήσουν στο ερωτηματολόγιό τους. Πολλοί από αυτούς αρνούσαν άλλοτε εκφράζοντας το αίτιο της άρνησής τους και άλλοτε επικαλούμενοι άλλο λόγο. Εδώ παρατηρήθηκε ότι όσοι τελικά κατέληξαν να απαντήσουν στα ερωτήματά μας φαίνονταν αγχωμένοι και επιφυλακτικοί απέναντί μας. Αυτό εικάζουμε πως αποδίδεται στο ότι τους «καθυστερούσαμε» από το να δουν γιατρό, εργασιακό σύμβουλο, κοινωνικό λειτουργό ή οποιονδήποτε άλλο επαγγελματία. Επιπλέον, χαρακτηριστική ήταν και η επιφυλακτικότητα του δείγματος απέναντι στον ένα σπουδαστή, τον οποίο οι

εξυπηρετούμενοι δεν γνώριζαν και δεν τους ήταν οικείος. Παρά τις προσπάθειες των σπουδαστών να κάνουν τους ερωτώμενους να νιώσουν άνετα, επεξηγώντας τους την εξασφάλιση της ανωνυμίας τους και την ωφελιμότητα της έρευνας για θέματα που τους αφορούν, ο φόβος, η καχυποψία και η ανασφάλεια των ερωτώμενων ήταν εμφανής.

Εν συνεχεία, ένα άλλο πρόβλημα που απασχόλησε την ομαλή διεξαγωγή της έρευνας ήταν η διαφορετική ομιλούμενη γλώσσα του κάθε ερωτώμενου. Αυτό συνεπάγεται τη δυσκολία των σπουδαστών να επικοινωνήσουν ομαλά με τους ερωτώμενους. Ως άρση της συγκεκριμένης δυσκολίας, οι σπουδαστές είχαν εξασφαλίσει την άτυπη βοήθεια που θα τους παρείχε ο μεταφραστής της ΜΚΟ PRAKSIS. Στην πορεία της έρευνας όμως τα δεδομένα άλλαξαν και η εν λόγω δυσκολία εξελίχθηκε σε μεγαλύτερο εμπόδιο απ' ό,τι είχε αρχικά προβλεφθεί. Ο μεταφραστής του κέντρου μετατέθηκε σε άλλη θέση και ήταν τελικά αδύνατο να συμβάλει στην έρευνα. Έτσι, οι σπουδαστές πραγματοποίησαν την έρευνα στην ελληνική και την αγγλική γλώσσα, προσπαθώντας να κατανοήσουν οι ερωτώμενοι όσο το δυνατόν καλύτερα τις ερωτήσεις και να τις απαντήσουν με τη μέγιστη δυνατή σαφήνεια.

Σε ένα άλλο επίπεδο, παρουσιάστηκε μεγάλη έλλειψη υλικού ερευνών που αφορούν σε πρόσφυγες και αιτούντες άσυλο. Παρατηρήθηκε, επίσης, ότι κατά τη συγγραφή του θεωρητικού καθώς και του ερευνητικού μέρους, οι όροι του πρόσφυγα και του μετανάστη συγχέονται στη βιβλιογραφία σε βαθμό τέτοιο, που πολλές φορές δεν διαχωρίζονται καν, όπως συμβαίνει και στην αντίληψη του κόσμου. Οι δύο αυτές πληθυσμιακές ομάδες διαφέρουν πάρα πολύ ως προς το νομικό τους καθεστώς το οποίο πρακτικά συνεπάγεται διαφορετικής φύσης δυσκολιών, ενώ στη βιβλιογραφία οι δύο όροι πολλές φορές ταυτίζονται και οι πληθυσμιακές αυτές ομάδες ομαδοποιούνται, όπως και οι δυσκολίες που αντιμετωπίζει η κάθε μια εξ' αυτών.

Κατά την επεξεργασία της έρευνας οι δύο τελειόφοιτοι σπουδαστές επισκέφθηκαν όλους τους αρμόδιους φορείς (Ελληνικό Συμβούλιο για τους Πρόσφυγες, ΜΚΟ PRAKSIS, ΓΣΣΕ, UNHCR, Ιατρικό Κέντρο Αποκατάστασης θυμάτων Βασανιστηρίων, Γιατροί του Κόσμου, Δίκτυο Κοινωνικής Υποστήριξης Προσφύγων και Μεταναστών, Γιατροί Χωρίς Σύνορα), που ασχολούνται με την προστασία των προσφύγων και αιτούντων άσυλο στην Αθήνα, όπου διεξήχθη η έρευνα. Σκοπός των επισκέψεων αυτών ήταν η συλλογή πληροφοριών και ερευνητικού υλικού που θα μας βοηθούσε να αντιπαραβάλλουμε στοιχεία σχετικά με τη δική μας έρευνα. Η δυσκολία που αντιμετωπίσαμε σε αυτό το στάδιο της έρευνάς μας ήταν η επιφυλακτικότητα των

επαγγελματιών των προαναφερθέντων φορέων να μας παρέχουν το υλικό που ζητούσαμε, επικαλούμενοι είτε έλλειψη αυτού είτε φόβου δημοσιοποίησής του.

Αξίζει να σημειωθεί εδώ πως η εύρεση υλικού (έρευνες, άρθρα, ημερίδες, συνέδρια) για τους πρόσφυγες - αιτούντες άσυλο ήταν μια από τις μεγαλύτερες δυσκολίες που αντιμετωπίσαμε στην έρευνά μας. Παρότι αναζητούσαμε πηγές και σε φορείς αλλά και στην βιβλιογραφία, τα αποτελέσματα δεν ήταν τα επιθυμητά για τους λόγους που αναφέρθηκαν παραπάνω. Επίσης, σε πολλά άρθρα που αναφέρονται σε εμπειρικές έρευνες, δεν γίνεται σαφής η ταυτότητα των ερευνών.

6.2.6. Ηθικά ζητήματα.

Για όποια ηθικά ζητήματα ανέκυψαν αναφέραμε στο δείγμα μας ότι η κατάθεση της γνώμης τους θα αποτελέσει πολύτιμη πληροφόρηση για τους επαγγελματίες που ασχολούνται και στο φορέα αλλά και σε ανάλογους φορείς. Θα κοινοποιηθούν τα προβλήματά τους και θα δοθεί έμφαση στις ανάγκες τους. Ύστερα από επικέντρωση στις απαντήσεις τους μια τέτοιου είδους έρευνα έχει σημαντικά πλεονεκτήματα καθώς:

- Παρέχει στατιστικά στοιχεία.
- Συμβάλλει στην αναγνώριση των διάφορων μορφών ρατσισμού.
- Παρέχει γνώσεις για την πραγματικές ανάγκες και προβλήματα των ερωτώμενων
- Περιγράφει και συνθέτει τα στάδια ένταξης των προσφύγων – αιτούντων άσυλο.

Επιπλέον, ιδιαίτερη προσοχή δόθηκε στη διαμόρφωση του ερωτηματολογίου, ούτως ώστε οι ερωτούμενοι να μην αισθάνονταν ότι θίγονται ή απειλούνται και οι ερωτήσεις δεν άγγιζαν ευαίσθητα προσωπικά δεδομένα.

6.2.7. Χρονοδιάγραμμα

Το χρονοδιάγραμμα εκπόνησης της πτυχιακής εργασίας είναι το ακόλουθο:

Δεκέμβριος 2008 - Ιανουάριος 2009: Αναζήτηση βιβλιογραφίας.

Φεβρουάριος 2009 - Απρίλιος 2009: Συγγραφή θεωρητικού μέρους.

Μάιος 2009 - Σεπτέμβριος 2009: Διεξαγωγή έρευνας.

Νοέμβριος 2009 - Μάιος 2010: Ανάλυση δεδομένων και συγγραφή αποτελεσμάτων.

Μάρτιος 2010 - Οκτώβριος 2010: Έκδοση συμπερασμάτων – συζήτηση.

Δεκέμβριος 2010: Παρουσίαση Πτυχιακής.

Κεφάλαιο 7^ο: Παρουσίαση Αποτελεσμάτων

7.1. Στάδια παρουσίασης αποτελεσμάτων.

Αντικείμενο της παρούσας ενότητας αποτελεί η ανάλυση των αποτελεσμάτων της ποσοτικής έρευνας που πραγματοποιήθηκε τον Ιανουάριο έως το Μάρτιο του 2009 στη μη κυβερνητική οργάνωση PRAKSIS στην Αθήνα, με αντικείμενο τη διερεύνηση απόψεων και στάσεων των αιτούντων άσυλο και αναγνωρισμένων προσφύγων σχετικά με τις ανάγκες, τα προβλήματα και τον βαθμό ένταξής τους στην Ελληνική κοινωνία. Συγκεκριμένα εξετάζεται η περίπτωση των όσων διαμένουν στην Αθήνα.

Η ανάλυση αποτελεσμάτων που ακολουθεί συμπεριλαμβάνει τα παρακάτω στάδια:

Αρχικά, παραθέτονται τα δημογραφικά στοιχεία του δείγματος, παρουσιάζοντας αποτελέσματα που αφορούν στο φύλο, στην ηλικία, στη χώρα προέλευσης, στην οικογενειακή κατάσταση, στη συμβίωση, στο νομικό καθεστώς, στην ύπαρξη ή μη τέκνων τους και πόσα διαμένουν μαζί τους, στο χρόνο παραμονής τους στη χώρα, στην εργασιακή τους κατάσταση (φύση της εργασίας: νόμιμη-παράνομη, μόνιμη-προσωρινή) και στο ύψος του εισοδήματός τους. Επιπλέον, παρουσιάζεται η φύση της εργασίας τους στη χώρα προέλευσης καθώς και η γνώση και το επίπεδο ομιλίας και γραφής της Ελληνικής γλώσσας. Τέλος, παρουσιάζεται επίσης και το μορφωτικό τους επίπεδο από τη χώρα προέλευσης.

Σε δεύτερο στάδιο, παρουσιάζεται η διερεύνηση και ιεράρχηση της σπουδαιότητας των προβλημάτων που αντιμετωπίζουν οι αιτούντες άσυλο και οι πρόσφυγες. Τα προβλήματα αυτά εμπίπτουν στις κατηγορίες που αφορούν στο βιοπορισμό τους. Επεξηγηματικά: στέγαση, σίτιση, διαδικασία έκδοσης νομικών εγγράφων. Προβλήματα που σχετίζονται με την αντιμετώπιση ρατσιστικών συμπεριφορών, καθώς και οι λόγοι που τους φοβίζουν/εμποδίζουν να επιστρέψουν στη χώρα τους. Τέλος, παρατίθεται η δυσκολία των αιτούντων άσυλο-προσφύγων στη συμμετοχή τους σε προγράμματα εργασιακής ένταξης, καθώς και τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν στις συνδιαλλαγές τους με τις υπηρεσίες του κράτους.

Σε τρίτο στάδιο, παρουσιάζονται οι ανάγκες των αιτούντων άσυλο-προσφύγων, όπως αυτές εντοπίζονται και ιεραρχούνται την περίοδο διεξαγωγής της έρευνας. Αξιολογείται από τους ερωτώμενους ο βαθμός καταλληλότητας της Ελλάδας, ως χώρα μόνιμης εγκατάστασής τους, σταθμίζοντας τον παράγοντα εύρεσης εργασίας ως σημαντικό ή μη στην προσπάθειά τους αυτή. Τέλος, διερευνάται αν και κατά πόσο οι

ερωτώμενοι, χρειάστηκαν τη συμβολή κάποιου ειδικού κοινωνικού επιστήμονα στην ανάγκη της προσπάθειάς τους για μόνιμη εγκατάσταση.

Σε τέταρτο στάδιο, ερωτώνται οι λόγοι που ώθησαν τους πρόσφυγες-αιτούντες άσυλο να έρθουν στην Ελλάδα, όπως ακόμη και το αν διαθέτουν ή όχι ροζ κάρτα, τη δυσκολία απόκτησής της και τις ενέργειές τους προς την ολοκλήρωση της νομιμοποιητικής αυτής διαδικασίας.

Σε πέμπτο στάδιο, διερευνώνται οι τρόποι αντιμετώπισης προβλημάτων των προσφύγων-αιτούντων άσυλο, μέσω της χρήσης των υπηρεσιών που προσφέρονται από τους κρατικούς φορείς και τις ΜΚΟ. Παράλληλα, οι υπηρεσίες και οι επαγγελματίες, αξιολογούνται από την πληθυσμιακή αυτή ομάδα και καταγράφονται οι προσδοκίες τους από τους φορείς ενίσχυσης.

Σε έκτο και τελευταίο στάδιο, παρουσιάζονται ερωτήματα μέσα από τα οποία η ομάδα στόχος αξιολογεί την παρούσα κατάσταση παραμονής της στη χώρα και εκφράζει προσδοκίες για την πλήρη ικανοποίησή της από αυτήν.

Τέλος, με βάση τα παραπάνω στάδια καθίσταται δυνατή η *εκπόνηση γενικών συμπερασμάτων* με αντικείμενο τον προσδιορισμό του βαθμού ένταξης των προσφύγων-αιτούντων άσυλο.

7.2. Παρουσίαση αποτελεσμάτων.

Δημογραφικά

1) Φύλο

Το 56,5% του δείγματός μας αποτέλεσαν άνδρες, ενώ το 43,5% γυναίκες. (βλ. παράρτημα γράφημα 1).

2) Ηλικία

Για το λόγο του ότι υπήρχε ποικιλία στις ηλικίες δεν υπάρχει αντιστοίχιση σε κάποιο ειδικό γράφημα. Ωστόσο, μπορούμε να πούμε ότι έχουμε χωρίσει κάποια ηλικιακά γκρουπ. Αυτά είναι 18-28 ετών συνολικά 90 άτομα. Το δεύτερο ηλικιακό γκρουπ είναι από 28-38 και περιλαμβάνει 95 άτομα. Το τρίτο ηλικιακό γκρουπ 38-50 ετών αποτελείται από 15 άτομα.

3) Χώρα προέλευσης

Η πλειοψηφία των ερωτώμενων, 23,5% προέρχονται από το Αφγανιστάν. Το 10,5%

προέρχεται από την Αιθιοπία ενώ το 10% από το Ιράν. Σε ποσοστό 8,5% οι ερωτώμενοι προέρχονται από τη Σομαλία. Από το Ιράκ προέρχεται το 6,5% του δείγματος, το 6% από το Μπαγκλαντές, το 4% από τη Νιγηρία, από την Τανζανία προέρχεται το 3,5% όπως και από τη Σενεγάλη. Το Σουδάν, το Μαρόκο, η Κένυα και η Μαυριτανία έχουν εκπροσώπηση από 2,5% στο δείγμα μας, έκαστος. Ερωτώμενοι από την Ερυθραία και τη Μπουργκίνα Φάσο καταλαμβάνουν ποσοστό από 2% η κάθε μία στο ερωτηματολόγιό μας. Σε ποσοστό 1,5% ερωτώμενοι προέρχονται από το Πακιστάν, τη Νέα Γουινέα και τη Σιέρα Λεόνε αντίστοιχα. Από τη Συρία, τη Ζάμπια και τη Γκάμπια το ποσοστό των ερωτώμενων ήταν 1% έκαστος. Τέλος, τη μικρότερη εκπροσώπηση στο ερωτηματολόγιο είχαν η Σρι Λάνκα, η Μιανμάρ και η Τυνησία με ποσοστό 0,5% έκαστη (βλ. παράρτημα γράφημα 2)

4) Οικογενειακή Κατάσταση

Το 47% των ερωτώμενων, στην ερώτηση για το ποια είναι η οικογενειακή τους κατάσταση, απάντησαν ότι είναι άγαμοι. Το 39% απάντησε ότι είναι παντρεμένοι, το 10% είναι χήροι και τέλος το 4% δήλωσε ότι είναι διαζευγμένοι (βλ. παράρτημα γράφημα 3).

5) Με ποιον ζείτε;

Το 28,5% των ερωτώμενων απαντά ότι ζει με φίλους. Το 27% ότι ζει με το/τη σύζυγό του, το 22% με συγγενείς και το 8,5% ότι ζει με το/τη σύντροφό του. Ένα 12,5% των ερωτώμενων, απαντά ότι μένει κάπου αλλού από τις δοθείσες επιλογές, ενώ ένα μόλις 1,5% (3 άτομα) μένουν μόνοι τους (βλ. παράρτημα γράφημα 4).

6) Έχετε κάποιο από τα παρακάτω νομικά έγγραφα;

Το 85% των ερωτηθέντων απαντά ότι έχει ροζ κάρτα, το 6,5% ότι είναι αναγνωρισμένοι πρόσφυγες, το 2% απαντά ότι έχει έγγραφο απέλασης, το 4% ότι έχει μόνο την ημερομηνία παραλαβής της κάρτας, το 1% ότι έχει την αρχική αίτηση ασύλου και το 1,5% (3 άτομα) ότι δεν έχει κανένα έγγραφο (βλ. παράρτημα γράφημα 5).

7) Πόσα παιδιά έχετε;

Το 56% των ερωτώμενων απαντά ότι δεν έχει κανένα παιδί, το 24% έχει ένα παιδί, το 11,5% έχει δύο παιδιά. τρία παιδιά έχει το 4,5% των ερωτώμενων ενώ τέσσερα παιδιά έχει μόλις το 2,5% (5 άτομα). Το 1,5% των ερωτώμενων ήταν σε κατάσταση

εγκυμοσύνης (βλ. παράρτημα γράφημα 6).

7. α) Φύλο παιδιών, αν υπάρχουν

Από τους 88 ερωτώμενους που έχουν παιδιά, το 63,5% έχει αγόρι ενώ το 23,5% έχει κορίτσι. Τέκνα και των δύο φύλων έχει το 12,9% (βλ. παράρτημα γράφημα 7).

8) Πόσα παιδιά μένουν μαζί σας στην Ελλάδα;

Το 46,5% των ερωτώμενων δηλώνουν ότι δεν μένει κανένα παιδί μαζί τους. Το 31,4% απαντάει ότι μένει ένα παιδί μαζί τους και το 12,8% απαντάει ότι μένουν μαζί τους δύο παιδιά. 4,7% είναι το ποσοστό των ερωτώμενων που διαμένουν μαζί τους τρία αλλά και τέσσερα παιδιά (βλ. παράρτημα γράφημα 8).

9) Χρόνος παραμονή σας στην Ελλάδα

Από 6 μήνες έως ένα χρόνο είναι στην Ελλάδα το 41,5%. Σε ποσοστό 28,5% οι ερωτώμενοι διαμένουν στην Ελλάδα από ένα χρόνο μέχρι και δύο χρόνια. Το 2% των ερωτώμενων είναι μέχρι 6 μήνες στην Ελλάδα. Πάνω από δύο χρόνια και μέχρι τρία το ποσοστό των ερωτώμενων που διαμένει στην Ελλάδα είναι 14%. 9,5% των ερωτώμενων διαμένει στην Ελλάδα πάνω από τρία χρόνια και μέχρι τέσσερα. Πάνω από τέσσερα χρόνια και μέχρι πέντε διαμένει στην Ελλάδα το 2%. Πάνω από πέντε χρόνια διαμένει στην χώρα το 2,5% των ερωτώμενων (βλ. παράρτημα γράφημα 9).

10) Εργάζεστε;

Το 72% των ερωτώμενων απαντά ότι εργάζεται σε αντίθεση με το 28% που απαντά ότι δεν εργάζεται (βλ. παράρτημα γράφημα 10).

11.α. Είδος εργασίας στην Ελλάδα (Μόνιμη - Προσωρινή, Νόμιμη – Παράνομη).

Το 56% εργάζεται μόνιμα δηλαδή με συνέχεια και όχι διακοπτόμενα, ενώ το 16% εργασίες προσωρινής φύσεως. Το 50,5% νόμιμα, ενώ το 21,5% παράνομα (βλ. παράρτημα γραφήματα 11-12).

11.β. Είδος εργασίας στην χώρα προέλευσης (Μόνιμη - Προσωρινή, Νόμιμη – Παράνομη).

Το 73,3% εργάζεται μόνιμα και νόμιμα, ενώ το 26,7 σε προσωρινής και παράνομης φύσης επαγγέλματα (βλ. παράρτημα γραφήματα 15-16).

Κατανομή επαγγελμάτων στη Ελλάδα

Παρατηρούμε πως τα κυριότερα επαγγέλματα κατανέμονται ως εξής: 27 άτομα εργάζονται ως καθαριστές – καθαρίστριες, 16 άτομα ως οικιακοί βοηθοί, 15 άτομα ως πλανόδιοι πωλητές- πωλήτριες, 14 άτομα ως λαντζιερηδες – λαντζιέρες, σε μικρότερες διάσπαρτα κατανεμημένες συχνότητες ακολουθούν επαγγέλματα όπως αποθηκάριοι (7 άτομα, διανομείς εστιατορίου (6 άτομα), αποκλειστικές σε νοσοκομείο (4 άτομα), ελαιοχρωματιστές (4 άτομα) ράφτες (4 άτομα) και διάφορα άλλα επαγγέλματα (βλ. παράρτημα γράφημα 13).

Κατανομή επαγγελμάτων στη χώρα προέλευσης

Σχετικά με την χώρα προέλευσης 139 άτομα δεν προσδιορίζουν τον τύπο εργασίας, τα υπόλοιπα 61 κατανέμονται σε μικρές συχνότητες που παρουσιάζονται αναλυτικά στο γράφημα (βλ. παράρτημα γράφημα 17).

12) Μηνιαίο εισόδημα.

Σε μεγαλύτερο ποσοστό -57,3%- οι ερωτώμενοι απάντησαν ότι έχουν εισόδημα από 500-700 ευρώ, . Από 300-500 ευρώ το ποσοστό των ερωτώμενων ανέρχεται στο 33,2%. Μικρότερο από 300 ευρώ εισόδημα απαντά ότι έχει το 4,1% των ερωτώμενων ενώ τέλος εισόδημα μεγαλύτερο των 700 ευρώ απαντά ότι έχει το 5,4% (βλ. παράρτημα γράφημα 14).

13) Ελληνική Γλώσσα.

Το ποσοστό των ερωτώμενων που γνωρίζει την Ελληνική γλώσσα είναι 73,5% (147 άτομα). 26,5% (53 άτομα) των ερωτηθέντων δεν γνωρίζει την Ελληνική γλώσσα (βλ. παράρτημα γράφημα 18).

Το 46% των ερωτώμενων, 92 άτομα, δεν γνωρίζει καθόλου να γράφει Ελληνικά, ενώ 20,5%, 41 άτομα, γνωρίζει ελάχιστα. Μέτριο επίπεδο γραφής της Ελληνικής γλώσσας έχει το 31,5%, 63 άτομα, και μόλις το 2%, 4 άτομα, έχει υψηλό επίπεδο (βλ. παράρτημα γράφημα 19).

Στο επίπεδο ομιλίας της γλώσσας, τα ποσοστά διαφοροποιούνται σε καλύτερα επίπεδα απ' ό,τι της γραφής, όπως είναι αναμενόμενο. 110 άτομα (55%) έχει μέτριο επίπεδο ομιλίας. Το 27%, 54 άτομα, δεν μιλάει καθόλου Ελληνικά, το 12% έχει ένα χαμηλό επίπεδο ομιλίας της γλώσσας. Τέλος, το 6% των ερωτηθέντων μιλάει πολύ καλά Ελληνικά (βλ. παράρτημα γράφημα 20).

14) Εκπαιδευτικό Επίπεδο.

Σε ποσοστό 68,5% έχει δευτεροβάθμιο επίπεδο μόρφωσης, το 18% έχει τριτοβάθμιο το έχει τριτοβάθμιο. Το 10,5% δηλώνει ότι έχει το βασικό επίπεδο μόρφωσης. ενώ 2,5% οι ερωτώμενοι δηλώνουν αναλφάβητοι.. Τέλος, μόλις ένα άτομο (0,5%) έχει μεταπτυχιακό επίπεδο (βλ. παράρτημα γράφημα 21).

15) Περιγράψτε το μέρος στο οποίο κατοικείτε.

Το 75,5% εξ' αυτών απαντά ότι μένει κάπου όπου πληρώνει ενοίκιο. ενώ σε ξενώνα μη Κυβερνητικής Οργάνωσης κατοικεί το 10% των ερωτώμενων δηλαδή 20 άτομα. Φιλοξενούμενοι κάπου αλλού δηλώνουν το 8% των ερωτώμενων, ενώ τέλος το 3,5% κατοικεί σε κάποιο άλλο μέρος από τις δοθείσες επιλογές, το 2,5% των ερωτώμενων απαντά πως είναι άστεγοι τέλος σε ξενώνα κρατικού φορέα κατοικεί ένα άτομο (0,5%), (βλ. παράρτημα γράφημα 22).

16) Είστε ικανοποιημένος από τον τόπο διαμονής σας;

Το 57% αυτών είναι πολύ ικανοποιημένοι και το 22,5% είναι μέτρια ικανοποιημένοι. Το 8% και το 5,5% των ερωτώμενων είναι λίγο και πολύ λίγο ικανοποιημένοι αντίστοιχα από τον τόπο διαμονής τους, 7% των ερωτώμενων είναι πάρα πολύ ικανοποιημένοι από τον τόπο διαμονής τους. (βλ. παράρτημα γράφημα 23).

17) Πώς αντιμετωπίζετε τις ανάγκες σας για σίτιση;

Το 81% των ερωτώμενων καλύπτουν μόνοι τους τις ανάγκες τους για σίτιση 13,5% των ερωτώμενων τρώει σε φίλους και το 5% σε συσσίτια φιλανθρωπικού ιδρύματος. Το 0,5% σε συσσίτια φιλανθρωπικού ιδρύματος και σε φίλους.. (βλ. παράρτημα γράφημα 24).

18) Δυσκολευτήκατε στη διαδικασία έκδοσης κάποιου νομικού εγγράφου;

Το 89% απάντησε αρνητικά σε αυτήν την ερώτηση, το 11% των ερωτώμενων απάντησε ότι δυσκολεύτηκε. (βλ. παράρτημα γράφημα 25).

18.α) Αν ναι, τι προβλήματα είχατε από αυτή τη καθυστέρηση της διαδικασίας;

9,1% των ερωτώμενων απαντά ότι δεν έβρισκε δουλειά λόγω αυτής της καθυστέρησης, το 9,1% ότι δεν μπορεί να έχει πρόσβαση στις υπηρεσίες υγείας, ενώ το 68,2% απαντά

ότι είχε και τα δύο προβλήματα αυτά. Το 4,5% απαντά ότι δεν του δημιούργησε περαιτέρω προβλήματα αυτή η καθυστέρηση ενώ το 9,1% ότι του δημιούργησε κάποιο άλλο πρόβλημα (βλ. παράρτημα γράφημα 26).

19) Έχετε άδεια εργασίας;

Το 86% των ερωτώμενων απαντά ότι έχει άδεια εργασίας, σε αντίθεση με το 14% που απάντησε ότι δεν έχει (βλ. παράρτημα γράφημα 27).

19.α) Αν δεν έχετε άδεια εργασίας, γιατί;

Το 78% των ερωτώμενων απαντά ότι δεν έχει ροζ κάρτα. Το 15,8% απαντά ότι δεν έχει κάνει καμία ενέργεια για να την αποκτήσει και τέλος το 5,3% των ερωτηθέντων απαντά ότι δεν την έχει ανανεώσει (βλ. παράρτημα γράφημα 28).

20) Έχετε ασφάλεια;

Το 54% των ερωτώμενων απαντά ότι έχει ασφάλεια, σε αντίθεση με το 46% που δεν έχει (βλ. παράρτημα γράφημα 29).

20.α) Αν όχι, γιατί;

. Το 65,1% διότι δεν έχει ένσημα και το 28,9% διότι δεν έχει εργαστεί ποτέ. 4,8% των ερωτώμενων διότι δεν έχει άδεια εργασίας Το 1,2% των ερωτώμενων απαντά ότι ο λόγος είναι ότι δεν έχει αρκετά ένσημα (βλ. παράρτημα γράφημα 30).

21) Κατά τον ερχομό και παραμονή σας εδώ, απειληθήκατε ή βιώσατε ποτέ κάποια μορφή κακοποίησης ή ρατσισμού;

Το 95% των ερωτώμενων απάντησε αρνητικά σε αυτήν την ερώτηση, ενώ το 5% (10 άτομα) απάντησε θετικά (βλ. παράρτημα γράφημα 31).

21.α) Αν βιώσατε ρατσιστική συμπεριφορά από ποιον την βιώσατε;

Το 96,5% των ερωτώμενων δεν απάντησε σε αυτήν την ερώτηση. Το 2,5% απάντησε από την αστυνομία, το 0,5% από ομοεθνείς, όπως επίσης, το 0,5 από ηλικιωμένους (βλ. παράρτημα γράφημα 32).

21.β) Αν βιώσατε ρατσιστική συμπεριφορά, γιατί τη βιώσατε;

Το 95% των ερωτώμενων δεν δίνει απάντηση σε αυτό μας το ερώτημα, ενώ το 4,5% κατονομάζει ρατσιστικούς λόγους και το 0,5% απαντά ότι δεν γνωρίζει. Τα είδη ρατσιστικής μεταχείρισης κατονομάζονται ως εξής: 50% σωματική κακοποίηση, 40% σύλληψη, 30% εργασιακή απόρριψη, 20% κατηγορία, 10% σεξουαλική κακοποίηση (βλ. παράρτημα γραφήματα 33 - 33.1).

22) Φοβάστε να επιστρέψετε στη χώρα σας;

Το 93% απάντησε ότι φοβάται να επιστρέψει, έναντι του 7% που απάντησε αρνητικά (βλ. παράρτημα γράφημα 34). Σαν λόγοι φόβου επιστροφής στη χώρα παρουσιάζονται τα εξής ποσοστά: το 40% δηλώνει πως φοβάται να επιστρέψει για πολιτικούς λόγους, 17% δηλώνει πως οι λόγοι φόβου επιστροφής είναι ο πόλεμος που γίνεται στη χώρα προέλευσης. Σε ποσοστό περίπου 12% παρουσιάζονται λόγοι πολιτικοί καθώς και προσωπικοί. 8% αναφέρονται συνδυαστικά πολιτικοί και οικονομικοί λόγοι, επιπλέον ένα 8% παρουσιάζει αμιγώς οικονομικούς λόγους. Όπως και ένα 8% δεν αναφέρει καθόλου τους λόγους. Το 2,5% αναφέρεται σε προσωπικούς λόγους. Το 1,5% αναφέρεται σε προσωπικούς λόγους και πόλεμο ταυτόχρονα. Επιπλέον ποσοστό 1% αντιστοιχεί σε οικονομικούς και προσωπικούς λόγους συνδυαστικά, όπως και σε οικονομικούς λόγους και εμπόλεμες καταστάσεις. Τέλος, σε ποσοστό 0,5% παρουσιάζονται αμιγώς κοινωνικοί λόγοι καθώς και κοινωνικοοικονομικοί, όπως και πολιτικοί, οικονομικοί και προσωπικοί συνδυαστικά (βλ. παράρτημα γράφημα 35).

23) Αντιμετωπίζετε προβλήματα στην Ελλάδα;

Το 80,5% απάντησε θετικά, έναντι του 19,5% που απάντησε αρνητικά (βλ. παράρτημα γράφημα 36)

Σχετικά με το πως παρουσιάζεται η **εργασία** ως πρόβλημα, ένα 48.5% δεν την κατονομάζει καθόλου ως πρόβλημα, ένα 38% την ορίζει ως μείζονος σημασίας πρόβλημα για αυτό και την κατατάσσει στην πρώτη θέση. Ένα 11% την κατατάσσει στη δεύτερη θέση, ένα 1.5% στη τρίτη θέση, 0.5% στην τέταρτη και όγδοη θέση της κλίμακας,. (βλ. παράρτημα γράφημα 37).

Σχετικά με την ιεράρχηση σημαντικότητας της **διαμονής** ως πρόβλημα διαμορφώνονται τα εξής ποσοστά, ένα 62% δεν την κατονομάζει ως πρόβλημα, 17% στη δεύτερη θέση, 13,5% στην τρίτη θέση, 3,5% την κατατάσσει στην πρώτη θέση, 2,5% στην τέταρτη και 1.5% στην πρώτη θέση. (βλ. παράρτημα γράφημα 38).

Όσον αφορά στην **σίτιση** παρουσιάζονται τα εξής στην κλίμακα σημαντικότητας: 85% δεν την κατονομάζει ως πρόβλημα, 5,5% την κατατάσσει στην τρίτη θέση, 3,5% στην τέταρτη, 2,5% στη δεύτερη, 1,5% στην πέμπτη, 1,0% στην έβδομη, 0,5% στην πρώτη και έκτη θέση αντίστοιχα (βλ. παράρτημα γράφημα 39).

Αναφορικά με την **έλλειψη εισοδήματος** ως πρόβλημα, ένα 85,5% δεν την αναφέρει ως πρόβλημα. Ένα 4,0% την κατατάσσει στην τρίτη θέση, 3,0% στην πρώτη και δεύτερη, 1,0% στις τέταρτη, πέμπτη και έκτη θέση και τέλος 1,5% στην ένατη θέση σημαντικότητας (βλ. παράρτημα γράφημα 40).

Κατονομάζοντας την **υγεία** ως εμφανιζόμενο πρόβλημα ένα 81,5% δεν την αναφέρει, 8,5% την κατατάσσει στη δεύτερη θέση, 4,5% στην πρώτη, 3% στην τέταρτη και τέλος 0,5% στις έκτη, έβδομη και όγδοη θέση (βλ. παράρτημα γράφημα 41).

Αναφορικά με τη **ρατσιστική αντιμετώπιση** ως πρόβλημα παρουσιάζονται τα παρακάτω ποσοστά: 94,5% δεν το κατονομάζει ως πρόβλημα, 1,5% το κατατάσσει στην τέταρτη θέση, 1,0% στην ένατη θέση και 0,5% στις πρώτη, δεύτερη, έκτη έβδομη και όγδοη θέση (βλ. παράρτημα γράφημα 42).

Σχετικά με την **έλλειψη υποστηρικτικού δικτύου** ως πρόβλημα στην Ελλάδα παρουσιάζονται τα εξής: 49,5% των ερωτηθέντων δεν την κατονομάζουν ως πρόβλημα. Το 17% την κατατάσσουν στην πρώτη θέση, 14,5% στη δεύτερη, 8% στην τρίτη, 5,5% στην τέταρτη, 2,5% στην έκτη, 2,0% στην πέμπτη, ενώ 1,0% στην όγδοη θέση (βλ. παράρτημα γράφημα 43).

Όσον αφορά τη **μη γνώση της ελληνικής γλώσσας** ως πρόβλημα παρατηρούμε ότι το 64% δεν την κατονομάζει ως πρόβλημα. Ένα 10% την κατατάσσει στη δεύτερη θέση, 8,5% στην πρώτη και τρίτη θέση, ένα 4,5% στην τέταρτη θέση, ένα 3,5% στην πέμπτη θέση, ένα 1,0% στην έβδομη θέση (βλ. παράρτημα γράφημα 44).

Κατονομάζοντας τη **μη κτήση νομικών εγγράφων** ως πρόβλημα παρατηρούμε πως ένα 87,5% δεν το κατονομάζει ως πρόβλημα. Ένα 5,0% το κατατάσσει στην πρώτη θέση, ένα 2,0% στη δεύτερη και πέμπτη θέση, 1,5% στην τέταρτη θέση και τέλος 0,5% στις τρίτη, έβδομη όγδοη και ένατη θέση σημαντικότητας (βλ. παράρτημα γράφημα 45).

24) Δυσκολεύεστε να συμμετέχετε σε κάποιο πρόγραμμα εργασιακής ένταξης;

Το 24.6% απάντησε πως δεν αντιμετωπίζει δυσκολία στο να ενταχθεί σε κάποιο πρόγραμμα επίσης 24.6% των ερωτηθέντων απάντησε πως δυσκολεύεται να ενταχθεί σε κάποιο πρόγραμμα εργασιακής ένταξης διότι δεν έχει την κατάλληλη πληροφόρηση για ένα τέτοιο πρόγραμμα, το 21.1% απάντησε πως δυσκολεύεται επειδή δεν έχει κάποιον να τον καθοδηγήσει, το 15% απάντησε πως δυσκολεύεται διότι δεν μιλάει ελληνικά, το 11.3% των ερωτηθέντων απάντησε πως δυσκολεύεται, καθώς του λείπουν τα απαραίτητα νομικά έγγραφα, Το 3.2% απάντησε πως δεν ενδιαφέρεται να ενταχθεί σε κάποιο πρόγραμμα, το 0.3% απάντησε πως δυσκολεύεται για αδιευκρίνιστο λόγο. (βλ. παράρτημα γράφημα 46).

25) και 26) Αντιμετωπίζετε προβλήματα στις συνδιαλλαγές σας με τις υπηρεσίες του κράτους;

Το 72.5% απάντησε πως δεν αντιμετωπίζει πρόβλημα στις συνδιαλλαγές με τις υπηρεσίες του κράτους, ένα 24% απάντησε πως αντιμετωπίζει προβλήματα με τις υπηρεσίες για αδιευκρίνιστους λόγους, το 0.5% απάντησε πως αντιμετωπίζει προβλήματα διότι δεν μιλάει ελληνικά, το 3.5% αντιμετωπίζει προβλήματα που εμπίπτουν σε ρατσιστική συμπεριφορά. Ακόμα ένα 3.5% αντιμετωπίζει προβλήματα στις συνδιαλλαγές με τις υπηρεσίες του κράτους εξαιτίας της έλλειψης νομικών εγγράφων και τέλος (βλ. παράρτημα γράφημα 47).

27) Ποια είναι η κυριότερη ανάγκη σας αυτή την περίοδο;

Οι ερωτώμενοι καλούνται να ιεραρχήσουν κατά προτεραιότητα την πιο σημαντική για αυτούς ανάγκη.

Αναφορικά με την **ασφάλεια** ως μείζονος σημασίας ανάγκη ένα 61.5% δεν την δηλώνει καθόλου σαν ανάγκη, 4.0% την κατατάσσει στην πρώτη θέση, 13.5% στη δεύτερη θέση, 10.5% στην τρίτη θέση, 8.0% στην τέταρτη και ένα 2.5% στην πέμπτη θέση (βλ. παράρτημα γράφημα 48).

Όσον αφορά την **σίτιση** το 89% δεν την δήλωσε καθόλου σαν ανάγκη, 1.0% την ορίζει στη δεύτερη θέση, το 3.5% στην τρίτη θέση, το 5.0% στην τέταρτη, το 1.0% στην πέμπτη θέση, το 0.5% στην έκτη θέση (βλ. παράρτημα γράφημα 49).

Σχετικά με τη **διαμονή**, το 65.0% δεν την δηλώνει σαν κυριότερη ανάγκη, ένα 3.5% την κατατάσσει στην πρώτη θέση, ένα 12.5% στη δεύτερη, ένα 13% στην τρίτη θέση, ένα 4.5% στην τέταρτη, και τέλος ένα 1.5% στην πέμπτη θέση (βλ. παράρτημα γράφημα

50).

Κατονομάζοντας την **αναγκαιότητα εκπαίδευσης και εκμάθησης της ελληνικής γλώσσας** παρατηρούμε πως το 50.5% δεν την δηλώνει καθόλου σαν ανάγκη, το 16.5% στην δεύτερη θέση, το 13.5% την κατατάσσει στην πρώτη θέση, το 11.5% στην τρίτη θέση, το 4.5% την τέταρτη θέση, και τέλος το 3.5% στην πέμπτη θέση αναγκαιότητας (βλ. παράρτημα γράφημα 51).

Σχετικά με την **αναγκαιότητα της εργασίας** παρατηρούμε πως το 48% δεν την δηλώνει καθόλου στην κλίμακα. Το 40.5% την κατατάσσει στην πρώτη θέση, ένα 10.5% στη δεύτερη θέση και τέλος ένα 0.5% στην τρίτη και τέταρτη θέση (βλ. παράρτημα γράφημα 52).

Αναφορικά με την **ψυχολογική υποστήριξη** ένα 49% δεν την δηλώνει καθόλου. Ένα 16% την κατατάσσει στην πρώτη θέση, ένα 15.5% στη δεύτερη θέση, ένα 6% στην τρίτη και τέλος ένα 4% στην τέταρτη και έκτη θέση (βλ. παράρτημα γράφημα 53).

28) Θεωρείτε την Ελλάδα κατάλληλη χώρα για εγκατάσταση;

Παρατηρείται πως ένα 81.0% των ερωτηθέντων απάντησε «πολύ», ένα 10% «μέτρια κατάλληλη», ένα 5.0% «πάρα πολύ», ένα 3.5% «λίγο» και τέλος ένα 0.5% «πολύ λίγο» (βλ. παράρτημα γράφημα 54).

29) Πόσο σημαντική θεωρείτε την εύρεση εργασίας από εσάς όσον αφορά την προσπάθειά σας για μόνιμη εγκατάσταση στην Ελλάδα;

Ένα 80.5% των ερωτηθέντων απάντησε «πολύ σημαντική», ένα 12.5% «πάρα πολύ σημαντική», ένα 6.5% «μέτρια», ενώ ένα 0.5% απάντησε «λίγο σημαντική» (βλ. παράρτημα γράφημα 55).

30) Στην προσπάθειά σας για μόνιμη εγκατάσταση στην Ελλάδα, εκτός από τις υλικές – βιοποριστικές σας ανάγκες (σίτιση – στέγαση, εργασία κτλ.), είχατε ποτέ ανάγκη υποστήριξης από κάποιον ειδικό;

Το 95% είχε ανάγκη υποστήριξης από εργασιακό σύμβουλο, το 82,5% από κοινωνικό λειτουργό, το 80% από νομικό σύμβουλο, το 61% από ψυχολόγο και ένα πολύ μικρό ποσοστό 2,5% δηλώνει πως δεν είχε ανάγκη υποστήριξης (βλ. παράρτημα γράφημα 56).

31) Η απόκτηση ροζ κάρτας είναι ένα βασικό και απαραίτητο βήμα για τη νομιμοποίησή σας στη χώρα. Δυσκολευτήκατε να την αποκτήσετε;

Το 86.5% απάντησε πως δεν δυσκολεύτηκε να την αποκτήσει και το 6.5% δηλώνει πως δεν έχει καθόλου ροζ κάρτα. Το 0.5% απαντά πως δυσκολεύτηκε, αλλά παρόλα αυτά παρέμεινε αδρανής - δεν πήρε πρωτοβουλία και επίσης σε ανάλογο ποσοστό παρατηρείται πως προχώρησε σε άλλη ενέργεια, το 3.0% συμβουλευτήκε κάποιον σύμβουλο νομικού φορέα, το 2.0% συμβουλευτήκε φίλους και νομικό σύμβουλο μαζί. Τέλος το 1.0% που δυσκολεύτηκε να αποκτήσει τη ροζ κάρτα συμβουλευτήκε φίλους όπου καθοδηγήθηκε στη διαδικασία, (βλ. παράρτημα γράφημα 57).

32) Τι σας οδήγησε να έρθετε στην Ελλάδα;

Το 47.5% απάντησε πως είχε φίλους και συγγενείς στη χώρα, το 26.5% ήταν πέρασμα για άλλο προορισμό, το 12% απάντησε άλλους λόγους, το 9.5% δεν είχε κάπου αλλού να πάει, το 4.5% ότι η Ελλάδα ήταν πιο κοντά στην χώρα τους (βλ. παράρτημα γράφημα 58).

33.α) Εξυπηρετείστε από κάποιο φορέα; Αν ναι, από πόσους φορείς εξυπηρετείστε; Τι υπηρεσίες χρησιμοποιείτε;

Η συντριπτική πλειοψηφία των ερωτώμενων, ποσοστό 98,5% το οποίο μεταφράζεται σε αριθμό 197 ατόμων, απάντησε ότι εξυπηρετούνταν από τον φορέα 'PRAKSIS'. Ένα επίσης μεγάλο ποσοστό των ερωτώμενων, 64% δηλαδή 128 άτομα, εξυπηρετούνταν από το 'Ελληνικό Συμβούλιο για τους Πρόσφυγες' (GCR). Ο 'ΟΑΕΔ', ως κρατικός φορέας, είναι ο αμέσως επόμενος φορέας εξυπηρέτησης προσφύγων-αιτούντων άσυλο σε ποσοστό 14% (28 άτομα). Σε μικρότερα ποσοστά ακολουθούν άλλοι φορείς όπως 'Ιατρική Παρέμβαση' (4,5%), 'Κλίμακα' (2,5%), 'Δίκτυο Κοινωνικής Υποστήριξης Προσφύγων' (1%), 'Ελληνικός Ερυθρός Σταυρός' (1%). Τέλος, ένα ποσοστό 14% κατονομάζει άλλους φορείς εξυπηρέτησής του (βλ. παράρτημα γράφημα 59).

33.β) Τι υπηρεσίες χρησιμοποιείτε; Ιεραρχήστε τη σημαντικότερη.

Στην πρώτη θέση κατατάσσονται Ιατρικές υπηρεσίες σε ποσοστό 51.5%% (γράφημα 61) εργασιακή συμβουλευτική σε 36,5% (γράφημα 64), Νομική συμβουλευτική σε ποσοστό 10% (γράφημα 65). υπηρεσίες εκμάθησης ελληνικών 7.5% (γράφημα 63), Υπηρεσίες σίτισης σε 1.0% του συνόλου (γράφημα 60), άτυπη εκπαίδευση σε ποσοστό

0,5% (γράφημα 62).

34). Θεωρείτε τους επαγγελματίες των υπηρεσιών που χρησιμοποιείτε, βοηθητικούς και συνεργάσιμους;

Το 89% και το 5% των ερωτώμενων απαντά ότι οι επαγγελματίες είναι πολύ και πάρα πολύ αντίστοιχα συνεργάσιμοι και βοηθητικοί. Το 5,5% απαντά ότι τους θεωρεί μέτρια βοηθητικούς και το 0,5% ότι τους θεωρεί πολύ λίγο βοηθητικούς και συνεργάσιμους (βλ. παράρτημα γράφημα 66).

35) Τι θα επιθυμούσατε περισσότερο να σας παρέχει ένας κρατικός φορέας ή ΜΚΟ;

Το μεγαλύτερο ποσοστό των ερωτώμενων 83% (166 άτομα) απάντησε ότι θα επιθυμούσε ένας κρατικός φορέας ή μία ΜΚΟ να του προσφέρει εργασία. Το 75,5% των ερωτηθέντων, δηλαδή 151 άτομα, απάντησαν ότι επιθυμούν να απολάβουν υπηρεσίες υγείας. Στην αμέσως επόμενη θέση, σε ποσοστό 49%, 98 άτομα επιθυμούν να τους προσφερθεί εκπαίδευση. Ακολούθως, σε ποσοστό 38,5% (77 άτομα), οι ερωτώμενοι απάντησαν ότι επιθυμούν νομική υποστήριξη από τους φορείς αυτούς. Ψυχολογική υποστήριξη από τέτοιους φορείς επιθυμεί το 33,5%, δηλαδή 67 άτομα. Τέλος, 13 άτομα, ποσοστό 6,5%, επιθυμούν οι φορείς αυτοί να τους προσφέρουν την κάλυψη βασικών αναγκών, όπως η σίτιση και η στέγαση (βλ. παράρτημα γράφημα 67).

36) Πώς αισθάνεστε στην παρούσα φάση της ζωής σας εδώ;

Το 52,5% δήλωσαν ικανοποιημένοι (ανταπεξέρχονται αρκετά στις ανάγκες τους και είναι λίγες οι στιγμές που δεν νιώθουν καλά). Το 32% απάντησε πως είναι μερικός ικανοποιημένοι (τα καταφέρνουν στις καθημερινές τους ανάγκες παρόλο που δεν νιώθουν καλά εδώ), 9,5% των ερωτηθέντων απάντησε πως είναι δυσαρεστημένοι (δεν έχουν τα προς το ζην, δεν νιώθουν άνετα εδώ). Τέλος 6.0% των ερωτηθέντων δήλωσε πως είναι απόλυτα ικανοποιημένοι (ανταπεξέρχονται σε όλες τους τις ανάγκες, νιώθουν καλά - ασφαλείς και ζουν άνετα στην χώρα αυτή) (βλ. παράρτημα γράφημα 68).

37) Πώς θα αισθανόσασταν πλήρως ικανοποιημένος από την παραμονή σας στη χώρα;

Το 37% των ερωτηθέντων να εξασφαλίσουν τα χρήματα για μια άνετη ζωή, το 25% να εξασφαλίσουν τις κατάλληλες συνθήκες για να κάνουν οικογένεια ή να φέρουν από την

πατρίδα τους την ήδη υπάρχουσα, Το 6.0% των ερωτηθέντων απάντησε πως τους αρκεί να εργάζονται και μόνο και τέλος το 3.0% των ερωτηθέντων απάντησε ότι επιθυμούν να τους αποδεχτούν οι Έλληνες και η τοπική κοινωνία που ζουν (βλ. παράρτημα γράφημα 69).

Κεφάλαιο 8^ο: Συζήτηση – Συμπεράσματα.

8.1. Συζήτηση Αποτελεσμάτων.

ΦΥΛΟ

Ξεκινώντας από τα δημογραφικά στοιχεία των ερωτώμενων θα πρέπει να αναφέρουμε ότι ερωτήθηκαν συνολικά 200 άτομα εκ των οποίων 113 είναι άνδρες (56,5%) και 87 γυναίκες (43,5%), όπως φαίνεται από το γράφημα 1.

Το δείγμα είναι τυχαίο με μια μικρή απόκλιση μεταξύ ανδρών και γυναικών. Παρότι αρχικά είχε οριστεί το δείγμα να είναι ισοδύναμα μοιρασμένο σε άνδρες και γυναίκες, παρουσιάζεται αναντιστοιχία. Αυτό παρατηρείται και στην έκθεση για τις αιτήσεις του ασύλου και τις στατιστικές μετανάστευσης στην Ελλάδα με έτος αναφοράς το 2007. Σχετικά με το φύλο των αιτούντων άσυλο παρατηρούμε ότι το 2006 οι αιτήσεις από άνδρες ανέρχονταν σε ποσοστό μεγαλύτερο του 50%. Το ίδιο φαινόμενο παρατηρείται και το 2005 και το 2004 Αυτό μπορεί να εξηγηθεί ως προς το ότι οι γυναίκες δύσκολα κάνουν το βήμα να φύγουν από την χώρα τους σε όσο καταπιεστικές συνθήκες και να ζουν λόγω του ότι είναι πιο ευάλωτες και ευαίσθητες στις κακουχίες, πέφτουν πιο εύκολα θύματα εκμετάλλευσης και εάν έχουν και παιδιά αναγκαστικά μένουν καθηλωμένες κάπου ώστε να παρέχουν σε αυτά άμεση προστασία (ΚΕΣΔ, 2009).

ΗΛΙΚΙΑ

Επιπλέον, οι ερωτώμενοι είναι άτομα ηλικίας 18 και άνω, ανεξαρτήτου εθνικότητας, οι οποίοι έχουν χρόνο παραμονής στη χώρα τουλάχιστον 6 μήνες. Επιλέξαμε άτομα 18 ετών και άνω διότι θέλαμε να μελετήσουμε μια ηλικιακή περίοδο, όπου το άτομο κινητοποιείται εργασιακά πιο συνειδητοποιημένα. Στην περίπτωση των ασυνόδευτων ανηλίκων θα μπορούσαμε να κάνουμε μια πιο εκτενή μελέτη και αναφορά για την ένταξη μέσω της εκπαίδευσης. Εδώ κυρίως μελετούμε ως μέσο ένταξης την εργασία.

ΧΩΡΑ ΠΡΟΕΛΕΥΣΗΣ

Το Δεκέμβριο του 2005, μεγαλύτερη πηγή των προσφύγων αποτελούν χώρες όπως το Αφγανιστάν, το Ιράκ, η Μιανμάρ, το Σουδάν, και τα Παλαιστινιακά Εδάφη. Η χώρα με το μεγαλύτερο αριθμό των εσωτερικά εκτοπισμένων ατόμων είναι το Σουδάν,

με πάνω από 5 εκατομμύρια (Encyclopaedia Britannica, 2004). Το Αζερμπαϊτζάν με 800.000 πρόσφυγες και εκτοπισθέντες είχε τον υψηλότερο κατά κεφαλήν πληθυσμό εκτοπισμένων στον κόσμο, σύμφωνα με μέτρηση του 2006 (UNICEF, 2006).

Αυτό αποδεικνύεται και στην έρευνά μας, καθώς παρατηρούμε ότι σε ποσοστό άνω του 50% οι ερωτώμενοι προέρχονται από τις προαναφερθείσες χώρες (23,5 Αφγανιστάν, 10,5% Αιθιοπία, 10% Ιράν).

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ

2,5% των ερωτώμενων δηλώνουν ότι είναι αναλφάβητοι. Το 10,5% δηλώνει ότι έχει το βασικό επίπεδο μόρφωσης και το 68,5% ότι έχει δευτεροβάθμιο επίπεδο μόρφωσης. Τριτοβάθμιο επίπεδο μόρφωσης έχει το 18% των ερωτηθέντων. Τέλος, ένα άτομο (0,5%), έχει μεταπτυχιακό επίπεδο.

Γενικά ο αριθμός αιτούντων άσυλο και των προσφύγων που είναι κάτοχοι ανώτερων τίτλων σπουδών είναι μικρός (Πασσά Ξ. 2008).

ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ

Το 47% των απαντήσεων στην ερώτηση ‘ποια είναι η οικογενειακή σας κατάσταση’, είναι ότι είναι άγαμοι, ενώ το 39% των ερωτηθέντων απαντά ότι είναι παντρεμένοι.

ΣΥΜΒΙΩΣΗ

Παρατηρούμε, ότι η ερώτηση ‘με ποιον ζείτε’, συσχετίζεται άμεσα με την ερώτηση ‘τι σας οδήγησε να έρθετε στην Ελλάδα’. Παρατηρούμε ότι 44 άτομα (22% των ερωτώμενων) ζουν στην Ελλάδα με κάποιον συγγενή τους. Από αυτούς, το 81,8% ήρθε στην Ελλάδα λόγω του ότι είχε ήδη συγγενείς στη χώρα. Επίσης, 57 άτομα από τους ερωτώμενους ζουν στη χώρα με κάποιον φίλο ή φίλους. Το 43,9% εξ’ αυτών ήρθε στην Ελλάδα, διότι είχε φίλους στη χώρα. Τα στοιχεία αυτά δείχνουν ότι η πλειοψηφία των ερωτώμενων επέλεξε σαν προορισμό της την Ελλάδα, επειδή είχε κάποιον συγγενή ή φίλο στη χώρα και αυτό τους έδινε κάποια σιγουριά και βοήθεια στα πρώτα τους βήματα στην μετέπειτα εγκατάστασή τους εδώ (**βλ συσχετίσεις – crosstabs 12**).

ΠΟΣΑ ΠΑΙΔΙΑ ΈΧΕΤΕ ΚΑΙ ΠΟΣΑ ΠΑΙΔΙΑ ΜΕΝΟΥΝ ΜΑΖΙ ΣΑΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ;

Το 56% των ερωτώμενων δεν έχει κανένα παιδί. Από το 44% των ερωτηθέντων

που έχουν παιδιά, οι μισοί περίπου εξ' αυτών, 46%, δηλώνουν ότι δεν μένει κανένα παιδί μαζί τους. Αυτό είναι πολύ πιθανό να συμβαίνει, καθότι το νομοθετικό πλαίσιο, σχετικά με την οικογενειακή επανένωση, ορίζει αρκετές σωρευτικές προϋποθέσεις, εκ των οποίων ορισμένες θα μπορούσαν να θεωρηθούν σχετικά περιοριστικές:

‘Στις διατάξεις του άρθρου 7 του Π.Δ 61/1999 (Φ.Ε.Κ. 63 Α 6-41999) προβλέπεται ρητά το δικαίωμα του αναγνωρισμένου πολιτικού πρόσφυγα να ζητήσει στο πλαίσιο της οικογενειακής συνένωσης την έλευση και εγκατάσταση πλησίον του μελών της οικογένειάς του. Ως μέλη της οικογένειας του πρόσφυγα, ορίζονται από την ίδια διάταξη «η εν στενή εννοία οικογένειά του», δηλαδή ο/η σύζυγος, τα κάτω του 18^{ου} έτους άγαμα τέκνα του, καθώς επίσης και οι γονείς αυτών, εφόσον συνοικούσαν και συντηρούνταν από τον πρόσφυγα πριν την άφιξή τους στην Ελλάδα. (Οδηγός Διαπολιτισμικής Συμβουλευτικής, ‘Ελληνικό Συμβούλιο για τους Πρόσφυγες’, Αθήνα 2008).

Την οικογενειακή επανένωση δύναται να αιτηθεί ο αναγνωρισμένος πολιτικός πρόσφυγας, ο οποίος έχει συμπληρώσει δύο έτη διαμονής στην Ελλάδα (με νομιμοποιητικά έγγραφα) και υπό τις ακόλουθες προϋποθέσεις: α) ν’ αποδεικνύεται από τον αιτούντα η οικογενειακή σχέση, β) να διασφαλίζεται ότι τα μέλη, που θα εισέλθουν στην Ελλάδα, θα κατοικήσουν μαζί με τον αιτούντα, γ) ν’ αποδεικνύεται από τον αιτούντα ότι διαθέτει σταθερό προσωπικό εισόδημα, ώστε να καλύπτει τις ανάγκες της οικογένειάς του, το οποίο πρέπει να είναι τουλάχιστον ίσο με τις ετήσιες αποδοχές του ανειδίκευτου εργάτη, προσαυξημένο κατά 20% για τη σύζυγο και κατά 15% για κάθε τέκνο και δ) ο αιτών να διαθέτει πλήρη ασφάλιση ασθένειας, η οποία θα καλύψει και τα μέλη της οικογένειάς του κατόπιν της επανένωσης (άρθρο 53 Ν. 3386/2005 και άρθρο 5 ΠΡ 131/2006) (www.oke.gr).

Τα σημαντικότερα προβλήματα που προκύπτουν στην πράξη είναι ότι οι η διαδικασία της οικογενειακής συνένωσης είναι ιδιαίτερα χρονοβόρα, οι πρόσφυγες αντιμετωπίζουν πολλές δυσκολίες στη συγκέντρωση των απαιτούμενων εγγράφων και σε πολλές περιπτώσεις δεν πληρούν τις οικονομικές προϋποθέσεις που θέτει η συγκεκριμένη διάταξη (Οδηγός Διαπολιτισμικής Συμβουλευτικής, ‘Ελληνικό Συμβούλιο για τους Πρόσφυγες’, Αθήνα 2008).

Είναι γεγονός αδιαμφισβήτητο ότι οι προϋποθέσεις οικονομικού χαρακτήρα δεν συνάδουν «με το εξαιρετικό καθεστώς και τις ανάγκες προστασίας του πρόσφυγα» (Σπαθανά, 2003: 141).

Αξίζει εδώ, ως μία ακόμη απόδειξη των όσων προαναφέρθηκαν, να σημειωθεί ότι, σύμφωνα με τις ως άνω διατάξεις, το δικαίωμα οικογενειακής επανένωσης έχουν

μόνον οι αναγνωρισμένοι πολιτικοί πρόσφυγες και όχι οι αιτούντες άσυλο αλλοδαποί, ούτε και όσοι διαμένουν στη χώρα προσωρινά για ανθρωπιστικούς λόγους (Οδηγός Διαπολιτισμικής Συμβουλευτικής, 'Ελληνικό Συμβούλιο για τους Πρόσφυγες', Αθήνα 2008).

ΧΡΟΝΟΣ ΠΑΡΑΜΟΝΗΣ ΣΑΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Από έξι μήνες έως ένα χρόνο παραμένει στην Ελλάδα το μεγαλύτερο ποσοστό των ερωτώμενων (41,5%). Περισσότερο από ένα χρόνο και μέχρι δύο χρόνια διαμένει στην Ελλάδα ένα ποσοστό 28,5%. Πάνω από δύο χρόνια και μέχρι τρία, το ποσοστό των ερωτώμενων που διαμένει στην Ελλάδα είναι 14%. Ένα ποσοστό της τάξεως του 14% διαμένουν στην Ελλάδα πάνω από τρία χρόνια. Το μικρότερο ποσοστό των ερωτώμενων, είναι στην Ελλάδα λιγότερο από έξι μήνες. Αυτό δείχνει ότι οι πρόσφυγες και οι αιτούντες άσυλο στην Ελλάδα, άσχετα αν φέρουν ή όχι τα απαραίτητα έγγραφα διαμονής (85% των ερωτώμενων έχουν μόνο τη ροζ κάρτα), αυτοί κατορθώνουν και διαμένουν στη χώρα επί μακρό χρονικό διάστημα (**βλ crosstabs 1**).

ΕΡΓΑΖΕΣΤΕ

Το 72% των ερωτώμενων απαντά ότι εργάζεται σε αντίθεση με το 28% αυτών που απαντά ότι δεν εργάζεται. Το 50,5% απαντά επίσης ότι εργάζεται νόμιμα και το 21,5% απαντά ότι εργάζεται παράνομα. Επιπροσθέτως, το 56% εργάζεται κάπου μόνιμα σε αντίθεση με το 16,5% των ερωτηθέντων που εργάζεται προσωρινά κάπου.

Ο παράγοντας ανεργία της χώρας υποδοχής προσφύγων, όπως η Ελλάδα, επηρεάζει άμεσα την εύρεση απασχόλησης από τους πρόσφυγες-αιτούντες άσυλο. Αφενός η ανεργία μειώνει τις ευκαιρίες εξεύρεσης εργασίας και αφ' ετέρου αποτελεί αιτία πρόκλησης αρνητικών συναισθημάτων και στάσεων των γηγενών απέναντι σε αυτούς, καθώς τους αντιμετωπίζουν ως ανταγωνιστές και βάρος προς την κοινωνία (Οδηγός Διαπολιτισμικής Συμβουλευτικής, 'Ελληνικό Συμβούλιο για τους Πρόσφυγες', Αθήνα 2008).

Ωστόσο, σύμφωνα με έρευνα της ΓΣΣΕ/ΑΔΕΔΥ (2004), οι πρόσφυγες καλύπτουν θέσεις εργασίας, τις οποίες οι Έλληνες σπάνια καταλαμβάνουν. Πρόκειται για εποχιακές και ανθυγιεινές εργασίες, χωρίς επιδόματα και άδειες, που συχνά είναι κατώτερες των προσόντων τους και ανεπιθύμητες από τους γηγενείς. Το μεγαλύτερο μέρος απασχολείται στη συγκομιδή προϊόντων (π.χ. αγροτικά προϊόντα), σε οικοδομές (ως τεχνίτες, είτε ως ανειδίκευτοι εργάτες) ή ως ράφτες. Επίσης, ένα μικρό ποσοστό

εργάζεται σε ξενοδοχεία, σε εστιατόρια ή σε σφαγεία και γενικά επιλέγουν εργασίες ανεπιθύμητες από τον ντόπιο πληθυσμό, καθώς θεωρούνται βρώμικες, επικίνδυνες, ανθυγιεινές και χαμηλά αμειβόμενες (Ζωγράφου και Μαυρή, 2004).

ΕΡΓΑΣΙΑ ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ ΚΑΙ ΑΙΤΟΥΝΤΩΝ ΑΣΥΛΟ

Το 86% των ερωτηθέντων απάντησε ότι έχει άδεια εργασίας και το 14% ότι δεν έχει. Επίσης, το 54% έχει ασφάλεια, ενώ το 46% δεν έχει. Οι λόγοι για όσους δεν έχουν άδεια εργασίας είναι ότι το 78% αυτών δεν έχουν ροζ κάρτα, το 15,8% δεν έχει κάνει ποτέ κάποια ενέργεια να την αποκτήσει και το 5,3% απάντα ότι ενώ έχει άδεια εργασίας, δεν την έχει ανανεώσει.

Η συντριπτική πλειοψηφία των ερωτώμενων 86% απάντησε ότι έχει άδεια εργασίας. *Οι σχετικές διαδικασίες χορήγησης και ανανέωσης των αδειών εργασίας ρυθμίζονται κατά τρόπο σαφώς ευνοϊκότερο έναντι των υπολοίπων αλλοδαπών - οικονομικών μεταναστών, κυρίως διότι οι χορηγήσεις και οι ανανεώσεις των αδειών εργασίας δεν υπόκεινται σε τέλη, καθώς επίσης δεν απαιτείται σύμβαση εργασίας και δεν ελέγχεται η εκπλήρωση των ασφαλιστικών υποχρεώσεων. Οι άδειες εργασίας χορηγούνται από τις κατά τόπον αρμόδιες υπηρεσίες τις Διεύθυνσης Απασχόλησης-Εργασίας της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης, με κεντρική υπηρεσία το Υπουργείο Απασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας, Διεύθυνση Απασχόλησης, τμήμα 3ο. Σύμφωνα με τις Διατάξεις του Π.Δ 189/1998, οι άδειες εργασίας είναι ισόχρονης διάρκειας με τις αντίστοιχες άδειες παραμονής, δηλαδή είναι εξαμήνης διάρκειας για τους αιτούντες άσυλο, πενταετούς διάρκειας για τους αναγνωρισμένους πολιτικούς πρόσφυγες και ετήσιας διάρκειας για τους προσωρινά διαμένοντες για λόγους ανθρωπιστικούς. Τα δικαιολογητικά που υποβάλλονται για την αρχική χορήγηση της άδειας εργασίας είναι η σχετική αίτηση, θεωρημένο αντίγραφο της αντίστοιχης άδειας παραμονής, πιστοποιητικό κρατικού νοσοκομείου που να βεβαιώνει ότι ο αλλοδαπός δεν πάσχει από μολυσματική ασθένεια, δήλωση του εργοδότη ότι προτίθεται να τον απασχολήσει, η οποία δεν απαιτείται στην περίπτωση που ο ενδιαφερόμενος πρόσφυγας λόγω της φύσεως της εργασίας εναλλάσσει εργοδότες, καθώς και οποιοδήποτε άλλο δικαιολογητικό απαιτείται και από τον ημεδαπό προς άσκηση της συγκεκριμένης εργασίας (Ξένια Πασσά, 2008).*

Παρατηρείται σε αυτό σημείο, μια στατιστικά σημαντική σχέση μεταξύ της κατοχής ή όχι άδειας εργασίας με το είδος εργασίας των ερωτώμενων στην Ελλάδα (νόμιμη-παράνομη). Από τα 172 άτομα που απάντησαν ότι έχουν άδεια εργασίας, τα 100 (58,1%) δήλωσαν ότι εργάζονται νόμιμα και τα 31 (18%) δήλωσαν ότι εργάζονται

παράνομα. Παράλληλα, υπάρχει και ένα ποσοστό 23,8% (41 άτομα), τα οποία δήλωσαν ότι δεν εργάζονται. Στον αντίποδα, στα 28 άτομα που απάντησαν ότι δεν έχουν άδεια εργασίας, το 42,9% (12 άτομα), δήλωσαν ότι εργάζονται παράνομα και μόλις το 3,6% (1 άτομο) ότι εργάζεται νόμιμα. Επίσης, υπάρχει ένα ποσοστό 53,6% (15 άτομα), τα οποία δήλωσαν ότι δεν εργάζονται.

Εδώ παρατηρούμε ότι η άδεια εργασίας είναι ένα πολύ σημαντικό έγγραφο για να κατοχυρώσουν οι πρόσφυγες-αιτούντες άσυλο το δικαίωμα στη νόμιμη εργασία. Η χορήγηση της άδειας εργασίας εξομοιώνει τον πρόσφυγα-αιτούντα άσυλο εργαζόμενο με τον έλληνα εργαζόμενο ως προς τα εργασιακά δικαιώματα, τα θέματα αμοιβής και τα κοινωνικοασφαλιστικά δικαιώματα και υποχρεώσεις (**βλ. crosstabs 20**).

ΜΗΝΙΑΙΟ ΕΙΣΟΔΗΜΑ

Η πλειοψηφία των ερωτώμενων (57,3%) απαντά ότι έχει εισόδημα από 500-700 ευρώ. Από 300-500 ευρώ το ποσοστό των ερωτώμενων ανέρχεται στο 33,2% ενώ μικρότερο από 300 ευρώ εισόδημα απαντά ότι έχει το 4,1% των ερωτώμενων. Άνω των 700 ευρώ εισόδημα, έχει ένα ποσοστό μόλις 5,4%. Τα αποτελέσματα της έρευνάς μας συνάδουν με την έρευνα της ΓΣΣΕ/ΑΔΕΔΥ (2004), η οποία συμπεραίνει ότι οι πρόσφυγες και οι αιτούντες άσυλο καταλαμβάνουν θέσεις εργασίας χαμηλόμισθες και πολύ συχνά πέφτουν θύματα εκμετάλλευσης από τους εργοδότες τους, καθώς δεν τους παρέχουν ούτε τα ένσημά τους αλλά ούτε και τα ανάλογα ημερομίσθια για τις ώρες που εργάζονται.

ΤΟΠΟΣ ΔΙΑΜΟΝΗΣ

Το 2,5% των ερωτώμενων απαντά πως είναι άστεγοι. Το 75,5% εξ' αυτών απαντά ότι μένει κάπου όπου πληρώνει ενοίκιο. Σε ξενώνα κρατικού φορέα κατοικεί ένα άτομο (0,5%), ενώ σε ξενώνα Μη κυβερνητικής Οργάνωσης κατοικεί το 10% των ερωτηθέντων (20 άτομα). Φιλοξενούμενοι σε Φιλανθρωπικό ίδρυμα δηλώνουν το 8%, ενώ τέλος το 3,5% κατοικεί σε κάποιο άλλο μέρος από τις δοθείσες απαντήσεις.

Υπογραμμίζοντας ότι οι ερωτώμενοι προέρχονται από τους εξυπηρετούμενους ενός συγκεκριμένου φορέα (PRAKSIS), παρατηρούμε ότι ένα ποσοστό 10% εξ' αυτών διαμένουν σε διαμερίσματα της εν λόγω Μη Κυβερνητικής Οργάνωσης. Συνεπάγεται ότι μη Κυβερνητικές Οργανώσεις στέκονται αρωγοί στον τομέα στέγασης των προσφύγων - αιτούντων άσυλο. Χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι το πρόγραμμα 'ΣΤΕΓΗ' της οργάνωσης 'PRAKSIS'.

Τα ποσοστά και οι πηγές χρηματοδότησης προγραμμάτων σαν και το 'ΣΤΕΓΗ', μας οδηγεί στο συμπέρασμα πως η στήριξη που προσφέρεται ως προς τη στέγαση -και όχι μόνο- από τις μη κυβερνητικές οργανώσεις στους πρόσφυγες-αιτούντες άσυλο, είναι συμπληρωματική στην αδυναμία που παρουσιάζει η κρατική μηχανή να βοηθήσει πλήρως και επιτυχώς τις ιδιαίτερα ευάλωτες αυτές κοινωνικές ομάδες. Παρατηρείται επίσης, στις απαντήσεις των ερωτώμενων ότι το μεγαλύτερο ποσοστό (75,5%), αυτών διαμένει κάπου πληρώνοντας ενοίκιο. Παρ' αυτά, σύμφωνα με το χαμηλό εισόδημα που επισημαίνεται στην πλειοψηφία των απαντήσεων των ερωτώμενων, μπορούμε να εικάσουμε με ασφάλεια ότι ο τόπος κατοικίας στον οποίο αναφέρονται ότι ζουν με ενοίκιο στερείται ποιότητας συνθηκών διαβίωσης. Από την έρευνά μας παρατηρούμε ότι το 50% των ερωτώμενων με εισόδημα 0-300 ευρώ ζουν με ενοίκιο. Όπως επίσης και το 79,2% των ερωτώμενων με εισόδημα 300-500 ευρώ. Από τα στοιχεία αυτά μπορούμε να συμπεράνουμε ότι, όπως αναλύεται στο παρακάτω κείμενο, είναι πολύ πιθανό αρκετοί από τους ερωτώμενους να κατοικούν σε σπίτια ακατάλληλα για διαβίωση (βλ. **crosstabs 8**).

Στην ετήσια έκθεση 2009 του κέντρου πληροφόρησης και τεκμηρίωσης για το ρατσισμό, « ANTIGONH», καταγράφονται μεταξύ άλλων ζητήματα για τη στέγαση και τις συνθήκες διαβίωσης των προσφύγων και αιτούντων άσυλο.

Οι επόπτες Δημόσιες Υγείας διαπιστώνουν στις εκθέσεις τους εξαιρετικά επικίνδυνο συνωστισμό εντός των διαμερισμάτων. Ενδεικτικά αναφέρονται ότι στα καλύτερα από αυτά ζουν σε άθλιες συνθήκες 30-40 αλλοδαποί μεταξύ των οποίων και παιδιά υπό αδιευκρίνιστες σχέσεις και στη χειρότερη έως και 100 άτομα ανά διαμέρισμα που διαθέτει μόνο μία τουαλέτα.

Οι ένοικοι συμβιών με πληθυσμούς από κατσαρίδες, σε αριθμό τέτοιο ώστε να αλλοιώνεται το χρώμα των τοίχων. Κοιμούνται στο πάτωμα, στα μπαλκόνια, στον ακάλυπτο, ανάμεσα στα απορρίμματα, πάνω σε βρόμικες κουρελούδες. Σε πολλά από αυτά, οι ένοικοι καταβάλλουν ποσό έναντι 5 ευρώ την ημέρα. Οι ακάλυπτοι χώροι και οι φωταγωγοί χρησιμεύουν ως χωματερές απορριμμάτων, σε ορισμένες από τις οποίες ξεσπούν συχνά πυρκαγιές. Για κάποιες από αυτές τις ανθυγιεινές εστίες έχουν γίνει έγγραφα με το χαρακτηρισμό του εξαιρετικά επείγοντος στις συναρμόδιες υπηρεσίες από τον Απρίλιο του 2008 χωρίς να έχει ληφθεί μέχρι σήμερα καμία απάντηση. Με όλα τα παραπάνω απειλείται άμεσα η δημόσια υγεία, εξαιτίας της μετάδοσης σοβαρών λοιμοδών ασθενειών.

Κατά συνέπεια παρατηρούμε ότι η καταβολή ενοικίου, όπως αυτή παρουσιάζεται

από τους ερωτώμενους, δεν συνάδει στο ελάχιστο με τις ιδανικές συνθήκες διαβίωσης που πρέπει πραγματικά να πληροί ένας τόπος κατοικίας επί πληρωμή.

Σύμφωνα με τη Νομαρχία Αθηνών, τα οικήματα όπου διαμένουν μετανάστες στο κέντρο της Αθήνας ανέρχονται σε 140, τα εγκαταλελειμμένα οικήματα που θεωρούνται πως συνιστούν κίνδυνο για την δημόσια υγεία είναι 208, τα στέκια τοξικομανών 16 και οι οίκοι ανοχής 1482. Σε κάποιες περιπτώσεις ακόμη και παρατημένα αυτοκίνητα χρησιμοποιούνται ως προσωρινές κατοικίες. Τα μεγαλύτερα προβλήματα συνθηκών διαβίωσης εντοπίστηκαν στην ευρύτερη περιοχή του κέντρου της Ομόνοιας και επί των οδών Μενάνδρου, Σατωβριάνδου, Κουμουνδούρου, Γερανίου, Ζήνωνος, καθώς και σε άλλες κεντρικές οδούς γύρω από το κέντρο της Αθήνας (φαινόμενο Αγίου Παντελεήμονα, Αχαρνών, Κυψέλη κτλ.). (Ετήσια έκθεση 2009 του κέντρου πληροφόρησης και τεκμηρίωσης για το ρατσισμό «ANTIGONE», Νάσος Θεοδωρίδης, 2009) www.antigone.gr/en/library/files/reports_on_greece/2009/national.

ΡΑΤΣΙΣΤΙΚΗ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑ

Στην ερώτηση 21 το 95% (190 άτομα) απάντησε ότι δεν έχει βιώσει ποτέ οποιαδήποτε μορφή κακοποίησης ή ρατσιστικής συμπεριφοράς. Μόλις το 5% (10 άτομα) των ερωτώμενων τολμά να παραδεχτεί κάτι τέτοιο. Αυτό είναι άξιο σχολιασμού αν δώσουμε βάση στα παρακάτω, που αποδεικνύουν ότι το φαινόμενο της ρατσιστικής αντιμετώπισης ευπαθών ομάδων, όπως οι πρόσφυγες και οι αιτούντες άσυλο, είναι ένα γενικότερο πρόβλημα στη σημερινή Ελληνική κοινωνία και παρατηρείται σε μεγαλύτερο ποσοστό ατόμων. Το μικρό ποσοστό ατόμων που παρουσιάζεται ότι αντιμετώπιστηκε ρατσιστικά στην έρευνά μας, μας δημιουργεί υποψίες όσον αφορά την ειλικρίνεια των απαντήσεων. Είναι πιθανό οι απαντήσεις να έχουν υποκινηθεί από συναισθήματα φόβου, ο οποίος δεν είναι προσπελάσιμος ακόμη και από χρήστες που απολαμβάνουν υπηρεσίες κάποιου φορέα, εν προκειμένω του 'PRAKSIS', όπου διεξήχθη η έρευνά μας.

4 από τα άτομα τα οποία δήλωσαν την αντιμετώπιση ρατσιστικής συμπεριφοράς δηλώνουν ότι η αστυνομία είναι υπεύθυνη για αυτό. 5 άτομα δηλώνουν ότι δέχθηκαν σωματική κακοποίηση και 3 άτομα ότι βίωσαν εργασιακή απόρριψη.

Φαινόμενα αστυνομικής βίας προκαλούν ανησυχία σε μία οργάνωση όπως είναι η Διεθνής Αμνηστία. Και αυτό, γιατί πλέον είναι ένα φαινόμενο που συνεχώς αυξάνεται ιδιαίτερα στο ένστολο προσωπικό. Εξάλλου, για τη Διεθνή Αμνηστία, αν και το πλαίσιο, στο οποίο κινούμαστε, έχει βελτιωθεί και αν και υπάρχει πολιτική βούληση, στην τελική

εφαρμογή υπάρχουν προβλήματα, τα οποία δε μπορούν να αντιμετωπιστούν μεμονωμένα. Παρόλο που η Διεθνής Αμνηστία δεν έχει παρουσιάσει ακόμη ολοκληρωμένη την έρευνά της για θέματα σχετικά με τους λεγόμενους «ταξιδιώτες χωρίς έγγραφα» και τα κέντρα κράτησης αυτών, έχουν γίνει όμως επισκέψεις σε κέντρα κράτησης αυτών των ανθρώπων, όπου και παρατηρήθηκαν απάνθρωπες συνθήκες μεταχείρισης. Κάπου εδώ να προστεθεί, ότι ακόμη και ο όρος «λαθρομετανάστης» δημιουργεί στερεότυπα και ενισχύει ανάλογες συμπεριφορές για αυτά τα άτομα. Επίσης, έχουμε στη διάθεσή μας σχετικές έρευνες άλλων κυβερνητικών οργανώσεων, οι οποίες είναι ολοκληρωμένες και αληθείς και αποδεικνύουν την κατάσταση που επικρατεί σε αυτούς τους χώρους. Υπάρχουν επίσης, επώνυμες καταγγελίες απέναντι στους λιμενικούς. Επικρατεί ένα είδος πολέμου στα ελληνικά ύδατα με αρκετά θύματα.

Γενικά, θα θέλαμε να προσθέσουμε, ότι δεν είναι μόνο οι αστυνομικοί, αλλά υπάρχουν φαινόμενα βίας, όπου παραβιάζονται οι κανόνες μας που έχουμε θεσπίσει ως κράτος, η ομολογία μας. Παρόλα αυτά, εφόσον η εφαρμογή των πρακτικών αυτών δεν τιμωρείται, επικρατεί η άποψη, ότι μπορούμε να συνεχίσουμε. Τέτοιου είδους συμπεριφορές. Αυτό είναι το βασικό πρόβλημα. Για το θέμα των μεταναστών ή προσφύγων, η λέξη «λαθρομετανάστης», η οποία χρησιμοποιείται ευρέως υποδηλώνει έλλειψη μεταναστευτικής πολιτικής. Έτσι, στην κοινή γνώμη δημιουργείται η άποψη, ότι αυτοί οι άνθρωποι είναι επικίνδυνοι. Δεν αναφερόμαστε όμως, σε παπούτσια ή προϊόντα που περνούν από τη χώρα μας λαθραία. Πρόκειται περί ανθρώπων που χωρίς τα νόμιμα έγγραφα επιθυμούν είτε να εγκατασταθούν στη χώρα μας, πολλές φορές εξαναγκασμένοι από τις χαμηλού βιοτικού επιπέδου συνθήκες των περιοχών όπου διέμεναν. Επίσης, πολλοί από αυτούς τους «ταξιδιώτες» έχουν ως στόχο τους να ενωθούν με τις οικογένειές τους ή ακόμη και για να ζητήσουν πολιτικό άσυλο, γιατί είναι διωκόμενοι (**Δημήτρης Μπότσος, Διεθνής Αμνηστία http://www.rwf.gr/interviews_senaria-new**).

Οι αποτρόπαιες πράξεις που τελέστηκαν από αστυνομικά όργανα τον Δεκέμβριο του 2004 προστίθενται στον κατάλογο σειράς παραβιάσεων με θύματα πρόσωπα, των οποίων κοινό χαρακτηριστικό είναι το επισφαλές νομικό καθεστώς παραμονής τους στην Ελλάδα καθώς και η προέλευσή τους από συγκεκριμένες χώρες. Χαρακτηριστικό άλλωστε των επιθέσεων αυτών ήταν η αίσθηση ατιμωρησίας των δραστών, όπως φαίνεται και από την τριήμερη διάρκεια των επιχειρήσεων και το μεγάλο αριθμό θυμάτων (**Δελτίο τύπου, Ομάδα Δικηγόρων για τα δικαιώματα προσφύγων και μεταναστών, Αθήνα, 6/04/2010**).

ΦΟΒΟΣ ΕΠΙΣΤΡΟΦΗΣ ΣΤΗ ΧΩΡΑ ΠΡΟΕΛΕΥΣΗΣ

Η ερώτηση για τους λόγους φόβου επιστροφής των ερωτώμενων στη χώρα προέλευσης μας δίνει πραγματικά τροφή να σχολιάσουμε αρκετά σημεία της έρευνάς μας. Παρατηρούμε ότι οι κύριοι λόγοι άπτονται κατά βάση αμιγώς πολιτικού περιεχομένου, καθώς και συνδυαστικά με οικονομικούς και προσωπικούς λόγους. Σε ένα σύνολο 186 ατόμων (93%) οι οποίοι φοβούνται να επιστρέψουν στη χώρα τους για διάφορους λόγους, 137 άτομα (66,2%) δεν επιστρέφουν για πολιτικούς λόγους και σε συνδυασμό με οικονομικούς και προσωπικούς λόγους.

Εδώ σημειώνουμε ότι στην έρευνά μας υπάρχουν μόνον 13 (6,5%) ερωτώμενοι οι οποίοι υπάγονται στο καθεστώς του αναγνωρισμένου πολιτικού πρόσφυγα. Ως *πολιτικός πρόσφυγας ορίζεται το πρόσωπο που ευρίσκεται εκτός της χώρας, της οποίας έχει την υπηκοότητα, (δηλαδή είναι αλλοδαπός), δεν δύναται ή δεν επιθυμεί να απολάβει της προστασίας της χώρας αυτής εξαιτίας «δικαιολογημένου φόβου δίωξης» για λόγους «φυλής θρησκείας, εθνικότητας, κοινωνικής τάξεως ή πολιτικών πεποιθήσεων.*

Ένα πρόσωπο είναι πρόσφυγας από τη στιγμή που συγκεντρώνει τις προϋποθέσεις του παραπάνω ορισμού και μάλιστα τούτο συμβαίνει πριν του αναγνωριστεί επίσημα από τις αρμόδιες αρχές το καθεστώς του πρόσφυγα. Επομένως, η «σχετική αναγνώριση έχει δηλωτικό και όχι δημιουργικό χαρακτήρα, δε γίνεται δηλαδή κανείς πρόσφυγας εξαιτίας της αναγνώρισης, αλλά αναγνωρίζεται ως πρόσφυγας, επειδή είναι». (Γραφείο του Υπατου Αρμοστή των Ηνωμένων Εθνών για τους Πρόσφυγες, 1993).

Παρότι υπάρχει ένας μεγάλος αριθμός των ερωτώμενων οι οποίοι εκδιώχθηκαν για πολιτικούς λόγους από τη χώρα τους, παρατηρούμε ότι μόλις οι 13 από αυτούς αναγνωρίζεται επίσημα από το κράτος η ιδιότητά τους ως πολιτικοί πρόσφυγες. Τα προνόμια των αναγνωρισμένων προσφύγων έναντι των αιτούντων άσυλο θέτουν στους τελευταίους την ανάγκη να αναγνωριστούν. Ενδεικτικά αναφέρονται τα βασικότερα: **στους αναγνωρισμένους πολιτικούς πρόσφυγες** παρέχεται ειδικό δελτίο ταυτότητας πολιτικού φυγάδα, καθώς και άδεια παραμονής ανανεωνόμενη ανά πενταετία. Σε αντίθεση στους αιτούντες άσυλο παρέχεται το ειδικό δελτίο αιτήσαντος ασύλου το οποίο ανανεώνεται κάθε έξι μήνες ως την έκδοση της οριστικής απόφασης επί της αίτησης. Αυτό συνεπάγεται τον φόβο των αιτούντων άσυλο για μία μη ανανέωση και πιθανή απέλασή τους από τη χώρα. Μία ακόμη διαφορά που προξενεί στους αιτούντες άσυλο την ανασφάλεια της μη ομαλής διαμονής τους στη χώρα είναι η «αδυναμία» τους να αποκτήσουν την άδεια άσκησης ελεύθερου επαγγέλματος και είναι «υποχρεωμένοι» να προωθούνται σε μορφές εξηρημένης εργασίας.

Εν κατακλείδι, παρατηρούμε ότι ενώ στην Ελλάδα υπάρχει αθρόα εισροή προσφυγικού πληθυσμού, η χώρα αδυνατεί να καλύψει, ένεκα πολιτικών βούλησης, γραφειοκρατικών και άλλων κωλυμάτων, να περιθάλψει σε όλα τα επίπεδα τον πληθυσμό αυτόν και να λειτουργήσει ως παυσίλυπο των δυσκολιών αυτών των ομάδων.

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Στην ερώτηση για το αν αντιμετωπίζουν προβλήματα στην Ελλάδα, το 80,5% απήντησε θετικά, ενώ το 19,5% ανέφερε ότι δεν αντιμετωπίζει προβλήματα. Παραμερίζοντας όλα τα μικρότερα ποσοστά κατονομαζόμενων προβλημάτων δεν σημαίνει ότι αγνοούμε την σημαντικότητά τους, απλά παραθέτουμε το μέγιστο.

Ως κυριότερο από τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι ερωτώμενοι, αναφέρεται η εργασία σε ποσοστό 38%. Αυτό αμέσως συνεπάγεται και τη δημιουργία και ύπαρξη και άλλων προβλημάτων, τα οποία σχετίζονται άμεσα με την εργασία, όπως οικονομικά, ασφαλιστικά αλλά και προβλήματα προσαρμογής.

Είναι γεγονός ότι η απασχόληση αποτελεί βασικό στοιχείο της διαδικασίας ένταξης. Οι δυσκολίες της μόνιμης και βεβαίως νόμιμης απασχόλησης είναι ποικίλες, όπως δυσκολίες εξεύρεσης εργασίας, ανεπάρκεια στην οργάνωση μαθημάτων για την απόκτηση βασικών γνώσεων ελληνικής γλώσσας, μη ασφάλιση των εργαζομένων, ελλιπής ενημέρωση των προσφύγων για τις σχετικές διαδικασίες και τα δικαιώματά τους σύμφωνα με την εργατική νομοθεσία, καθώς και αρκετά προβλήματα καταστρατήγησης των δικαιωμάτων τους εκ μέρους των εργοδοτών, ιδίως σχετικά με αμοιβή για υπερωριακή απασχόληση, πρόσθετη αμοιβή για νυκτερινή εργασία και απασχόληση τις Κυριακές, αποζημίωση σε περίπτωση εργατικού ατυχήματος, αποζημίωση απολύσεως κ.α. (Πασσά Ξ. 2008).

Παρατηρώντας και σχολιάζοντας τα προβλήματα που έθεσαν οι ερωτώμενοι, τη σπουδαιότητα με την οποία τα χαρακτηρίζουν και τις επιπτώσεις που έχουν πάνω τους αυτά, είναι σίγουρα άξιο να παρατηρηθεί και να επισημανθεί, όχι τόσο η αναμενόμενη εν γένει ύπαρξή τους, αλλά η αδιαφορία της αντιμετώπισης αυτών από το Ελληνικό κράτος. Παρατηρώντας επίσης, ότι ένα τόσο μεγάλο ποσοστό των ερωτώμενων (80,5%), απήντησε ότι όντως έχει προβλήματα στην Ελλάδα –και μάλιστα σοβαρής υπόστασης- μας διαβεβαιώνει για την εγκυρότητα της απάντησης και του αποτελέσματός της.

ΔΥΣΚΟΛΙΑ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ ΣΕ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΗΣ ΚΑΙ

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΜΕ ΣΥΝΔΙΑΛΛΑΓΕΣ ΜΕ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ

Από την καταγραφή των αποτελεσμάτων παρατηρούμε τουλάχιστον σε σημαντικά ποσοστά την προβληματική κατάσταση των ατόμων αυτών ως προς την επιμόρφωση, εργασιακή και νομική συμβουλευτική καθώς και ψυχολογική υποστήριξη. Ένα σημαντικό ποσοστό 42,7% δηλώνει πως δυσκολεύεται να συμμετέχει σε πρόγραμμα επιμόρφωσης, διότι στερείται πληροφόρησης και 36,7% στερείται καθοδήγησης. 26,1% διότι δεν μιλάει ελληνικά, 19,6% διότι δεν έχει τα απαραίτητα έγγραφα. Επιπλέον σημαντικό ποσοστό 24% κατονομάζει ότι αντιμετωπίζει δυσκολία με υπηρεσίες του κράτους λόγω της μη γνώσης της ελληνικής γλώσσας (βλ. **crosstabs 14**).

Πράγματι αν σκεφτούμε την πρώτη τους επαφή με μια υπηρεσία του κράτους, όπως είναι το Τμήμα Αλλοδαπών, οι γνώμες που θα συλλεχθούν είναι απογοητευτικές. Καθώς και απογοητευτικές είναι για τα δημόσια νοσοκομεία, κέντρα εξυπηρέτησης πολιτών κλπ. Οι δικαιολογίες που ακούγονται από τα άτομα που στελεχώνουν τέτοιους φορείς είναι ότι «δεν μιλούν ελληνικά οπότε πώς να συννενοηθούμε;» Από τα παραπάνω πρέπει να πούμε ότι η καθοδήγηση και η στήριξη αυτών των ατόμων προέρχεται κυρίως μέσω των ΜΚΟ, καθότι το κράτος αδυνατεί να στηρίζει αυτά τα άτομα. Ωστόσο οι επαγγελματίες των οργανώσεων αυτών πολλές φορές οδηγούνται σε αδιέξοδο στην προσπάθειά τους να βοηθήσουν τα άτομα αυτά, διότι είναι αθρόα η προσέλευση των εξυπηρετούμενων και ο χρόνος ενασχόλησης με το κάθε άτομο μπορεί να είναι μεγάλος λόγω της έλλειψης γνώσεων διαπολιτισμικής συμβουλευτικής. Αυτό συμβαίνει διότι οι επαγγελματίες δυσκολεύονται να εφαρμόσουν τις υπάρχουσες γνώσεις, πόσο μάλλον να εφαρμόσουν νέες. Η έλλειψη μελετών που να δίνουν ποσοτικά και ποιοτικά στοιχεία για το προφίλ, αλλά και για ειδικότερα προβλήματα του εν λόγω πληθυσμού δημιουργούν ένα μεγάλο χάσμα ανάμεσα σε ειδικούς και βοηθούμενους.

Οι μεν πρώτοι δυσκολεύονται να κατανοήσουν τον τρόπο σκέψης και αντίληψης των ανθρώπων μιας άλλης κουλτούρας και σταδιακά απογοητεύονται, παρέχουν επιφανειακή βοήθεια ή εξουθενώνονται επαγγελματικά στην προσπάθειά τους να ανταπεξέλθουν σε θέματα που αγνοούν. Δεν είναι λίγες οι περιπτώσεις των επαγγελματιών που εξαιτίας των παραπάνω υιοθετούν ρατσιστική διάθεση απέναντι στους βοηθούμενους, αναπτύσσοντας στερεότυπα περί «χαζών και έξυπνων», «επικίνδυνων και ακίνδυνων», «ικανών και ανίκανων» ανθρώπων και εθνών, καθώς και επιθετική συμπεριφορά. Σύμφωνα με την Παπαδοπούλου (2001) διακρίνεται ένας

φαύλος κύκλος βάσει των διακρίσεων των «λιγότερων ικανών» και «λιγότερο άξιων», που σταδιακά οδηγεί στον οικονομικό, κοινωνικό και νομικό αποκλεισμό ατόμων ή/και ολόκληρων ομάδων.

Οι βοηθούμενοι με τη σειρά τους αντιλαμβάνονται την απόσταση που τους χωρίζει με τους ειδικούς και συχνά τους αντιμετωπίζουν με θυμό, επιθετικότητα και δυσπιστία. Συχνά η έλλειψη οργανωμένης μεταναστευτικής πολιτικής και θεσμών ενσωμάτωσης οδηγούν στην ταύτιση του επαγγελματία με το ίδιο το κράτος, ο οποίος εξαιτίας της αυτής της προσωποποίησης λειτουργεί ως κυματοθραύστης.

Η διαπολιτισμική συμβουλευτική αφορά σε μεγάλο βαθμό τους επαγγελματίες πρώτης γραμμής, που συνήθως έρχονται πρώτοι αντιμέτωποι με τις αυξημένες ανάγκες και τα προβλήματα των αλλοδαπών, όχι μόνο κατά την άφιξή τους στη χώρα, αλλά και στη συνέχεια στην προσπάθεια προσαρμογής και επιβίωσης. Οι επαγγελματίες αυτοί είναι συνήθως οι κοινωνικοί λειτουργοί και στη συνέχεια οι δικηγόροι, οι ψυχολόγοι, οι γιατροί, οι νοσηλευτές, οι επισκέπτες υγείας και άλλες ειδικότητες. Ιδιαίτερα οι κοινωνικοί λειτουργοί είναι αυτοί που οφείλουν να κατανοήσουν τις διαστάσεις ενός προβλήματος, να συλλέξουν πληροφορίες για τις αιτίες πρόκλησης μιας δυσλειτουργικής συμπεριφοράς και τις συνέπειες που αυτή επιφέρει και να εδραιώσουν μια σχέση εμπιστοσύνης με τους βοηθούμενους, προκειμένου οι τελευταίοι να επιθυμούν όχι μόνο να συνεργαστούν και να παρέχουν τις απαραίτητες πληροφορίες και στη συνέχεια να διδαχθούν νέα μοντέλα συμπεριφοράς και επίλυσης προβλημάτων από τον ίδιο τον επαγγελματία (Σκλάβου Κ. 2008).

Οι επιλογές για βιώσιμες δημόσιες πολιτικές ένταξης παρουσιάζουν δυσκολίες, καθώς αφενός οι τομείς πολιτικής όπου πρέπει να γίνουν επεμβάσεις είναι πολλοί και διαφορετικοί και αφετέρου οι εμπλεκόμενοι φορείς διαχείρισης της ενταξιακής διαδικασίας (δημόσιοι – κερδοσκοπικοί ιδιωτικοί – ΜΚΟ) παρέχουν τις υπηρεσίες τους ασυντόνιστα με επικαλύψεις ή και με ελλείψεις. Έτσι, διαφαίνεται απαραίτητη η ανάπτυξη ουσιαστικής συνεργασίας μεταξύ δημόσιου – ιδιωτικού και κοινωνικού τομέα, μέσω υπογραφής προγραμματικών συμφωνιών και συμπράξεων, ώστε αφενός να επιτυγχάνεται εξορθολογισμός στους ποικίλους τομείς των παρεχόμενων ενταξιακών υπηρεσιών και αφετέρου να κατοχυρώνεται η εμπλοκή της κοινωνίας πολιτών.

Επιπλέον, απαιτείται υψηλό επίπεδο σεβασμού των δημοκρατικών διαδικασιών, ώστε να αναζητείται η συμμετοχή και των ίδιων των ενδιαφερομένων μεταναστών στη λήψη αποφάσεων για θέματα που τους αφορούν, όπως π.χ. όταν πρόκειται για ζητήματα που άπτονται της διατήρησης της πολιτισμικής και γλωσσικής ιδιαιτερότητας τους

(Νικολακοπούλου- Στεφάνου Η. 2008).

ΑΝΑΓΚΕΣ

Για ακόμα μια φορά παρατηρούμε πως η ανάγκη για εργασιακή αποκατάσταση αποτελεί κατά ένα πολύ μεγάλο ποσοστό το ζήτημα που απασχολεί τη συγκεκριμένη πληθυσμιακή ομάδα. Συγκεκριμένα το 48% την κατονομάζει ως μείζονος σημασίας ανάγκη. Ακολουθεί η ανάγκη για ψυχολογική υποστήριξη σε ποσοστό 16%, καθώς και η εκμάθηση της ελληνικής γλώσσας σε ποσοστό 13,5%. Άξιο σχολιασμού είναι πως ενώ η εκμάθηση της ελληνικής γλώσσας είναι απαραίτητο βήμα έργασιακής αποκατάστασης και ένταξης ένα 50,5% δεν την δηλώνει καν σαν ανάγκη. Αυτό αξίζει να προβληματίσει τους φορείς ενασχόλησης με πρόσφυγες και αιτούντες άσυλο και να εντάξουν την εκμάθηση της ελληνικής γλώσσας σαν μέρος της άτυπης εκπαίδευσης. Δηλαδή να κάνουν καθορισμό αναγκών στους πρόσφυγες /αιτούντες άσυλο την στιγμή που εκείνοι δεν μπορούν να ιεραρχήσουν σωστά τις ανάγκες τους. Αναφέροντας ένα παράδειγμα θα μπορούσαμε να πούμε πως ο άμεσος στόχος είναι η εξεύρεση εργασίας ο οποίος εμμέσως επιτυγχάνεται από την εκμάθηση της ελληνικής γλώσσας. Σαφώς και δεν υπάρχει πάντοτε η πολυτέλεια και ο χρόνος να συνδυάζονται μαθήματα ελληνικών και εργασία αλλά οι επαγγελματίες θα μπορούν να κινητοποιούν τους εξυπηρετούμενους να παρακολουθούν έστω τα μισά από τα προκαθορισμένα μαθήματα. Μιλάμε πάντα για συντονισμό επαγγελματιών που κινητοποιούν και θέτουν μικρούς και πραγματοποιήσιμους στόχους για αυτά τα άτομα.

Παρατηρούμε λοιπόν πως η ψυχολογική υποστήριξη έρχεται αμέσως μετά το εργασιακό ζήτημα και αυτό συμβαίνει διότι οι πρόσφυγες αντιμετωπίζουν πολλά και ιδιαίτερα προβλήματα στην οικογενειακή και επαγγελματική τους ζωή στη χώρα υποδοχής. Προερχόμενοι από πολλά διαφορετικά κράτη και κατ' επέκταση πολιτισμικά περιβάλλοντα, βιώνουν μία κατάσταση αποπροσανατολισμού, καθώς έχουν κοινωνικοποιηθεί σε ένα συγκεκριμένο περιβάλλον και αναγκάζονται να μετοικήσουν σε ένα άλλο απ' όπου απουσιάζουν οι οικείες ενδείξεις κοινωνικής συνδιαλλαγής ή είναι πολύ διαφορετικές. Έτσι, ενώ προσπαθούν να ενταχθούν στο «νέο» κοινωνικό περιβάλλον τείνουν παράλληλα - στην προσπάθειά τους να διαφυλάξουν τα ήθη και έθιμά τους - να αντιστέκονται στις νέες αξίες της κοινωνίας υποδοχής και να δυσκολεύονται να υιοθετήσουν νέες πρακτικές, οι οποίες επιβάλλονται τόσο από την υπάρχουσα δομή αξιών, όσο και από τις κοινωνικοοικονομικές συνθήκες. Το αποτέλεσμα είναι να αντιμετωπίζουν δυσκολίες προσαρμογής και οικονομικά

προβλήματα (Θεοφίλου Π. 2008). Ακόμη μια ανασφάλεια αποτελεί η μη γνώση της Ελληνικής γλώσσας, καθώς αυτή είναι πολλές φορές το αίτιο εργασιακής απόρριψης και κατά συνέπεια καθυστέρηση της ενταξιακής διαδικασίας.

Το 81% θεωρεί την Ελλάδα κατάλληλη χώρα για εγκατάσταση, καθώς και το 80% θέτει ως πολύ σημαντικό λόγο την εύρεση εργασίας ώστε να θεωρεί κατάλληλη την Ελλάδα για χώρα μόνιμης εγκατάστασης. Αυτό δεν μας δείχνει πως το δείγμα φαίνεται ικανοποιημένο από τη χώρα. Πολλοί από αυτούς εκδηλώνουν μεγάλο ενδιαφέρον για τον ελληνικό πολιτισμό και την αρχαία ιστορία αυτής της χώρας. Ωστόσο η Ελλάδα δεν είναι ειδυλλιακή, διότι τα άτομα αυτά έρχονται με όνειρα και ενδιαφέρον γι' αυτή τη χώρα και εκείνη τους αντιμετωπίζει αρκετές φορές εχθρικά και τους οδηγεί στον αποκλεισμό. Ενώ περιμένουν πως θα έρθουν εδώ και θα βρουν καλύτερες συνθήκες ζωής, δεδομένου ότι στο άκουσμα και μόνο θαυμάζουν την Ελλάδα, οι πραγματικές συνθήκες που επικρατούν εδώ είναι άξιες να τους διαψεύσουν.

Όταν μεταναστεύει κάποιος σε μία άλλη χώρα το μεγαλύτερο πρόβλημα που αντιμετωπίζει είναι η Γλώσσα και η εργασιακή αποκατάσταση. Μεγάλος αριθμός των προσφύγων από την Ασία είναι μορφωμένοι (δημοσιογράφοι, γιατροί, λογιστές, μηχανολόγοι, καλλιτέχνες και τεχνίτες). Μετά τον ερχομό τους στην Ελλάδα αυτοί οι άνθρωποι δυσκολεύονται να αποκτήσουν θέση εργασία ανάλογη με την ειδικότητά τους, λόγω του ότι δεν γνωρίζουν την ελληνική γλώσσα. Έτσι αναγκάζονται να δουλεύουν σε οικοδομές, στον αγροτικό τομέα και ακόμα να πουλάνε νερά και φρούτα στους δρόμους για να βοηθήσουν την οικογένειά τους και να έχουν να φάνε. Οι Ασιάτες μετανάστες θεωρούν την Ελλάδα σαν δεύτερη πατρίδα τους. Οι ασιάτες μετανάστες υιοθετούν γρήγορα την ελληνική νοοτροπία και την καθημερινότητα, όμως τους εμποδίζει η Ελληνική Γλώσσα που είναι η μόνη λύση για την ένταξη τους (<http://www.migrant.gr>).

Επιπλέον, βλέπουμε για ακόμα μια φορά την καταγραφή των αποτελεσμάτων την ανάγκη των προσφύγων για υποστήριξη στην προσπάθεια ένταξής τους κατά την ερχομό τους. Τα ποσοστά που καταγράφονται, σύμφωνα με το **γράφημα 56**, μαρτυρούν ότι το 95% αναζητά τη στήριξη εργασιακού σύμβουλου, το 82,5% την υποστήριξη κοινωνικού λειτουργού, το 80% αναζητά νομική υποστήριξη και το 61% ψυχολόγο. Πάλι βλέπουμε την ανάγκη υποστήριξης από κοινωνικούς επιστήμονες και ανατρέχουμε στις παραπάνω διαπιστώσεις, ότι δηλαδή οι επαγγελματίες πρέπει να είναι κατάλληλα καταρτισμένοι και ικανοί ώστε να μπορούν να προσφέρουν ενίσχυση στα άτομα αυτά. Αυτό φυσικά απαιτεί την δια βίου εκπαίδευσή τους, διότι οι ανάγκες και τα

προβλήματα αυτών των πληθυσμιακών ομάδων διαμορφώνονται και τροποποιούνται ανάλογα με τις αλλαγές τις κοινωνικό-οικονομικές συνθήκες (οικονομική κρίση, αλλαγή νομικών καθεστώτων – αλλαγή συνθηκών στις χώρες προέλευσης κλπ).

ΤΡΟΠΟΙ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗΣ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΩΝ

Το ζήτημα της νομιμοποίησης είναι ένα από τα βασικότερα στη χώρα και σε αυτό το σημείο πρέπει να πουμε πως η ρόζ καρτα είναι το έγγραφο το οποίο κατέχουν οι περισσότεροι ερωτώμενοι. Αυτό μπορεί να χαρακτηριστεί σαν προβληματική του κράτους να τους χορηγήσει την προσφυγική ιδιότητα, γκρι κάρτα, εξαιτίας της πολύπλοκης και χρονοβόρας διαδικασίας που απαιτείται γι' αυτήν την αναγνώριση. Τα άτομα αυτά διατηρούνται με την ρόζ κάρτα σε ένα καθεστώς προσωρινής νομιμότητας η οποία είναι ιδιαίτερα επισφαλής και αμφίβολη για αυτούς.

Λαμβάνοντας σαν δεδομένο λοιπόν ότι ελάχιστοι από τους ερωτώμενους ήταν αναγνωρισμένοι πρόσφυγες (μόλις 13) μελετούμε το κραταιό δείγμα το οποίο ήταν κάτοχοι ρόζ κάρτας (170). Αυτοί οι 170 λοιπόν δηλώνουν πως δεν δυσκολεύτηκαν να την αποκτήσουν.

Αυτό έρχεται σε αντίθεση με την γενική επικρατούσα εικόνα. Οι άνθρωποι που αιτούνται άσυλο συχνά περνούν ατελείωτες ώρες και μέρες στο τμήμα αλλοδαπών, δεν πάνε στην οποιαδήποτε εργασία και αν έχουν στερούνται ημερομίσθιο, ενίοτε υποβάλλονται σε απάνθρωπες συνθήκες αναμονής σπρωξίματα, ανάρμοστη συμπεριφορά από τους υπαλλήλους εκεί, έλλειψη ενημέρωσης στη γλώσσα τους για την διαδικασία κλπ. Όταν πλέον καταφέρουν να πρωτοσφραγίσουν την αρχική αίτηση ασύλου περνούν δεύτερο στάδιο αναμονής που μπορεί να διαρκέσει μέρες η και μήνες προκειμένου να φτάσουν στην ημερομηνία δακτυλοσκόπησης και μετά ακόμα μια αναμονή με το καρτελάκι που καθορίζει την ημερομηνία παραλαβής κάρτας (Παρατηρήσεις σχετικά με την Ελλάδα ως χώρα ασύλου, UNHCR 2009).

Κατά τη διάρκεια όλου αυτού του χρονικού διαστήματος δεν μπορούν ούτε να εκδώσουν άδεια εργασίας, ούτε ΑΦΜ και κατά συνέπεια μένουν μετέωροι μεταξύ ημινομιμότητας και παρανομίας. Φυσικά μετά την έκδοση της ρόζ κάρτας και για τους 6 μήνες που την κατέχουν μέχρι να την ανανεώσουν μπορούν να απολαύσουν νόμιμα εργασιακά δικαιώματα, ιατροφαρμακευτική περίθαλψη σε δημόσια νοσοκομεία, συμμετοχή σε προγράμματα επιμόρφωσης. Βλέπουμε λοιπόν πως ακόμα και η έκδοση της ρόζ κάρτας παραμένει μια δύσκολη και χρονοβόρα διαδικασία. Ωστόσο το δείγμα μας δεν δυσκολεύτηκε να την αποκτήσει.

Πολύ μεγάλο ρόλο σε αυτό παίζει η εξυπηρέτηση των ατόμων αυτών σε μεγάλα ποσοστά από φορείς όπως PRAKSIS 98,5% και GCR 64%, τα οποία τους προσέφεραν εξαρχής νομική αρωγή και στάθηκαν δίπλα τους από την αρχή της ενταξιακής τους διαδικασίας σε αυτή τη χώρα. Επίσης παρατηρούμε πως ένα 47,5% ήρθε στην Ελλάδα εξαιτίας της ύπαρξης συγγενών ή φίλων εδώ. Αυτό δείχνει πως η ύπαρξη υποστηρικτικού δικτύου και η ανάγκη δικτύωσης με «ομοιοπαθούντες» τους οδηγεί να έρθουν εδώ. Το 26,5% ομολογεί πως ήταν πέρασμα για άλλο προορισμό. Κατά συνέπεια μπορούμε να θεωρήσουμε ότι δεν διαφαίνεται κάπου με σαφήνεια η καταλληλότητα της Ελλάδος ως χώρα εγκατάστασης αλλά παρουσιάζεται έμμεσα σαν λύση ανάγκης (**βλ. crosstabs 12**).

Σε αυτό το σημείο θα σχολιάσουμε την εξυπηρέτηση των πληθυσμιακών αυτών ομάδων από τους φορείς είτε αυτοί είναι ΜΚΟ είτε κρατικοί. Όπως έχουμε διαπιστώσει παραπάνω το δείγμα εξυπηρετείται κατά 98,5% από την ΜΚΟ PRAKSIS. Αυτό είναι αυτονόητο από την άποψη ότι η έρευνα έλαβε χώρα στην συγκεκριμένη ΜΚΟ. Αμέσως μετά ακολουθεί το GCR σε ποσοστό 64%. 14% ο ΟΑΕΔ και στη συνέχεια πολύ μικρότερα ποσοστά από άλλες οργανώσεις όπως η Κλίμακα, Ιατρική Παρέμβαση, Ελληνικός Ερυθρός Σταυρός, Δίκτυο Κοινωνικής Υποστήριξης Προσφύγων κλπ. Πολλοί από αυτούς χρησιμοποιούν πολλές υπηρεσίες μαζί (**βλ crosstabs 9**).

Για ακόμα μια φορά η έρευνά μας αποδεικνύει πως το μεγαλύτερο ζήτημα που τους απασχολεί είναι το εργασιακό. Ένα 36,5% ιεραρχεί την εργασιακή συμβουλευτική στην πρώτη θέση. Εν συνεχεία στην δεύτερη θέση σημαντικότητας ακολουθούν οι νομικές υπηρεσίες 32%, καθώς και σε πρώτη θέση σημαντικότητας οι ιατρικές υπηρεσίες 51,5%. Μπορούμε με επιφύλαξη να πούμε ότι αυτά τα άτομα είναι «ευνοούμενα» σε σχέση με τους άλλους που δεν έχουν που να απευθυνθούν, ωστόσο οι φορείς κοινοποιούν την παρουσία τους με τέτοιο τρόπο ώστε να γίνεται γνωστή η ύπαρξή τους και η ενίσχυση που προσφέρουν σε όσο το δυνατόν περισσότερους εν δυνάμει επωφελούμενους. Η ανάγκη για τέτοια παροχή υπηρεσιών γίνεται ολοένα και μεγαλύτερη την στιγμή που αλλάζουν τα εργασιακά δεδομένα και για τους ημεδαπούς και το φαινόμενο της ανεργίας αυξάνει. Είναι λοιπόν αν μη τι άλλο ουτοπικό να ελπίζουμε ότι αυτοί οι φορείς θα κάνουν θαύματα, την στιγμή που η κρατική μηχανή υπολειτουργεί, ωστόσο μπορούμε να πούμε ότι λειτουργούν σαν παυσίλυπο στο επίμαχο ζήτημα της ενίσχυσης της μεταναστευτικής κίνησης. Κάτι αντίστοιχο ισχύει και με την υγεία. Οι πρόσφυγες – αιτούντες άσυλο χρησιμοποιούν ιατρικές υπηρεσίες, τουλάχιστον σε πρωτοβάθμιο επίπεδο, (επίσκεψη σε παθολόγο – οδοντίατρο - παροχή

φαρμακευτικών σκευασμάτων), λόγω του ότι τα νοσοκομεία αρνούνται να εξυπηρετήσουν και να αναγνωρίσουν τα δικαιώματα των ατόμων αυτών. Αυτό πολλές φορές οδηγεί σε κατάχρηση των υπηρεσιών από τη συγκεκριμένη πληθυσμιακή ομάδα, με αποτέλεσμα να δημιουργείται αποθεματικό πρόβλημα, τουλάχιστον όσον αφορά τα φάρμακα που μπορεί να παρέχουν.

Το δικαίωμα στην υγεία είναι θεμελιώδες δικαίωμα που τα Ευρωπαϊκά κράτη έχουν δεσμευτεί να υπερασπιστούν. Κάθε κράτος είναι υπεύθυνο να προάγει την υγεία όλων των ατόμων που ζουν στο έδαφός του, να απαλείφει τις κοινωνικές ανισότητες στην υγεία και να υπερασπίζεται την ισότητα, όσον αφορά την πρόσβαση στην περίθαλψη. Παρόλα αυτά το δικαίωμα των προσφύγων για δωρεάν ιατροφαρμακευτική περίθαλψη στην πράξη παρουσιάζει προβλήματα. Τα κυριότερα είναι:

☞ Η ελλιπής ενημέρωση του ιατρικού, νοσηλευτικού προσωπικού, καθώς και των διοικητικών υπαλλήλων, για το καθεστώς των προσφύγων.

☞ Οι αντικειμενικές δυσκολίες στην επικοινωνία των ασθενών με το ιατρικό προσωπικό (αδυναμία επικοινωνίας σε μια κοινή ομιλούσα γλώσσα, ενδεχόμενη δυσκολία στην κατανόηση του τρόπου διάρθρωσης του ελληνικού συστήματος υγείας) (Καρακώστα Α. 2008).

Η αξιολόγηση των εξυπηρετούμενων ως προς τους επαγγελματίες των φορέων αυτών είναι ιδιαίτερα θετική. Ένα 89% δηλώνει πως βρίσκει τους επαγγελματίες των υπηρεσιών αυτών πολύ βοηθητικούς και συνεργάσιμους και 0,5% πολύ λίγο συνεργάσιμους. Αυτό δείχνει τη θετική διάθεση των ατόμων που εργάζονται πάνω σε τέτοιους τομείς και την αποτελεσματικότητά τους, καθώς και την συνεργασία των διεπιστημονικών ομάδων με σκοπό την αντιμετώπιση των προβλημάτων που προκύπτουν, χωρίς βέβαια αυτό να σημαίνει ότι και οι επαγγελματίες πάντα κάνουν καλά τη δουλειά τους. Όπως αναφέρθηκε παραπάνω, η ελλιπής κατάρτιση και επιμόρφωση σχετικά με μεταναστευτικά ζητήματα, καθώς και η μη γνώση διεθνικής κουλτούρας μπορεί να οδηγήσει σε άκρως αντίθετα αποτελέσματα. Υπάρχει πάντα ο κίνδυνος, οι επαγγελματίες να αποκτήσουν στερεότυπα και προκαταλήψεις έναντι των προσφύγων, όταν δεν έχουν μάθει να εργάζονται και να συνεργάζονται γι' αυτούς και βρέθηκαν τυχαία σε μια τέτοια θέση εργασίας.

Στην περίπτωση του PRAKSIS μπορούμε να πούμε ότι οι επαγγελματίες δέχονται καθημερινά μεγάλο αριθμό εξυπηρετούμενων και καταβάλλουν μεγάλη προσπάθεια να δουν την κάθε περίπτωση μεμονωμένα και να αφιερώσουν τον χρόνο που αναλογεί στον κάθε εξυπηρετούμενο, ώστε να έχει η κάθε περίπτωση ποιοτικά αποτελέσματα. Ο

κάθε εξυπηρετούμενος έρχεται κυρίως με ιατρικό αίτημα και σε δεύτερο επίπεδο προκύπτει η ανάγκη του για εργασία, καθώς και ψυχολογική υποστήριξη. Οι επαγγελματίες αφού δημιουργούν φάκελο και ένα σύντομο κοινωνικό ιστορικό μελετούν την περίπτωση εξατομικευμένα και σχεδιάζουν το πώς θα δράσουν και τι θα προσφέρουν στο κάθε άτομο. Οι εξυπηρετούμενοι έρχονται συνεχώς στον φορέα και έτσι δημιουργείται μια συνέχεια στις συναντήσεις με τους επαγγελματίες, οι οποίοι σχεδιάζουν κάθε φορά το επόμενο βήμα παρέμβασης στην κάθε περίπτωση. Δεν είναι λίγες και οι περιπτώσεις που απαιτείται και η συνεργασία 2 και 3 φορέων για την ενίσχυση ενός ατόμου.

Για παράδειγμα η περίπτωση ενός κυρίου από το Ιράν που αναγνωρίστηκε ως Πρόσφυγας, μεριμνούσε παράλληλα με την PRAKSIS το GCR καθώς και το ΙΚΑΘΒ (Ιατρικό Κέντρο Αποκατάστασης Θυμάτων Βασανιστηρίων). Είναι ιδιαίτερα ενθαρρυντικό ότι η αξιολόγηση των εξυπηρετούμενων ως προς τους φορείς είναι θετική, αλλά δεν πρέπει να περιμένουμε και θαύματα από αυτούς. Καθώς αυξάνουν οι μεταναστευτικές ροές και οι ανάγκες τους (το 95% προσδοκά στήριξη από εργασιακό σύμβουλο, το 82% από κοινωνικό λειτουργό, 80% από νομικό σύμβουλο, 61% από ψυχολόγο) θα έπρεπε να υπάρχει υποστήριξη, εποπτεία και έλεγχος και για τους ίδιους τους επαγγελματίες, ώστε να είναι πιο ποιοτικοί και αποτελεσματικοί στην δουλειά τους.

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΠΑΡΑΜΟΝΗΣ ΣΤΗ ΧΩΡΑ ΚΑΙ ΜΕΛΛΟΝΤΙΚΕΣ ΠΡΟΣΔΟΚΙΕΣ

Είναι ιδιαίτερα ευχάριστο ότι η πλειοψηφία του δείγματος 52,5% απαντά πως αισθάνεται ικανοποιημένη από την παραμονή της στην χώρα, ανταπεξέρχεται καλά στις ανάγκες της και είναι λίγες οι στιγμές που δεν αισθάνεται καλά. Το 32% δηλώνει πως αισθάνεται μερικώς ικανοποιημένο εδώ, ανταπεξέρχεται μεν στις ανάγκες αλλά δεν αισθάνεται καλά εδώ.

Όσον αφορά τις προσδοκίες τους για το μέλλον, η κάθε μια προσδοκία έχει την σημασία της και θα έπρεπε να σχολιαστεί εξατομικευμένα. Παρατηρούμε ωστόσο ότι οι μεγαλύτερες συχνότητες απαντώνται στην εξασφάλιση επαρκών χρημάτων για μια άνετη ζωή, καθώς και στην οικογενειακή επανένωση.

Είναι αυτονόητο πως η επαγγελματική δραστηριοποίηση του ατόμου αποτελεί αναπόσπαστο κομμάτι της ζωής του, αφού του επιτρέπει να εξασφαλίζει αφενός μεν την επιβίωσή του, αφ' ετέρου δε αποτελεί προϋπόθεση για την πνευματική και ψυχική

του υγεία. Ιδιαίτερα για την πληθυσμιακή αυτή ομάδα είναι το κυριότερο μέσο για την άρση της κοινωνικής περιθωριοποίησης, αλλά και για την ομαλή ένταξη στην καινούρια πατρίδα, μιας και οι πιθανότητες επιστροφής στην χώρα προέλευσης είναι μικρές (Καρακώστα Α. 2008).

Τα όνειρα που μπορεί να είχαν κάποτε για την ζωή τους σαφώς και διαμορφώνονται πλέον με βάση τον εκτοπισμό από την χώρα τους και τις φοβίες και επιφυλάξεις που πήραν φεύγοντας από αυτή. Δεν παύουν όμως να γεννιούνται άλλα και να έχουν δικαίωμα σε αυτά.

8.1.1. Υποθέσεις Εργασίας

Μέσα από τις συσχετίσεις των αποτελεσμάτων που προέκυψαν από την έρευνά μας μπορούμε να απορρίψουμε ή να επιβεβαιώσουμε τις υποθέσεις εργασίας που είχαμε θέσει:

1. Βασικό πρόβλημα για τους αιτούντες άσυλο αποτελεί η έκδοση των απαραίτητων εγγράφων αναγνώρισης της προσφυγικής ιδιότητας, λόγω της καθυστέρησης έκδοσης από τις αρχές των εγγράφων αυτών.

Αρχικά πρέπει να μιλήσουμε για τα δύο σκέλη νομιμοποίησης των αλλοδαπών. Ένα μεγάλο μέρος του δείγματός μας και συγκεκριμένα οι 170 σε ποσοστό 85% έχουν ροζ κάρτα. Επιπλέον, έκπληξη αποτελεί το ότι 13 άτομα μόνο και σε ποσοστό 6,5% είναι αναγνωρισμένοι πρόσφυγες.

Η ροζ κάρτα, όπως έχει αναφερθεί και στο θεωρητικό μέρος της εργασίας μας, μπορεί να αποτελεί ένα «βασικό» νομιμοποιητικό ξεκίνημα στη χώρα. Δεν παύει όμως να θεωρείται καθεστώς ημι-νομιμότητας από τη στιγμή που υπόκειται σε εξάμηνες ανανεώσεις. Αυτό πολλές φορές οδηγεί σε σύγχυση τους εν λόγω αλλοδαπούς, καθώς παραλαμβάνοντας τη ροζ κάρτα θεωρούν ότι τους έχει χορηγηθεί ισχυρός τίτλος παραμονής, ενώ στην ουσία το αίτημα τους για άσυλο και η επίσημη αναγνώριση της προσφυγικής ιδιότητας έχει απορριφθεί. Παρόλα αυτά βλέπουμε πως οι περισσότεροι είναι κάτοχοι της ροζ κάρτας και ως εκ τούτου έχουν τουλάχιστον τη στοιχειώδη αναγνώριση και απόλαυση κάποιων δικαιωμάτων. Οπότε θα μπορούσαμε να διαψεύσουμε, σύμφωνα με το δείγμα μας, το ότι η καθυστέρηση έκδοσης νομικών εγγράφων αποτελεί άμεσο και βασικό πρόβλημα για τους πρόσφυγες και αυτό πάντα με τη δικαιολογία ότι απολαμβάνουν παροχές έστω και με το καθεστώς της ημι νομιμότητας της ροζ καρτας (**δελτίο αιτήσαντος ασύλου**).

Βλέπουμε παρόλα αυτά πως από τους 170 κατόχους ροζ κάρτας, οι 69 την

απέκτησαν σε διάστημα από 6 μήνες έως και ένα έτος παραμονής στην Ελλάδα. Αυτό επιβεβαιώνει την κοινή ομολογία ότι η διαδικασία έκδοσής της είναι ιδιαίτερα χρονοβόρα. Ενώ δεν θα έπρεπε και ενδεχομένως και οι ίδιοι δεν κατανοούν το πρόβλημα λόγω της μη γνώσης της ελληνικής γλώσσας και των νομικών παραμέτρων, η κατοχή απλά και μόνο της ροζ κάρτας καθιστά την εν λόγω πληθυσμιακή ομάδα ικανοποιημένη τόσο όσο να μην το κατονομάζει σαν βασικό πρόβλημα.

Όπως παρατηρήθηκε το μεγαλύτερο ποσοστό των ερωτώμενων είναι κάτοχοι ροζ κάρτας, και όπως έχει αναφερθεί παραπάνω, η ροζ κάρτα αποτελεί καθεστώς ημι-νομιμότητας στη χώρα. Η κάρτα αυτή έχει εξάμηνη ανανέωση. Η συντριπτική πλειοψηφία των όσων έχουν ροζ κάρτα σε συσχέτιση με το χρόνο παραμονής είναι ένα ποσοστό 40,6%, δηλαδή 69 στους 170 κατόχους (βλ. **crosstabs 11**). Οι 69 στους 170 την έχουν από 6 μήνες έως 1 έτος, αλλά κανείς δεν μπορεί να εγγυηθεί ότι μετά το πέρας την έρευνας το δελτίο αυτό ανανεώθηκε και κατά συνέπεια όλα τα προνόμια που συνεπάγεται. Όπως επίσης δεν μπορούμε να συμπεράνουμε και να αποδείξουμε ότι αυτοί πέρασαν μετέπειτα σε καθεστώς αμιγούς προσφυγικής ιδιότητας. Από 2-3 χρόνια ροζ κάρτα κατέχουν οι 21, από 3-4 χρόνια οι 16, από 4-5 χρόνια 2 άτομα και πάνω από 5 χρόνια 3 άτομα.

Απογοήτευση προκαλεί το γεγονός, ότι από τα 200 άτομα μόνο 13 είναι αναγνωρισμένοι πρόσφυγες και έχουν δικαιώματα, όπως και οι γηγενείς, όπως π.χ. ταυτότητα, ταξιδιωτικά έγγραφα και δικαίωμα στην οικογενειακή συνένωση. Το κράτος παγιδεύει στο καθεστώς της ροζ κάρτας και στις όσες ανανεώσεις της τα άτομα αυτά χωρίς να έχουν τα ίδια πλήρη επίγνωση της νομικής τους κατάστασης. Φυσικά και κινδυνεύουν εάν θέλουν να μετακινηθούν στην Ευρώπη διότι, εφόσον βρίσκονται στην Ελλάδα, εμπίπτουν στον κανονισμό του Δουβλίνου² για τα κράτη μέλη της Ε.Ε. Η Διεθνής Αμνηστία εκφράζει την ανησυχία της ότι κράτη-μέλη του Κανονισμού “Δουβλίνο II” της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ) συνεχίζουν ή έχουν αρχίσει και πάλι να επιστρέφουν στην Ελλάδα αιτούντες άσυλο, σύμφωνα με τον Κανονισμό αυτόν, παρά τους συνεχείς και σοβαρούς προβληματισμούς αναφορικά με τη μεταχείριση των αιτούντων άσυλο, των προσφύγων και των μεταναστών στην Ελλάδα (<http://www.amnesty.org.gr/the-trap-dublin-ii-returns-asylum-seekers-to-greece>).

Η έκθεση αυτή ρίχνει φως στις ανεπάρκειες αυτές, οι οποίες είναι: δυσκολίες

² Ο Κανονισμός του Δουβλίνου αποτελεί νόμο της ΕΕ για να προσδιορίζεται ποιο κράτος-μέλος είναι υπεύθυνο να αποφασίσει επί ενός αιτήματος ασύλου που κατατίθεται μέσα στην ΕΕ και συνήθως προβλέπει ότι οι αιτούντες άσυλο πρέπει να επιστρέφονται στην πρώτη χώρα στην οποία εισήλθαν κατά την άφιξή τους στην ΕΕ

στην πρόσβαση στο σύστημα ασύλου και στην κατάθεση του αιτήματος, ανεπαρκής εξέταση των αιτημάτων για χορήγηση ασύλου, έλλειψη των διαδικαστικών εγγυήσεων που απαιτούνται από το διεθνές δίκαιο για την εξασφάλιση της σωστής αναγνώρισης εκείνων που χρειάζονται διεθνή προστασία και την αποτροπή της παραβίασης της αρχής της μη επαναπροώθησης. Αυτές οι ανεπάρκειες στη διαδικασία περιλαμβάνουν την κατάργηση της αποτελεσματικής προσφυγής, καθώς και την ελλιπή νομική συνδρομή, διερμηνεία και παροχή πληροφοριών για τη διαδικασία ασύλου. Επιπρόσθετα σε αυτές τις συστημικές ανεπάρκειες, οι απελάσεις προς την Τουρκία, μεταξύ άλλων και αιτούντων άσυλο, δημιουργούν νέους κινδύνους για έμμεση ή αλυσιδωτή επαναπροώθηση.

Παρόλα αυτά και το καθεστώς της ρόζ κάρτας, της διαιώνισης δηλαδή της ρόζ κάρτας, αποτελεί κάτι το παρήγορο γι' αυτήν την πληθυσμιακή ομάδα διότι, όπως προαναφέρθηκε, είναι ένα καθεστώς το οποίο μπορεί έστω και παροδικά να εξασφαλίσει το άτομο ως προς τις παροχές υγείας, ως προς τη δυνατότητα ασφάλισης και συμμετοχής σε κάποια επιμορφωτικά - εργασιακά προγράμματα.

2. Οι καθυστερήσεις στην έκδοση των νομικών εγγράφων οδηγούν τους αιτούντες άσυλο στην εξεύρεση παράνομης εργασίας.

Παρατηρούμε, επίσης, ότι όσοι δεν κατέχουν κανένα τίτλο νομικής κατοχύρωσης (ούτε ροζ κάρτα, ούτε αναγνωρισμένη προσφυγική ιδιότητα) δεν έχουν άλλη επιλογή από το να εργαστούν παράνομα. Από τους κατέχοντες ροζ κάρτα οι 88, δηλαδή ένα 51,8% εργάζονται νόμιμα, ενώ οι 34, δηλαδή ένα 20,0% εργάζονται παράνομα.

Επίσης, δυσάρεστο είναι το γεγονός ότι αρκετοί από τους κατέχοντες ροζ κάρτα δεν εργάζονται καθόλου και αυτοί είναι 48 άτομα, δηλαδή 28,2%. Οπότε μπορούμε με ασφάλεια να επιβεβαιώσουμε πως όσοι δεν έχουν τα απαραίτητα έγγραφα οδηγούνται αυτόματα στην εξεύρεση παράνομης εργασίας. Επίσης άξιο σχολιασμού, το οποίο αναφέρεται παρακάτω, είναι η ανεργία των όσων έχουν ροζ κάρτα, καθώς και η παράνομη εργασία των όσων επίσης έχουν. Δεν μπορούμε να πούμε πάραυτα ότι η παράνομη εργασία είναι χαρακτηριστικό των αμιγώς παρανόμων σε αυτή τη χώρα. Παρατηρήσαμε πως η νομική κατοχύρωση συνάδει με την εργασιακή, αλλά όχι απόλυτα. Αυτό συμβαίνει αφενός διότι μεν είναι βέβαιο ότι χωρίς χαρτιά δεν πρόκειται να βρεθεί κάποια θέση εργασίας αλλά και με την ύπαρξη αυτών αμφισβητείται η συνεχής και νόμιμη εργασία.

3. Οι αιτούντες άσυλο - αναγνωρισμένοι πρόσφυγες που στερούνται τα απαραίτητα νομικά έγγραφα και καταφεύγουν σε παράνομες μορφές εργασίας έχουν χαμηλότερο εισόδημα ή δυσκολεύονται να βρουν δουλειά.

Από τις συσχετίσεις που πραγματοποιήθηκαν παρατηρούμε πως τα χαμηλότερα εισοδήματα παρατηρούνται στους «εν δυνάμει» αιτούντες άσυλο – πρόσφυγες, δηλαδή αυτούς που βρίσκονται στα αρχικά στάδια έκδοσης του δελτίου αιτήσαντος ασύλου έναντι των όσων έχουν ροζ κάρτα ή αναγνωρισμένη προσφυγική ιδιότητα. Οι 41 (34,2%) στους 120 αιτούντες άσυλο που εργάζονται έχουν εισόδημα 300-500 ευρώ, καθώς και οι 74 (61,7%) στους 120 έχουν εισόδημα 500-700 ευρώ. Καθώς και από τους 13 αναγνωρισμένους πρόσφυγες, οι 8 έχουν εισόδημα 500-700 ευρώ ενώ 3 πάνω από 700 ευρώ. Ωστόσο σαν αντίλογο βλέπουμε ότι στους 172 κατόχους άδειας εργασίας, οι 100 εργάζονται νόμιμα και οι υπόλοιποι 31 παράνομα και 41 δεν έχουν καθόλου εργασία. Είναι μεν σημαντικό ότι οι 100 καταφέρνουν να έχουν ασφάλιση και να επιβεβαιώνουν την υπόθεση εργασίας ότι οι μη έχοντες κάποιο νομικό τίτλο καταφεύγουν στην παράνομη εργασία και στη σίγουρη ανεργία αλλά το ότι 71 άτομα εμπίπτουν σε κατηγορίες ανεργίας και μη νόμιμης εργασίας μας κάνει να αναρωτιόμαστε εύλογα ποιο το εργασιακό μέλλον και γενικά το βιοποριστικό μέλλον αυτών των ατόμων (**Βλ crosstabs 20**).

4. Οι αιτούντες άσυλο / αναγνωρισμένοι πρόσφυγες στην Ελλάδα αντιμετωπίζουν πρόβλημα αναφορικά με την ικανοποίηση των αναγκών στέγασής τους.

Σχετικά με τις ανάγκες στέγασης της συγκεκριμένης πληθυσμιακής ομάδας, έκπληξη προκαλεί το ότι από τους 200 που ρωτήθηκαν οι 151 διαμένουν στο ενοίκιο και μάλιστα οι 85 δηλαδή ένα 56,3% δηλώνουν πολύ ικανοποιημένοι από τον τόπο διαμονής τους (**βλ crosstabs 18**). Αυτό διαψεύδει την υπόθεση ότι αντιμετωπίζουν πρόβλημα στέγασης τουλάχιστον ως προς ένα μεγάλο ποσοστό, παρόλο που αμφισβητείται η ποιότητα ζωής μέσα στα ενοικιαζόμενα σπίτια καθότι γνωρίζουμε πως μπορεί να μην πληρούνται οι συνθήκες υγιεινής. Ωστόσο εφόσον οι ίδιοι δηλώνουν ικανοποιημένοι αξίζει να διερευνηθούν οι λόγοι που προκύπτουν αυτές οι απαντήσεις.

Λαμβάνεται κατά πολύ υπόψη το ότι η ικανοποίηση είναι κάτι καθαρά υποκειμενικό και σαφώς και η προσωπική άποψη του καθενός διαμορφώνεται από τα βιώματά του, τις συνθήκες ζωής στην χώρα προέλευσης και διαμορφώνεται πολυπαραγοντικά και πολύπλοκα. Από την καταγραφή των αποτελεσμάτων και των συσχετίσεων παρατηρείται ότι μια βασική ανάγκη, όπως είναι η στέγαση, καλύπτεται

σε ικανοποιητικό βαθμό. Παρατηρούμε πως αυτοί που δηλώνουν ότι μένουν στο ενοίκιο, παράλληλα δηλώνουν ότι μένουν με κάποιον άλλο μαζί, είτε σύζυγο είτε συγγενή είτε φίλο. Στους 151 που μένουν στο ενοίκιο οι 41 μένουν με σύζυγο, οι 35 με συγγενή, οι 43 με φίλους. Αυτό μας οδηγεί στο συμπέρασμα πως το ενοίκιο μοιράζεται και κατά συνέπεια δεν αναλαμβάνει τον οικονομικό φόρτο ο καθένας μόνος του. Άλλωστε αυτό φαίνεται και από τη συσχέτιση (άτομο συγκατοίκησης σε σχέση με το μέρος κατοικίας), δηλαδή στους 151 που μένουν στο ενοίκιο, μόλις 3 μένουν καταφέρνουν και μένουν μόνοι τους και 13 δεν καθορίζουν συγκεκριμένο πρόσωπο συγκατοίκησης (βλ. **crosstabs 17**). Στη συσχέτιση ενοικίου και μηνιαίου εισοδήματος διαπιστώνουμε πως στους 118 που συνδυάζουν ενοίκιο και εργασία, οι 70 έχουν εισόδημα 500-700 ευρώ και οι 38 έχουν εισόδημα 300-500 ευρώ. Μόλις 3 είναι αυτοί που καταφέρνουν και συνδυάζουν πληρωμή ενοικίου και έχουν εισόδημα μικρότερο από 300 ευρώ (βλ. **crosstabs 8**). Τέλος παρατηρούμε πως από τα ποσοστά αυτών που μένουν με κάποιο άλλο άτομο η μεγαλύτερη ικανοποίηση παρατηρείται σε αυτούς που συγκατοικούν. Όλα τα παραπάνω μας δίνουν αφορμή για να καταλήξουμε στο συμπέρασμα πως η ικανοποίηση για την ανάγκη στέγασης είναι άρρηκτα συνδεδεμένη με το ικανοποιητικό εισόδημα, καθώς και με τη συγκατοίκηση. Τα άτομα αυτά είτε δεν μπορούν είτε δεν θέλουν να μείνουν μόνα τους λόγω του άγχους που τα διακατέχει. Γι' αυτό το άγχος, το οποίο προκύπτει και από την εκδίωξη από τη χώρα τους θα αναφερθούμε παρακάτω. Αξίζει να προβληματιστούμε βέβαια για το κατά πόσο αυτά τα σπίτια στα οποία διαμένουν είναι κατάλληλα και κατά πόσο η «ικανοποίηση» που δηλώνουν αξίζει να αμφισβητηθεί. Αυτό προϋποθέτει μια έρευνα στα ίδια τα σπίτια που κατοικούν, κάτι που απαιτεί πολύ χρόνο και πόρους και φυσικά τη συναίνεση των ατόμων αυτών.

Θεωρώντας λοιπόν ότι όσοι δηλώνουν ότι μένουν στο ενοίκιο έχουν ένα σημαντικό βαθμό ικανοποίησης, μπορούμε να αντιπαρατεθούμε στη γενική εικόνα των πληθυσμών αυτών, όπου συνήθως καταλήγουν να διαμένουν σε διαμερίσματα που στερούνται ανέσεων. Προκειμένου να ανταποκριθούν στο υψηλό κόστος των ενοικίων οδηγούνται στη λύση της πολλαπλής συγκατοίκησης. Συμπεραίνουμε λοιπόν ότι το μη χείρον βέλτιστον, δηλαδή αν οι προαναφερθέντες συγκρίνουν τους εαυτούς τους με ομοεθνείς που μένουν στο δρόμο, τότε εύλογο είναι να δηλώνουν ικανοποιημένοι στο ενοίκιο.

Η πρόσβαση στο δικαίωμα της στέγασης αποτελεί βασική προϋπόθεση για την περαιτέρω ένταξη, ενώ η έλλειψη φθηνής και ποιοτικής κατοικίας είναι ένα πρόβλημα

που ούτως η άλλως υφίσταται στην Ελλάδα και κατά συνέπεια δυσχεραίνει την προσαρμογή των προσφύγων και αιτούντων άσυλο (Καρακώστα Α. 2008).

5. Οι αιτούντες άσυλο – αναγνωρισμένοι πρόσφυγες αντιμετωπίζουν προβλήματα κοινωνικής ένταξης, μέσω κυρίως ρατσιστικής συμπεριφοράς.

Στη συνέχεια θα μιλήσουμε για το αν τα άτομα αυτά αντιμετωπίζουν πρόβλημα κοινωνικής ένταξης μέσω ρατσιστικής συμπεριφοράς που τυχόν αντιμετωπίζουν. Για ακόμα μια φορά παρατηρούμε πως οι 190 έναντι των 10 απάντησαν αρνητικά. Αυτόματα λοιπόν διαψεύδεται το ότι δυσκολεύονται ως προς την αποδοχή τους από τον εγχώριο πληθυσμό. Πρέπει όμως να επισημάνουμε και να τονίσουμε πως έστω και οι 10 που απάντησαν πως βίωσαν ρατσιστική συμπεριφορά κατονόμασαν όργανα της τάξης κυρίως. Αν λοιπόν θεωρήσουμε ότι η απάντηση στην ερώτηση αυτή δόθηκε με επιφύλαξη και φόβο θα πρέπει να είμαστε επιφυλακτικοί για το πόσο ισχύει το ότι δεν αντιμετωπίζουν ρατσιστική συμπεριφορά. Γνωρίζουμε ωστόσο από την κοινή γνώμη ότι η συμπεριφορά των οργάνων της τάξεως τόσο σε κεντρικά τμήματα όσο και σε τμήματα της περιφέρειας, ενίοτε είναι απάνθρωπη ως προς τους αλλοδαπούς και δεν αμφισβητείται καθόλου η άσκηση βίας και η εμφάνιση ρατσιστικών φαινομένων.

Σύμφωνα με μαρτυρίες προσφύγων από διάφορες χώρες καταγωγής, που συναντήσαμε εντός και εκτός των κέντρων κράτησης στη Χίο, τη Σάμο και τη Λέσβο, το ελληνικό λιμενικό σώμα ακολουθεί πρακτικές, οι οποίες αποτελούν σοβαρές παραβιάσεις των δικαιωμάτων του ανθρώπου. Το ελληνικό λιμενικό σώμα προβαίνει, συστηματικά, σε επαναπροωθήσεις από τα εθνικά χωρικά ύδατα στην εξωτερική μεθόριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η πρακτική αυτή θέτει άμεσα σε σοβαρό κίνδυνο τη ζωή των προσώπων που ζητάνε προστασία, πέραν του κινδύνου τον οποίο αντιμετωπίζουν στην περίπτωση επιστροφής τους στην Τουρκία. Το λιμενικό προσπαθεί να εμποδίσει τις μικρές βάρκες που μεταφέρουν πρόσφυγες και να τις προωθήσει εκτός των εθνικών χωρικών υδάτων. Για το σκοπό αυτό κυκλώνει τις μικρές βάρκες με σκάφη του λιμενικού, δημιουργώντας κύματα. Οι επικίνδυνοι αυτοί χειρισμοί μπορεί να οδηγήσουν τους πρόσφυγες στο θάνατο. Πρόσφυγες που βρίσκονται σε ελληνικά χωρικά ύδατα ή σε ελληνικές ακτές, προωθούνται πίσω στα τουρκικά ύδατα. Οι βάρκες τους καταστρέφονται σκοπίμως, ώστε να μπορέσουν, στην καλύτερη περίπτωση, να επιστρέψουν στις τουρκικές ακτές. Οι πρόσφυγες "προωθούνται" από άντρες του λιμενικού σώματος σε ακατοίκητες βραχονησίδες. Άνδρες του ελληνικού λιμενικού σώματος συστηματικά κακοποιούν νεοεισερχόμενους πρόσφυγες. Σε μία περίπτωση, η

οποία έχει καταγραφεί επισήμως, (στη Χίο), η κακομεταχείριση κατέληξε σε βασανισμό (σοβαρός ξυλοδαρμός, εικονική εκτέλεση, ηλεκτροσόκ, βύθιση σε κουβά γεμάτο νερό "submarino") (<http://www.clandestina.org>).

Σχετικά με το πάντα επίκαιρο ζήτημα του ρατσισμού που ενδεχομένως βιώνουν τα άτομα αυτά παρατηρήσαμε, σύμφωνα με τα αποτελέσματα, ελάχιστες μαρτυρίες και παραδοχές αντιμετώπισης ρατσιστικής συμπεριφοράς. Όπως προαναφέραμε αυτό ενδεχομένως να οφείλεται σε λόγους φοβίας τέτοιας παραδοχής. Ωστόσο και η παραμικρή μαρτυρία βίαιης συμπεριφοράς μας κάνει να προβληματιστούμε για το μέγεθος της κατάστασης και να σκεφτούμε το κατά πόσο εμείς οι ίδιοι εμποδίζουμε την ένταξη αυτών των ατόμων με το να κλείνουμε τα μάτια σε τέτοιες συμπεριφορές.

6. Οι αιτούντες άσυλο / αναγνωρισμένοι πρόσφυγες συναντούν δυσκολίες στην πρόσβαση σε συμβουλευτικές υπηρεσίες, επιμορφώσεις, υπηρεσίες υγείας.

Εν συνεχεία καλούμαστε να επαληθεύσουμε ή να διαψεύσουμε το εάν αντιμετωπίζουν δυσκολίες στην πρόσβαση στις κρατικές υπηρεσίες σε συμβουλευτικές υπηρεσίες και σε επιμορφωτικά προγράμματα. Αυτή η υπόθεση θα μπορούσαμε να πούμε ότι έχει δύο σκέλη. Στο πρώτο σκέλος παρατηρούμε στο χρόνο που διεξήχθη η έρευνα ότι την στιγμή που ερωτούνται δεν αντιμετωπίζουν προβλήματα και δυσκολίες, τουλάχιστον ως προς ένα μεγάλο ποσοστό 72,5%. Ωστόσο από μια συσχέτιση που πραγματοποιήθηκε μεταξύ 2 μεταβλητών, (ανάγκη υποστήριξης από ειδικό σε συσχέτιση με την αντιμετώπιση προβλημάτων από υπηρεσίες του κράτους) (βλ παράρτημα crosstabs 14), παρατηρούμε πως κατά τον ερχομό τους στη χώρα είχαν μεγάλη ανάγκη από την ενίσχυση κάποιου επαγγελματία όπως κοινωνικό λειτουργό, εργασιακό σύμβουλο, ψυχολόγο και γενικά κοινωνικό επιστήμονα. Επιπλέον, παρατηρούμε πως οι ερωτώμενοι δεν μαρτυρούν κάποια σοβαρή έλλειψη ως προς τις συμβουλευτικές υπηρεσίες, επιμορφώσεις και υπηρεσίες υγείας. Αξίζει όμως να επισημάνουμε πως οι ερωτώμενοι στην παρούσα φάση της έρευνας ήδη εξυπηρετούνται ένα χρονικό διάστημα από φορείς που τους προστατεύουν σε νομικό, εργασιακό επίπεδο, καθώς και σε επίπεδο υπηρεσιών υγείας. Αν αναλογιστούμε για παράδειγμα τη δυσκολία έκδοσης της ροζ καρτας σε γενικότερα πλαίσια, παρατηρούμε πως οι 170 που απάντησαν ότι δεν δυσκολεύτηκαν να την αποκτήσουν είναι όλοι εξυπηρετούμενοι της οργάνωσης PRAKSIS, καθώς και οι 112 από αυτούς του GCR (GREEK COUNCIL OF REFUGGES) και της PRAKSIS μαζί (βλ. crosstabs 9).

Εκτός του ότι παίζει ρόλο το ότι εξυπηρετούνται από αυτούς τους φορείς

παράλληλα δήλωσαν ότι κατά τον ερχομό τους εδώ είχαν ανάγκη από την υποστήριξη κοινωνικών επιστημόνων, όπως κοινωνικό λειτουργό το 82,5%, εργασιακό σύμβουλο το 95%, ψυχολόγο το 61%, νομικό σύμβουλο το 80%. Από τα μεγάλα ποσοστά παρατηρούμε πως αυτά τα άτομα επιζητούν διακαώς ενίσχυση και υποστήριξη με συνέχεια και μεθοδικότητα. Τα ποσοστά ανάγκης υποστήριξης εργασιακής συμβουλευτικής 36,5% και 32% νομικών συμβουλευτικών επιβεβαιώνουν ακόμα και στην παρούσα φάση της έρευνας την ανάγκη τους αυτή. Επίσης αξιόλογο είναι το ποσοστό (42,7%) που απάντησε ότι δυσκολεύεται να συμμετέχει σε προγράμματα επιμόρφωσης. Αυτό υποδηλώνει πως υστερούν πολλοί μηχανισμοί ενημέρωσης και όσο και να υποστηρίζουμε πως οι μη κυβερνητικοί φορείς στέκονται αρωγοί στην εξάλειψη αυτής της έλλειψης, παραμένουν απλά «δεκανίκια» του κράτους. Κατά συνέπεια δεν μπορούμε να ακυρώσουμε αλλά ούτε και να παραγνωρίσουμε την συμβολή τους στο προσφυγικό – μεταναστευτικό ζήτημα.

Άλλο ένα ζήτημα μεγίστης σημασίας τουλάχιστον, έτσι όπως καταγράφηκε, είναι η γνώση η μη της ελληνικής γλώσσας. Στους 141 που εργάζονται 70,5%, οι 88, δηλαδή ένα 80%, γνωρίζουν «μέτρια» τη γλώσσα. Τα υπόλοιπα ποσοστά συνάφειας γλώσσας και εργασίας που ακολουθούν δείχνουν ότι όση περισσότερη άγνοια της ελληνικής υπάρχει τόσο μεγαλώνει η ανεργία για παράδειγμα στους 59 που δεν εργάζονται, οι 26 δεν γνωρίζουν καθόλου ελληνικά (βλ. **crosstabs 10**). Παρατηρούμε λοιπόν ότι η εκμάθηση της ελληνικής γλώσσας παραμένει σταθερή ανάγκη για τους εισερχόμενους στη χώρα. Η μη γνώση της Ελληνικής γλώσσας δυστυχώς καταλήγει να έχει ρατσιστικές προεκτάσεις όπως εργασιακή απόρριψη, ενίσχυση φαινομένου του εθνικισμού.

7. Υπάρχουν ελλείψεις σε μηχανισμούς ενημέρωσης και στήριξης των αιτούντων άσυλο και αναγνωρισμένων προσφύγων.

Επιπλέον αξίζει να σημειωθεί πως παρουσιάζονται ελλείψεις σε μηχανισμούς ενημέρωσης και στήριξης της πληθυσμιακής αυτής ομάδας. Αυτό είναι χαρακτηριστικό από την απάντηση που δόθηκε σε μεγάλο ποσοστό 42,7% ότι δηλαδή δυσκολεύονται να συμμετέχουν σε κάποιο πρόγραμμα επιμόρφωσης εξαιτίας της έλλειψης ενημέρωσης. Κατά συνέπεια επιβεβαιώνεται και η συγκεκριμένη υπόθεση εργασίας ότι δηλαδή υπάρχουν ελλείψεις σε μηχανισμούς ενημέρωσης και στήριξης των αιτούντων άσυλο και αναγνωρισμένων προσφύγων.

8. Οι αιτούντες άσυλο – αναγνωρισμένοι πρόσφυγες βιώνουν ένα συναίσθημα φόβου για τη χώρα προέλευσης τους ως μέρος του μετατραυματικού στρες που βιώνουν εξαιτίας των συνθηκών που επικρατούν στην χώρα προέλευσης.

Ένα γεγονός που αξίζει να σημειωθεί είναι πως η συντριπτική πλειοψηφία των ερωτηθέντων ποσοστό 93% δηλαδή οι 186 στους 200 απάντησε πως φοβάται να επιστρέψει στην χώρα προέλευσης. Αυτό δείχνει πως για πολλούς και διαφορετικούς λόγους βίωσαν εξαιρετικά ψυχοφθόρες και σωματικά επίπονες καταστάσεις. Από την καταγραφή των αποτελεσμάτων παρατηρούμε πως τα κραταιά αίτια είναι πολιτικά (πόλεμοι - καθεστώτα) και σε συνδυασμό με οικονομικούς και προσωπικούς λόγους συνθέτουν ένα αρκετά αγχωτικό πλαίσιο για τους εκτοπισθέντες. Είναι αυτονόητο λοιπόν πως δεν θέλουν να επιστρέψουν και πως βιώνουν ένα μετατραυματικό στρες και φοβία για τη χώρα προέλευσης. Ειδικά σε περίπτωση που έχουν αφήσει πίσω την οικογένειά τους το άγχος γίνεται μεγαλύτερο.

Όπως όλοι γνωρίζουμε οι αιτούντες άσυλο έρχονται στη χώρα γεμάτοι με φόβο από τη χώρα προέλευσης, η άφιξη των προσφύγων στη χώρα υποδοχής συνεπάγεται ένα μεγάλο χρονικό διάστημα που μεσολαβεί, προκειμένου να επιτευχθεί η προσαρμογή τους στα νέα κοινωνικά δεδομένα και περνάει από διάφορα στάδια και φάσεις. Οι πρόσφυγες οι οποίοι έζησαν τραυματικές εμπειρίες μπορεί να εκδηλώσουν μετατραυματικό στρες. Τα άτομα που υποφέρουν από μετατραυματικό στρες συχνά αναβιώνουν την τραυματική εμπειρία, καθώς επιστρέφουν στο γεγονός με τη σκέψη τους, πράγμα που μπορεί να συμβαίνει κατά την αρχική προσπάθεια προσαρμογής τους στη νέα χώρα, λόγω του αυξανόμενου στρες. Τα συμπτώματα αυτά έχουν πολλές φορές αρνητικό αντίκτυπο στην καθημερινότητά τους (Καρακώστα Α. 2008). Από την καταγραφή των αποτελεσμάτων διαπιστώσαμε πως η συντριπτική πλειοψηφία (186 δηλαδή 93%) φοβάται να επιστρέψει στην χώρα προέλευσης και οι κυριότερες αιτίες είναι πολιτικοί λόγοι και ο πόλεμος. Κατά συνέπεια είμαστε βέβαιοι πως δεν θέλουν να επιστρέψουν και να προβληματιστούμε για τις εξαναγκαστικές επαναπροωθήσεις που αυτοί οι άνθρωποι υποβάλλονται.

Τα προβλήματα των μεταναστευτικών ομάδων και οι ακάλυπτες ανάγκες που αυτά δημιουργούν, πηγάζουν κυρίως:

α) Από **την εμπειρία της απώλειας και της στέρησης** αγαπημένων προσώπων, κοινωνικού υποστηρικτικού περιβάλλοντος, καλών διαπροσωπικών σχέσεων, εδραιωμένου ρόλου και επιπέδου ζωής και του οικείου πολιτισμικού περιβάλλοντος, της εργασίας τους.

β) Από το πολιτισμικό σοκ στην χώρα υποδοχής και τον κοινωνικό αποκλεισμό.

Το πρώτο το προξενεί η αρχική αισιοδοξία για μία νέα ζωή και η απότομη ματαίωση των ελπίδων τους. Το δεύτερο είναι συνέπεια των δυσκολιών τους στη γλωσσική επικοινωνία και στην προσαρμογή στο ξένο περιβάλλον. Κι ακόμη η υποβάθμισή τους σε θέσεις εργασίας, συνήθως χαμηλότερου επιπέδου από αυτές που κατείχαν στις πατρίδες τους.

γ) Από ένα βεβιασμένο εκσυγχρονισμό στον τρόπο ζωής μέσα στην ελληνική πολυπληθή αστική κοινωνία, στη δαιδαλώδη γραφειοκρατική λειτουργία του δημόσιου βίου, καθώς και από την άγνοια της ψηφιακής τεχνολογίας, που διέπουν την καθημερινή μας ζωή.

δ) Από τις τραυματικές εμπειρίες των βασανισμών και των στερήσεων, της φτώχειας και της αδικίας, που είναι πιο τρομερές σε αποτελέσματα στις γυναίκες, στα παιδιά και στους ηλικιωμένους και οι οποίες αφήνουν μόνιμες «αναπηρίες».

Τα θύματα τέτοιων εμπειριών παρουσιάζουν συναισθηματικές διαταραχές, έντονο θυμό και ενοχές, ψυχικά νοσήματα, απελπισία, αλλοτρίωση, ανικανότητα και μοναξιά.

ε) Τέλος από την απροσδόκητη, συχνά αλόγιστη συμπεριφορά της περιβάλλουσας τοπικής κοινότητας, που καμιά φορά γίνεται και ξενοφοβική και ακατάδεχτη. Έτσι ο «αλλοδαπός» χάνει κάθε ελπίδα κατανόησης και συμπαράστασης, μένει μόνος και πραγματικά ξένος.

Οι ευάλωτες και ευπαθείς μεταναστευτικές ομάδες, αντιμετωπίζονται από τον ντόπιο πληθυσμό, ως «διαφορετικοί» και «ξένοι», κυρίως εξ αιτίας της αδυναμίας τους να επικοινωνήσουν στη γλώσσα μας και κατά συνέπεια να συνάξουν φιλικές ή συνεργατικές σχέσεις.

Ακόμη οι Έλληνες πολίτες δεν γνωρίζουν τις ιδιαίζουσες διαφορές μεταξύ οικονομικών μεταναστών και προσφύγων, ούτε μπορούν να κατανοήσουν πάντα τις συμπεριφορές τους, οι οποίες κατά κανόνα είναι απόρροια πολιτισμικών και θρησκευτικών διαφορών.

Αν προσθέσουμε σε αυτά και τα δικά μας προβλήματα, όπως την ανερχόμενη ανεργία, την αύξηση της εγκληματικότητας, και την έλλειψη αποτελεσματικών μέτρων περιορισμού της μαζικής εισόδου λαθρομεταναστών, μπορούμε να εντοπίσουμε αρκετά κίνητρα για μία στάση άμυνας, απροθυμίας για ανεκτικότητα και συναναστροφή, που σε κάποιες περιπτώσεις αγγίζει την ξενοφοβία και την άδικη μεταχείριση.

Όμως οι σημερινοί μετανάστες, απ' όπου κι αν προέρχονται και ανεξαρτήτως κινήτρου προς μετακίνηση, βλέπουν πλέον την Ελλάδα ως χώρα προορισμού και όχι ως

πέραςμα σε μία τρίτη χώρα (Βάγια Χ. 2008).

9. Οι αιτούντες άσυλο - αναγνωρισμένοι πρόσφυγες δεν δηλώνουν ικανοποιημένοι από τις συναλλαγές τους με τις υπηρεσίες και την γενικότερη ποιότητα ζωής τους στη χώρα υποδοχής.

Από την καταγραφή αποτελεσμάτων παρατηρούμε πως το δείγμα είναι γενικότερα ικανοποιημένο. Ένα 52.5% δηλώνει ότι είναι ικανοποιημένο, ως προς την παρούσα κατάσταση της ζωής του ανταπεξέρχεται αρκετά καλά στις ανάγκες του και είναι λίγες οι στιγμές που δεν αισθάνεται καλά. Το αμέσως μεγαλύτερο ποσοστό 32% δηλώνει μερικώς ικανοποιημένο, με ένα βαθμό δυσαρέσκειας. Τα παραπάνω δεν μπορούν να επιβεβαιώσουν την υπόθεση ότι οι πρόσφυγες / αιτούντες άσυλο δεν δηλώνουν ικανοποιημένοι από τις συναλλαγές τους με τις υπηρεσίες και τη γενικότερη ποιότητα ζωής τους στη χώρα υποδοχής διότι γενικά καταγράφεται αρκετά μεγάλο ποσοστό ικανοποίησης. Ωστόσο παρακάτω στα συμπεράσματά μας θα εξετάσουμε και θα αναλύσουμε τις παραμέτρους που τυχόν καθορίζουν αυτό το πλαίσιο.

8.2. Συμπεράσματα.

Από τη συγκεκριμένη μελέτη παρατηρούνται πολλά ενδιαφέροντα στοιχεία που παρουσιάζουν μια κατάσταση που εναντιώνεται στη γενική εικόνα και το κλίμα που διέπει το προσφυγικό ζήτημα στην Ελλάδα.

Η έννοια της ένταξης των αλλοδαπών και εν προκειμένω των προσφύγων – αιτούντων άσυλο δεν μπορεί να έχει ένα απόλυτο ορισμό κατά συνέπεια για να ορίσουμε την **ένταξη** εξετάζουμε κάποιους ορισμούς που την προσεγγίζουν σεβόμενοι πάντα το γεγονός ότι ενέχει και σε ένα μεγάλο βαθμό υποκειμενικά στοιχεία.

Πρόσφατα, ο όρος **κοινωνική συνοχή** χρησιμοποιείται σχεδόν ως ταυτόσημος με τον όρο ένταξη (Entzinger και Biezeveld, 2003) τουλάχιστον με την έννοια ότι οι κοινωνίες με υψηλά επίπεδα κοινωνικής συνοχής είναι αυτές στις οποίες οι μετανάστες - πρόσφυγες ενσωματώνονται με επιτυχία.

Ένας ορισμός που πρότεινε η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή (ESC) της ΕΕ είναι αυτός της πολιτικής ένταξης, "που βασίζεται στη σταδιακή εξίσωση των δικαιωμάτων και καθηκόντων των μεταναστών, όπως και της πρόσβασής τους σε αγαθά και υπηρεσίες, με τα δεδομένα που ισχύουν και για τον υπόλοιπο πληθυσμό, υπό συνθήκες ίσων ευκαιριών και ίσης αντιμετώπισης" (ESC, 2002).

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή προτείνει σε πρόσφατη Εγκύκλιό της ότι "η ένταξη

πρέπει να νοείται ως μία αμφίδρομη διαδικασία βασισμένη στα αμοιβαία δικαιώματα και τις αντίστοιχες υποχρεώσεις των νομίμως κατοικούντων στη χώρα πολιτών τρίτων χωρών και της κοινωνίας που τους δέχεται, η οποία παρέχει τις συνθήκες για πλήρη συμμετοχή του μετανάστη (CEC,2003: 17).

Μιλώντας λοιπόν για τα στοιχειώδη βήματα μιας ένταξης, μιλάμε **σε πρώτο επίπεδο** για την ένταξη που θίγει ζητήματα της λειτουργικής καθημερινότητας του ατόμου. Αυτά είναι η ανάγκη για νομική κατοχύρωση ως προς την παραμονή στη χώρα, το δικαίωμα στην εργασία και η πρόσβαση στις υπηρεσίες υγείας. Σε **δεύτερο επίπεδο** μιλάμε για την κοινωνική ένταξη και ενσωμάτωση που αφορά στην αποδοχή των αλλοδαπών από τους γηγενείς, στην αλλαγή συνηθειών και κουλτούρας από τη χώρα προέλευσης στη χώρα υποδοχής σε επίπεδο γλώσσας, θρησκείας κλπ.

Κλείνοντας σε σχέση με τα αποτελέσματα της μελέτης μας θα μπορούσαμε να πούμε πως η γενική ομολογία των απαντήσεων που δόθηκαν δείχνει πως η πληθυσμιακή αυτή ομάδα είναι ικανοποιημένη. Πρέπει απαραίτητα να επισημάνουμε ξανά πως παίζει σημαντικό ρόλο πως τα άτομα που ρωτήθηκαν δεν είναι ένα τυχαίο δείγμα που εντοπίστηκε στο δρόμο τουναντίον είναι άτομα που απολαμβάνουν τις παροχές και τις υπηρεσίες κάποιων οργανώσεων συμπεριλαμβανομένης και της PRAKSIS, 98,5% είναι εξυπηρετούμενοι της οργάνωσης και 64% του GCR καθώς και σε μικρότερα ποσοστά άλλων φορέων. Η εικόνα που έχουν οι ίδιοι για την κατάσταση του προσφυγικού θέματος στην Ελλάδα «φιλτράρεται» και εξομαλύνεται, καθότι εξυπηρετούνται και λαμβάνουν προστασία και μέριμνα σε πολλά επίπεδα από αυτούς τους φορείς. Αυτό μας οδηγεί στο συμπέρασμα ότι η ενίσχυση των φορέων είναι σημαντική σε όλα τα επίπεδα. Από την καλή εικόνα που βγάζουν τα αποτελέσματά μας δεν μπορούμε να πούμε ότι τα πράγματα είναι ιδανικά. Το εργασιακό κατονομάζεται παρόλα αυτά σαν μεγάλο πρόβλημα, η ανάγκη εργασιακής στήριξης και επιμόρφωσης καταγράφεται από την αρχή της πορείας τους στη χώρα έως και την στιγμή που απαντούν σε αυτές τις ερωτήσεις.

Αξίζει να σημειωθεί πως κανένας από αυτούς δεν μπορεί να ζήσει στην Ελλάδα στερούμενος υποστηρικτικού δικτύου, οι περισσότεροι μένουν με φίλους, συζύγους, συγγενείς κλπ. Γι' αυτούς που έχουν έρθει μόνοι τα πράγματα είναι πιο δύσκολα. Οι τελευταίοι έχουν την επιθυμία να καταφέρουν να φέρουν την οικογένειά τους εδώ. Όσοι δεν τα έχουν καταφέρει συσπειρώνονται σε ομάδες, σε σπίτια που μένουν όλοι μαζί κλπ. Για πολύ κόσμο αυτή η κοινοβιακή ζωή σε παλιά βρώμικα σπίτια, που οι ίδιοι οι πρόσφυγες χαρακτηρίζουν «διαμονή στο ενοίκιο» κατακρίνεται και προκαλεί

ρατσιστικές διαθέσεις χαρακτηρίζοντας τις περιοχές αυτές που διαμένουν ως «γκέτο» και περιοχές υψηλής επικινδυνότητας και εγκληματικότητας. Στα μάτια των πληθυσμών αυτών είναι η ανάγκη δημιουργίας μιας κοινωνίας στην «ξένη» χώρα υποδοχής. Μιας κοινωνίας που τους προσφέρει ασφάλεια. Ασφάλεια η οποία προκύπτει από άτομα ομοιοπαθούντα με τα οποία μοιράζονται κοινά βιώματα και εμπειρίες.

Το εργασιακό θέμα τους απασχολεί και όπως παρατηρούμε θεωρούν την Ελλάδα κατάλληλη χώρα για εγκατάσταση, εάν και εφόσον έχουν κάποια δουλειά εδώ έστω και παράνομη. Το 83% μαρτυρά πως προσδοκά από την Ελλάδα εργασιακή αποκατάσταση. Έτσι λοιπόν γίνεται διακριτή η ανάγκη ενσωμάτωσης και ένταξης μέσω της εργασιακής αποκατάστασης. Καθοριστικός είναι ο ρόλος των ΜΚΟ και του εθελοντισμού στην προώθηση της ευαισθητοποίησης των τοπικών κοινωνιών σε θέματα ανθρωπίνων δικαιωμάτων (π.χ. εξάλειψης διακρίσεων, ρατσισμού, ξενοφοβίας, εξασφάλιση ισότητας, σεβασμού της ανθρώπινης αξιοπρέπειας και της αξίας του ανθρώπου, δικαιωμάτων των παιδιών) που διευκολύνει την υλοποίηση των δημόσιων ενταξιακών πολιτικών και τη βιωσιμότητά τους.

Συμπερασματικά, μπορούμε να πούμε πως η ένταξη τους επιτυγχάνεται υπό προϋποθέσεις και φυσικά με υποβοήθημα τις ΜΚΟ. Η εργασία και το κοινωνικό – οικονομικό δίκτυο πλαισιώνουν και διαμορφώνουν την ένταξη τους. Το κράτος από μόνο του αδυνατεί να στηρίξει αυτά τα άτομα, η μη γνώση της ελληνικής γλώσσας είναι καταδικαστική για τους νεοεισερχόμενους και η ανάγκη τους για υποστήριξη και καθοδήγηση γίνεται διακριτή σε όλα τα σημεία της καθημερινότητάς τους. Οι προτάσεις μας για όλα αυτά τα ζητήματα που μας απασχόλησαν κατά τη διάρκεια της εργασίας αυτής παρατίθενται στο επόμενο κεφάλαιο.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 9^ο: Προτάσεις.

Παρακάτω παραθέτουμε κάποιες προτάσεις και δράσεις οι οποίες θα μπορούσαν να εξαλείψουν κατά πολύ τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι πρόσφυγες και οι αιτούντες άσυλο και να εξασφαλίσουν το μεγαλύτερο δυνατό βαθμό ένταξής τους.

9.1. Προτάσεις για Νομική κατοχύρωση- αποτελεσματικότερη χορήγηση ασύλου.

Σύμφωνα με το «στάτους» του πρόσφυγα θα πρέπει ανάλογα να μεριμνάται και η νομική του κατοχύρωση στη χώρα. Σύμφωνα λοιπόν με τους διακριτούς όρους **αιτών άσυλο και αναγνωρισμένος πρόσφυγας**, όπως τέθηκαν στο θεωρητικό, έχουμε να κάνουμε τις εξής επισημάνσεις:

Η πολιτική του ασύλου, η οποία αποτελεί μια ανάσα ζωής για τους εκατοντάδες διωγμένους από την Αφρική, την Ασία και τη Μέση Ανατολή που φτάνουν στην Ελληνική επικράτεια, πρέπει να γίνει πολύ πιο δίκαιη, αποδοτική και αποτελεσματική. Δίκαιη, γιατί οι διαδικασίες χορήγησης ή μη του ασύλου πρέπει να διέπονται από προσεκτική εξέταση και επαρκή αιτιολόγηση, αντιστοίχως ανάλογες της κρισιμότητας των περιστάσεων. Αποδοτική, γιατί τα ποσοστά πρέπει να αυξηθούν δραστικά. Και αποτελεσματική, γιατί δεν αρκεί η χορήγηση του ασύλου στους διωγμένους και ξεριζωμένους συνανθρώπους μας, όταν δεν συνοδεύεται από μέτρα κοινωνικής πρόνοιας, εκπαιδευτικής στήριξης και επαγγελματικής αρωγής για ένταξη στην ελληνική κοινωνία.

Δυστυχώς η οδός του ασύλου έχει χρησιμοποιηθεί από οικονομικούς μετανάστες προκειμένου να εξασφαλίσουν μία, έστω και προσωρινή, νόμιμη παραμονή στη χώρα. Η κατάχρηση αυτή έχει οδηγήσει σε υπερφόρτωση του συστήματος χορήγησης ασύλου και, ουσιαστικά, σε αδυναμία των αρχών να ανταποκριθούν στην απαίτηση δίκαιης, αξιοκρατικής και ταχείας διαδικασίας εξέτασης των αιτημάτων ασύλου. Οι άμεσα θιγόμενοι από αυτή την κατάσταση είναι βέβαιοι οι αιτούντες άσυλο με βάσιμο αίτημα ασύλου, οι οποίοι πρέπει να αναμένουν μεγάλο χρονικό διάστημα μέχρι να καταγραφεί το αίτημά τους ή να ολοκληρωθεί η εξέτασή του.

Η ένταξη των αναγνωρισμένων προσφύγων στην ελληνική κοινωνία αποτελεί ένα στοίχημα. Παρά την αναγνώριση από τη Σύμβαση της Γενεύης κοινωνικών δικαιωμάτων αντίστοιχων προς εκείνα που ισχύουν για τους ημεδαπούς, τα ελληνικά νομοθετήματα που προβλέπουν πρόσβαση σε απόλαυση κοινωνικών δικαιωμάτων (π.χ.

φορολογικές απαλλαγές, επίδομα πολυτέκνων) περιορίζονται σε Έλληνες πολίτες. Όσον αφορά δε τους αιτούντες άσυλο, που οι σχετικοί προβληματισμοί δεν θα έπρεπε να τους αφορούν, δεδομένου ότι έχουν εξορισμού ένα προσωρινό καθεστώς, οι μακρόχρονες διαδικασίες ασύλου στην Ελλάδα θέτουν ζητήματα ένταξης και για αυτή την κατηγορία προσώπων.

Σύμφωνα με τα ευρωπαϊκά στοιχεία, το 95% των παρανόμως εισερχομένων αλλοδαπών στην Ε.Ε. στερείται εγγράφων. Από την Ελλάδα μάλιστα, εισέρχονται οι μισοί μετανάστες όλης της Ε.Ε. Άρα, το «ποιος είναι ποιος» είναι ένα πολύ σημαντικό δεδομένο για τη χώρα μας και για την Ε.Ε. Όμως, απαιτείται ειδική μόρφωση και εκπαίδευση για να μπορέσει κάποιος να διαχειρισθεί τρομαγμένους και ταλαιπωρημένους ανθρώπους, με το ψέμα εύκολο στο στόμα, αφού η κρυψίνια και η απόκρυψη της πραγματικής ταυτότητας είναι συχνά το μοναδικό όπλο που διαθέτουν.

9.1.1. Screening από ειδικούς φορείς

«Με το screening η χώρα προσπαθεί να καταλάβει ποιος είναι αυτός που έρχεται. Στη συνέχεια, εάν υπάρχει βάσιμος λόγος για χορήγηση προστασίας, ακολουθεί η λεπτομερέστερη διαδικασία της συνέντευξης για υποβολή αιτήματος ασύλου». Τέτοιοι φορείς είναι το GCR Ελληνικό Συμβούλιο για τους Πρόσφυγες, που μαζί με το Οικουμενικό Πρόγραμμα και την Ύπατη Αρμοστεία για τους Πρόσφυγες είναι οι μοναδικές οργανώσεις στην Ελλάδα που «ξέρουν να κάνουν συνεντεύξεις». Έως τώρα δεν έχει ποτέ υπάρξει μια τέτοια δημόσια υπηρεσία. «Όσοι κάνουν αυτές τις πρώτες μίνι συνεντεύξεις πρέπει να είναι εξειδικευμένοι και ανοιχτοί στη δια-πολιτισμικότητα. Πρέπει να ξέρουν, για παράδειγμα, ότι ο Αφγανός δεν σε κοιτά ποτέ στα μάτια. Είναι θέμα σεβασμού. Επίσης, μια γυναίκα που είναι θύμα trafficking, κακοποίησης ή βιασμού, δεν θα το αποκαλύψει ποτέ σε έναν άνδρα. Ντρέπεται. Ένα παιδί για να μιλήσει για τις αρνητικές εμπειρίες του, χρειάζεται ειδική μεταχείριση. Άρα από τις γυναίκες πρέπει να παίρνουν συνεντεύξεις γυναίκες, από τους άνδρες να παίρνουν άνδρες και από τα παιδιά ειδικοί στα παιδιά. Πίσω από τον ειδικό ή την ομάδα που κάνει τις συνεντεύξεις, πρέπει να υπάρχει ψυχολόγος ή κοινωνικός λειτουργός. Απαραίτητη προϋπόθεση για όλα αυτά βέβαια είναι η ύπαρξη «κανονικών» χώρων υποδοχής, όπου θα μπορούν να πλυθούν και να φορέσουν καθαρά ρούχα οι αλλοδαποί, όπου θα έχουν ένα κρεβάτι να κοιμηθούν και τηλεφωνική κάρτα για να επικοινωνήσουν. «Δεν μπορείς να κάνεις screening σε βρεγμένους και ταλαιπωρημένους ανθρώπους. Δεν γίνεται με το που βγήκε ο άλλος από τη βάρκα να

τον πυροβολείς με ερωτήσεις». «Επιπλέον, υπάρχουν κάποια ανθρώπινα δικαιώματα που έχουν όλοι, πρόκειται για τη δυνατότητα επικοινωνίας με δικηγόρο, το ζεστό νερό για μπάνιο, το να έχει παπούτσια και κρεβάτι για να κοιμηθεί» (Κουλοχέρης Σπύρος - Συντονιστής του Νομικού τμήματος του GCR) [Της Δεληθανάση Μαρίας, Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ, 25/12/2009].

Η ΕΕΔΑ(εθνική επιτροπή δικαιωμάτων ανθρώπου) συνεπής με το ρόλο της ως συμβουλευτικό όργανο της πολιτείας για ζητήματα ανθρωπίνων δικαιωμάτων προβαίνει και στις ακόλουθες προτάσεις, ώστε να συνδράμει στη θεσμοθέτηση μίας όντως δίκαιης και αποτελεσματικής διαδικασίας ασύλου. Η ΕΕΔΑ έχει πλήρη επίγνωση της αριθμητικής πίεσης που δέχεται η Διεύθυνση Αλλοδαπών, χωρίς αυτό να σημαίνει ότι η πίεση αυτή μπορεί να αποτελέσει δικαιολογία για τη θεσμοθέτηση και κυρίως εφαρμογή μίας μη δίκαιης και αποτελεσματικής διαδικασίας ασύλου. Επιπρόσθετα, θέλει να σημειώσει ότι, δεδομένου ότι η διαδικασία ασύλου συνιστά για αρκετούς αλλοδαπούς το μόνο έρεισμα πρόσκαιρης νομιμοποίησής τους (γεγονός που ευθέως υπονομεύει την αξία και στρεβλώνει το περιεχόμενο του πολιτικού ασύλου), όποια μεταρρύθμιση επιλεγεί αναφορικά με το άσυλο δε θα καταστεί αποτελεσματική αν δε συνδυαστεί και συντονιστεί με ειδικά μέτρα για τη μετανάστευση, όπως για παράδειγμα η νομιμοποίηση των αλλοδαπών των οποίων η απέλαση δεν είναι εφικτή (για αντικειμενικούς ή/και υποκειμενικούς λόγους).

A) Αναφορικά με την αποκέντρωση της διαδικασίας εξέτασης αιτημάτων ασύλου.

Η πρόταση για αλλαγή του ορισμού της «αποφαινόμενης αρχής» προς την κατεύθυνση της αποκέντρωσης του συστήματος εξέτασης αιτημάτων ασύλου αποτελεί αναγκαία και ρεαλιστική προσέγγιση της υφιστάμενης κατάστασης. Ωστόσο, η ουσιαστική αποκέντρωση των διαδικασιών ασύλου θα πληροί τις εγγυήσεις μίας **ταχείας και δίκαιης διαδικασίας**, όπως προβλέπεται στα σημεία 3 και 11 του προοιμίου της Οδηγίας 2005/85/EK **υπό τις εξής προϋποθέσεις**:

Η αποκέντρωση να γίνει σε επίπεδο περιφέρειας και στα βασικά και κύρια σημεία εισόδου στη χώρα, και όχι σε επίπεδο αστυνομικής διεύθυνσης, ώστε να διασφαλιστεί το απαραίτητο εξειδικευμένο ανθρώπινο δυναμικό (όπως διερμηνείς, ψυχολόγοι κ.α.) και οι υλικοί πόροι.

Να υπάρχει συντονισμός και καθοδήγηση από ένα υπεύθυνο κεντρικό όργανο, υπό τη μορφή οδηγιών, εγχειριδίων, ερμηνευτικών εγκυκλίων, προκειμένου να διασφαλίζεται η σύννομη ερμηνεία και εφαρμογή της κείμενης νομοθεσίας, καθώς και

η ενιαία πρακτική, τόσο στη διαδικασία όσο και στην εξέταση της βασιμότητας της υπόθεσης.

Τα αποφασιστικά περιφερειακά όργανα να είναι συλλογικά με τη συμμετοχή και αξιοποίηση φορέων που παρέχουν εχέγγυα ουσιαστικής και αποτελεσματικής ενασχόλησης με ζητήματα ασύλου (όπως Ύπατη Αρμοστεία για τους Πρόσφυγες, δικαστικοί λειτουργοί, εκπρόσωποι των οικείων Δικηγορικών Συλλόγων, μέλη του διπλωματικού σώματος, υπάλληλοι της περιφερειακής διοίκησης και των ΟΤΑ, φορείς της οργανωμένης κοινωνίας των πολιτών που σχετίζονται με πρόσφυγες), αλλά και εχέγγυα ανεξαρτησίας που σημαίνει ότι οι αστυνομικές αρχές θα πρέπει αν όχι να αποκλειστούν πλήρως από την κρίση επί αιτημάτων χορήγησης ασύλου, τουλάχιστον να μη διαθέτουν την πλειοψηφία στα συλλογικά αποφασιστικά όργανα. Επιπλέον, των συλλογικών οργάνων θα πρέπει να προεδρεύει συνταξιούχος δικαστικός λειτουργός για να διασφαλίζεται η ορθή εφαρμογή της ισχύουσας νομοθεσίας.

B) Αναφορικά με την κατάργηση του β' βαθμού εξέτασης αιτημάτων ασύλου.

Η ΕΕΔΑ θεωρεί απαραίτητη την ύπαρξη και ενός δεύτερου σταδίου εξέτασης αιτημάτων ασύλου. Ως εκ τούτου προτείνει τις κάτωθι εναλλακτικές λύσεις:

Αφού η αποφασιστική αρμοδιότητα επί των αιτημάτων ασύλου ανατεθεί στα ως άνω προτεινόμενα συλλογικά όργανα, ο «δεύτερος βαθμός εξέτασης» θα πρέπει να ασκείται από τα οικεία διοικητικά δικαστήρια, τα οποία θα ασκούν έλεγχο νομιμότητας αλλά και ουσίας επί της απόφασης περί αιτημάτων ασύλου. Με αυτόν τον τρόπο θα διασφαλιστεί και η αποτελεσματική δικαστική προστασία που επιτάσσει το άρθρο 39 της κοινοτικής οδηγίας και δε θα επιβαρυνθεί το ΣτΕ, το οποίο θα διατηρεί την αρμοδιότητα του αναιρετικού ελέγχου, με μεγάλο αριθμό ακυρωτικών αποφάσεων. Σημειώνουμε ότι η λύση αυτή προκρίνεται ως η πλέον κατάλληλη για τη διασφάλιση μίας δίκαιης, ταχείας, αποτελεσματικής και σύννομης διαδικασίας ασύλου.

Αν η αποφασιστική αρμοδιότητα επί των αιτημάτων ασύλου ανατεθεί σε μονοπρόσωπη, και μάλιστα, αστυνομική αρχή, όπως ορίζει το σχέδιο ΠΔ, τότε επιβάλλεται να διατηρηθούν σε ισχύ οι Επιτροπές Προσφυγών με αποφασιστική αρμοδιότητα και μάλιστα να συσταθούν και άλλες στον αριθμό, ώστε να διασφαλιστεί η ταχεία εξέταση των αιτημάτων ασύλου σε β' βαθμό. Επίσης, θα πρέπει να επανεξεταστεί η σύνθεσή τους με την προσθήκη ατόμων, όπως δικαστικών λειτουργών, Συνήγορος του Πολίτη, καθηγητές ΑΕΙ, ώστε να διασφαλιστεί έτι περαιτέρω η ανεξαρτησία τους. Επί της απόφασης της Επιτροπής Προσφυγών θα μπορεί να ασκείται

αίτηση ακύρωσης ενώπιον των διοικητικών πρωτοδικείων ή εφετείων –σε μία προσπάθεια μη επιβάρυνσης του ΣτΕ- ή εναλλακτικά ενώπιον του ΣτΕ.

Αν η αποφασιστική αρμοδιότητα επί των αιτημάτων ασύλου ανατεθεί σε μονοπρόσωπη, και μάλιστα, αστυνομική αρχή, χωρίς να διατηρηθούν σε ισχύ οι Επιτροπές Προσφυγών, επιβάλλεται να μπορεί να ασκηθεί δικαστικός έλεγχος από διοικητικά δικαστήρια που θα εξετάζουν τόσο τη νομιμότητα όσο και την ουσία της υπόθεσης, προς συμμόρφωση με το άρθρο 39 της κοινοτικής οδηγίας.

Τέλος, πρέπει να σημειωθεί ότι ανεξαρτήτως της εναλλακτικής που θα επιλεγεί, η οποία θα πρέπει να συνοδευτεί από την απαραίτητη τροποποίηση δικονομικών διατάξεων, θα πρέπει να προβλεφθεί και το **αυτόματο** ανασταλτικό αποτέλεσμα που θα επιφέρει η άσκηση των ως άνω ένδικων βοηθημάτων, αλλά και να διασφαλισθεί η παροχή νομικής συνδρομής σε πρόσωπα που στερούνται των αναγκαίων μέσων, ώστε η παρεχόμενη δικαστική προστασία να είναι πράγματι αποτελεσματική (<http://www.nchr.gr/>, 2009).

9.1.2. Προτάσεις για ενιαία και δίκαιη διαδικασία ασύλου.

Διευκρίνιση ορισμένων νομικών εννοιών που χρησιμοποιούνται για τον ορισμό των λόγων προστασίας, όπως «οι φορείς προστασίας», «η εγχώρια προστασία» ή η «ιδιότητα μέλους ιδιαίτερης κοινωνικής ομάδας». Για παράδειγμα τα θέματα φύλου να λαμβάνονται καλύτερα υπόψη κατά την εξέταση αίτησης. Οι διευκρινίσεις αυτές θα επιτρέπουν στις εθνικές αρχές να εφαρμόζουν τα κριτήρια με μεγαλύτερη αποφασιστικότητα και να εντοπίζουν ταχύτερα, αφενός τα πρόσωπα που χρήζουν προστασίας και, αφετέρου εκείνα που δεν χρήζουν αυτής.

Απάλειψη των διαφορών στο επίπεδο δικαιωμάτων που χορηγούνται στους πρόσφυγες και τους δικαιούχους επικουρικής προστασίας που δεν μπορούν πλέον να θεωρούνται δικαιολογημένες. Οι τροποποιήσεις αφορούν τη διάρκεια των αδειών διαμονής, την πρόσβαση στην κοινωνική αρωγή, την ιατρική περίθαλψη και την αγορά εργασίας.

Βελτίωση της αποτελεσματικής πρόσβασης σε δικαιώματα που ήδη χορηγούνται από την οδηγία, λαμβάνοντας υπόψη τις ειδικές προκλήσεις ένταξης που αντιμετωπίζουν οι δικαιούχοι διεθνούς προστασίας. Για παράδειγμα, δεν μπορούν να ζητήσουν από τις αρχές της χώρας τους τεκμηριωμένα αποδεικτικά στοιχεία των ακαδημαϊκών και επαγγελματικών τίτλων τους. Συνεπώς, η πρόταση επιδιώκει να τους βοηθήσει να υπερβούν αυτά τα πρακτικά εμπόδια, διευκολύνοντας την αναγνώριση των

τίτλων τους και την πρόσβαση τους στην επαγγελματική κατάρτιση καθώς και σε υπηρεσίες ένταξης.

Προβλέπεται ενιαία διαδικασία με τη διασφάλιση της απλούστευσης και του εξορθολογισμού των διαδικασιών ασύλου, καθώς και στη μείωση των διοικητικών βαρών των κρατών μελών.

Διευκολύνεται η πρόσβαση στις διαδικασίες εξέτασης. Συναφείς πληροφορίες και συμβουλές πρέπει να διατίθενται σε πρόσωπα που επιθυμούν να υποβάλουν αίτηση διεθνούς προστασίας ήδη από την αρχή της παρουσίας τους στο έδαφος. Οι συνοριοφύλακες, η αστυνομία και οι άλλες αρχές που έρχονται πρώτοι σε επαφή με τα πρόσωπα που ζητούν προστασία θα έχουν σαφέστερη άποψη για τη μεταχείριση που πρέπει να τους επιφυλάττουν.

Ενισχύεται η αποτελεσματικότητα της διαδικασίας εξέτασης των αιτήσεων. Ένα από τα σημαντικότερα μέτρα είναι η καθιέρωση γενικής προθεσμίας έξι μηνών για την ολοκλήρωση των πρωτοβάθμιων διαδικασιών. Η πρόταση προβλέπει μεταβατική περίοδο τριών ετών για να επιτραπεί στα κράτη μέλη να προσαρμοσθούν σε αυτή την προθεσμία. Επίσης, απλουστεύει και διευκρινίζει διαδικαστικές έννοιες και μηχανισμούς, όπως η έννοια «της ασφαλούς χώρας καταγωγής», η υποχρέωση των αιτούντων άσυλο να συνεργάζονται με τις εθνικές αρχές ή οι ταχείες διαδικασίες. Οι τροποποιήσεις είναι απαραίτητες για τη διασφάλιση της ταχύτερης πρόσβασης στην προστασία προσώπων που όντως χρήζουν προστασίας.

Βελτιώνεται η ποιότητα των αποφάσεων ασύλου. Στόχος είναι να ενισχυθούν οι δικονομικές εγγυήσεις, ιδίως για τα ευάλωτα πρόσωπα όπως τα θύματα βασανιστηρίων ή τα ασυνόδευτα παιδιά. Το προσωπικό που επεξεργάζεται τις αιτήσεις ασύλου θα πρέπει να διαθέτει τις κατάλληλες γνώσεις.

Τέλος, θα πρέπει να διασφαλίζεται η πρόσβαση των αιτούντων άσυλο σε αποτελεσματικά ένδικα μέσα σύμφωνα με τις κοινοτικές και διεθνείς υποχρεώσεις των κρατών μελών. Τα δικαστήρια θα πρέπει να αναθεωρούν τις πρωτοβάθμιες αποφάσεις τόσο ως προς τα πραγματικά δεδομένα όσο και ως προς τα νομικά ζητήματα και να θεσπίζουν σαφείς κανόνες σχετικά με το ανασταλτικό αποτέλεσμα των προσφυγών. Οι τροποποιήσεις διασφαλίζουν τη συνεκτικότητα με την εξελισσόμενη νομολογία που αφορά το δικαίωμα υπεράσπισης, την αρχή της «ισότητας των όπλων» και το δικαίωμα αποτελεσματικής δικαστικής προστασίας.

9.2. Προτάσεις Συνήγορου του Πολίτη

Ο Συνήγορος του πολίτη προτείνει:

- α) Να ενημερώνονται οι ενδιαφερόμενοι με σαφώς οριζόμενη στο αποδεικτικό κοινοποίησης της απόφασης τη γλώσσα στην οποία τους ενημέρωσαν σχετικά με το περιεχόμενο της απόφασης, τις έννομες συνέπειες της επίδοσης και τα δικαιώματα, τα οποία προβλέπονται από την ισχύουσα νομοθεσία, καθώς επίσης και να αναγράφεται στο σώμα της απόφασης το περιεχόμενο αυτής στις πλέον κοινές στους αιτούντες αλλοδαπούς γλώσσες (λχ. στις γλώσσες που έχει εκδοθεί το ενημερωτικό φυλλάδιο για τους αιτούντες άσυλο).
- β) Να χορηγείται το Ειδικό Δελτίο Αιτήσαντος Αλλοδαπού εντός της προβλεπόμενης προθεσμίας σύμφωνα με τις διατάξεις του ΠΔ 220/2007 και του Π.Δ. 90/2008, όπως ισχύει, σε χρόνο διακριτό από την επίδοση της απορριπτικής απόφασης.
- γ) Να προστατεύονται κατ' αρχήν από την σύλληψη όσοι προσέρχονται προκειμένου να υποβάλλουν μεταγενέστερη αίτηση (εκπρόθεσμη προσφυγή), σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 23 του Π.Δ. 90/2008 σε συνδυασμό με το άρθρο 9 του νέου Π.Δ. 81/2009.
- δ) Στην περίπτωση της κατάθεσης από πληρεξουσίους δικηγόρους ή τρίτα εξουσιοδοτημένα πρόσωπα, θα πρέπει η αρμόδια υπηρεσία να εξασφαλίσει την παροχή πληρεξουσιότητας από τον ενδιαφερόμενο.
- ε) Να επιταχυνθεί άμεσα η διαδικασία εξέτασης των εκκρεμών προσφυγών με ταυτόχρονο σεβασμό των δικαιωμάτων των προσφευγόντων, σύμφωνα με το άρθρο 9 του Π.Δ. 81/2009 σε συνδυασμό με το άρθρο 23 του Π.Δ. 90/2008 (<http://www.synigoros.gr/> Οκτώβρης 2009).

9.2.1. Ένταξη και αγορά εργασίας

Εφόσον η πληθυσμιακή αυτή ομάδα κατοχυρώσει τη νόμιμη παραμονή της στη χώρα μπορούμε να μιλήσουμε για 3 στάδια ένταξης:

Στάδιο 1: στέγη και απασχόληση.

Στάδιο 2: ομαδοποίηση οικογενειών και εγκατάσταση.

Στάδιο 3: σχηματισμός εθνικών κοινοτήτων ή/και αφομοίωση.

Στην πραγματικότητα δεν υπάρχει μία τόσο ξεκάθαρη κατανομή των θεμάτων ανά στάδιο, αλλά για λόγους αναφοράς μπορούμε να πούμε ότι στα παρακάτω στάδια ανήκουν τα εξής:

Στάδιο 1: νόμιμη διαμονή, αγορά εργασίας, και στέγαση.

Στάδιο 2: παιδεία, υγεία, κοινωνικές υπηρεσίες, και κοινωνική ένταξη.

Στάδιο 3: η κτήση ιθαγένειας, η συμμετοχή στο κράτος ως πολίτης και η ανεκτικότητα στη διαφορά εκ μέρους της κοινωνίας-δέκτη.

Όπως παρατηρήσαμε παραπάνω η νομική κατοχύρωση είναι αλληλένδετη με τη νόμιμη αγορά εργασίας. Το δυσάρεστο είναι πως πολλές φορές παρότι μπορεί εν μέρει να έχουν κατοχυρωθεί νομικά (ύπαρξη ροζ κάρτας), εντούτοις να δυσκολεύονται να βρουν εργασία με ασφάλιση και πάλι να οδηγούνται στην παράνομη. Επιπλέον, λόγω της δυσκολίας στην επικοινωνία, που συνεπάγεται ελλιπή ενημέρωση για τα εργασιακά δικαιώματα και του φόβου κατάδοσης στις Αρχές, ιδιαίτερα σε όσους δεν διαθέτουν νομιμοποιητικά έγγραφα, οι αλλοδαποί εργαζόμενοι συχνά πέφτουν θύματα εκμετάλλευσης από εργοδότες, οι οποίοι τους υποχρεώνουν να υπογράψουν οικειοθελείς αποχωρήσεις αντί για απολύσεις, δεν καταβάλλουν σε ασφαλιστικούς φορείς τα ένσημά τους ή ακόμη τους αναγκάζουν, υπό την απειλή της απόλυσης, να εργάζονται περισσότερες ώρες με χαμηλότερα ημερομίσθια.

Η ανασφάλεια στον επαγγελματικό τομέα δεν τους επιτρέπει να επενδύουν σε μακροπρόθεσμους στόχους, δημιουργεί αγανάκτηση και θυμό και τους καλλιεργεί έντονα την αίσθηση του «προσωρινού», όσον αφορά την παραμονή τους στην Ελλάδα.

Συνοψίζοντας, μπορούμε να πούμε οι κυριότερες αδυναμίες των ομάδων του συγκεκριμένου πληθυσμού σε σχέση με την ικανότητά τους να ενταχθούν στην αγορά εργασίας, εντοπίζονται στους εξής παράγοντες:

☞ Στο πολιτισμικό σοκ που βιώνουν ερχόμενοι στη χώρα υποδοχής.

☞ Στη δυσχέρεια επικοινωνίας στην ελληνική γλώσσα.

☞ Στην άγνοια των τρόπων αναζήτησεως εργασίας ή σχετικής πληροφόρησης.

☞ Στις στάσεις που φέρουν από την χώρα καταγωγής, αλλά και στις προσδοκίες που προβάλλουν.

☞ Στα ανεπαρκή προσόντα και την έλλειψη επαγγελματικής εμπειρίας.

☞ Στις δυσμενείς διακρίσεις σε βάρος τους από μέρους των εργοδοτών

Οι δημόσιες πολιτικές ένταξης άπτονται πολλών πλευρών της καθημερινής ζωής των μεταναστών και προσφύγων στις χώρες υποδοχής. Η σωστή καθοδήγησή τους, η πρόσβαση τους θεσμούς, η παράκαμψη της γραφειοκρατίας και η διαφάνεια των διαδικασιών, η εξασφάλιση της ασφάλειας δικαίου αποτελούν χρέος της κάθε ευνομούμενης πολιτείας υποδοχής και προωθούν σχέσεις αμοιβαίας εμπιστοσύνης. Πρωτοβουλίες όπως οι εθνικές νησίδες υποδοχής και έγκυρης ενημέρωσης, δηλαδή παροχής συγκεκριμένων και ακριβών πληροφοριών στις βασικές γλώσσες των

μεταναστών μέσω διερμηνέων ή ενημερωτικών φυλλαδίων και οδηγών ή και μέσω του διαδικτύου (one stop shops), αποτελούν το πρώτο βήμα προς τη σωστή κατεύθυνση. Σ' ένα δεύτερο στάδιο, περισσότερο προωθημένο, εντάσσονται οι ολοκληρωμένες μονάδες ενημέρωσης αλλά και παροχής βασικών υπηρεσιών ένταξης (π.χ. εκμάθησης στοιχείων της γλώσσας, υποδοχής και στοιχείων πολιτισμού, υγειονομικού ελέγχου, προσωρινής στέγασης κλπ).

Η νόμιμη απασχόληση αποτελεί βασικό στοιχείο της ενταξιακής διαδικασίας και οι δημόσιες πολιτικές ένταξης στον τομέα αυτό οφείλουν να εξασφαλίζουν την απάλειψη όλων των μορφών διακρίσεων στην αγορά εργασίας. Παράλληλα, δεν θα πρέπει να εμποδίζουν και την άσκηση του δικαιώματος της οικογενειακής επανένωσης, αλλά αντίθετα να διευκολύνουν την συμμετοχή των γυναικών στην αγορά εργασίας.

Η αντιμετώπιση καθώς και η καταπολέμηση του κοινωνικού αποκλεισμού αποτελεί προτεραιότητα όλων των σύγχρονων κοινωνιών, οι οποίες επενδύουν στους ανθρώπινους πόρους, αποβλέποντας στη μετατροπή του επιδοματικού κοινωνικού κράτους σε ένα κράτος κοινωνικής επένδυσης, επένδυσης σε ολόκληρο το ανθρώπινο δυναμικό, ημεδαπούς και αλλοδαπούς. Οι δημόσιες πολιτικές ένταξης πρέπει να αποσκοπούν στην ενδυνάμωση των ατόμων, μέσω της αρχικής αλλά και της συνεχιζόμενης κατάρτισης, εφοδιάζοντάς τους με γνώσεις, δεξιότητες και εμπειρίες. Έτσι, θα προετοιμάζουν τον καθένα ώστε να μπορεί να αντιμετωπίζει κοινωνικά προβλήματα και προσωπικές προκλήσεις. Ο βαθμός της παιδείας και του τρόπου συμπεριφοράς διευκολύνουν και εξοικειώνουν τα άτομα σε θέματα επικοινωνίας, αυτοπειθαρχίας, ανάληψης ευθυνών και ομαδικού πνεύματος. Οι ανοικτές κοινωνίες, χωρίς διακρίσεις θα πρέπει να εξασφαλίζουν με τις δημόσιες πολιτικές τους την εκπαίδευση και επιμόρφωση όλων των νέων και των εφήβων, αλλά και των ενηλίκων, ανοίγοντας τους ορίζοντες, προετοιμάζοντάς τους να κινηθούν σε μια κοινωνία πολυπολιτισμική. Ο σχεδιασμός λοιπόν των δημόσιων πολιτικών ένταξης που αφορούν την εκπαίδευση και τον πολιτισμό πρέπει να αποβλέπουν στην οικοδόμηση ενός ανοικτού και δυναμικού διαπολιτισμικού εκπαιδευτικού χώρου, που θα δίνει στον καθένα το αίσθημα ότι ανήκει σε ένα κοινωνικό χώρο, ότι είναι ασφαλώς ενταγμένος. Η γνώση βοηθά στην κατανόηση, στην επικοινωνία, στην ομαλή συμβίωση και στην ένταξη, ξεπερνώντας τους όποιους πολιτιστικούς φραγμούς.

Η πρόσβαση των αλλοδαπών σε αγαθά και υπηρεσίες υγείας και κοινωνικής προστασίας, καθώς και στέγασης, χωρίς διακρίσεις, αποτελεί βασική προϋπόθεση για τη βιώσιμη ένταξή τους. Απαραίτητη όμως είναι και η εξασφάλιση εύρυθμης

λειτουργίας δομών για εξειδικευμένες ευάλωτες ομάδες αλλοδαπών (π.χ. νεοαφιχθέντων αιτούντων άσυλο ασυνόδευτων ανηλίκων).

Προτάσεις και επιλογές ορθών δημόσιων πολιτικών ένταξης είναι εφικτές. Απαιτείται όμως και η ανάπτυξη σαφών μετρήσιμων στόχων, δεικτών και μηχανισμών αξιολόγησης, απαραίτητων για την συνεχή αναπροσαρμογή και εκσυγχρονισμό αυτών των πολιτικών επιλογών, για την καταμέτρηση της προόδου στον τομέα της ένταξης, για τη βελτίωση της αποτελεσματικότητας των δημοσίων πολιτικών και τη βιωσιμότητά τους. Για την αποτελεσματικότητα των όποιων δημοσίων ενταξιακών πολιτικών, καθώς και των όποιων διοικητικών μέτρων και δράσεων εφαρμογής τους επιλέγουν, θα πρέπει να προβλεφθεί αφενός ενιαία πιστοποίηση των φορέων άσκησης πολιτικής (δημοσίων – ιδιωτικών κερδοσκοπικών – ΜΚΟ) και αφετέρου συνεχής αξιολόγησή τους από δημόσιες διοικητικές υπηρεσίες.

Εγρήγορη πρέπει να υπάρχει από το Κράτος και για την ποιοτική αναβάθμιση των παρεχόμενων κοινωνικών υπηρεσιών ένταξης, για τον αντίκτυπο που αυτές έχουν στις τοπικές κοινωνίες υποδοχής αλλά και για το βαθμό αξιοποίησης των εθνικών και των κοινοτικών πόρων που επενδύονται. Καθοριστικός είναι ο ρόλος των ΜΚΟ και του εθελοντισμού στην προώθηση της ευαισθητοποίησης των τοπικών κοινωνιών σε θέματα ανθρωπίνων δικαιωμάτων (π.χ. εξάλειψης διακρίσεων, ρατσισμού, ξενοφοβίας, εξασφάλιση ισότητας, σεβασμού της ανθρώπινης αξιοπρέπειας και της αξίας του ανθρώπου, δικαιωμάτων των παιδιών) που διευκολύνει την υλοποίηση των δημοσίων ενταξιακών πολιτικών και τη βιωσιμότητά τους. Η διαχείριση των δημοσίων ενταξιακών πολιτικών με κοινωνική ευθύνη και ευαισθησία, με στόχο τη διαφύλαξη της άσκησης των θεμελιωδών δικαιωμάτων όλων, χωρίς διακρίσεις στην πρόσβαση ή στην άσκηση τους, θα εξασφαλίσουν θετικές επιπτώσεις της μετανάστευσης προς τις χώρες υποδοχής και υψηλό βαθμό κοινωνικής συνοχής και κοινωνικής αλληλεγγύης στο σύνολο του πληθυσμού τους (Νικολοπούλου Στεφάνου Η. 2008).

9.2.2. Καλές Πρακτικές Ο.Α.Ε.Δ.

Καταγραφή και ολοκληρωμένη υποστήριξη με επιδοματικές και ενεργητικές πολιτικές απασχόλησης του άνεργου εργατικού δυναμικού της χώρας, με ολοκληρωμένη συμβουλευτική υποστήριξη του ανέργου (επαγγελματικός προσανατολισμός, τεχνικές αναζήτησης εργασίας, επιχειρηματικότητα), με συμβουλευτικές και δράσεις κατάρτισης και επανακατάρτισης.

• Σύζευξη προσφοράς και ζήτησης εργασίας μέσω των Κέντρων Προώθησης

Απασχόλησης.

- Τεχνική επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση του εργατικού δυναμικού για ΙΕΚ και ΚΕΚ.
- Επαγγελματική εκπαίδευση του εργατικού δυναμικού σε σύγχρονες ειδικότητες, με καινοτόμες μεθόδους μαθητείας, στις Επαγγελματικές Σχολές.
- Κατάρτιση, σχεδιασμό, υλοποίηση και εφαρμογή επιδοτούμενων προγραμμάτων απασχόλησης.
- Επιδότηση ανέργων.
- Απόδοση κοινωνικών παροχών σε ανέργους και εργαζόμενους.
- Στήριξη της αυτοαπασχόλησης, με την κατάρτιση προγραμμάτων νέων ελεύθερων επαγγελματιών και τη συμβουλευτική και οικονομική στήριξη των ανέργων που αποφασίζουν να δημιουργήσουν τη δική τους ατομική επιχείρηση.
- Υποστήριξη της εργαζόμενης νέας μητέρας, με τη χρηματοδότηση της εξάμηνης ειδικής προστασίας μητρότητας (Μετανάστευση – Η σημασία της Ένταξης- city press 2009).

9.3. Προτάσεις για επιμόρφωση και εκπαίδευση.

- Η απόκτηση γλωσσικών δεξιοτήτων ή η βελτίωση των υπάρχοντων δεξιοτήτων στη γλώσσα της χώρας υποδοχής.
- Η συνέχιση της εκπαίδευσης που διέκοψαν, εξαιτίας της βίαιης εκτόπισης από τη χώρα προέλευσης.
- Η αναβάθμιση των υπάρχοντων δεξιοτήτων και ικανοτήτων για την αύξηση των ευκαιριών απασχόλησής τους (π.χ τεχνολογία της πληροφορικής).
 - Η αναντιστοιχία των τίτλων σπουδών που αποκτήθηκαν στη χώρα καταγωγής, δημιουργεί την ανάγκη παρακολούθησης μαθημάτων για την εκ νέου πιστοποίηση του αρχικού επαγγέλματος ή για να μεταφέρουν τις ικανότητες και τα προσόντα τους σε έναν παρεμφερή τομέα εργασίας στη χώρα υποδοχής.

Η εκπαίδευση αυτών και των παιδιών τους μπορεί να τους προσφέρει σε βραχυπρόθεσμο επίπεδο την εξασφάλιση μιας αξιοπρεπούς διαβίωσης και αποδοχής από την τοπική κοινωνία. Τα άτομα αυτά δυστυχώς δεν εμπνέουν σεβασμό ως προς τους ημεδαπούς, διότι κατέχουν θέσεις «φθηνών επαγγελματιών». Πρέπει λοιπόν να τους δίνεται η ευκαιρία συμμετοχής σε κάποιο πρόγραμμα επιμόρφωσης ώστε να επεκτείνουν τις ήδη υπάρχουσες γνώσεις τους και να έχουν δικαίωμα εγγραφής σε

ελληνικό εκπαιδευτικό ίδρυμα, εάν και εφόσον το επιθυμούν.

9.3.1. Προτάσεις για αξιοπρεπή διαβίωση και καταπολέμηση ρατσισμού.

Κατά την έρευνά μας παρατηρήσαμε πως το δείγμα μας δηλώνει γενικά ευχαριστημένο από τις συνθήκες διαβίωσης στη χώρα.. Εμείς καλούμαστε να το αμφισβητήσουμε αυτό, διότι όπως γνωρίζουμε και το «ενοίκιο» είναι αμφισβητούμενα αξιοπρεπές την στιγμή που οι ερωτώμενοι συγκρίνουν τον εαυτό τους με ομοεθνείς τους που ενδεχομένως είναι άστεγοι. Σαφώς και είναι ευχάριστο το ότι δηλώνουν ικανοποιημένοι, αλλά δεν πρέπει να εφησυχάζομαστε από γεγονότα και σκηνές που βλέπουμε καθημερινά με τα μάτια μας. Επιπλέον πρέπει πάντα να είμαστε επιφυλακτικοί ως προς την εκδήλωση ρατσιστικών φαινομένων. Ο ρατσισμός πολλές φορές είναι σιωπηλός. Εκδηλώνεται μέσω της φοβίας των ατόμων αυτών και μέσω της εργασιακής τους απόρριψης. Αν θεωρήσουμε πως δεν υπάρχει εργασιακή απόρριψη, τότε θα υπάρχει εργασιακή εκμετάλλευση (παράνομη εργασία).

Σήμερα στην Αθήνα ζουν πρόσφυγες από χώρες τις Αφρικής και της Ασίας, χώρες που βρίσκονται σε εμπόλεμη κατάσταση ή μαστίζονται από τη βία και τη φτώχεια, αλλά και από τις «ανθρωπιστικές» επεμβάσεις των ΗΠΑ και του ΝΑΤΟ. Άστεγοι ή ζώντας κάτω από εξαιρετικά επισφαλείς συνθήκες, ζουν στο κέντρο της Αθήνας εκατοντάδες Σομαλοί, Αφγανοί, Κούρδοι του Ιράκ, Παλαιστίνιοι και άλλοι, μεγάλο ποσοστό των οποίων είναι ανήλικοι και γυναίκες, καθώς και ολόκληρες οικογένειες με μωρά παιδιά. Πολλοί από αυτούς αντιμετωπίζουν ψυχολογικά προβλήματα και προβλήματα υγείας από τις κακουχίες που έχουν περάσει στις χώρες τους και το ταξίδι της προσφυγιάς (Μανιάτης, Γ. <http://anoihtipoli.gr> 2008).

Επισημαίνεται λοιπόν η ανάγκη για σύσταση επιτροπών και κρατικών οργανώσεων που θα μεριμνούν για την δημιουργία κέντρων φιλοξενίας

- Για την υποδοχή και εγκατάσταση ανεξαρτήτου νομικού στάτους πρόσφυγα τουλάχιστον για ένα διάστημα ασφαλείας, περίπου 6 μηνών μέχρι να παρέλθουν τα πρώτα στάδια του σοκ μετεγκατάστασης.
- Ενημέρωση και ευαισθητοποίηση της κοινότητας – δήμου που θα βρίσκεται το κέντρο, ώστε να αποφευχθούν φαινόμενα εκδήλωσης ρατσισμού.
- Οικονομική συνδρομή των ατόμων που θα φιλοξενοούνται (χρήση κουπονιών για αγορά τροφίμων από σουπερ μαρκετ κλπ.).

Για τα παραπάνω απαιτείται συντονισμός και συνεργασία των επαγγελματιών κοινωνικών επιστημών που θα απασχολούνται στο κάθε δημοτικό διαμέρισμα που θα

εντάσσεται το κέντρο φιλοξενίας. Οι επαγγελματίες θα πρέπει να είναι ευέλικτοι και να μπορούν να εργαστούν πάνω σε θέματα εξάλειψης του ρατσισμού και να καλλιεργούν στην τοπική κοινωνία τη θετικότητα της πολυπολιτισμικότητας και του σεβασμού του διαφορετικού. Πρέπει να γίνει αντιληπτό πως οι συγκεκριμένοι άνθρωποι έχουν μια όποια κουλτούρα, η οποία δεν ήρθε να επικαλύψει την εγχώρια, αλλά να αλληλεπιδράσει θετικά να μοιραστεί και να πάρει και να δώσει.

Σήμερα η Αθήνα αποκτά τα δικά της γκέτο, τα δικά της «προάστια», είναι αναγκαίο λοιπόν οι πολίτες να κινητοποιηθούν και να σταθούν διπλά στους «χωρίς φωνή», στους χωρίς δικαιώματα. Να απαιτήσουμε να μην υπάρχει κανείς άστεγος και πεινασμένος στην πόλη πολύ απλά διότι και εμείς θα μπορούσαμε να είμαστε σε αυτή την θέση σε μια άλλη χώρα. Να διεκδικήσουμε τη δημιουργία χώρων φιλοξενίας προσφύγων μέσα στην πόλη και να αγωνιστούμε για το δικαίωμα στο άσυλο, τη στέγαση και την ιατροφαρμακευτική περίθαλψη για τους πρόσφυγες.

9.3.2. Προτάσεις για συμβουλευτική και άτυπη εκπαίδευση.

Τα βασικά πεδία στα οποία πρέπει να δραστηριοποιείται η διαπολιτισμική συμβουλευτική, σύμφωνα με τις ιδιαιτερότητες του ελληνικού κράτους και σύμφωνα με το πώς διαμορφώνονται οι ανάγκες της πληθυσμιακής αυτής ομάδας πρέπει να αφορούν στους εξής παρακάτω τομείς:

1. Επίλυση βασικών και άμεσα σχετιζόμενων με την κοινωνική ένταξη θεμάτων:

- Διαδικασία νομιμοποίησης, εξασφάλιση άδειας παραμονής
- Στέγαση ή εξασφάλιση φιλοξενίας σε κέντρα υποδοχής
- Εξεύρεση πόρων και ειδών πρώτης ανάγκης
- Εκμάθηση της ομιλούσας γλώσσας

2. Καθοδήγηση και αντιμετώπιση του πολιτισμικού σοκ

- Συζήτηση σχετικά με τη διαδικασία της μετανάστευσης και τη συνειδητή ή όχι επιλογή της χώρας μετεγκατάστασης
- Ενημέρωση σχετικά με το πολιτισμικό πλαίσιο που επικρατεί στη νέα χώρα
- Καθοδήγηση σχετικά με τον τρόπο διάρθρωσης των υπηρεσιών και τον τρόπο λειτουργίας του κράτους
- Καθοδήγηση στην επίλυση καθημερινών, απλών θεμάτων π.χ. μετακινήσεις, ψώνια

3. Διαχείριση προβλημάτων που προκύπτουν στην ενήλικη ζωή

- Αντιμετώπιση προβλημάτων σωματικής ή ψυχικής υγείας, με έμφαση στη διαχείριση του άγχους και του στρες

- Εύρεση εργασίας, προσωρινής ή μόνιμης
- Συμμετοχή στην εκπαίδευση (τυπική ή άτυπη) και σε προγράμματα κατάρτισης, επιμόρφωσης
- Εκμάθηση της γλώσσας
- Απόκτηση ενδιαφερόντων – δραστηριότητες ψυχαγωγίας

4. Συμβουλευτική ζευγαριών

- Πολιτισμικά χαρακτηριστικά που αποδίδονται σε άνδρες και γυναίκες στα πλαίσια του ορισμού του κοινωνικού φύλου από την εκάστοτε κοινωνία
- Σχέσεις ανάμεσα στα δυο φύλα
- Δικαιώματα και υποχρεώσεις στα πλαίσια της συμβίωσης ενός ζευγαριού
- Προβλήματα με παιδιά και εφήβους

5. Συμβουλευτική ατομική ή ομαδική σε εξειδικευμένα θέματα, όπως:

- Μετατραυματικό στρές
- Διεκδίκηση δικαιωμάτων
- Πένθος, γενικά απώλειες αγαπημένων προσώπων
- Ανίατες ασθένειες και αναπηρίες
- Χρήση ουσιών (κάπνισμα, αλκοόλ, ναρκωτικά)
- Ενδοοικογενειακή βία και κακοποίηση
- Υποστήριξη, ενδυνάμωση για την επίλυση προβλημάτων
- Εκμάθηση κοινωνικών δεξιοτήτων και δεξιοτήτων επικοινωνίας
- Παραπομπές σε φορείς και χρήση πηγών βοήθειας και υπηρεσιών (Σκλάβου Κ. 2008).

9.3.3. Ενίσχυση της προσφοράς των ΜΚΟ αλλά και των κρατικών φορέων.

Τα αποτελέσματα της έρευνάς μας επιβεβαιώνουν την αναγκαιότητα της ύπαρξης των ΜΚΟ έστω και σαν υποβοηθήματα του κράτους. Μέσα από τις μετρήσεις των απόψεων των προσφύγων και αιτούντων άσυλο διαπιστώσαμε πως ο βαθμός ένταξής τους επιτυγχάνεται κατά ένα μεγάλο βαθμό με την συμβολή των παρεχόμενων υπηρεσιών των ΜΚΟ. Προτείνουμε λοιπόν την σύσταση αναλόγων φορέων υποστήριξης προσφύγων και αιτούντων άσυλο σε αμιγώς κρατικό επίπεδο. Οι συγκεκριμένοι φορείς πρέπει να παρέχουν συνεχή και μεθοδευμένη ενίσχυση στις πληθυσμιακές αυτές ομάδες με σκοπό την ένταξή τους. Επιπλέον τα άτομα που έχουν φτάσει σε ένα ικανοποιητικό επίπεδο αυτάρκειας θα πρέπει να μεταπαρακολουθούνται από τους επαγγελματίες και να γίνονται πρότυπα μίμησης για τους επόμενους που

καλούνται να ενταχθούν και να βιώσουν όλα τα διαδικαστικά της μετεγκατάστασης και της προσφυγιάς. Επίσης σημαντικός είναι ο έλεγχος και η εποπτεία των επαγγελματιών ως προς την ποιότητα παροχής των υπηρεσιών τους, αλλά και ως προς τη δική τους υποστήριξη στις δυσκολίες που αντιμετωπίζουν.

9.4. Ρόλος Κοινωνικής Εργασίας στην ένταξη των προσφύγων αιτούντων άσυλο.

Ικανοί να ανταποκριθούν ενεργά και αποτελεσματικά στις αλλαγές των κοινωνικών δομών είναι οι κοινωνικοί λειτουργοί, οι οποίοι είναι ενημερωμένοι για τις συνθήκες (φυσικές, κοινωνικές, πολιτικές, θρησκευτικές) οι οποίες δημιουργούν πρόσφυγες, αντιλαμβάνονται τις συνέπειες των διώξεων και της απώλειας, έχουν πολιτισμική κατανόηση και σεβασμό, προάγουν δεσμούς μέσα στην κοινότητα και είναι αποφασισμένοι να υπερασπιστούν τους κοινωνικά αποκλεισμένους ώστε να προάγουν την ισότητα και να αντιμετωπίσουν τα φαινόμενα ρατσισμού.

Οι διεθνείς συνθήκες παρέχουν ευκαιρίες, ώστε οι κοινωνικοί λειτουργοί να καταδικάσουν πολιτικές και πρακτικές που έρχονται σε αντίθεση με τις αρχές του επαγγέλματος. Διεθνείς κώδικες δεοντολογίας προωθούν τις αρχές της κοινωνικής δικαιοσύνης και το σεβασμό των δικαιωμάτων.

Το 2002 στο Συνέδριο της Διεθνούς Ένωσης Σχολών Κοινωνικής Εργασίας οι σύεδροι απευθύνθηκαν σε όλα τα έθνη ώστε να υιοθετήσουν πολιτικές σεβασμού των δικαιωμάτων των προσφύγων και των αιτούντων άσυλο.

Η κοινωνική εργασία, η οποία επικεντρώνει το ενδιαφέρον της στα δικαιώματα και τις ανάγκες των πολιτών, έχει ως στόχο να συναντήσει και να εργαστεί πάνω σε θέματα που αφορούν τους πρόσφυγες και τους αιτούντες άσυλο. Οι άνθρωποι αυτοί στο αίτημά τους για ένταξη στην κοινωνία υποδοχής, συχνά έρχονται αντιμέτωποι με φτώχεια, πείνα, κακουχίες, κοινωνικό αποκλεισμό και βρίσκονται σε μια διαρκή προσπάθεια ουσιαστικής κοινωνικής ένταξης προκειμένου να κατοχυρώσουν τα αυτονόητα, να ασκήσουν τα πολιτικά/κοινωνικά δικαιώματά τους και τις υποχρεώσεις τους. Ο Κοινωνικός λειτουργός καλείται να είναι ευέλικτος και παρών σε αυτές τις αντιξοότητες που βιώνουν οι πρόσφυγες με στόχο την άμβλυνση των όσων προβλημάτων ανακύπτουν.

Η κοινωνική εργασία με πρόσφυγες και αιτούντες άσυλο εξελίσσεται σε ένα νέο ξεχωριστό πεδίο εφαρμογής, το οποίο περιλαμβάνει:

α) Σε **μάκρο επίπεδο**:

τα ανθρώπινα δικαιώματα
την κοινωνική δικαιοσύνη
την υπεράσπιση

β) Σε **μέσο επίπεδο**:

την κοινοτική ανάπτυξη και ευαισθητοποίηση

γ) Σε **μικρο επίπεδο**:

την επίλυση προβλημάτων ατόμου και οικογένειας.

Δεδομένης της φύσεως των προαναφερθεισών παρεμβάσεων, οι κοινωνικοί λειτουργοί σε αυτό το πεδίο συχνά χρειάζονται εξειδικευμένες γνώσεις και στα τρία επίπεδα παρέμβασης. Η άσκηση πολιτισμικά ευαισθητοποιημένης κοινωνικής εργασίας προϋποθέτει γνώσεις που αφορούν σε επιμέρους πολιτισμικά χαρακτηριστικά των διαφορετικών ομάδων:

- κώδικες και τρόπους επικοινωνίας και έκφρασης
- ήθη-έθιμα,
- κοινωνικούς ρόλους-γονεϊκότητα
- θρησκευτικό συναίσθημα, λατρευτικές συνήθειες

Εκτός όμως από όσα προαναφέρθηκαν, είναι απαραίτητο να αναπτύξει ο κοινωνικός λειτουργός μια ακριβή εκτίμηση για το ρόλο του πολιτισμού στη σύγχρονη ζωή, τον τρόπο που επηρεάζει τα άτομα στην κοινωνικοποίησή τους, καθώς και τον τρόπο που αναπαράγεται από αυτά τα άτομα στις καθημερινές τους δραστηριότητες και την επικοινωνία.

Οι επαγγελματίες θα πρέπει με κριτική ενδοσκόπηση να αναλύσουν τις απόψεις τους, τις οποίες θεωρούν δεδομένες για τον πολιτισμό, καθώς και τον τρόπο με τον οποίο αυτές επιδρούν στη διαμόρφωση της δικής τους πολιτισμικής ταυτότητας και των στερεοτύπων. Τέλος, η ανάπτυξη πολιτισμικής ευαισθητοποίησης από τον κοινωνικό λειτουργό σημαίνει την ανάπτυξη συναισθηματικής ενσυναίσθησης η οποία θα παραμείνει ανοιχτή στις πολιτισμικές εμπειρίες των άλλων, τα συναισθήματα και τις συμπεριφορές τους (Κοντογιάννη, 2008).

Προσπαθώντας να κατανοήσουμε την προσωπική πορεία και διαδικασία προσαρμογής του πρόσφυγα, ως ατόμου και ως μέλους μιας εθνοτικής ομάδας, θα πρέπει να λάβουμε υπόψη την υποκειμενική διάσταση, τα προσωπικά του βιώματα, αλλά και τα χαρακτηριστικά της προσφυγικής ιδιότητας.

Η παροχή αποτελεσματικών και ανθρώπινων συνθηκών επανεγκατάστασης, η

έγκαιρη διευκρίνιση των αναγκών των προσφύγων, η αντιμετώπιση των τάσεων ρατσισμού και ξενοφοβίας, η προσφορά ευκαιριών για εργασία και εκπαίδευση και ο προγραμματισμός συγκεκριμένων παρεμβάσεων σε όλους τους τομείς θα εξασφαλίσουν τη δυνατότητα των περισσοτέρων προσφύγων να ανακτήσουν την αυτάρκεια και την παραγωγικότητά τους, μια έκβαση που θα βοηθήσει τους ίδιους, αλλά και τις χώρες υποδοχής τους.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ

Αμίτσης, Γ., Λαζαρίδη, Γ., (2001). *Νομικές και Κοινωνικοπολιτικές Διαστάσεις της Μετανάστευσης στην Ελλάδα*. Αθήνα: Παπαζήση.

Ανδριανόπουλος, (1998), σελ 74, στο Βγενόπουλος, Κ. (1998). *Πρόσφυγες και Μετανάστες: Ζητήματα Δημόσιας Ασφαλείας*, Πρακτικά συνεδρίου 13-07-1998 με θέμα: «Πρόσφυγες και Μετανάστες στην ελληνική αγορά εργασίας». Αθήνα ΕΚΕΜ.

Βαριδάκη, Λ., (1998). *Διαμονή – Περίθαλψη- Ένταξη των Προσφύγων και των Αιτούντων Άσυλο*. Πρακτικά συνεδρίου Ελληνικού Συμβουλίου για τους πρόσφυγες με θέμα: «*Η προστασία των προσφύγων στην Ελλάδα υπό το φως των νεότερων εξελίξεων*». Αθήνα.

Γετίμης, Π. και Πετρινώτη, Ξ. (2003). «*Έρευνα για την ανίχνευση των προβλημάτων που αντιμετωπίζουν στελέχη του Δημοσίου στην εξυπηρέτηση των μεταναστών - παλιννοστούντων- προσφύγων*». Κ.Π. Equal 1: Απασχολησιμότητα και Μέτρο 1.2: Καταπολέμηση του ρατσισμού και της ξενοφοβίας σε σχέση με την αγορά εργασίας και συγχρηματοδοτείται από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο και το Ελληνικό Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, Αθήνα.

Γναρδέλης, Χ. (2003), *Εφαρμοσμένη Στατιστική*, Αθήνα: Παπαζήση.

Ζαϊμάκης, Γ. (2002). «*Κοινοτική Εργασία και τοπικές κοινωνίες- Ανάπτυξη, συλλογική δράση, πολύπολιτισμικότητα*». Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα

Ελληνικός Ερυθρός Σταυρός, (2007).

ΕΣΔΑ. (1999 και 2000).

ΕΣΥΕ (2000). Έρευνα Εργατικού δυναμικού.

Ευρωπαϊκό Σύμφωνο για την Μετανάστευση και το άσυλο. (2008).

Ινστιτούτο Αστικού Περιβάλλοντος και Ανθρώπινου Δυναμικού (2003). *«Έρευνα για την ανίχνευση των προβλημάτων που αντιμετωπίζουν στελέχη του δημοσίου στην εξυπηρέτηση των μεταναστών - παλιννοστούντων-προσφύγων»*.

Καβουνίδη, Τ. (1998). *Μετανάστευση, νομιμοποίηση και κοινωνικά δίκτυα*. Πρακτικά συνεδρίου 13-07-1998 με θέμα: *«Πρόσφυγες και Μετανάστες στην ελληνική αγορά εργασίας»*. Αθήνα: ΕΚΕΜ.

Καλαντζή, Ε. (1998). *Η κοινωνικοασφαλιστική προστασία των προσφύγων σε Εθνικό και Ευρωπαϊκό επίπεδο*. Πρακτικά συνεδρίου Ελληνικού Συμβουλίου για τους πρόσφυγες με θέμα: *«Η προστασία των προσφύγων στην Ελλάδα υπό το φως των νεότερων εξελίξεων»*. Αθήνα.

Καφετζής, Π., Μιχαλοπούλου, Α., Μανώλογλου, Ε., Τσάρτας Π. (1998). *«Εμπειρικές διαστάσεις της ξενοφοβίας»*, στο Μιχαλοπούλου, Α. και Τσάρτας, Π., (επιμ), *«Μακεδονία και Βαλκάνια: ξενοφοβία και ανάπτυξη»*, ΕΚΚΕ.

Κοντογιάννη, Ε. (2008) *Πολυπολιτιμικότητα και Κοινωνική Εργασία*, Ημερίδα με θέμα *“Κοινωνική ενσωμάτωση ευπαθών ομάδων”* – Ελληνικό Συμβούλιο για τους Πρόσφυγες και Τμήμα Κοινωνικής Εργασίας. Ινστιτούτο διεθνών σχέσεων.

Κοτζαμάνης, Β., Πετρονώτη, Μ και Τζωρτζοπούλου, Μ. (2002), *«Πολιτικοί πρόσφυγες: εξελίξεις και θέματα πολιτικής»*. σελ 307-330 στο Καραντινός, Δ., Μαράτου-Αλιμπραντή Λ., και Φρονίμου Ε., επ. *Διαστάσεις του κοινωνικού αποκλεισμού στην Ελλάδα : Κύρια Θέματα και προσδιορισμός προτεραιοτήτων πολιτικής* , Τόμος Α', Αθήνα : ΕΚΚΕ, σ. 307-330.

Μαράτου-Αλιμπραντή, Λ. (1996). *«Ξένο εργατικό δυναμικό και το πρόβλημα της κοινωνικής ενσωμάτωσης»* στο *«Διαστάσεις του κοινωνικού αποκλεισμού στην Ελλάδα»*, Τόμος Α' Αθήνα: ΕΚΚΕ.

Μαυροδή Γ. (2006). *«Θέμα εμπειρίας: Πηγές, φορείς και διαδικασίες διαμόρφωσης*

μεταναστευτικής πολιτικής στην Ελλάδα (1990-2005)». ΙΜΕΠΟ Αθήνα.

Μπάγκαβος Χ. και Παπαδοπούλου Δ. (2003). «Μεταναστευτικές Τάσεις και Ευρωπαϊκή Μεταναστευτική Πολιτική». Μελέτες του ΙΝΕ/ΓΣΕΕ-ΑΔΕΔΥ, 15.

Μαρβάκης. Αθ., Παρσανόγλου. Δ., Παύλου. Μ.,(2001). «Μετανάστες στην Ελλάδα». Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.

Μαρκου. Γ., (1996) «Η πολυπολιτισμικότητα της Ελληνικής κοινωνίας. Η διαδικασία διεθνοποίησης και η αναγκαιότητα της διαπολιτισμικής εκπαίδευσης». ΥΠ.Ε.Π.Θ- ΓΓΛΕ

Μεχμετ. Ι. και Τσακηρίδη Ο. (2003). «Μουσουλμάνοι και Κοινωνικός Αποκλεισμός». Αθήνα: Εκδόσεις Λιβάνη.

Πελαγίδης. Σ., (2002). «Η Ελλάδα των Πολιτισμών. Ομογενείς Παλινοστούντες και αλλογενείς πρόσφυγες. Τέλη 20^{ου} και αρχές 21^{ου} αιώνα». Αθήνα: Αδελφοί Κυριακίδη.

Σιταρόπουλος, Ν. (1997). «Η νομική προστασία προσφύγων και αιτούντων άσυλο στην Ελλάδα – Τα σχετικά διαπλεκόμενα νομικά πλαίσια και ο ρόλος τους στη σύγχρονη ελληνική πρακτική». Νομικό Βήμα 45.

Σκλάβου .Κ. «Ελληνικό Συμβούλιο για τους Πρόσφυγες – Οδηγός Διαπολιτισμικής Συμβουλευτικής».(2008). Ομάδα Συγγραφέων: Πασσά Ξ., Θεοφίλου. Π., Σβορώνου. Σ., Καρακώστα Α. Αθήνα: Παπαζήση.

Ύπατη Αρμοστεία των Ηνωμένων Εθνών για τους Πρόσφυγες (1998). «Οι Πρόσφυγες του Κόσμου 1997-1998. Προβλήματα και στρατηγικές». Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.

Ύπατη Αρμοστεία των Ηνωμένων Εθνών για τους Πρόσφυγες (2001). «Οι Πρόσφυγες του Κόσμου 2000: 50 χρόνια ανθρωπιστικής δράσης». Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.

Σιταρόπουλος, Ν. (1997). «Η νομική προστασία προσφύγων και αιτούντων άσυλο στην Ελλάδα – Τα σχετικά διαπλεκόμενα νομικά πλαίσια και ο ρόλος τους στη σύγχρονη ελληνική πρακτική», Νομικό Βήμα, 45.

Σιταρόπουλος, Ν. και Σακελλαροπούλου, Ι. (2002). «Προτάσεις για την προώθηση ενός σύγχρονου, αποτελεσματικού πλαισίου προστασίας προσφύγων (ασύλου) στην Ελλάδα, *Δικαιώματα του Ανθρώπου*», 4.

Σκορδάς. Α- Σιταρόπουλος Ν. (2004). «Γιατί η Ελλάδα δεν είναι ασφαλής χώρα υποδοχής προσφύγων και αιτούντων άσυλο». *International Journal of Refugee Law* Vol. 16 No.1.

Σιταρόπουλος, Ν και Σακελλαροπούλου, Ι. (2002). «Προτάσεις για την προώθηση ενός σύγχρονου, αποτελεσματικού πλαισίου προστασίας προσφύγων (ασύλου) στην Ελλάδα». *Δικαιώματα του ανθρώπου* 4.

Σιταρόπουλος Ν. και Σακελλαρόπουλος Ι. (2002). «Προτάσεις για την προώθηση ενός σύγχρονου αποτελεσματικού πλαισίου προστασίας προσφύγων (ασύλου) στην Ελλάδα». *Δικαιώματα του Ανθρώπου*, 4 σ. 455-469.

Σιταρόπουλος Ν. (2002). «Ζητήματα σχετικά με την υποδοχή και την πρόσβαση αιτούντων άσυλο στη διαδικασία ασύλου» στο *Νομικό Βήμα* 50, σ.1598-1603.

Louisa O' Brien «*Η εμπειρία των αιτούντων άσυλο που εισέρχονται στην Ελλάδα*». Η έρευνα περιγράφει τις εμπειρίες των αιτούντων άσυλο στην Ελλάδα και επιχειρεί να δείξει τι συμβαίνει σε αυτούς όταν εισέρχονται στην χώρα από στεριά η Θάλασσα.

ΞΕΝΟΓΛΩΣΣΗ

ANTIGONI - Mediterranean Migration Observatory (2003, June) *Bibliography on "Refugees, immigrants and repatriated Greeks"*.

Aggrawal A. (2005) "Refugee Medicine" in : *Payne-James JJ, Byard RW, Corey TS, Henderson C (Eds.) Encyclopedia of Forensic and Legal Medicine, Elsevier Academic Press: London, Vol. 3, Pp. 514-525.*

Beiser M. Hou F. *Language acquisition, unemployment and depressive disorder among*

Southeast Asian refugees: a 10-year study. Soc Sci Med 53: 1321-1334, 2001.

Black, R. (1992), '*Livelihood and Vulnerability of Foreign Refugees in Greece*', *Occasional Papers Geography*, 33, London: King's College.

Black, R. (1994), '*Asylum policy and the marginalization of refugees in Greece*', in Gould, W.T.S. and Findlay, A.M. eds., *Population Migration and the Changing World Order*, Chichester: Wiley and Sons, pp 145-160.

CNN.com - Detainee children 'in suicide pact' - January 28, 2002.

Justin McCarthy, 1995. Encyclopaedia Briatnnica.

Lie B. *A 3-year follow-up study of psychosocial functioning and general symptoms in settled refugees*. Acta Psychiatr Scand 106: 415-425, 2002.

Papadopoulou, A. (2004) "*Smuggling into Europe: Transit Migrants in Greece*", *Journal of Refugee Studies*, 17 (2): 167-184.

Papassiopi-Passia, Z. (1994), '*The legal condition of refugees in Greece*', *Revue Hellénique de Droit International*, 47 Petronoti, M. (1996), '*Greece as a Place for Refugees: An anthropological approach to constraints pertaining to religious practices*', in Jambresic, R. K. and Povrzanovic, M. eds., *War, Exile, Everyday Life. Cultural Perspectives*, Zagreb: Institute of Ethnology and Folklore, pp 189-206.

Petronoti, M. (2000), '*Culture as Resistance. The Transformation of Eritrean Refugees' Rootlessness*', in Vgenopoulos, C. ed., *Population Movements and Development*, Athens: Papazissis, pp 45-53.

Roth G, Ekblad S. *Decreased levels of cortisol and testosterone among mass evacuated adults from Kosovo with trauma experiences and PTSD*. J Assoc Eur Psychiatr 17 (suppl 1): 94s, 2002.

Sitaropoulos, N. (2002), '*Refugee welfare in Greece: towards a remodeling of the responsibility-shifting paradigm?*', *Critical Social Policy*, 22, pp 436-455.

Sitaropoulos, N. (2002), 'Subsidiary refugee protection in Greece: Major aspects of relevant law, practice and policy', in Bouteillet-Paquet, D. ed., *Subsidiary Protection of Refugees in the European Union: Complementing the Geneva Convention?*, Brussels: Bruylant, pp 529-568.

Sitaropoulos, N. (1998), 'The detention of refugees and asylum seekers in Greece', in Perrin-Martin, J-P ed., *Europe Barbelée*, Paris: L'Harmattan, pp 110-113.

Sitaropoulos, N. (2000), 'Modern Greek asylum policy and practice in the context of the relevant European developments', *Journal of Refugee Studies*, 13, pp 105-117.

Skordas, A., Sitaropoulos, N. (2004), 'Why Greece is not a safe host country for refugees', *International Journal of Refugee Law*, 16/1, pp 25-52.

Silove D. *The psychosocial effects of torture, mass human rights violations and refugee trauma: towards an integrated conceptual framework*. *J Nerv Ment Dis* 187: 200-207, 1999.

Steel Z, Silove D, Phan T et al. *Long-term effect of psychosocial trauma on the mental health of Vietnamese refugees resettled in Australia : a population-based study*. *Lancet* 360: 1056-1062, 2002.

Westermeyer J, Neider J, Gallies A. *Psychosocial adjustment of Hmong refugees during their first decade in the United States*. *J Nerv Ment Dis* 177: 132-139, 1989.

Refugees by Numbers 2006 edition, UNHCR.

(UNICEF, 2006).

Samatas, Minas (2003) *Greece in "Schengenland": blessing or anathema for citizens' and foreigners' rights?* *Journal of Ethnic & Migration Studies*; Jan2003, Vol. 29 Issue 1, p141, 16p.

Skordas A. (2000) *The regularisation of illegal immigrants in Greece in De Bruycker, Philippe ed., Regularisations of illegal Immigrants in the European Union*, Brussels: Bruylant Publisher.

HAEKTPONIKH

www.unhcr.org/refworld, 2007

<http://www.amnesty.org.gr>, 2006

http://ec.europa.eu/justice_home/fsj/asylum

<http://www.inpsy.gr>, 2006

http://hosting01.vivodinet.gr/unhcr/UAM_survey.pdf, 2008

www.praksis.gr 2009

[http://www.yyka.gov.gr/socialwelfare/domes-kai-draseis-koinoniks-allileggyis/copy_of_eyropaiko-tameio-prosfygon-1/eyropaiko-tameio-prosfygon-1\(2007\)](http://www.yyka.gov.gr/socialwelfare/domes-kai-draseis-koinoniks-allileggyis/copy_of_eyropaiko-tameio-prosfygon-1/eyropaiko-tameio-prosfygon-1(2007))

<http://www.astynomia.gr/index.php>

<http://www.ypes.gr>

<http://www.hrw.org>, 2002

http://www.synigoros.gr/allodapoi/pol_index.htm

http://www.unhcr.gr/Press_Rel/23_2009_17June.htm

http://hosting01.vivodinet.gr/unhcr/RealPeopleRealNeeds_Greece2009.pdf

www.metopo.gr, www.gcr.gr

www.oke.gr

www.antigone.gr/en/library/files/reports_on_greece/2009/national

<http://www.migrant.gr>

<http://www.clandestina.org>

<http://www.amnesty.org.gr/the-trap-dublin-ii-returns-asylum-seekers-to-greece>

<http://www.nchr.gr/>, 2009

<http://anoihtipoli.gr> 2008

http://europa.eu/legislation_summaries/justice_freedom_security/free_movement_of_persons_asylum_immigration/114567_el.htm

<http://www.inegsee.gr/equal>

<http://www.imepo.gr>

http://europa.eu/legislation_summaries/employment_and_social_policy

www.iom.int

www.yyka.gov.gr

www.yptp.gr

www.citypress.gr

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ ΕΡΓΑΛΕΙΟ

ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΑ

1) Άνδρας Γυναίκα

2) ΗΛΙΚΙΑ

3) Χώρα προέλευσης

4) Οικογενειακή κατάσταση : Ελεύθερος
Παντρεμένος
Χήρος
Διαζευγμένος

5) Με ποιον ζείτε;

- i. Σύζυγο
- ii. Σύντροφο
- iii. Συγγενή
- iv. Άλλο

6) Έχετε κάποιο από τα παρακάτω νομικά έγγραφα;

- i. Ροζ κάρτα
- ii. Αναγνωρισμένος Πρόσφυγας
- iii. Έγγραφο απέλασης
- iv. Κανένα έγγραφο
- v. Ημερομηνία δακτυλοσκόπησης
- vi. Ημερομηνία παραλαβής κάρτας
- vii. Αρχική αίτηση άσυλου

7) Πόσα παιδιά έχετε;

- i. Φύλο παιδιών
- ii. Ηλικία παιδιών

8) Πόσα παιδιά μένουν μαζί σας στην Ελλάδα;

9) Χρόνος παραμονής σας στην Ελλάδα

10) Εργάζεστε; ΝΑΙ – ΟΧΙ

11α) Είδος εργασίας στην Ελλάδα : Νόμιμη Παράνομη
 Μόνιμη Προσωρινή

Διευκρινίστε τι δουλειά ακριβώς :

11β) Μηνιαίο εισόδημα :

- Μικρότερο από 300 ευρώ
- 300 – 500 ευρώ
- 500-700 ευρώ
- μεγαλύτερο από 700 ευρώ

11γ) Ημερομίσθιο:

12) Είδος εργασίας στη χώρα προέλευσης : Νόμιμη Παράνομη
 Μόνιμη Προσωρινή

Διευκρινίστε τι δουλειά ακριβώς :

13) Γνωρίζετε την Ελληνική γλώσσα; ΝΑΙ ΟΧΙ

Επίπεδο γραφής : καθόλου χαμηλό μέτριο υψηλό

Επίπεδο ομιλίας : καθόλου χαμηλό μέτριο υψηλό

14) Εκπαιδευτικό επίπεδο :

- i. Αναλφάβητος
- ii. Βασικό
- iii. Δευτεροβάθμιο
- iv. Τριτοβάθμιο
- v. Μεταπτυχιακό

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ

15) Περιγράψτε το μέρος στο οποίο κατοικείτε

- i. Άστεγος

<u>Από ποιους;</u>	<u>Γιατί πιστεύετε ότι</u> <u>έγινε αυτό;</u>
--------------------	--

Σωματική κακοποίηση

Σεξουαλική κακοποίηση

Εργασιακή απόρριψη

Κατηγορία

Σύλληψη

22) Φοβάστε να επιστρέψετε στη χώρα σας;

ΝΑΙ

ΟΧΙ

Γιατί;

23) Αντιμετωπίζετε προβλήματα στην Ελλάδα;

ΝΑΙ

ΟΧΙ

Αν ναι, ποια είναι αυτά τα προβλήματα;

Ιεραρχήστε κατά προτεραιότητα (1 υψηλότερο, 9 χαμηλότερο)

- ◆ Εργασία
- ◆ Διαμονή
- ◆ Σίτιση
- ◆ Δεν πληρώνομαι
- ◆ Υγεία
- ◆ Με αντιμετωπίζουν ρατσιστικά
- ◆ Έλλειψη υποστηρικτικού δικτύου

- ♦ Δεν μιλάω ελληνικά
- ♦ Δεν έχω επίσημα έγγραφα

24) Δυσκολεύεστε να συμμετέχετε σε κάποιο πρόγραμμα εργασιακής ένταξης;

Αν ναι, γιατί;

- i. Μου λείπουν τα απαραίτητα έγγραφα
- ii. Δεν μιλάω ελληνικά
- iii. Δεν έχω κάποιον να με καθοδηγήσει
- iv. Δεν έχω την πληροφόρηση για τέτοια προγράμματα
- v. Άλλο
- vi. Δεν με απασχολεί να βρω κάποιο πρόγραμμα εργασιακής ένταξης

25) Αντιμετωπίζετε προβλήματα στις συνδιαλλαγές σας με τις υπηρεσίες του κράτους;

ΝΑΙ ΟΧΙ

26) Αν ναι δεν με εξυπηρετούν επειδή:

- i. Δεν μιλάω ελληνικά
- ii. Μου συμπεριφέρονται ρατσιστικά
- iii. Δεν έχω νομικά έγγραφα
- iv. Άλλο

ΑΝΑΓΚΕΣ

27) Ποια είναι η κυριότερη ανάγκη σας αυτή τη περίοδο:

(Ιεραρχείτε κατά προτεραιότητα)

- ♦ Ασφάλεια
- ♦ Σίτιση
- ♦ Διαμονή
- ♦ Εκπαίδευση/ Γλώσσα
- ♦ Εργασία
- ♦ Ψυχολογική υποστήριξη
- ♦ Άλλο

28) Θεωρείτε την Ελλάδα κατάλληλη χώρα για εγκατάσταση;

Πάρα πολύ Πολύ Μέτρια Λίγο Πολύ λίγο

29) Πόσο σημαντική θεωρείτε την εύρεση εργασίας από εσάς όσον αφορά την προσπάθειά σας για μόνιμη εγκατάσταση στην Ελλάδα;

Πάρα πολύ Πολύ Μέτρια Λίγο Πολύ λίγο

30) Στην προσπάθειά σας για μόνιμη εγκατάσταση στην Ελλάδα, εκτός από τις υλικές – βιοποριστικές σας ανάγκες (σίτιση, στέγαση, εργασία κτλ), είχατε ποτέ την ανάγκη υποστήριξης από κάποιον ειδικό;

ΝΑΙ

ΟΧΙ

Αν ναι, από ποιον;

α) Κοινωνικό λειτουργό

β) Ψυχολόγο

γ) Εργασιακό Σύμβουλο

δ) Νομικό σύμβουλο

ε) Άλλο

ΤΡΟΠΟΙ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗΣ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΩΝ

31) Η απόκτηση ροζ κάρτας, είναι ένα βασικό και απαραίτητο βήμα για την νομιμοποίησή σας στη χώρα. Δυσκολευτήκατε να αποκτήσετε;

ΝΑΙ

ΟΧΙ

- ◆ Δεν έχω ροζ κάρτα.

Αν ναι, πώς ενεργήσατε;

- i. Παρέμεινα αδρανής – δεν πήρα πρωτοβουλία
- ii. Συμβουλευτήκα φίλους – με καθοδήγησαν στην διαδικασία
- iii. Συμβουλευτήκα νομικό σύμβουλο κάποιου φορέα
- iv. Άλλο

32) Τι σας οδήγησε να έρθετε στην Ελλάδα;

- i. Είχα φίλους – συγγενείς στην Ελλάδα
- ii. Δεν είχα κάπου αλλού να πάω

- iii. Ήταν πιο κοντά στη χώρα μου
- iv. Ήταν πέρασμα για άλλο προορισμό
- v. Άλλο

ΧΡΗΣΗ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΠΟΥ ΠΑΡΕΧΟΝΤΑΙ ΑΠΟ ΚΡΑΤΙΚΟΥΣ ΦΟΡΕΙΣ Ή ΜΚΟ

33) Εξυπηρετείστε από κάποιον φορέα; Αν ναι, από πόσους φορείς εξυπηρετήστε;

- i. 1
- ii. 2
- iii. 3
- iv. 4
- v. αλλο

Τι υπηρεσίες χρησιμοποιείτε;

- i. Ιατρικές – Ψυχολογική υποστήριξη
- ii. Διαμονή – σίτιση
- iii. Άτυπη εκπαίδευση
- iv. Εκμάθηση ελληνικών
- v. Εργασιακή Συμβουλευτική
- vi. Νομική Συμβουλευτική

Ιεραρχήστε τη σημαντικότερη από τις παρεχόμενες υπηρεσίες

34) Θεωρείτε τους επαγγελματίες των υπηρεσιών που χρησιμοποιείτε, βοηθητικούς και συνεργάσιμους;

Πάρα πολύ Πολύ Μέτρια Λίγο Πολύ λίγο

35) Τι θα επιθυμούσατε περισσότερο, να σας παρέχει ένας κρατικός φορέας ή ΜΚΟ;

- i. Νομική υποστήριξη
- ii. Κάλυψη βασικών αναγκών(διαμονή, σίτιση)
- iii. Υπηρεσίες υγείας
- iv. Εργασία
- v. Ψυχολογική υποστήριξη
- vi. Εκπαίδευση
- vii. Άλλο

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΠΑΡΟΥΣΑΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΠΑΡΑΜΟΝΗΣ ΣΤΗ ΧΩΡΑ ΚΑΙ
ΜΕΛΛΟΝΤΙΚΕΣ ΠΡΟΣΔΟΚΙΕΣ

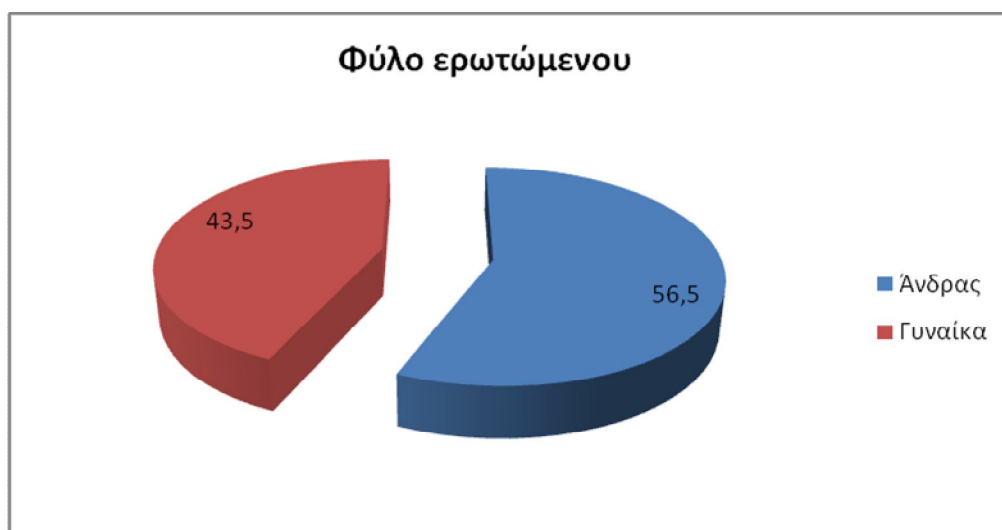
36) Πώς αισθάνεστε στην παρούσα φάση της ζωής σας εδώ;

- i. Δυσανεσθημένος (δεν έχω τα προς το ζην, δεν νιώθω άνετα εδώ)
- ii. Μερικώς ικανοποιημένος (τα καταφέρνω στις καθημερινές μου ανάγκες, παρόλο που δεν νιώθω καλά εδώ)
- iii. Ικανοποιημένος (αντεπεξέρχομαι αρκετά καλά στις ανάγκες μου, είναι λίγες οι στιγμές που δεν νιώθω καλά)
- iv. Απόλυτα ικανοποιημένος (Αντεπεξέρχομαι σε όλες μου τις ανάγκες, νιώθω καλά, νιώθω ασφαλής και ζω άνετα στη χώρα αυτή)

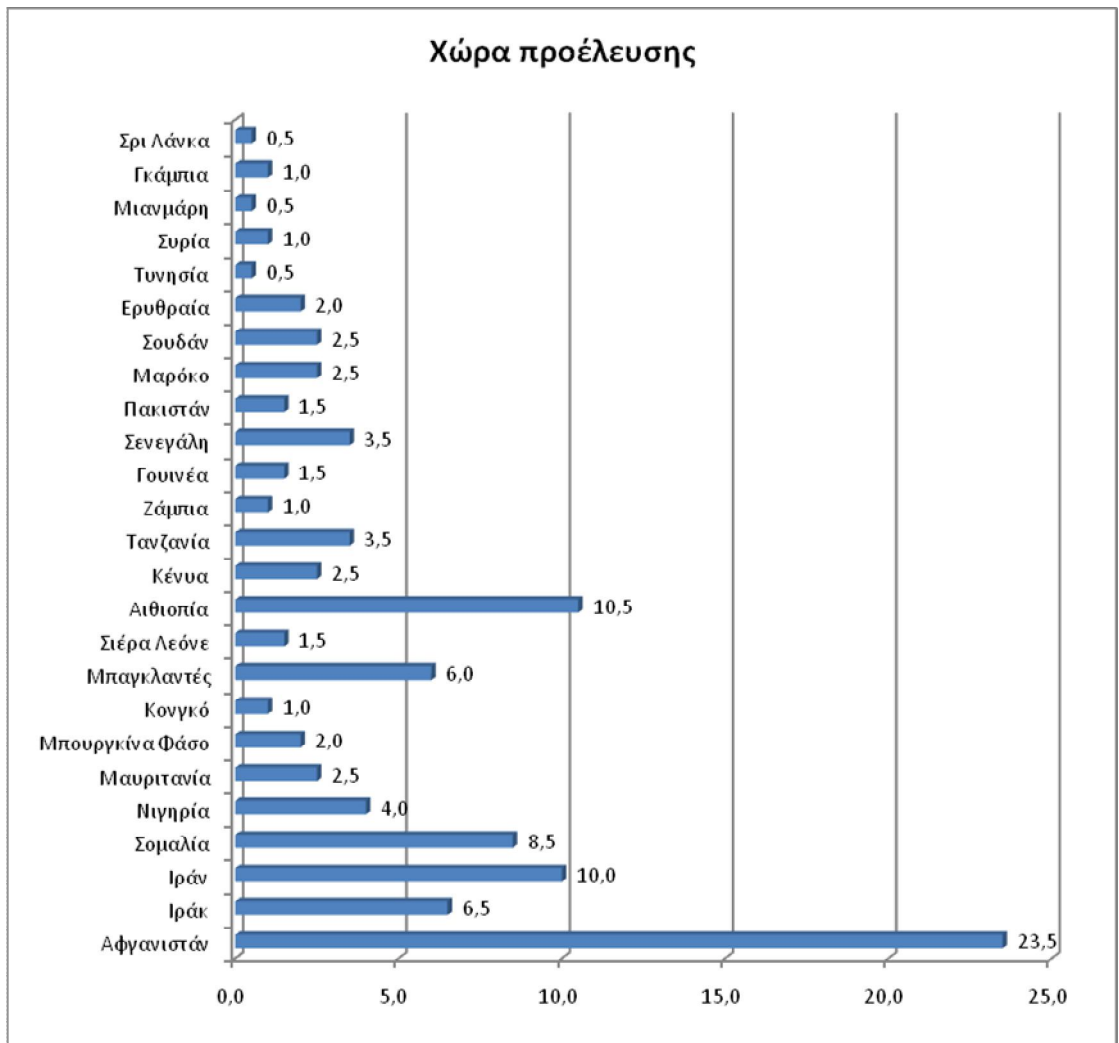
37) Πώς θα αισθανόσασταν πλήρως ικανοποιημένος από την παραμονή σας στη χώρα;

- i. Μου αρκεί να εργάζομαι και μόνο
- ii. Να εξασφαλίζω τα χρήματα για μία άνετη ζωή
- iii. Να εξασφαλίσω τις κατάλληλες συνθήκες για να κάνω ή να φέρω από την πατρίδα μου, εδώ, την οικογένειά μου
- iv. Να με αποδεχτούν οι Έλληνες και η τοπική κοινωνία στην οποία ζω
- v. Άλλο

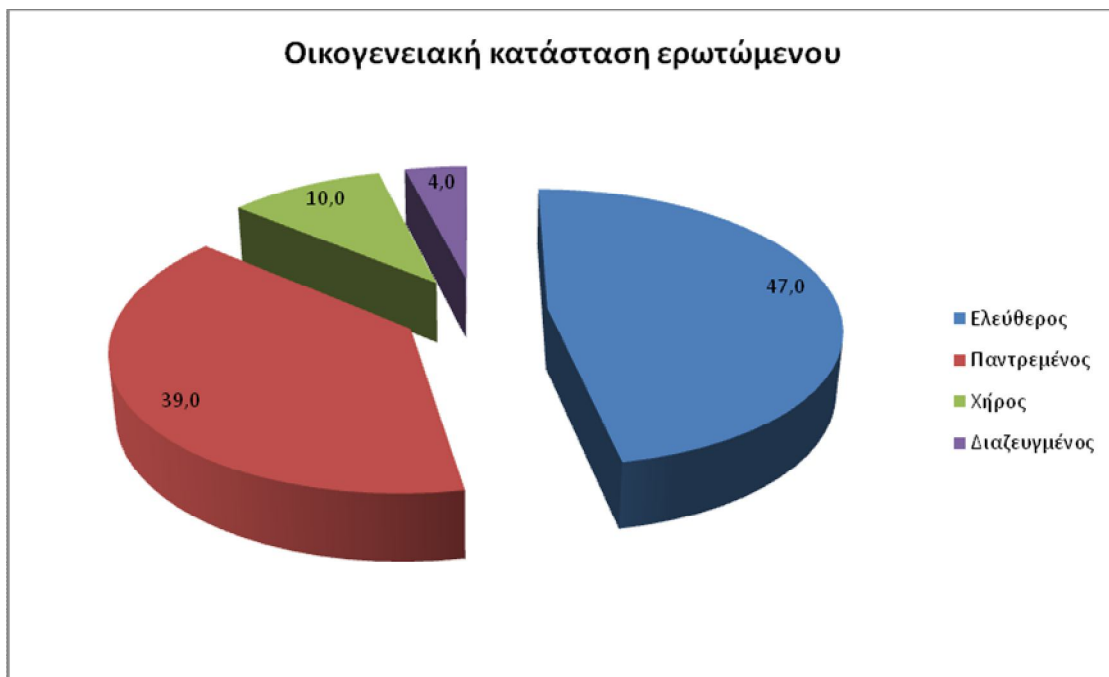
Α. ΓΡΑΦΗΜΑΤΑ ΠΤΥΧΙΑΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

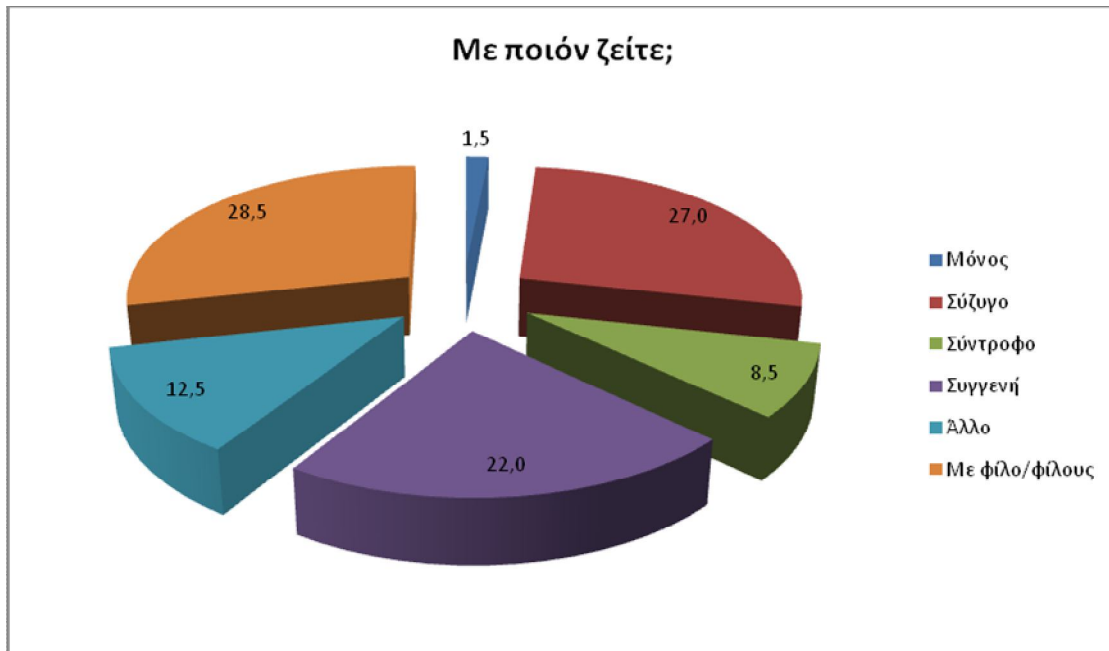
ΓΡΑΦΗΜΑ 1

ΓΡΑΦΗΜΑ 2

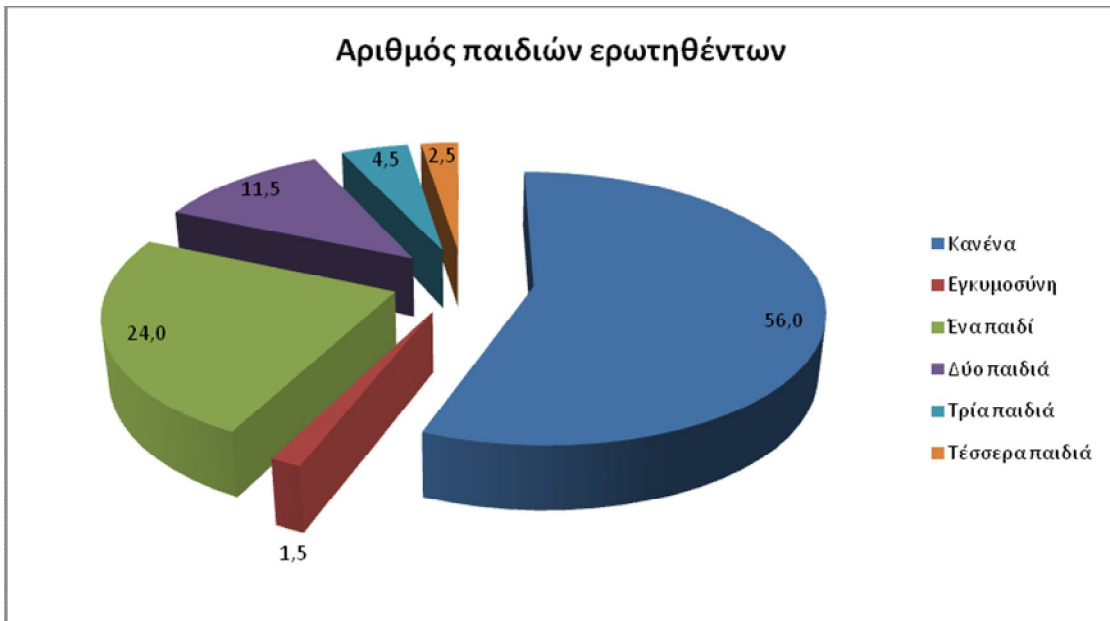
ΓΡΑΦΗΜΑ 3

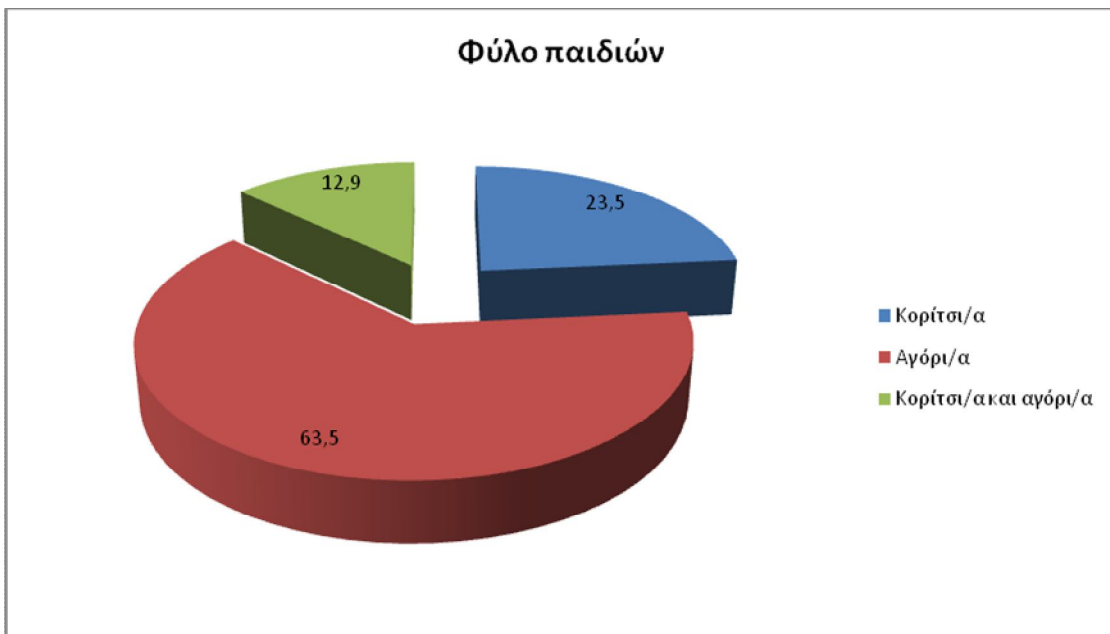
ΓΡΑΦΗΜΑ 4

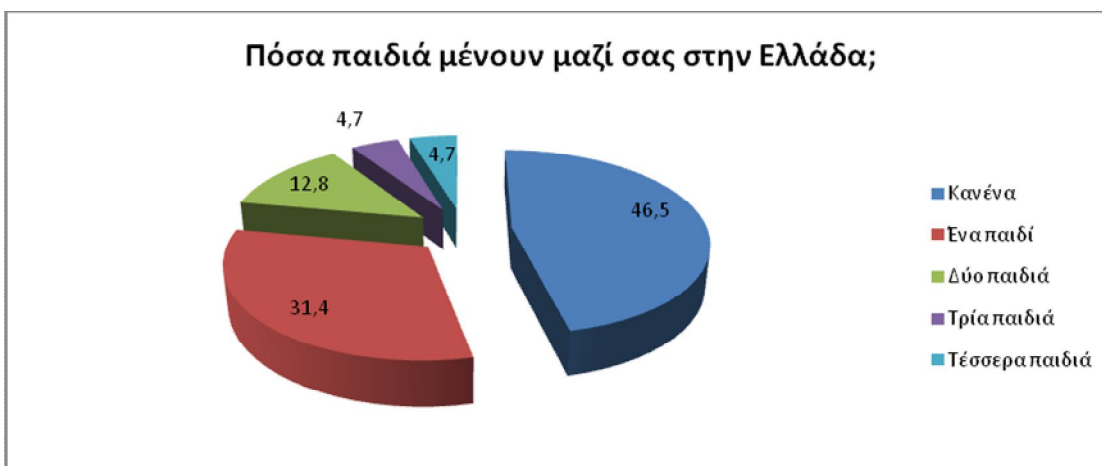
ΓΡΑΦΗΜΑ 5

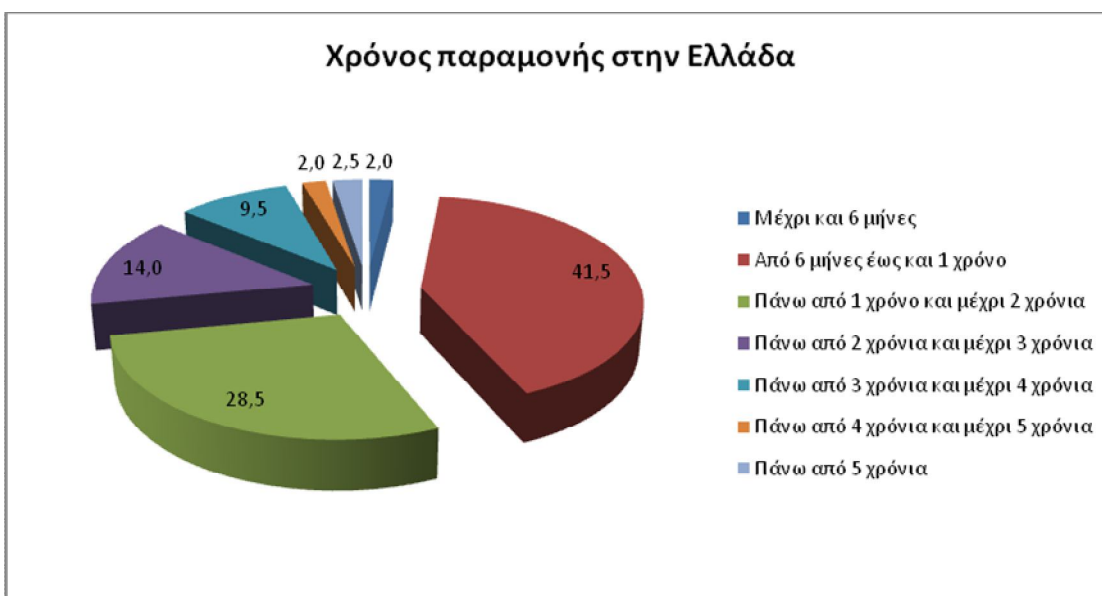
ΓΡΑΦΗΜΑ 6

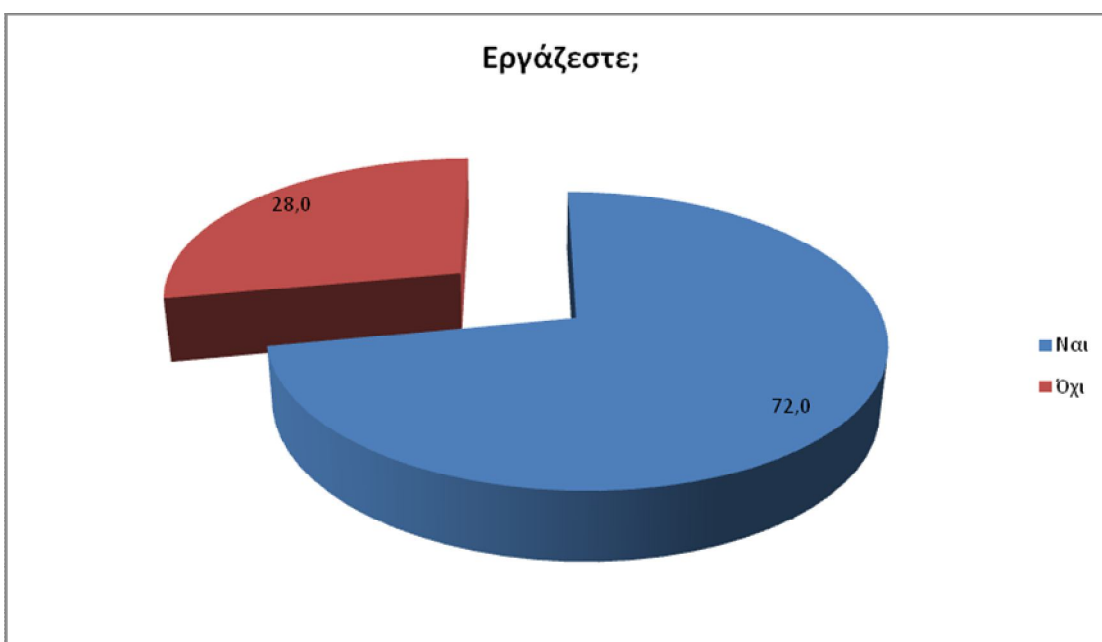
ΓΡΑΦΗΜΑ 7

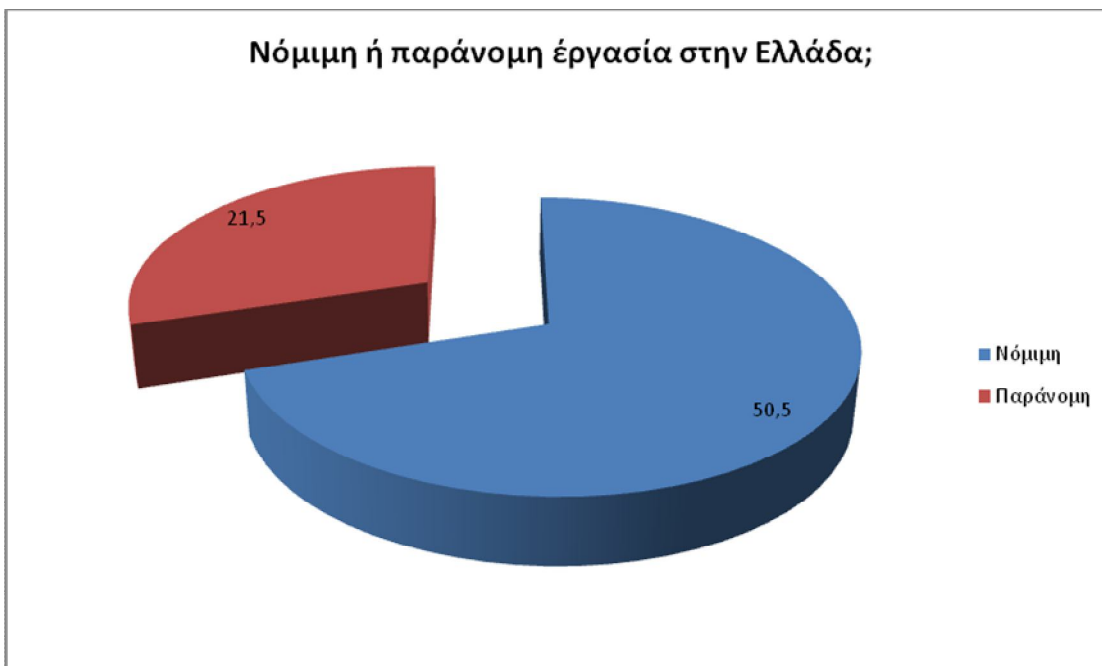
ΓΡΑΦΗΜΑ 8

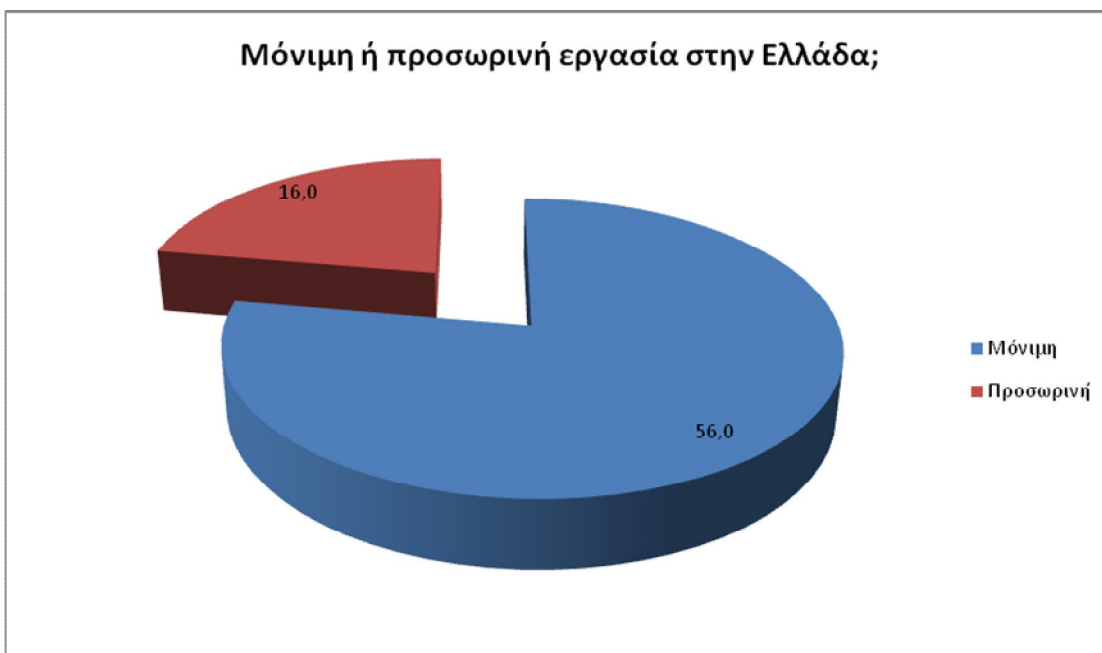
ΓΡΑΦΗΜΑ 9

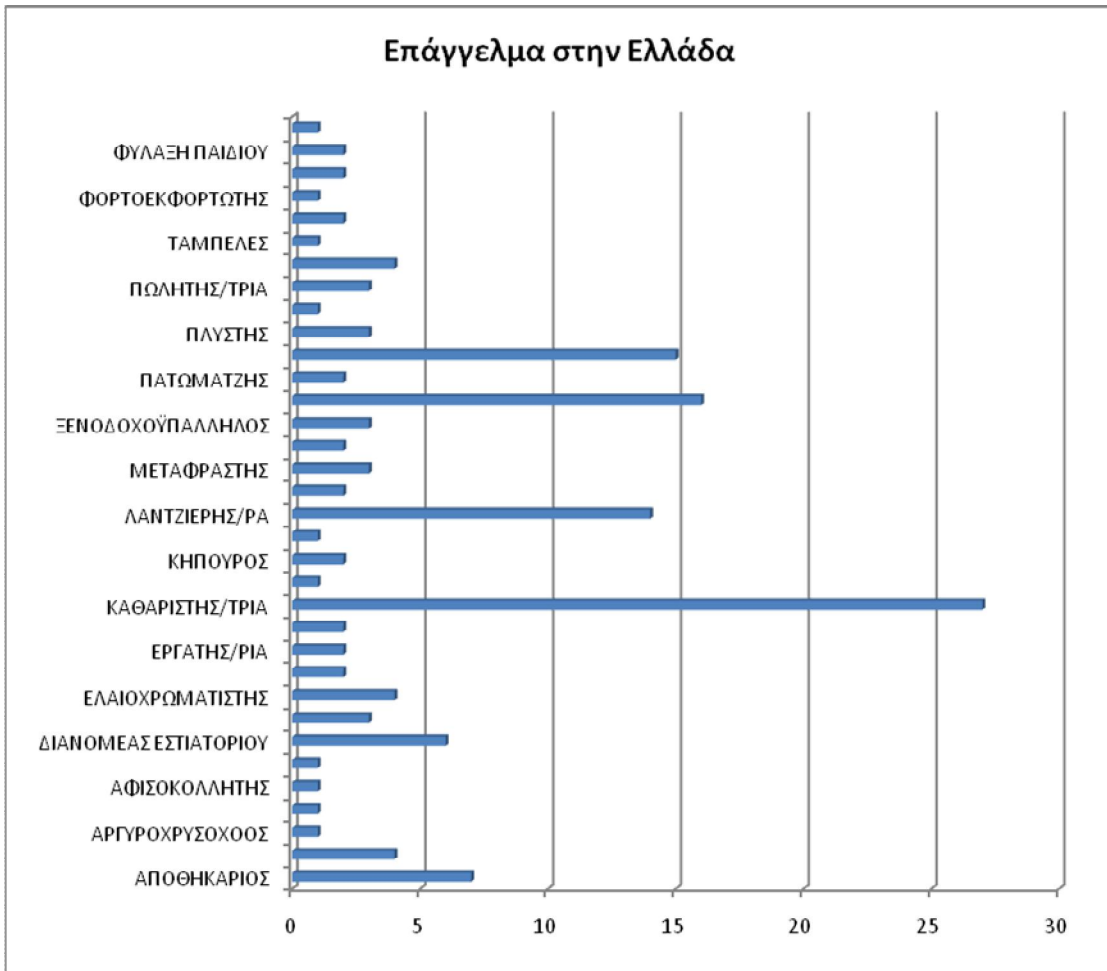
ΓΡΑΦΗΜΑ 10

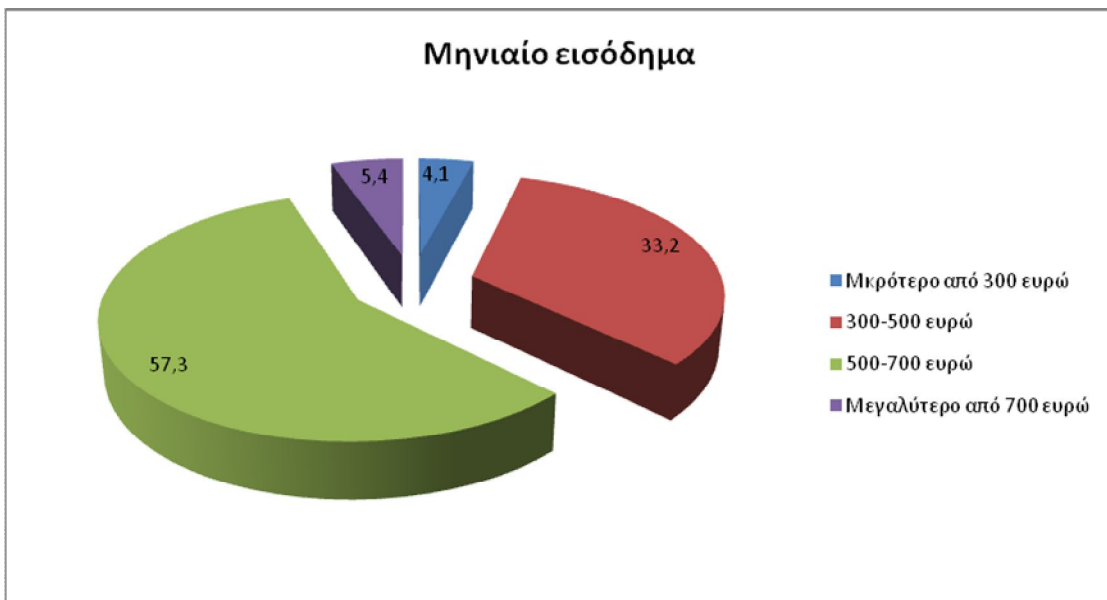
ΓΡΑΦΗΜΑ 11

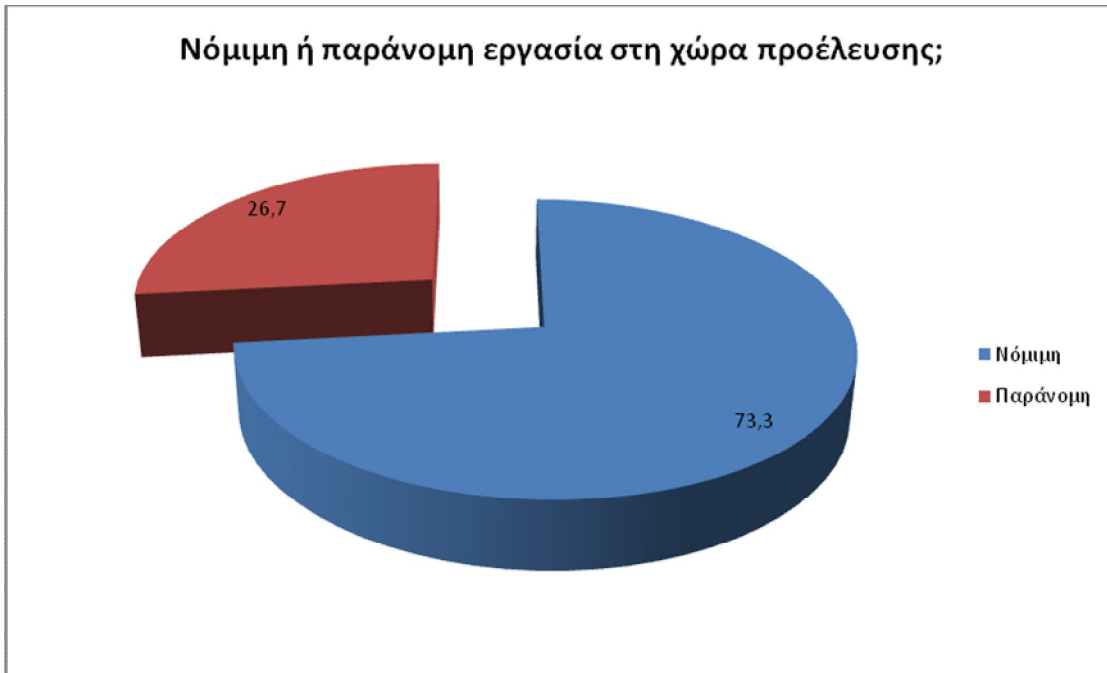
ΓΡΑΦΗΜΑ 12

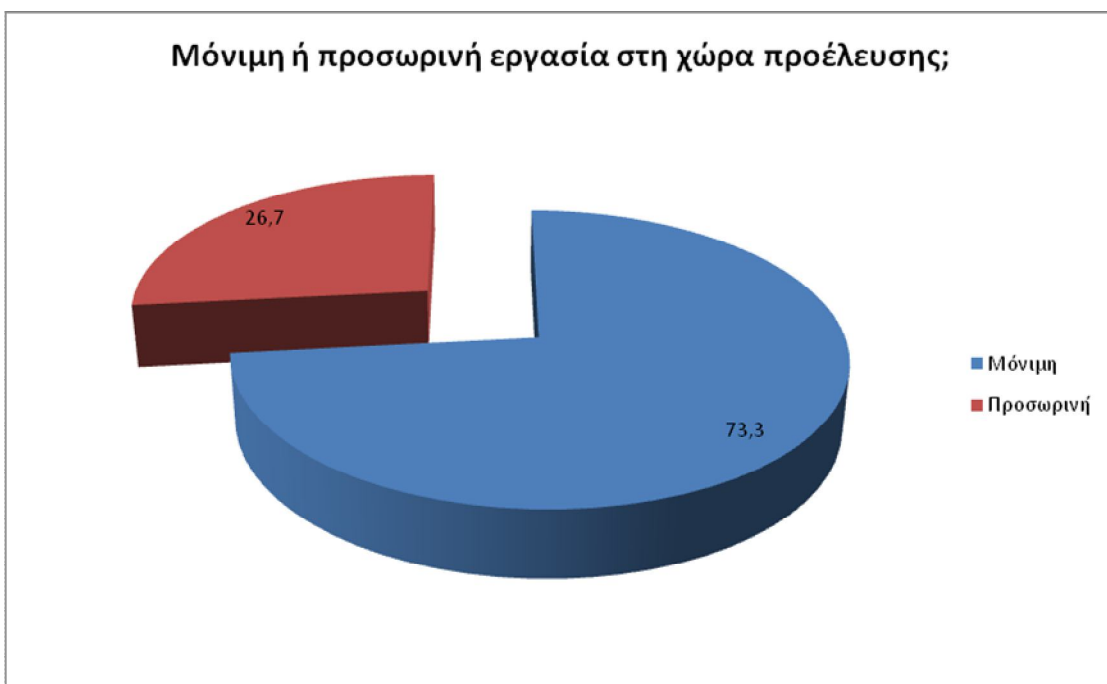
ΓΡΑΦΗΜΑ 13

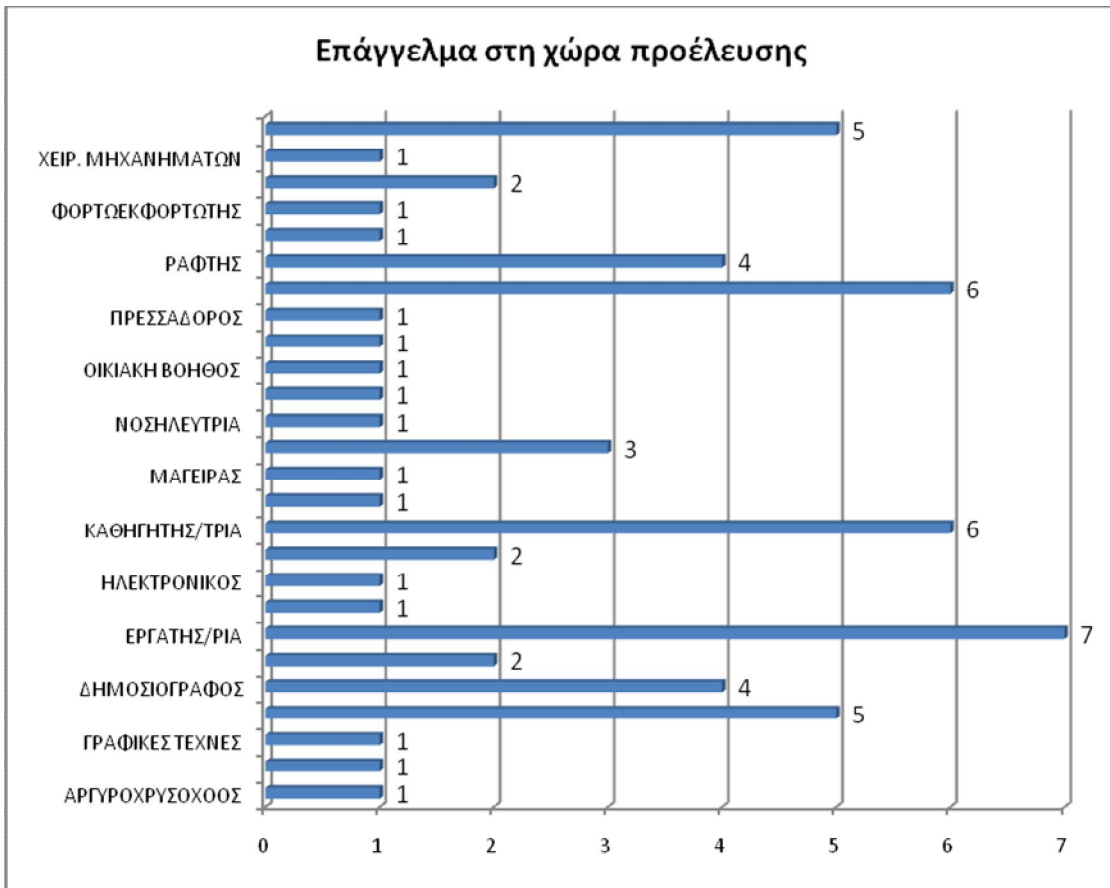
ΓΡΑΦΗΜΑ 14

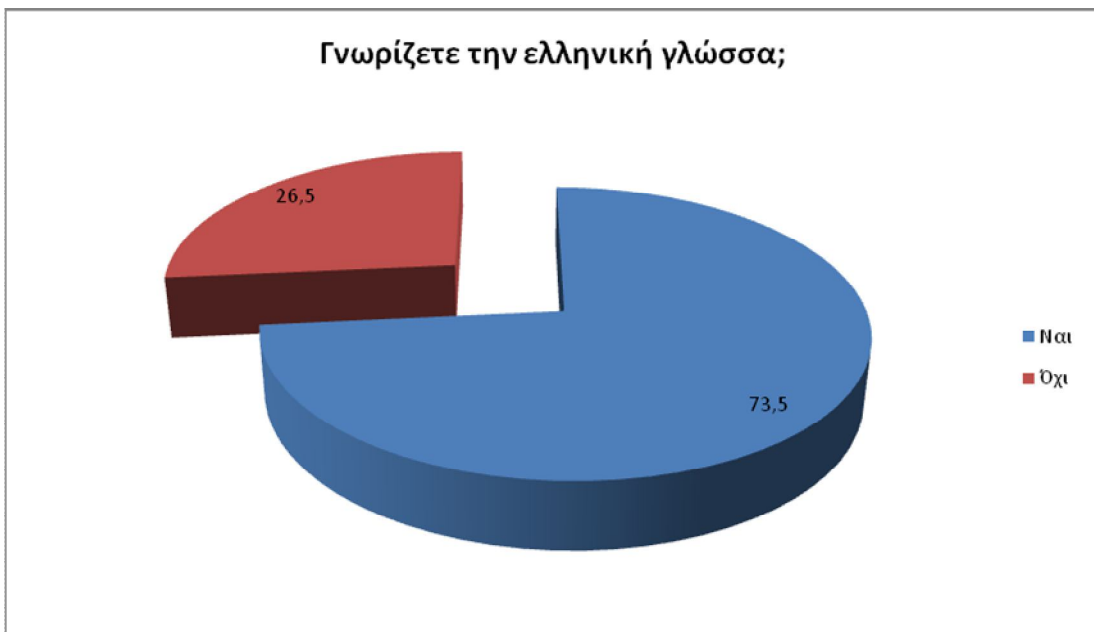
ΓΡΑΦΗΜΑ 15

ΓΡΑΦΗΜΑ 16

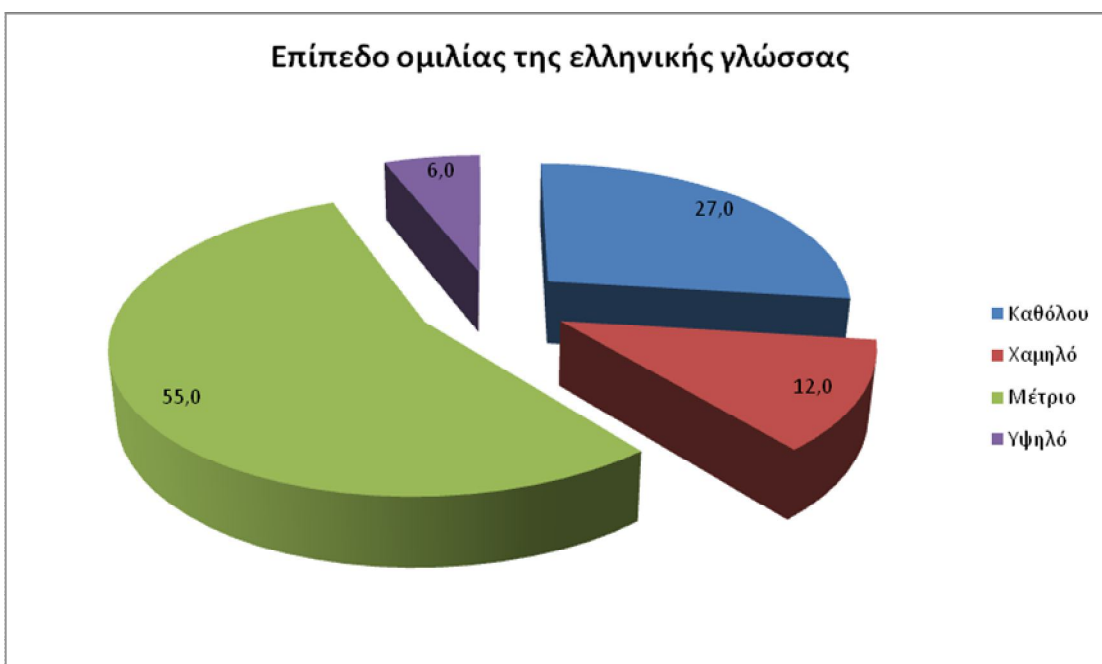
ΓΡΑΦΗΜΑ 17

ΓΡΑΦΗΜΑ 18

ΓΡΑΦΗΜΑ 19

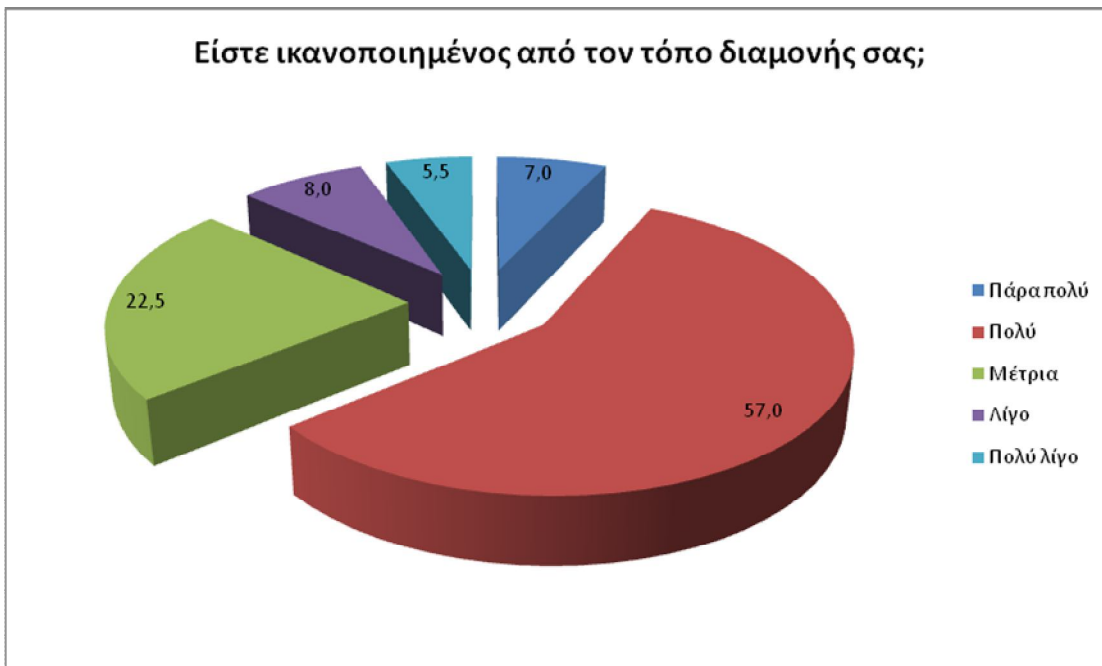
ΓΡΑΦΗΜΑ 20

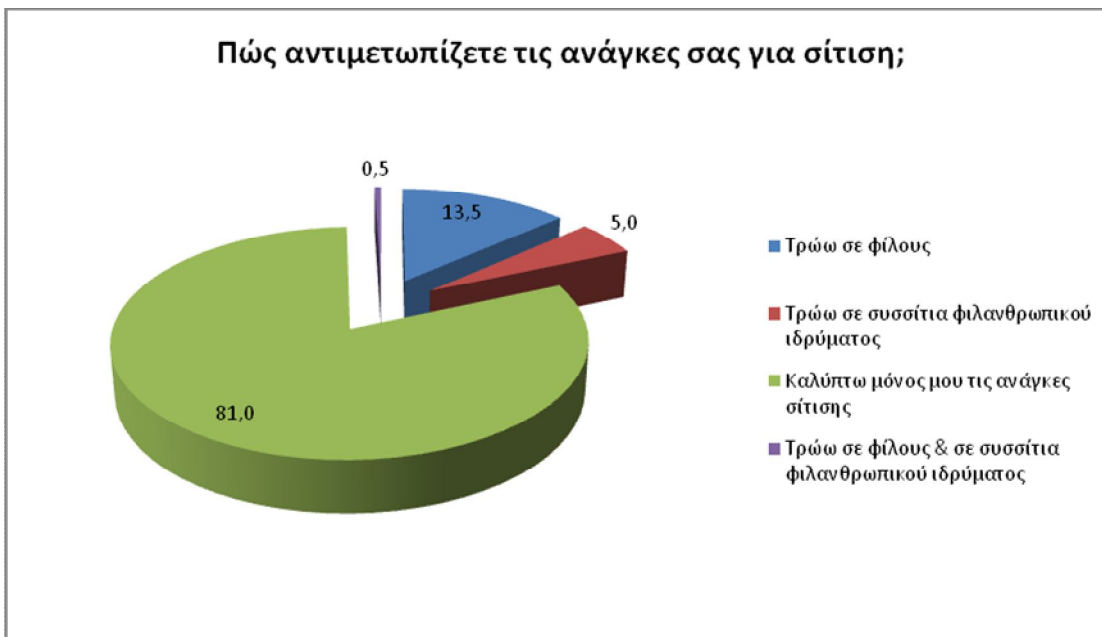
ΓΡΑΦΗΜΑ 21

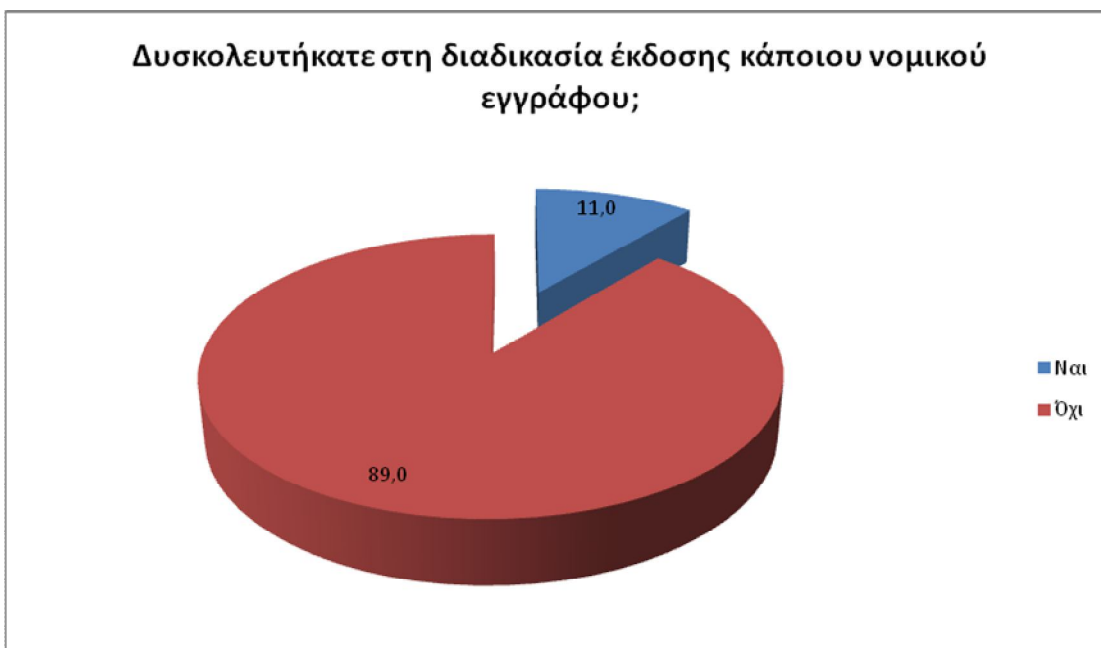
ΓΡΑΦΗΜΑ 22

ΓΡΑΦΗΜΑ 23

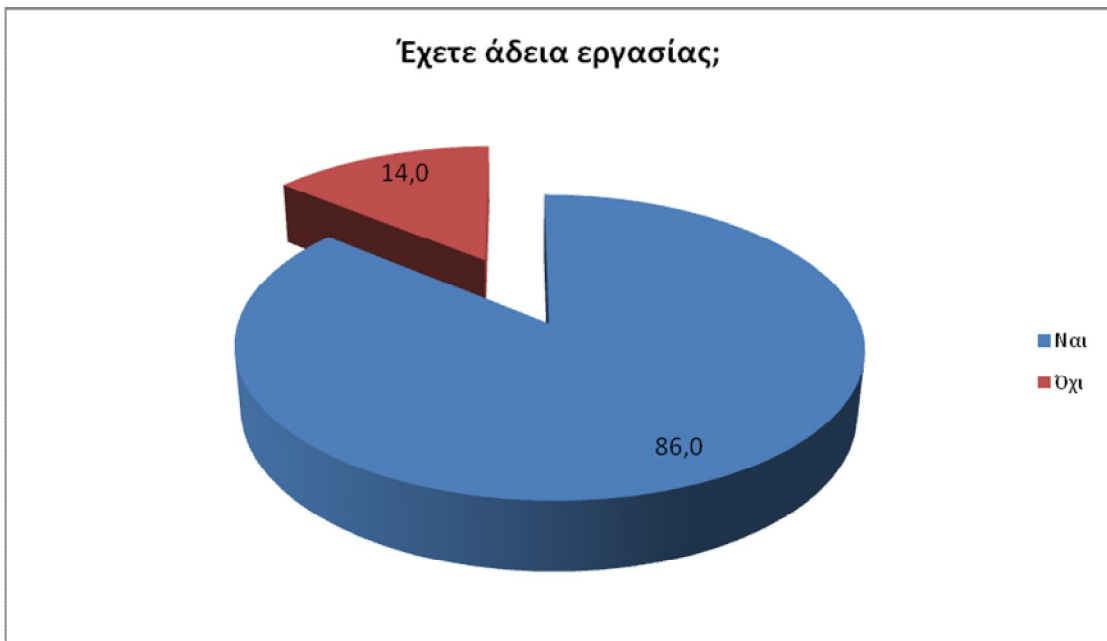
ΓΡΑΦΗΜΑ 24

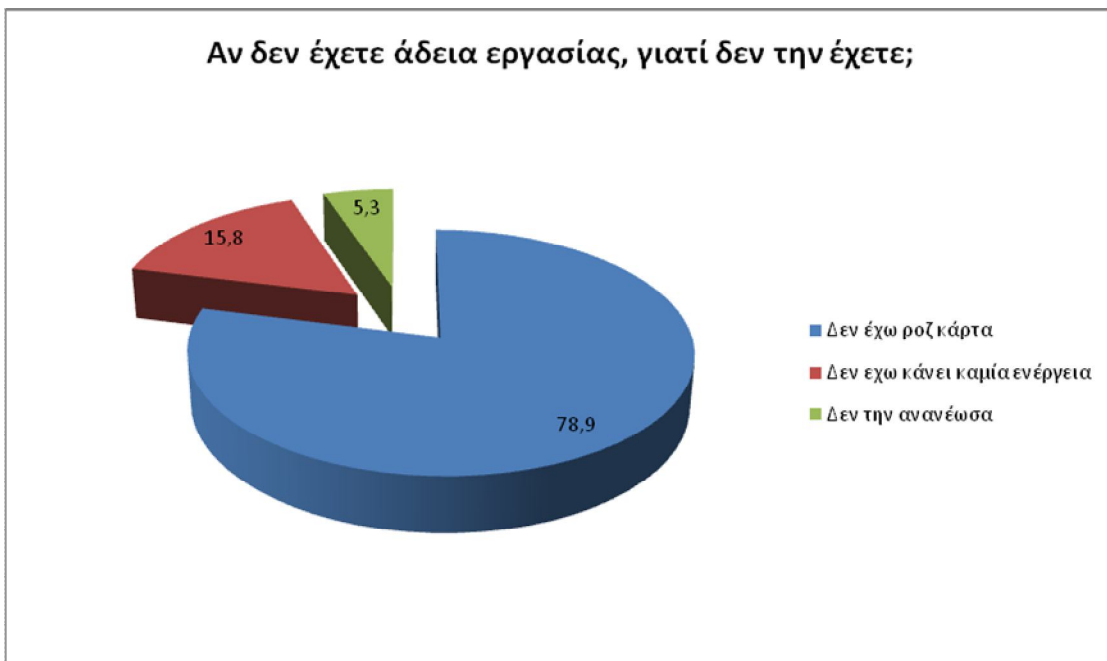
ΓΡΑΦΗΜΑ 25

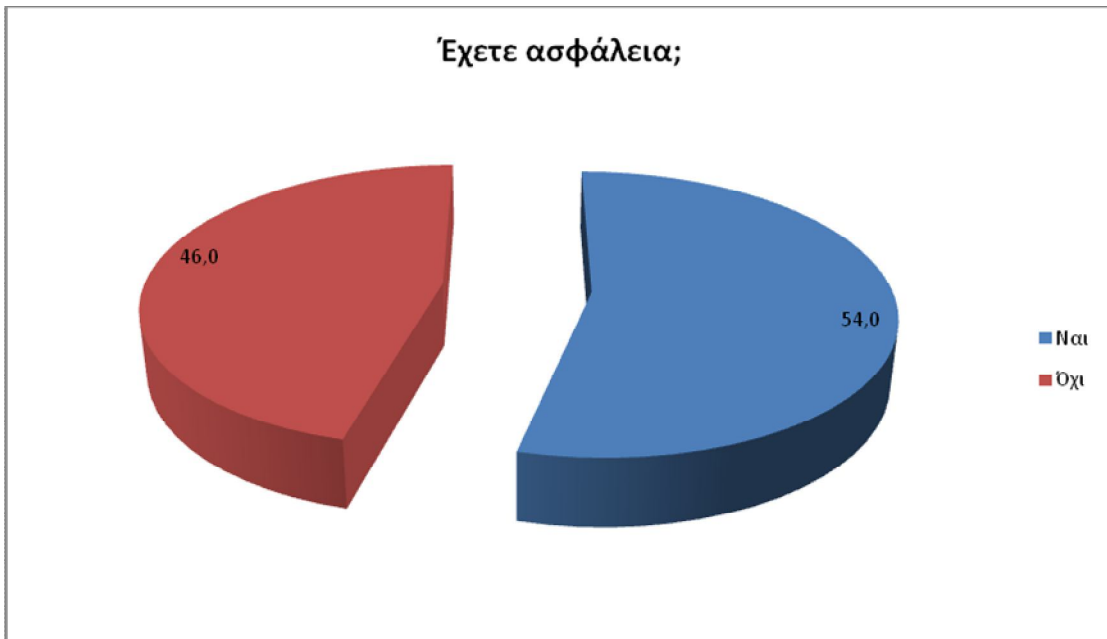
ΓΡΑΦΗΜΑ 26

ΓΡΑΦΗΜΑ 27

ΓΡΑΦΗΜΑ 28

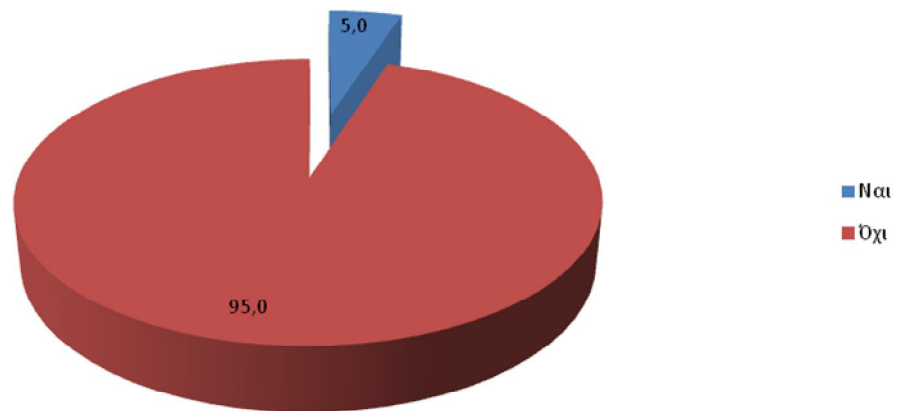

ΓΡΑΦΗΜΑ 29

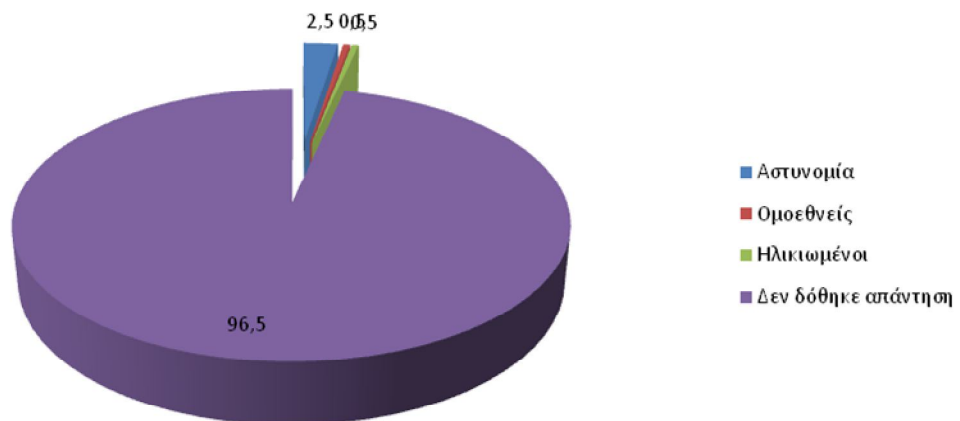
ΓΡΑΦΗΜΑ 30

Κατά τον ερχομό και παραμονή σας εδώ, απειληθήκατε ή βιώσατε ποτέ κάποια μορφή κακοποίησης ή ρατσισμού;

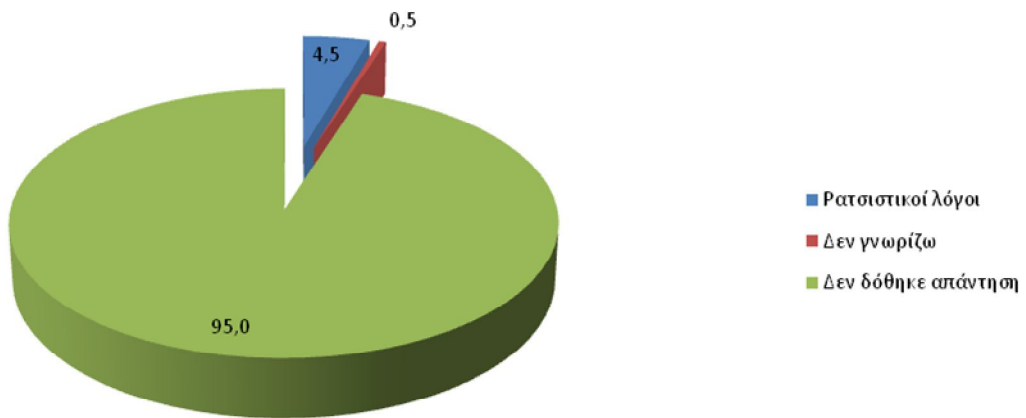
ΓΡΑΦΗΜΑ 31

Αν βιώσατε ρατσιστική συμπεριφορά, από ποιόν τη βιώσατε;

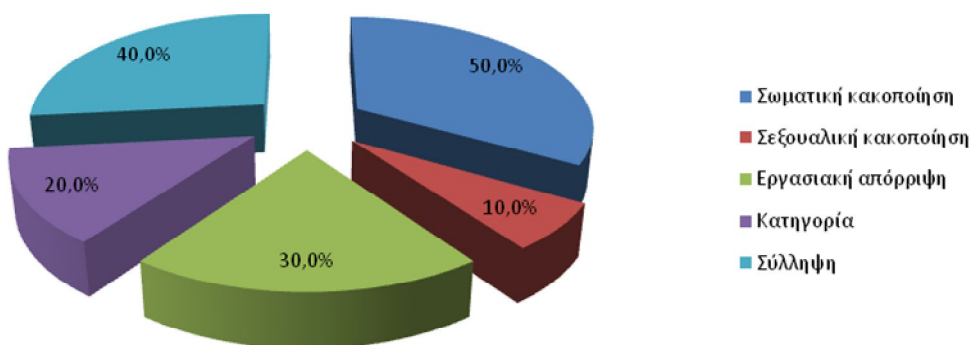
ΓΡΑΦΗΜΑ32

Αν βιώσατε ρατσιστική συμπεριφορά, γιατί τη βιώσατε;

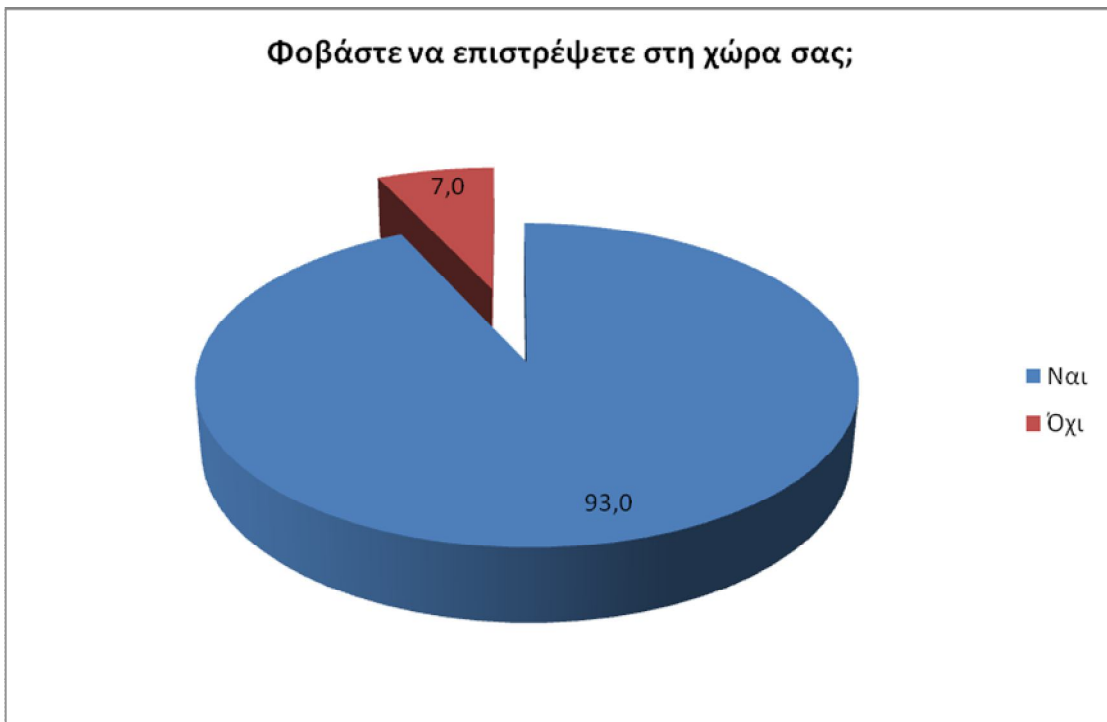

ΓΡΑΦΗΜΑ33

Είδος ρατσιστικής μεταχείρισης

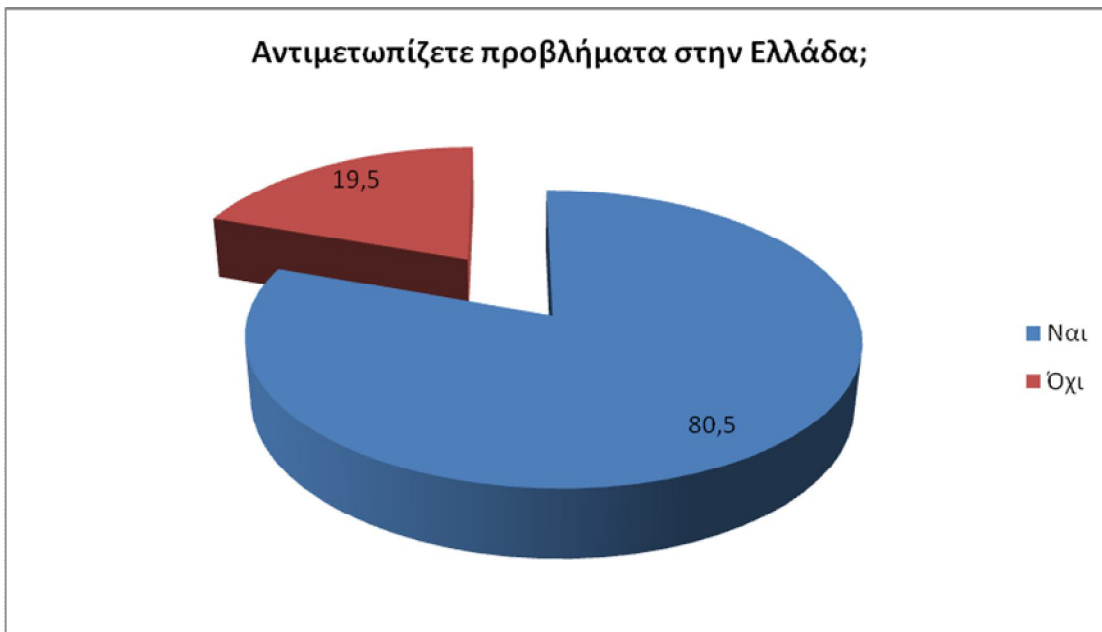
ΓΡΑΦΗΜΑ 33.1

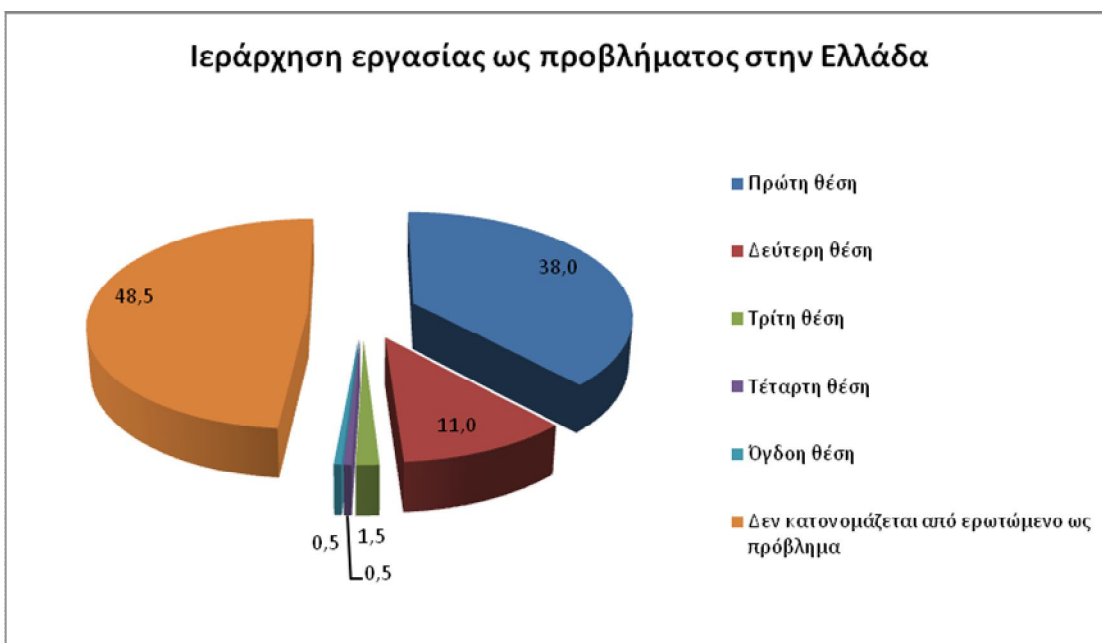
ΓΡΑΦΗΜΑ 34

ΓΡΑΦΗΜΑ 35

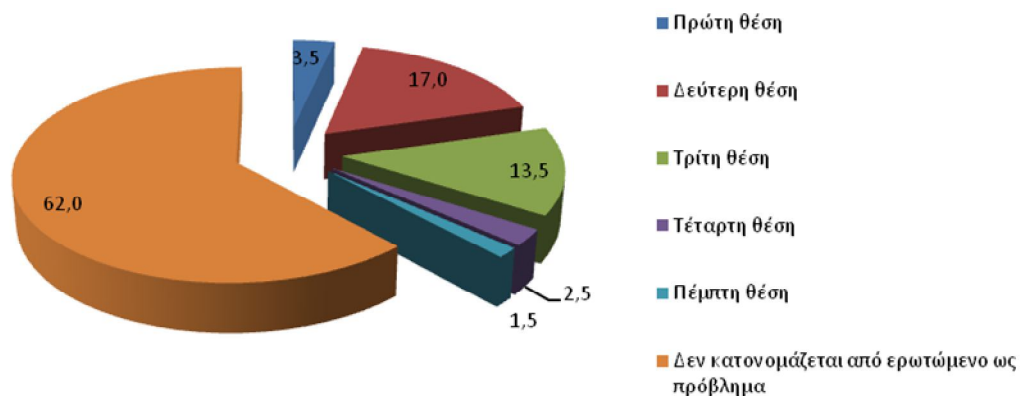

ΓΡΑΦΗΜΑ 36

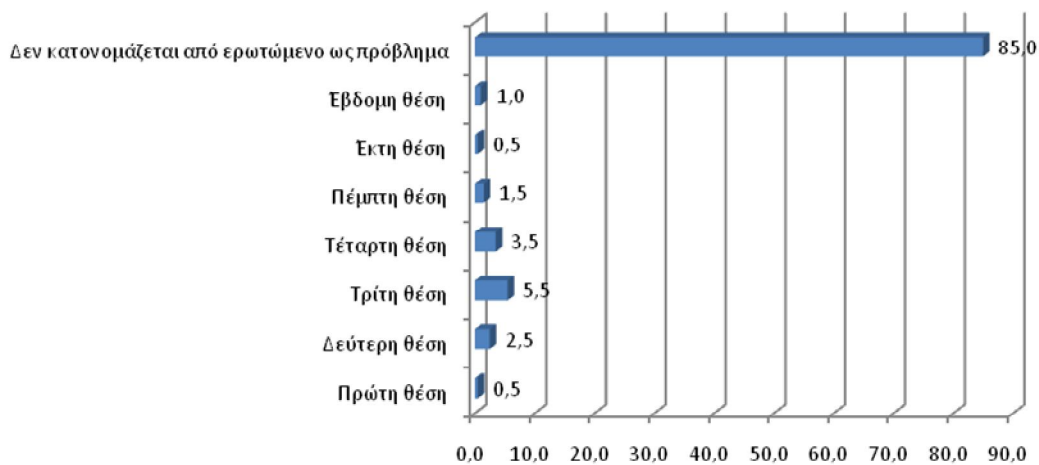
ΓΡΑΦΗΜΑ 37

Ιεράρχηση διαμονής ως προβλήματος στην Ελλάδα

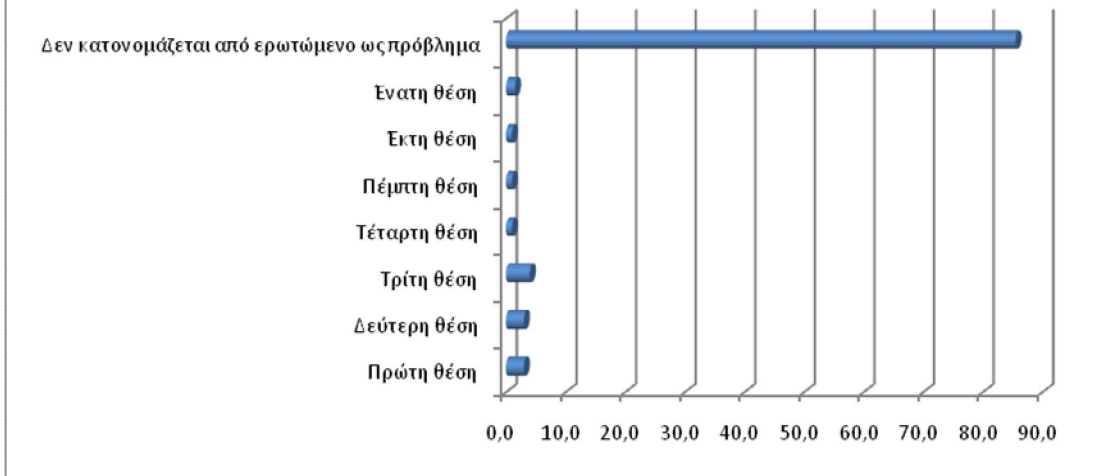
ΓΡΑΦΗΜΑ 38

Ιεράρχηση σίτισης ως προβλήματος στην Ελλάδα

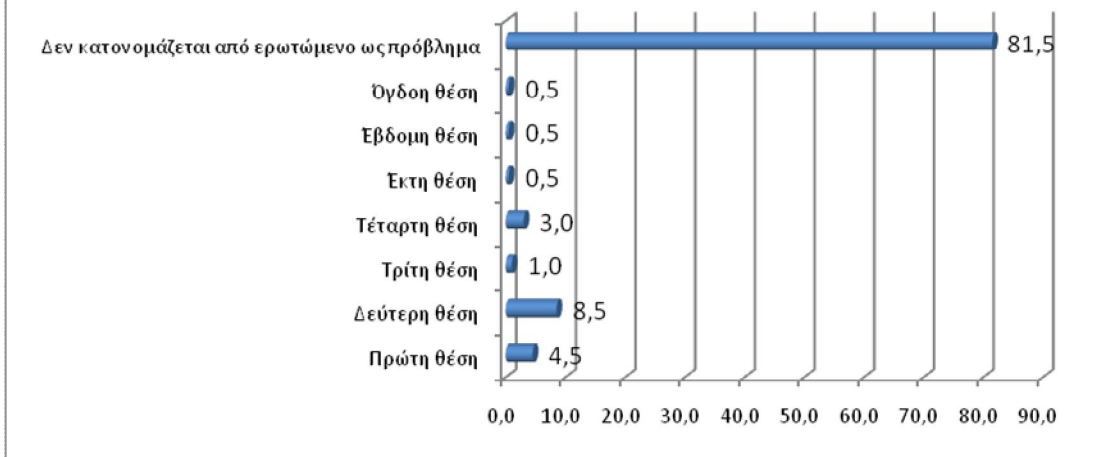
ΓΡΑΦΗΜΑ 39

Ιεράρχηση της έλλειψης εισοδήματος ως προβλήματος στην Ελλάδα

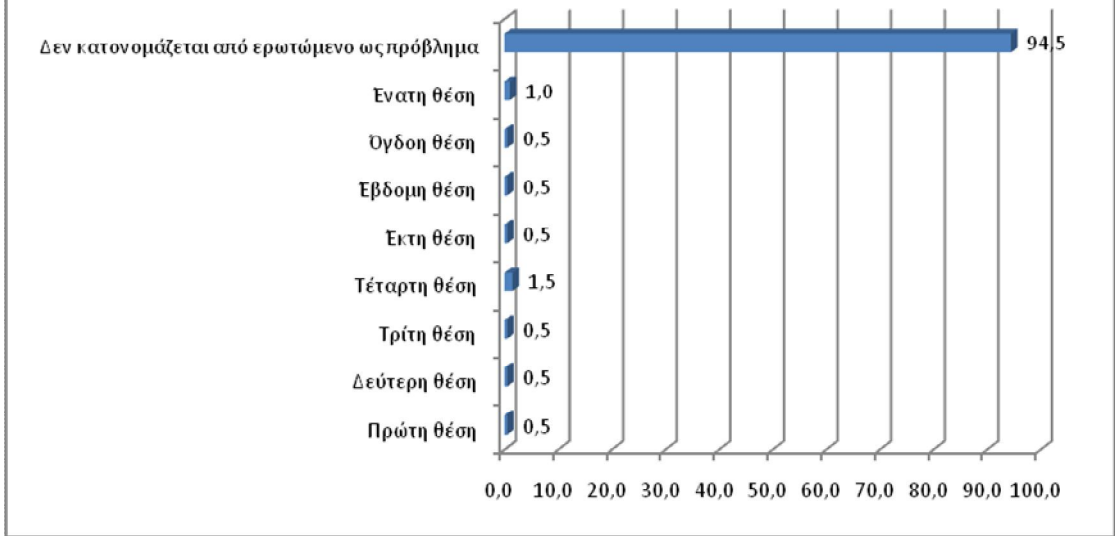
ΓΡΑΦΗΜΑ 40

Ιεράρχηση της υγείας ως προβλήματος στην Ελλάδα

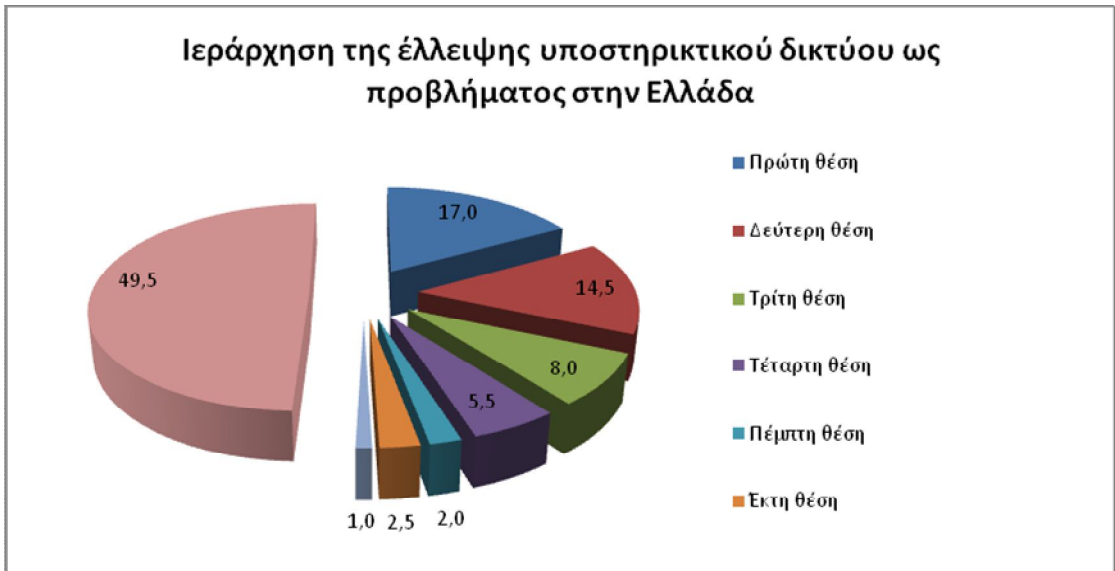
ΓΡΑΦΗΜΑ 41

Ιεράρχηση του ρατσισμού ως προβλήματος στην Ελλάδα

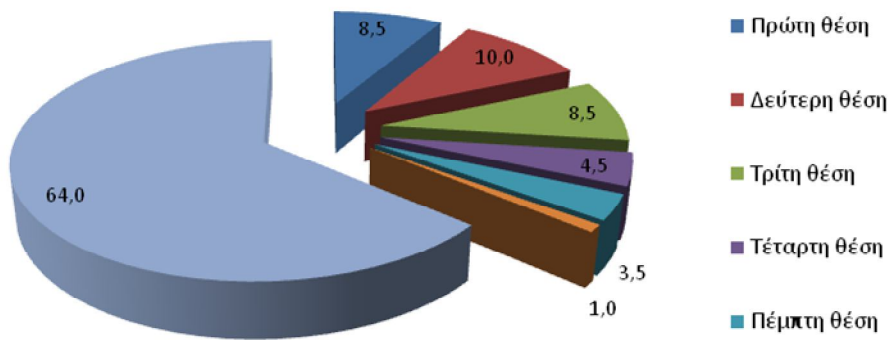
ΓΡΑΦΗΜΑ 42

Ιεράρχηση της έλλειψης υποστηρικτικού δικτύου ως προβλήματος στην Ελλάδα

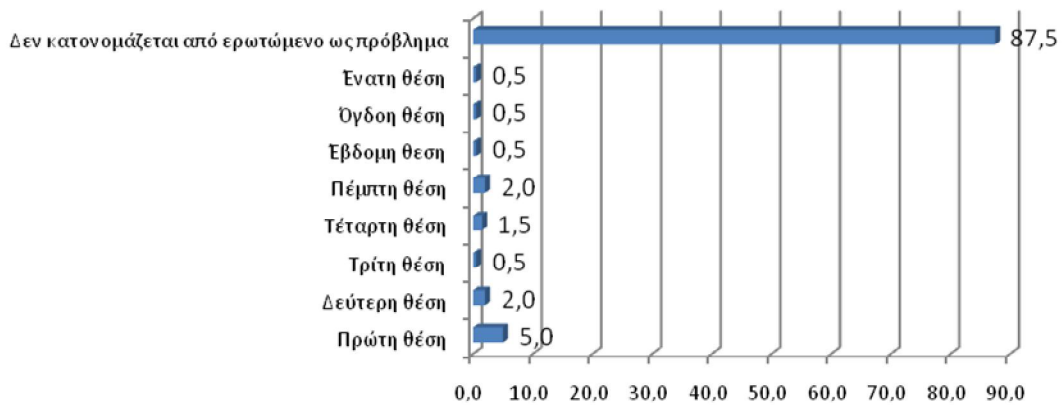
ΓΡΑΦΗΜΑ 43

Ιεράρχηση μη γνώσης της γλώσσας ως προβλήματος στην Ελλάδα

ΓΡΑΦΗΜΑ 44

Ιεράρχηση από ερωτώμενους της μη κτήσης επίσημων νομικών εγγράφων ως προβλήματος

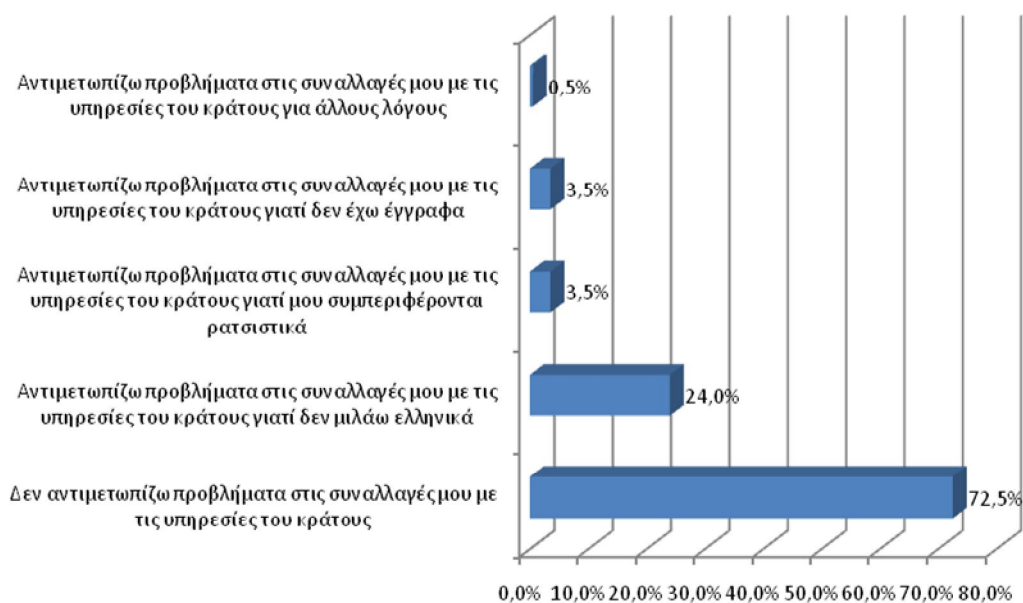
ΓΡΑΦΗΜΑ 45

Αντιμετωπίσατε δυσκολία συμμετοχής σε πρόγραμμα επιμόρφωσης;

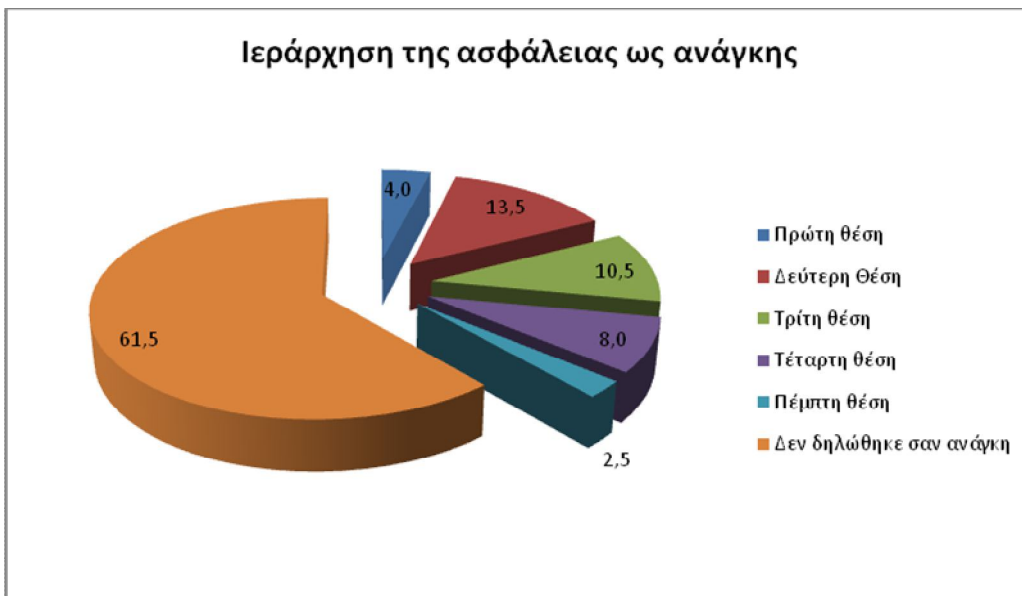

ΓΡΑΦΗΜΑ 46

Προβλήματα με συναλλαγές με το κράτος

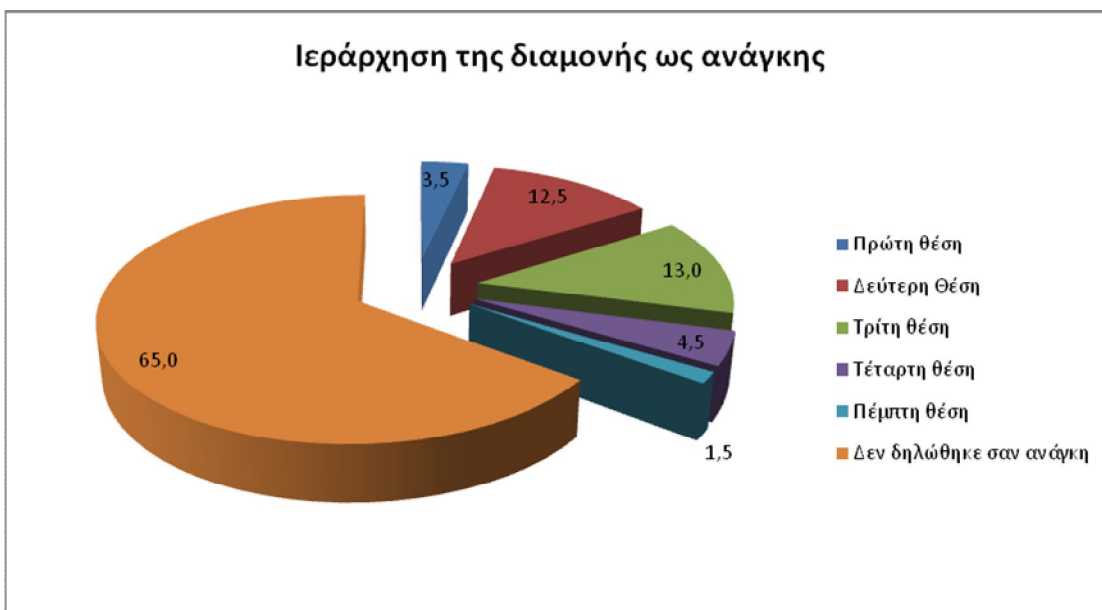
ΓΡΑΦΗΜΑ 47

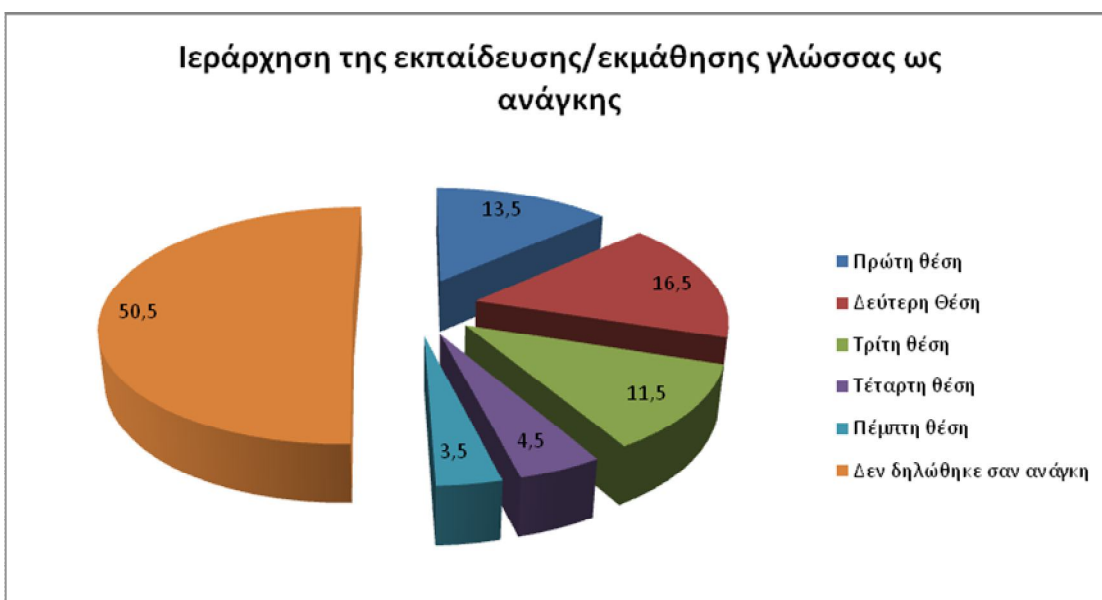
ΓΡΑΦΗΜΑ 48

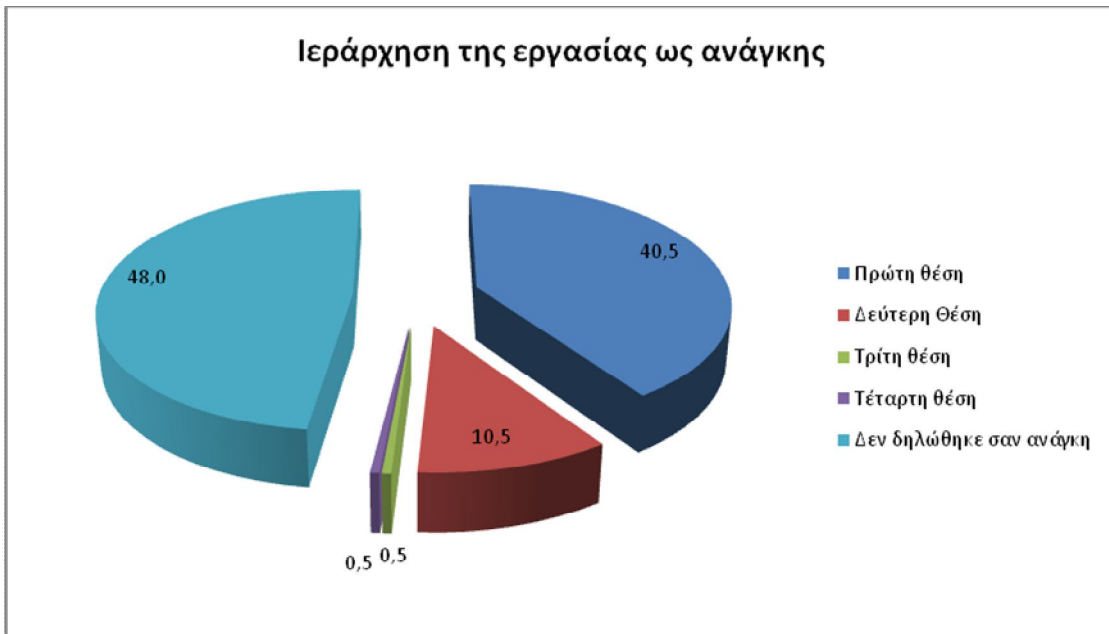
ΓΡΑΦΗΜΑ 49

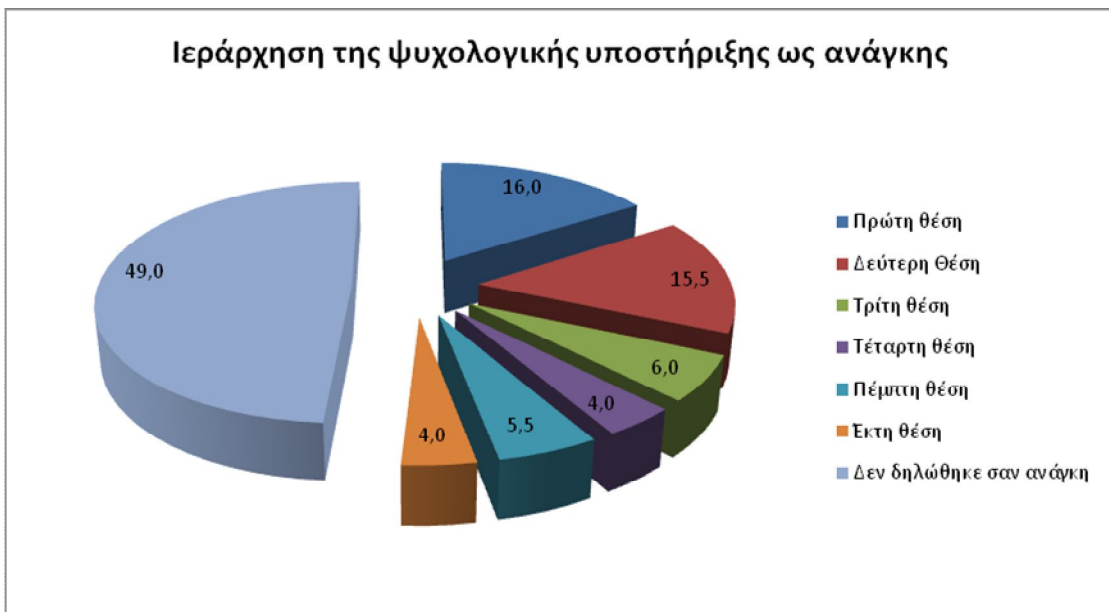
ΓΡΑΦΗΜΑ 50

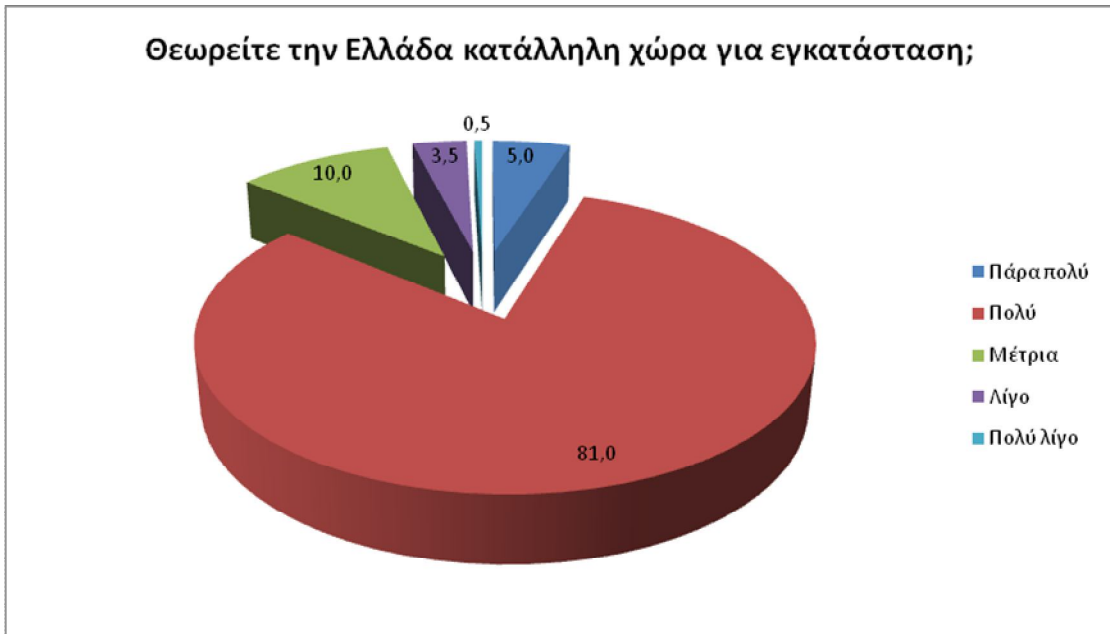
ΓΡΑΦΗΜΑ 51

ΓΡΑΦΗΜΑ 52

ΓΡΑΦΗΜΑ 53

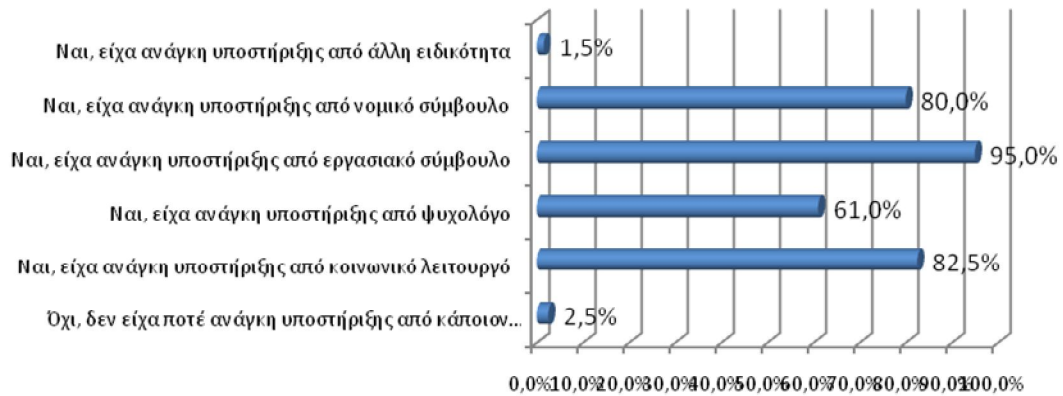

ΓΡΑΦΗΜΑ 54

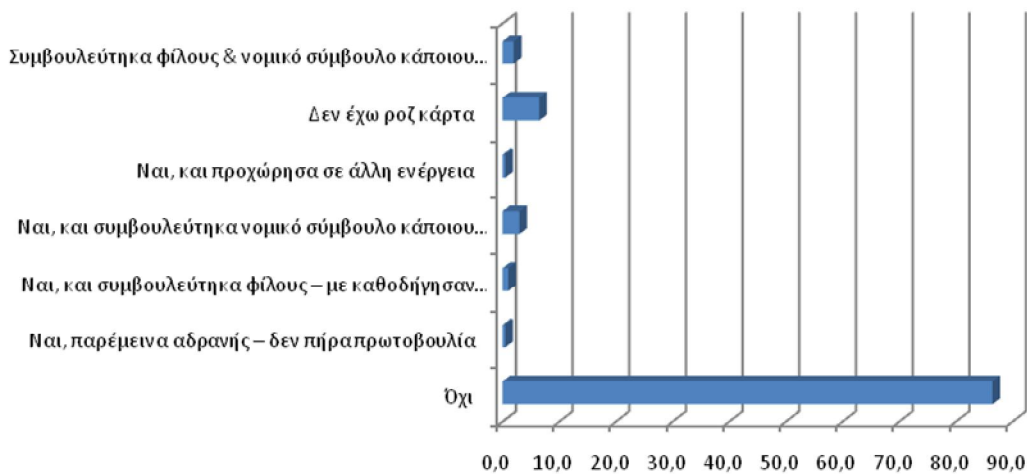
ΓΡΑΦΗΜΑ 55

Ανάγκη υποστήριξης όπως κατονομάστηκαν από πρόσφυγες

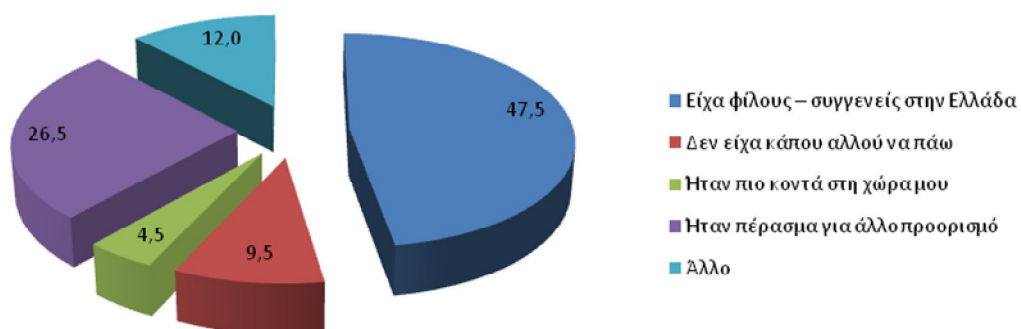
ΓΡΑΦΗΜΑ 56

Δυσκολευτήκατε να αποκτήσετε τη ροζ κάρτα;

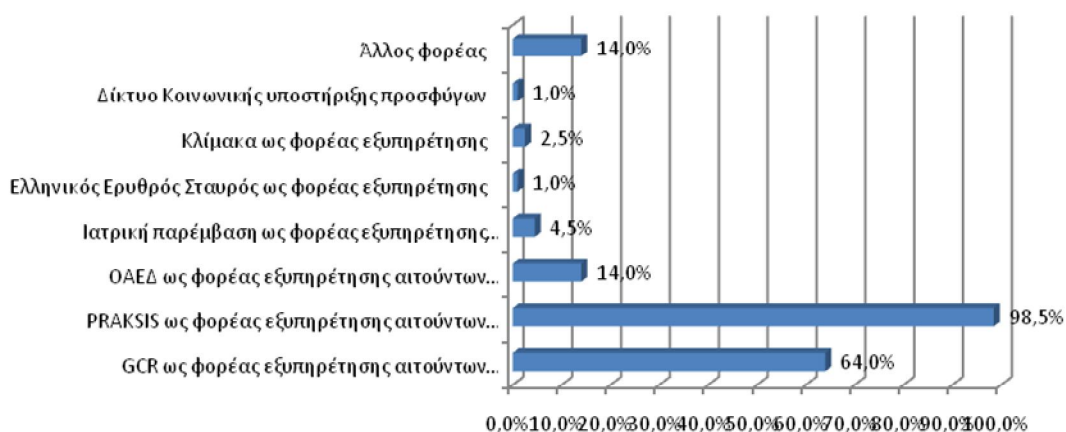
ΓΡΑΦΗΜΑ 57

Τι σας οδήγησε να έρθετε στην Ελλάδα;

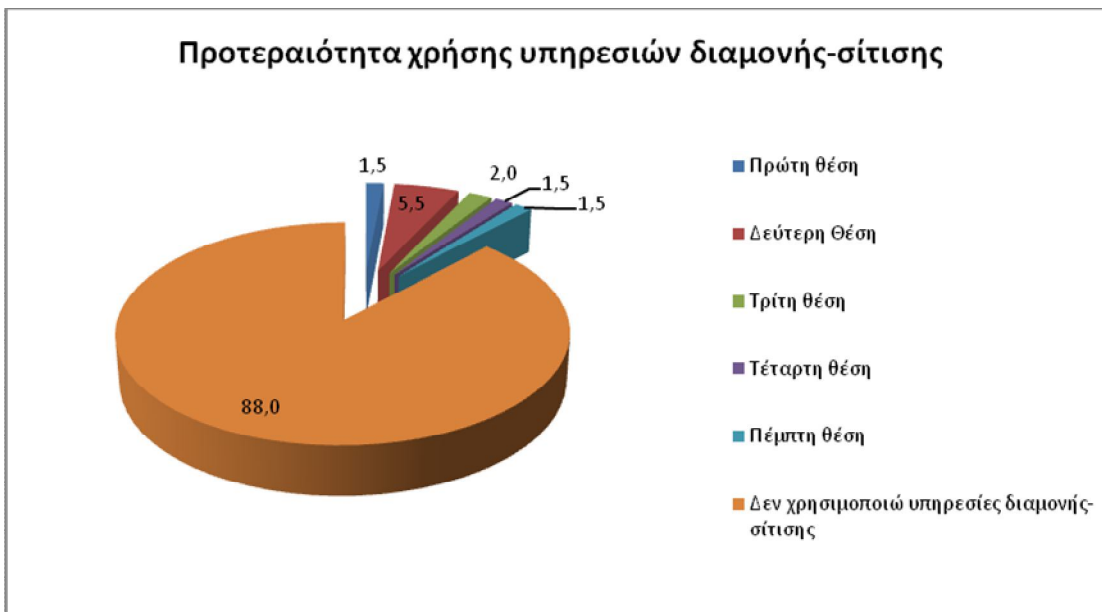

ΓΡΑΦΗΜΑ 58

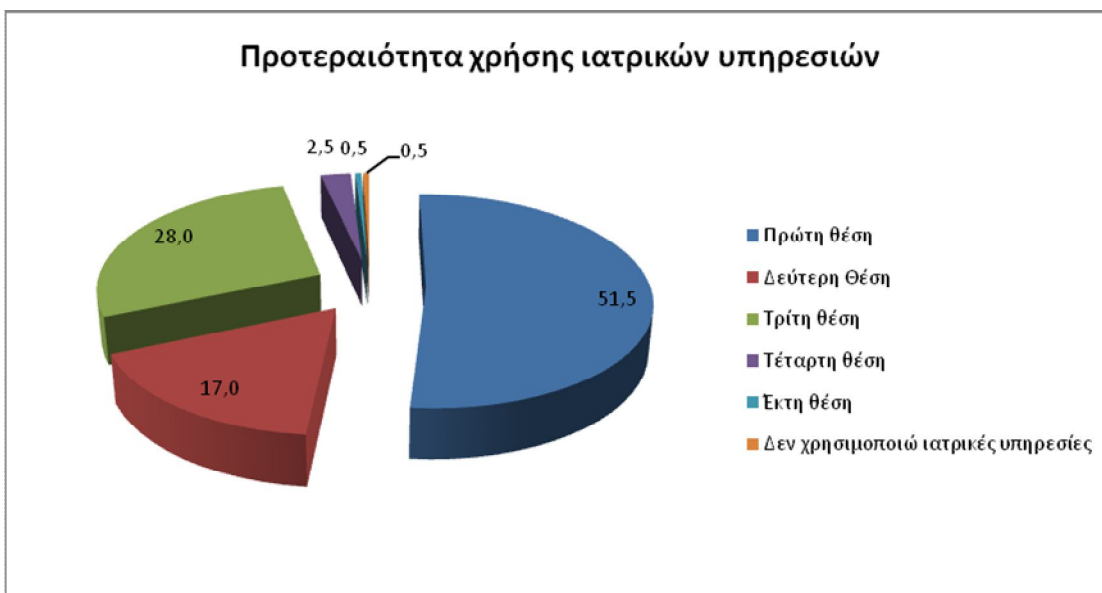
Κατονομαζόμενος φορέας εξυπηρέτησης προσφύγων

ΓΡΑΦΗΜΑ 59

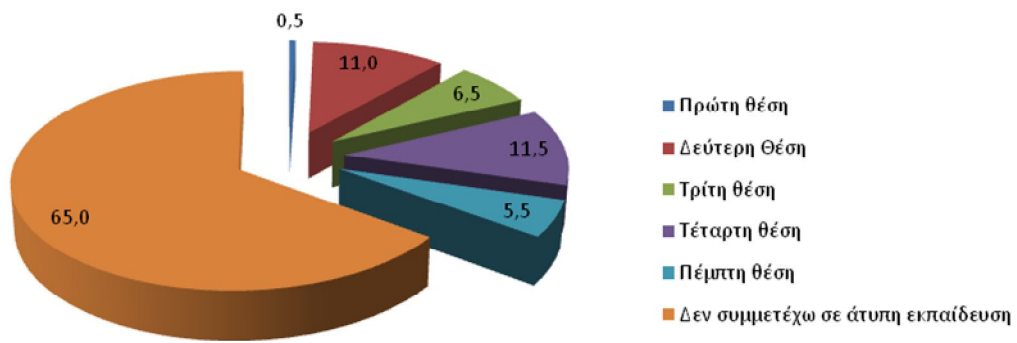

ΓΡΑΦΗΜΑ 60

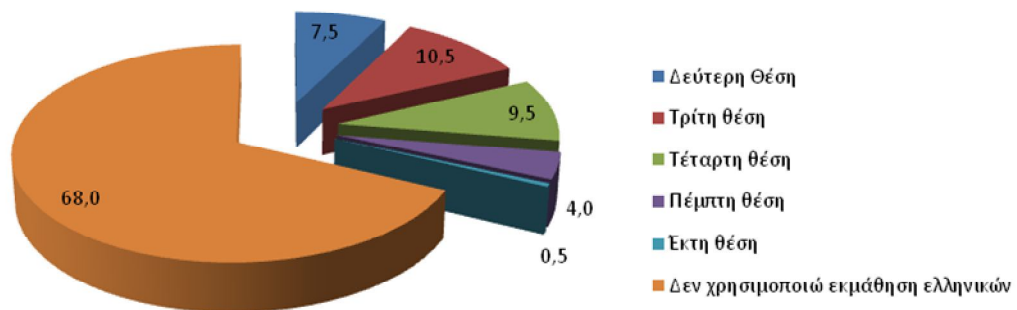
ΓΡΑΦΗΜΑ 61

Προτεραιότητα συμμετοχής σε άτυπη εκπαίδευση

ΓΡΑΦΗΜΑ 62

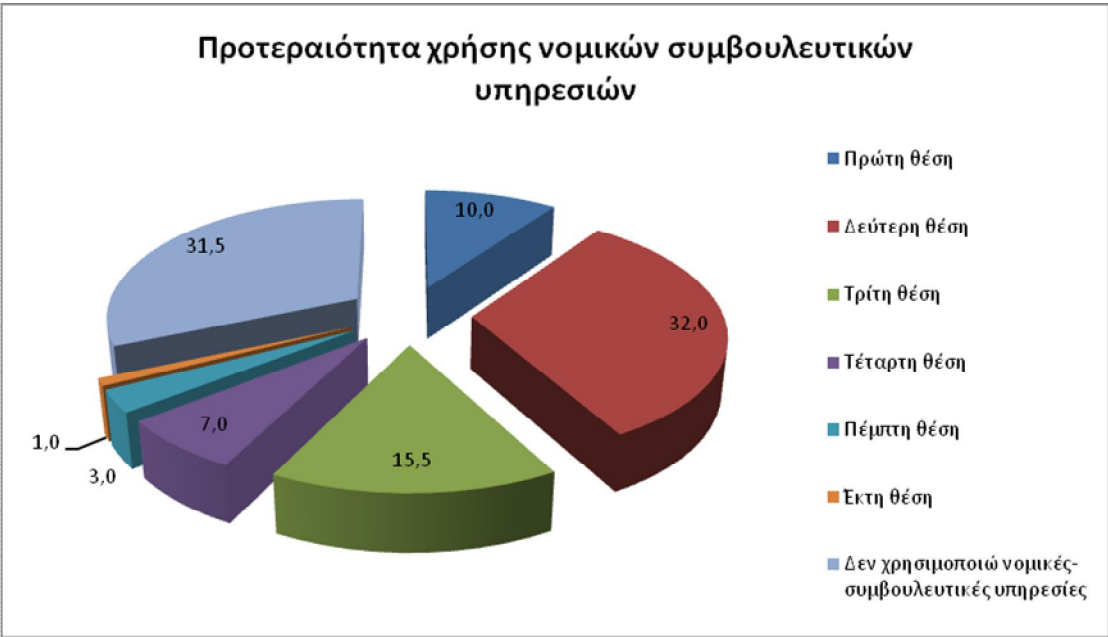
Προτεραιότητα εκμάθησης ελληνικών

ΓΡΑΦΗΜ 63

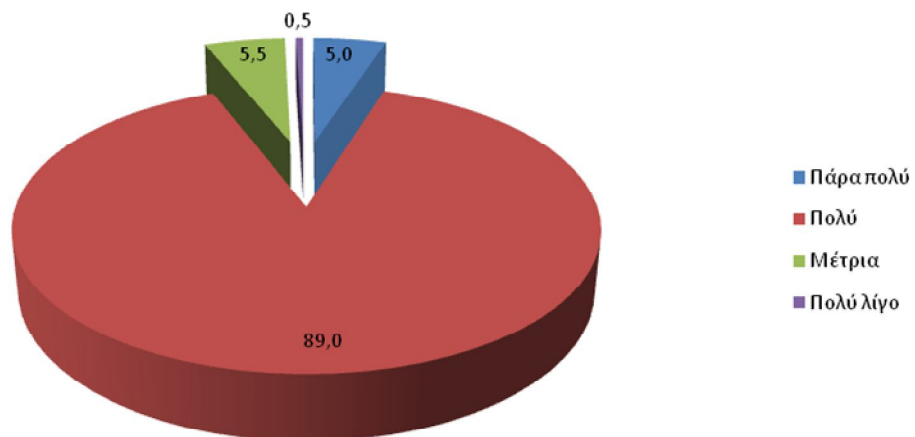

ΓΡΑΦΗΜΑ 64

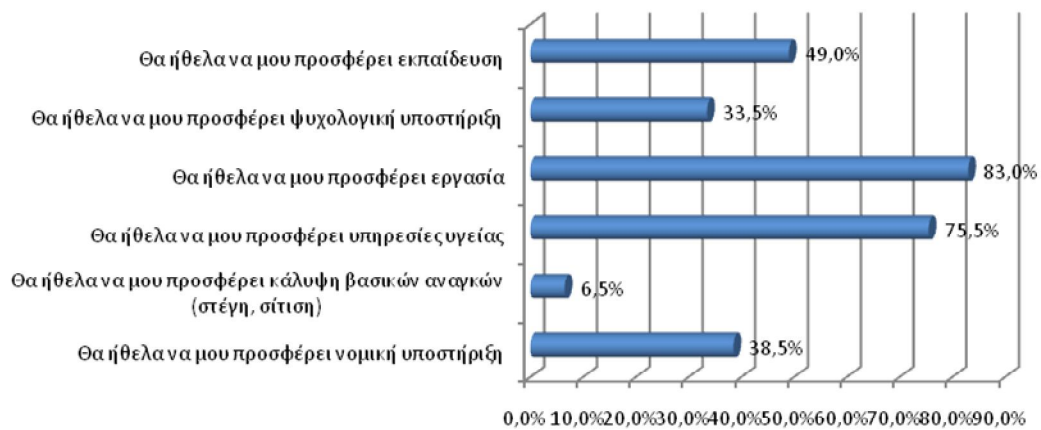
ΓΡΑΦΗΜΑ 65

Θεωρείτε τους επαγγελματίες των υπηρεσιών που χρησιμοποιείτε, βοηθητικούς και συνεργάσιμους;

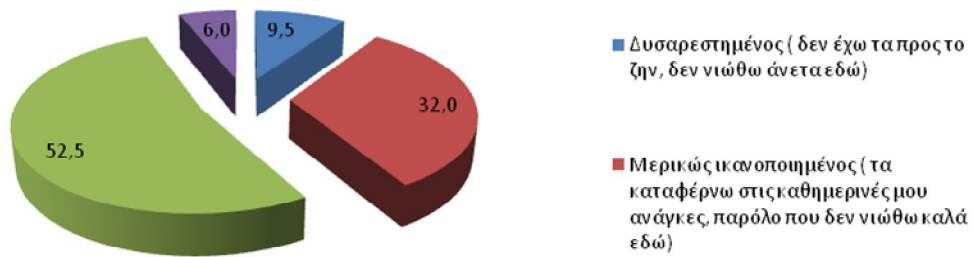
ΓΡΑΦΗΜΑ 66

Τί θα θέλατε να σας προσφέρει η Ελλάδα Μ.Κ.Ο -ΚΡΑΤΙΚΟΙ ΦΟΡΕΙΣ;

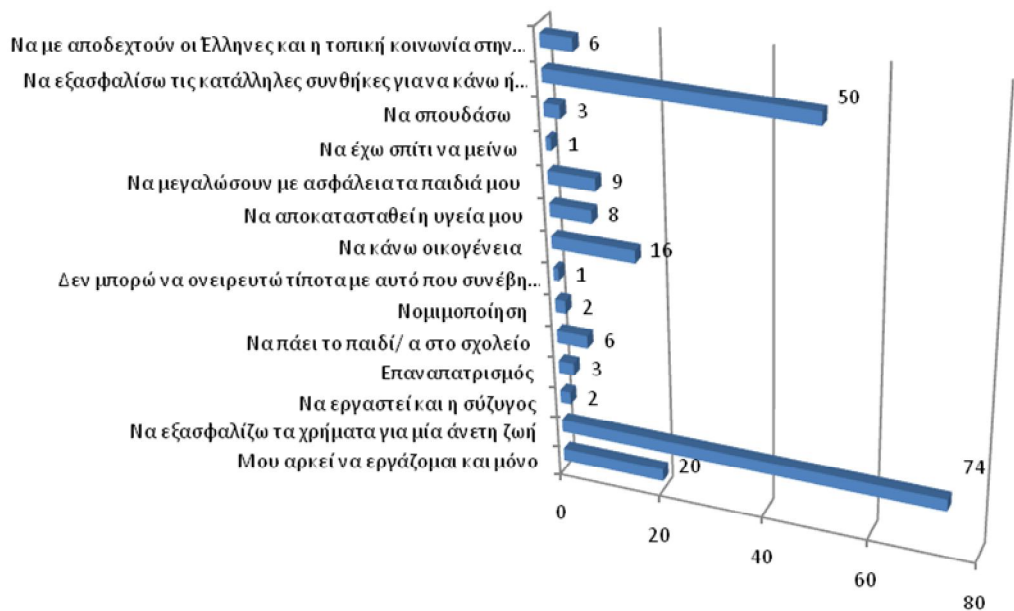
ΓΡΑΦΗΜΑ 67

Πώς αισθάνεστε στην παρούσα φάση της ζωής σας στην Ελλάδα;

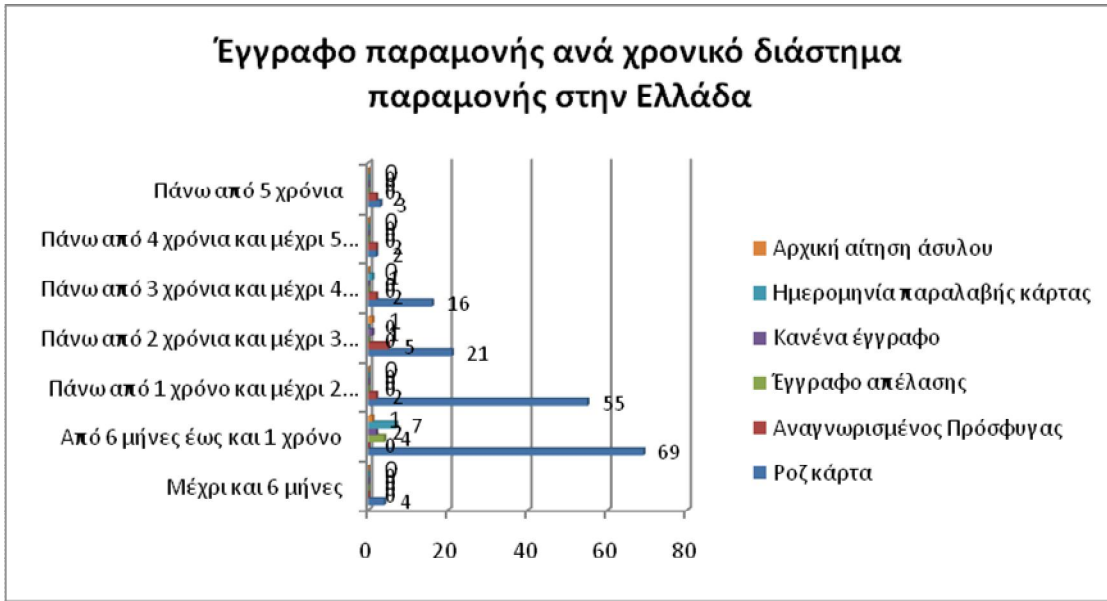
ΓΡΑΦΗΜΑ 68

Πώς θα αισθανόσασταν πλήρως ικανοποιημένοι από την παραμονή σας στη χώρα;

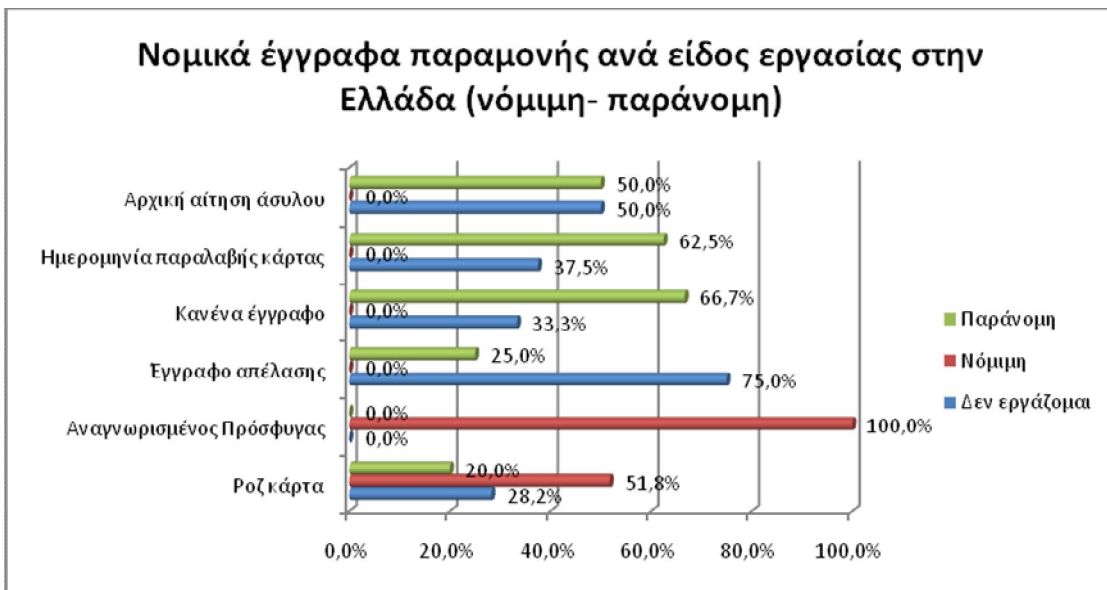

ΓΡΑΦΗΜΑ 69

ΣΥΣΧΕΤΙΖΟΜΕΝΕΣ ΜΕΤΑΒΛΗΤΕΣ

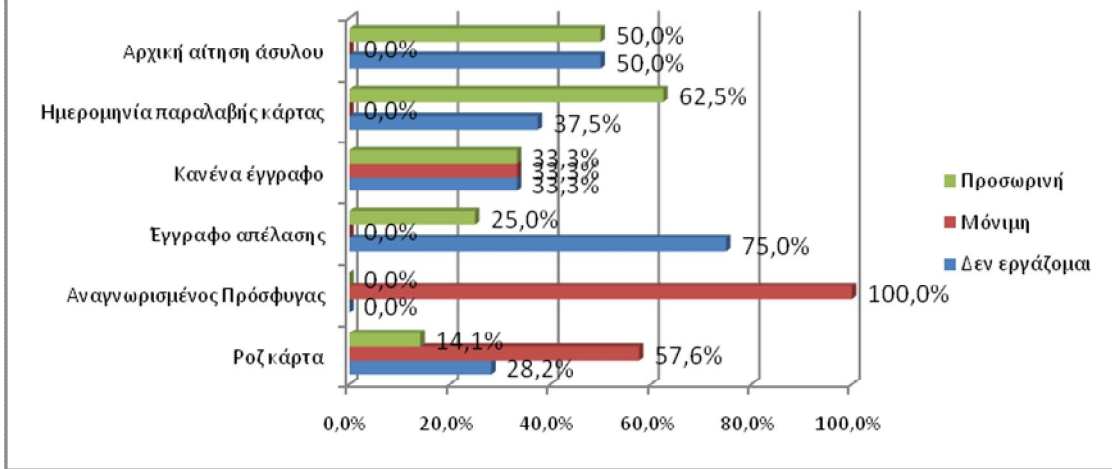

CROSSTABS 1

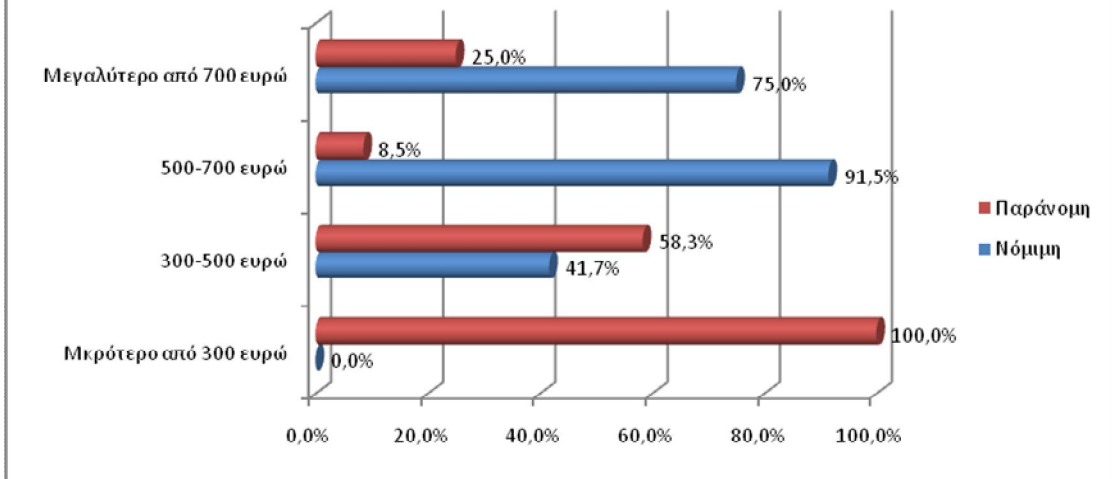
CROSSTABS 2

Νομικά έγγραφα παραμονής ανά είδος εργασίας στην Ελλάδα (μόνιμη- προσωρινή)

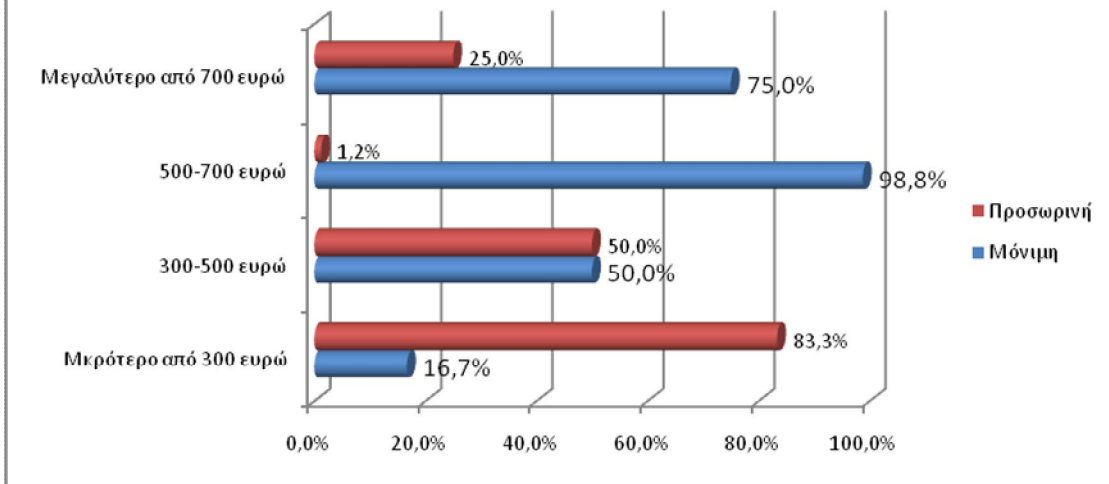
CROSSTABS 3

Μηνιαίο εισόδημα ανά είδος εργασίας στην Ελλάδα (νόμιμη-παράνομη)

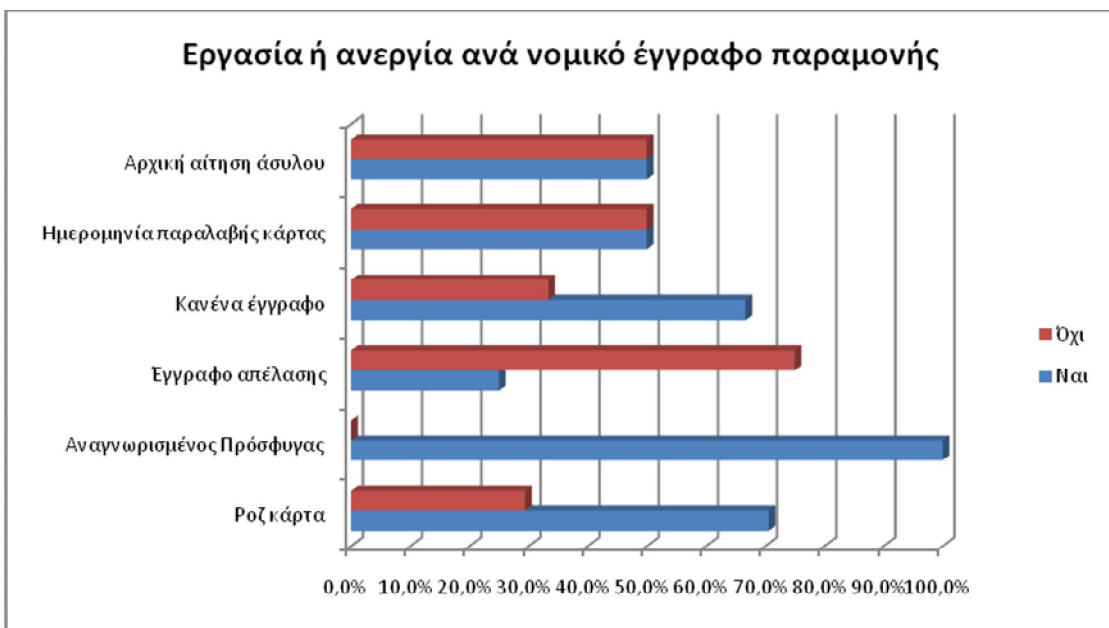
CROSSTABS 4

Μηνιαίο εισόδημα ανά είδος εργασίας στην Ελλάδα (μόνιμη-προσωρινή)

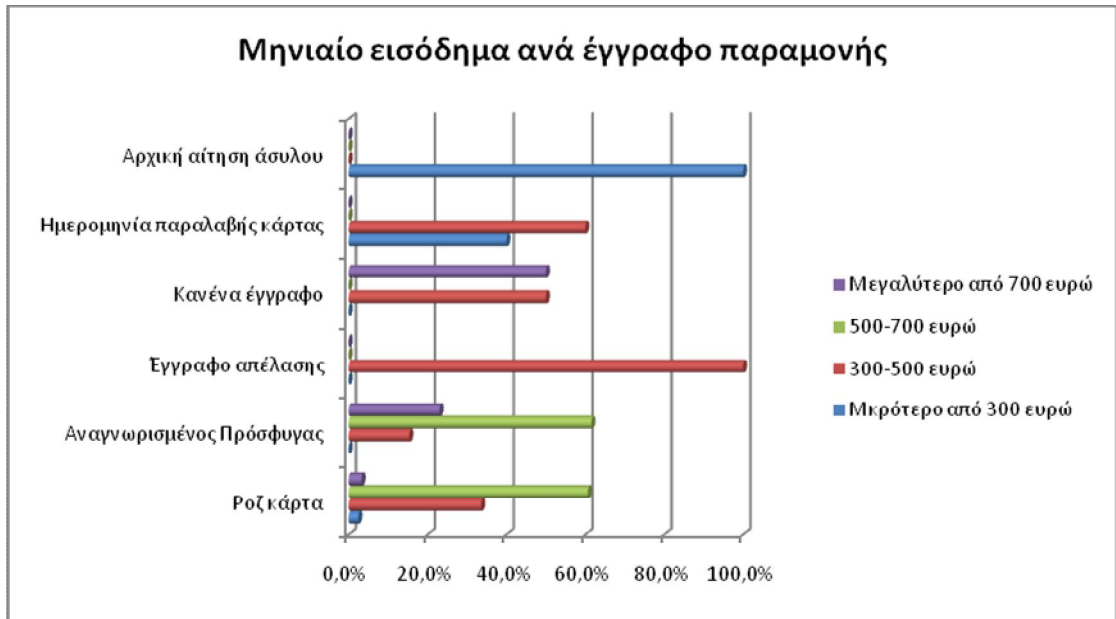

CROSSTABS 5

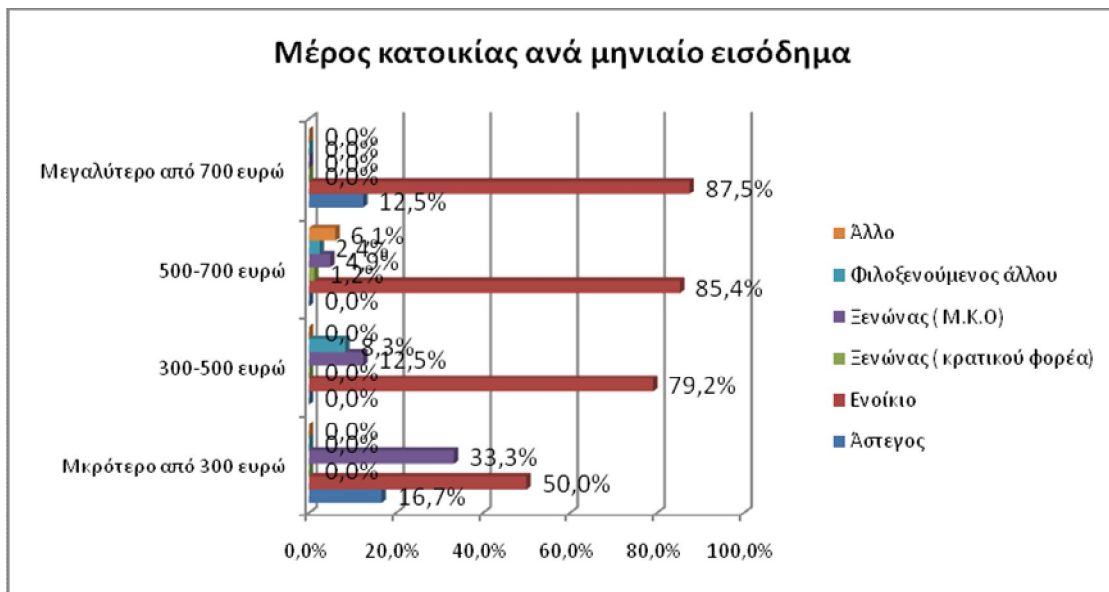
Εργασία ή ανεργία ανά νομικό έγγραφο παραμονής

CROSSTABS 6

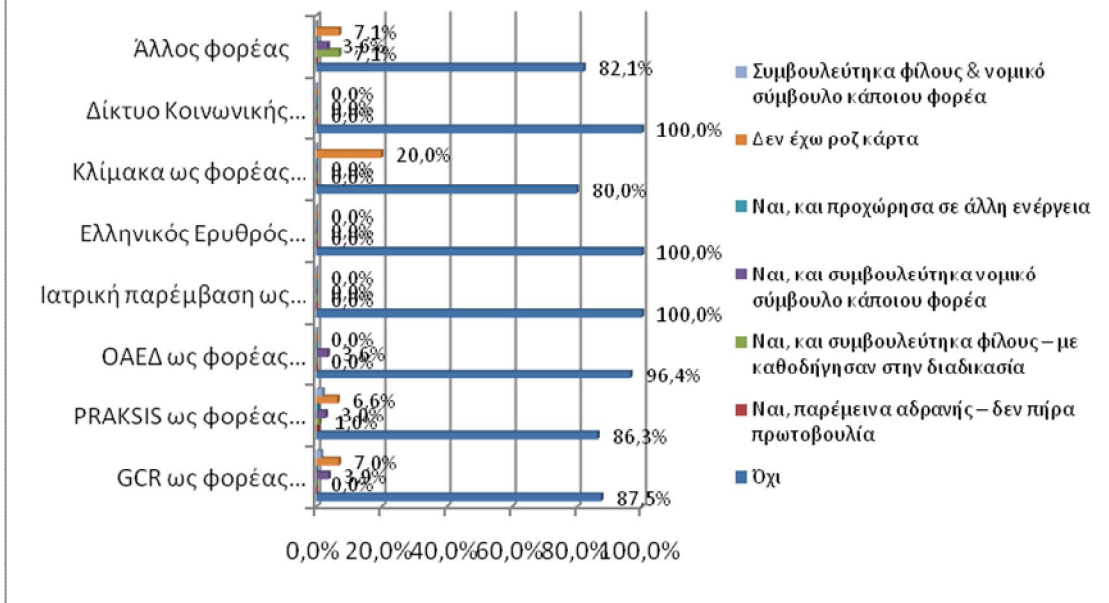

CROSSTABS 7

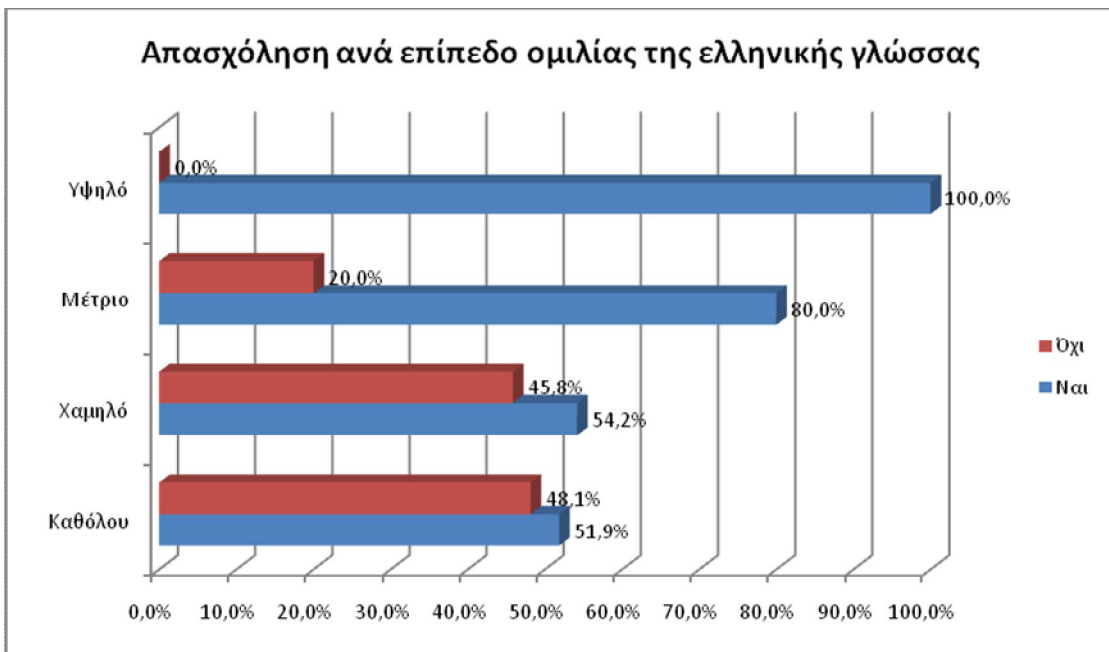
CROSSTABS 8

Δυσκολία απόκτησης ροζ κάρτας ανά φορέα εξυπηρέτησης

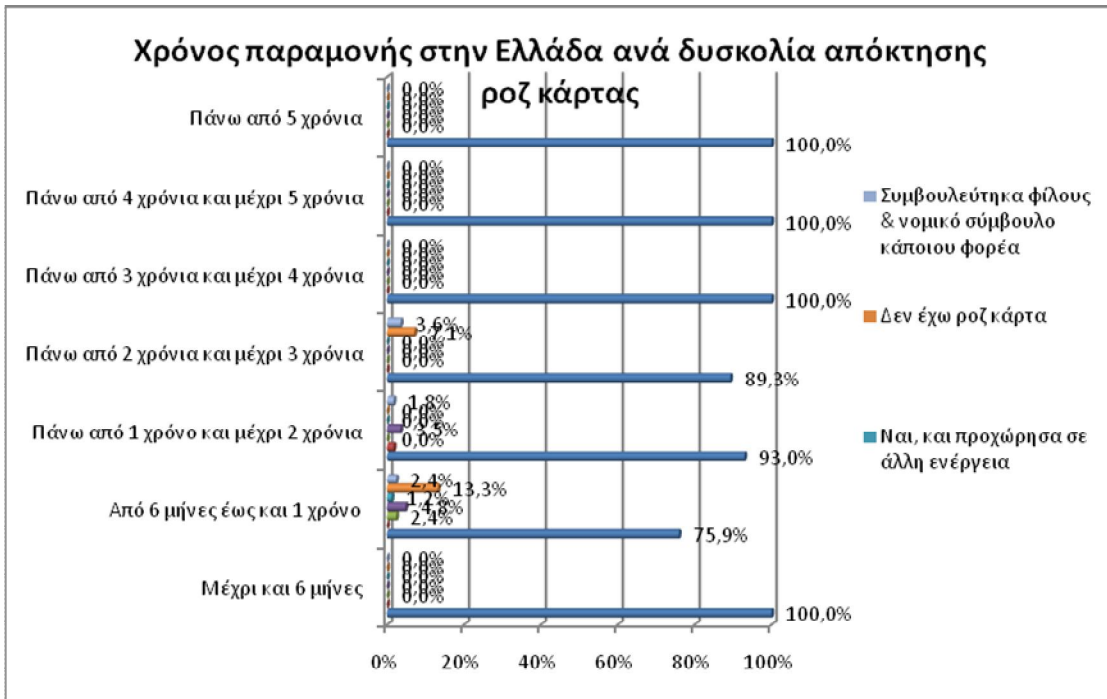

CROSSTABS 9

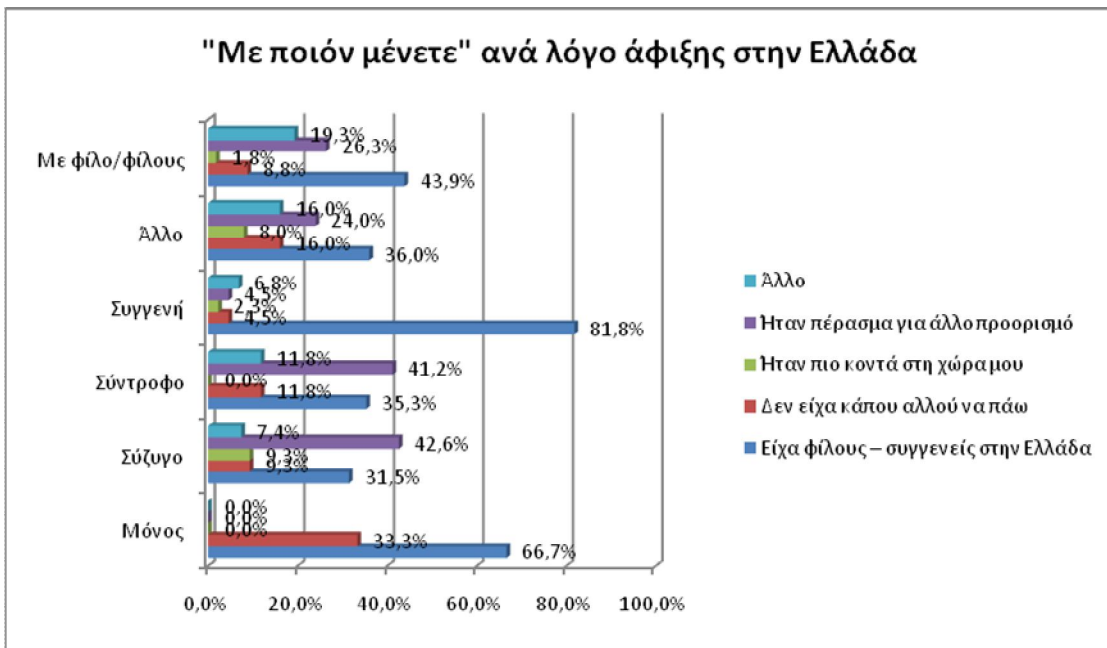
Απασχόληση ανά επίπεδο ομιλίας της ελληνικής γλώσσας

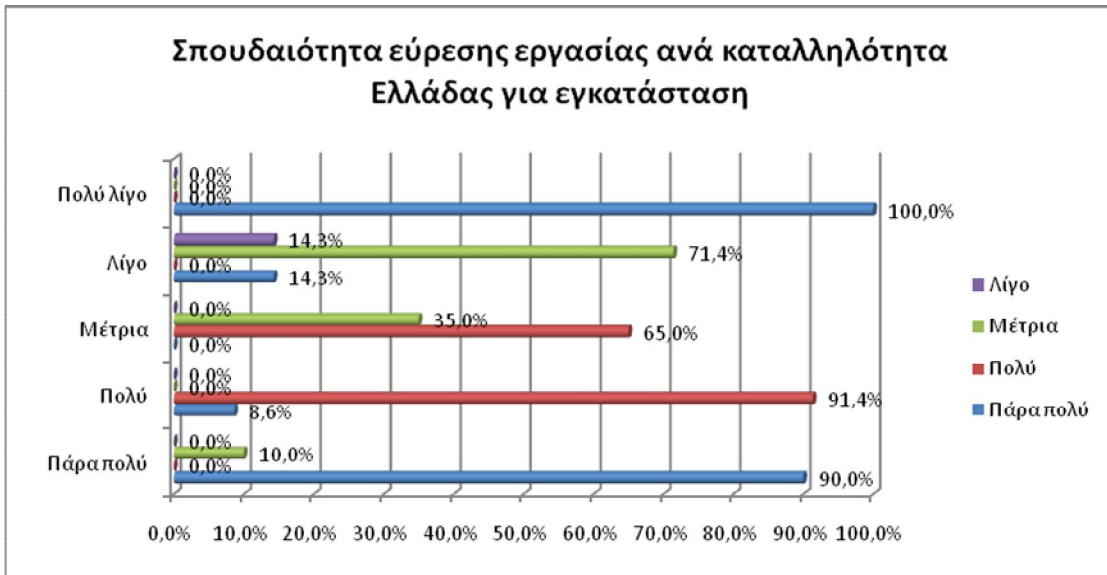
CROSSTABS 10

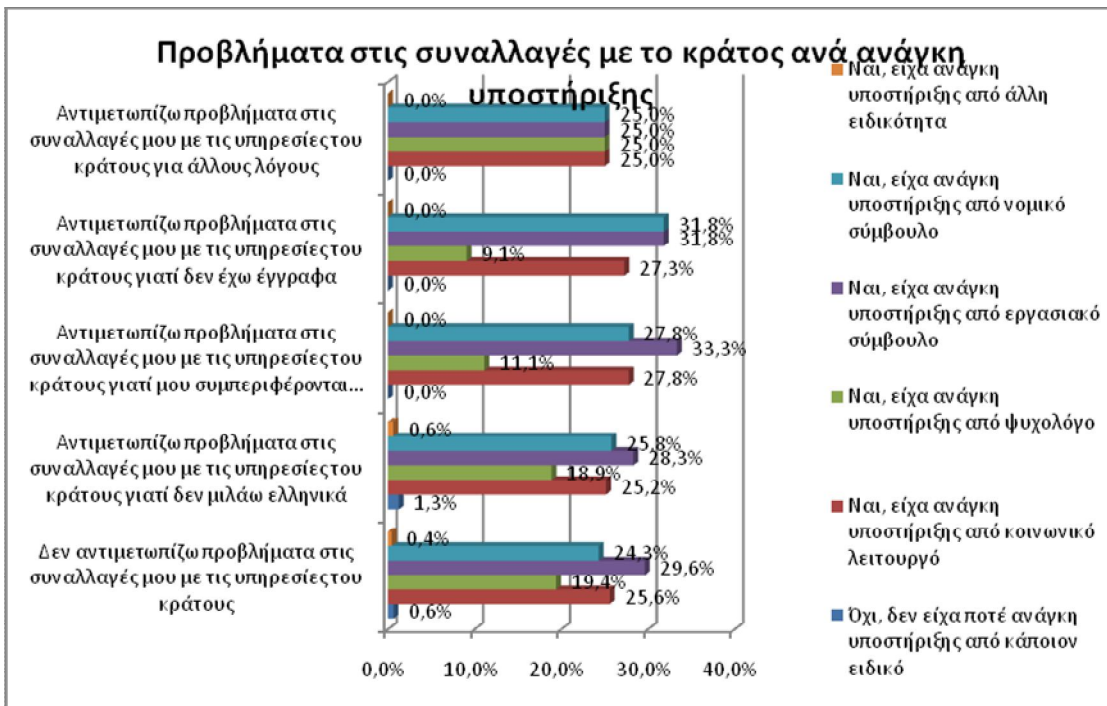
CROSSTABS 11

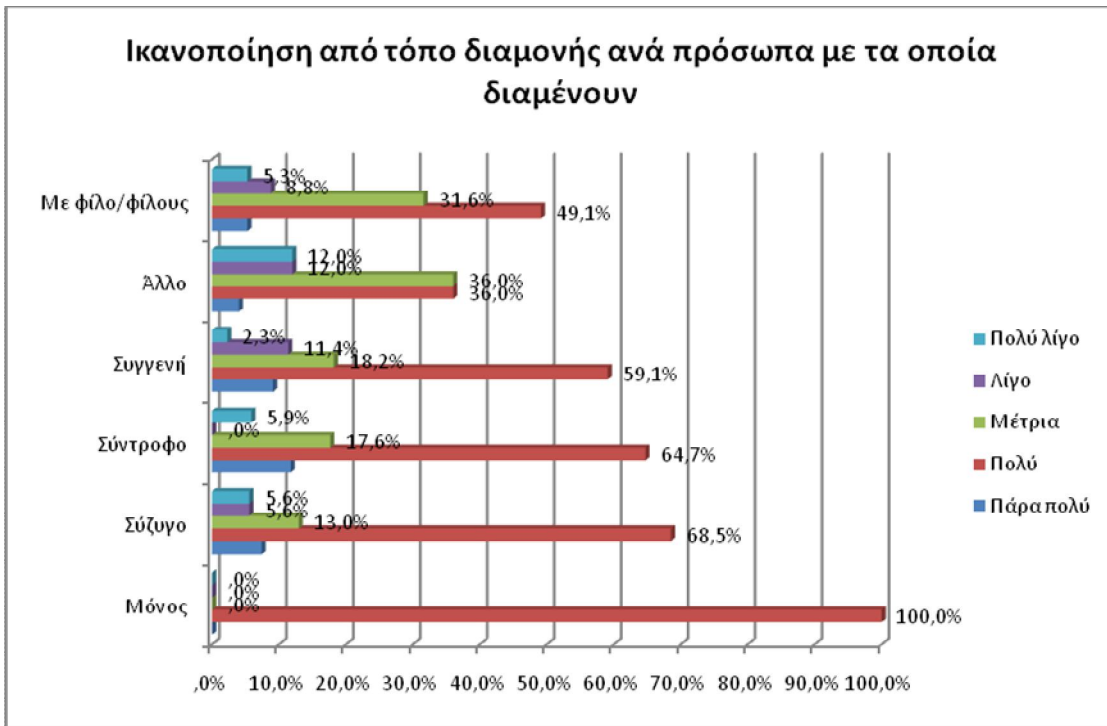
CROSSTABS 12

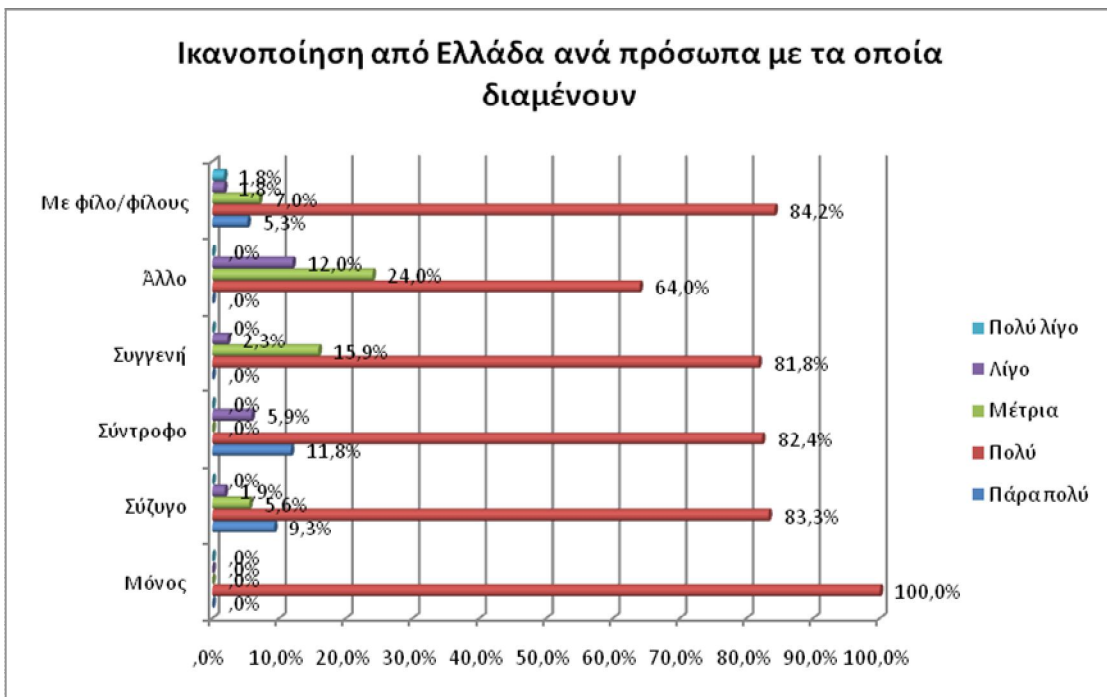
CROSSTABS 13

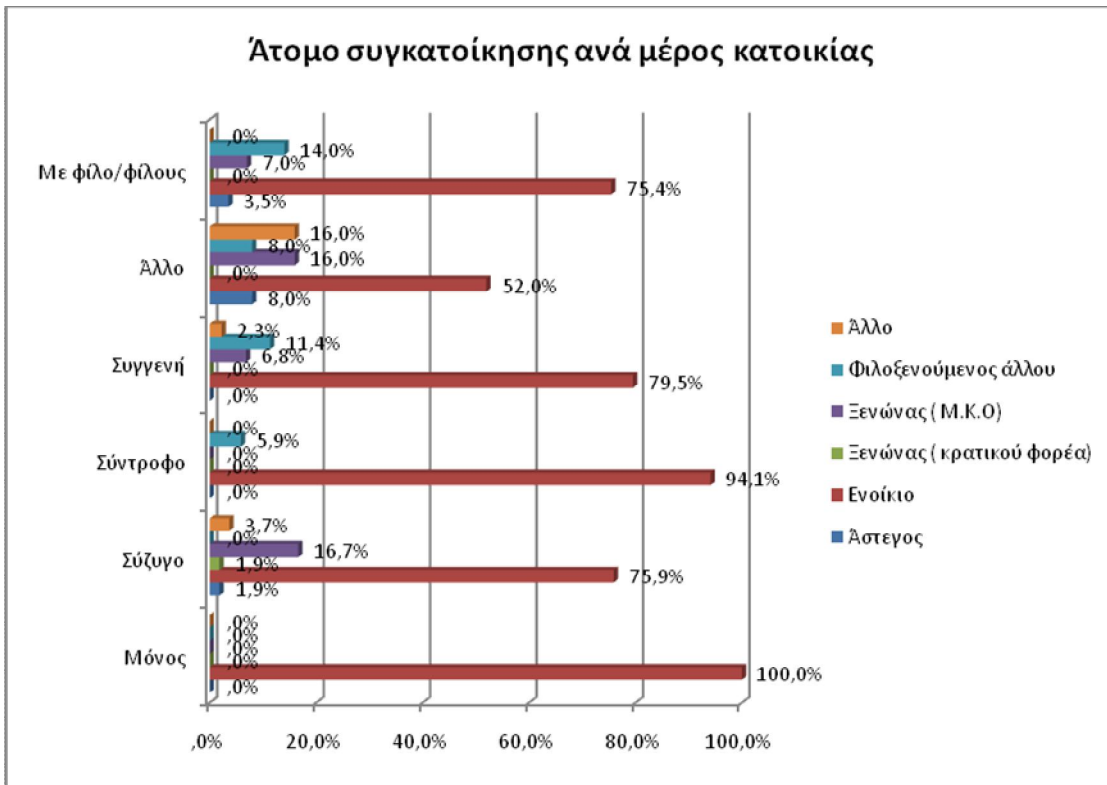
CROSSTABS 14

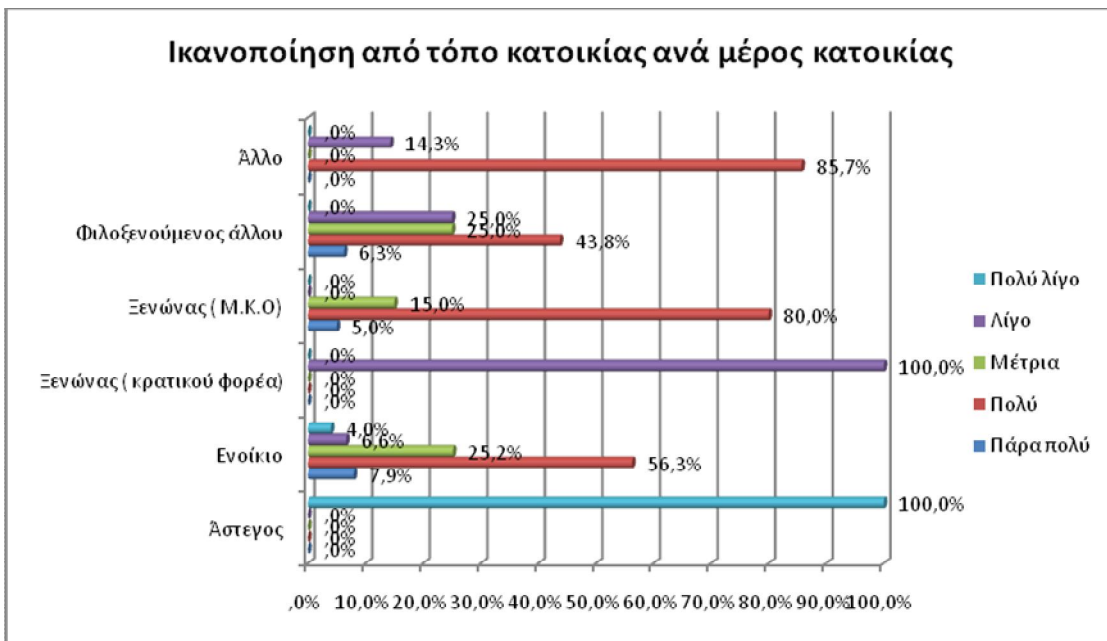
CROSSTABS 15

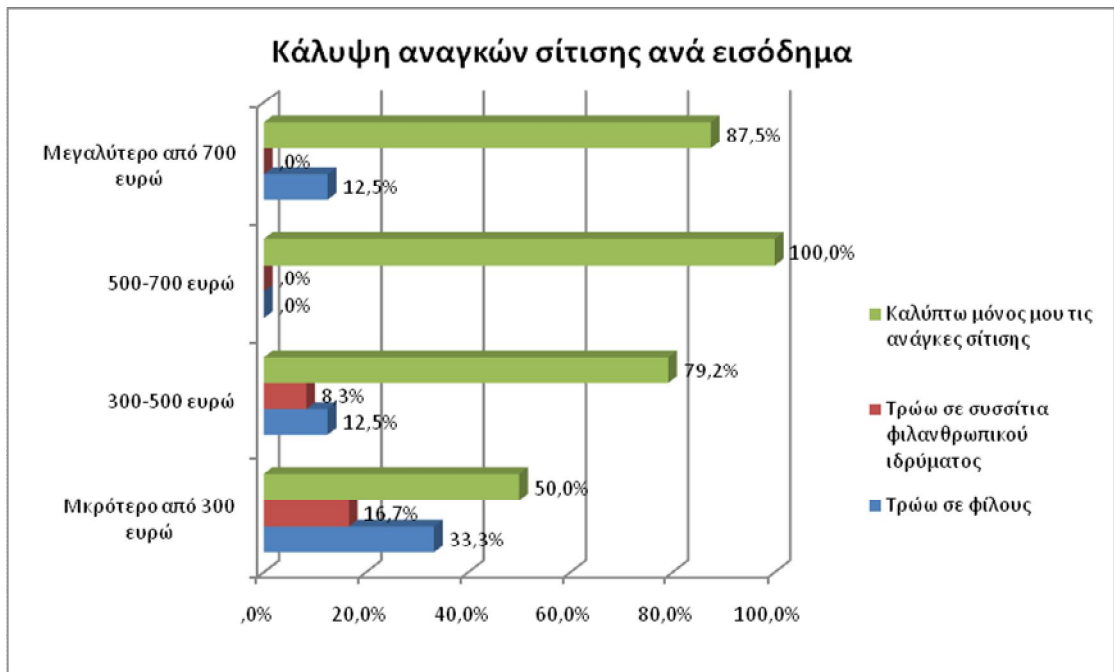
CROSSTABS 16

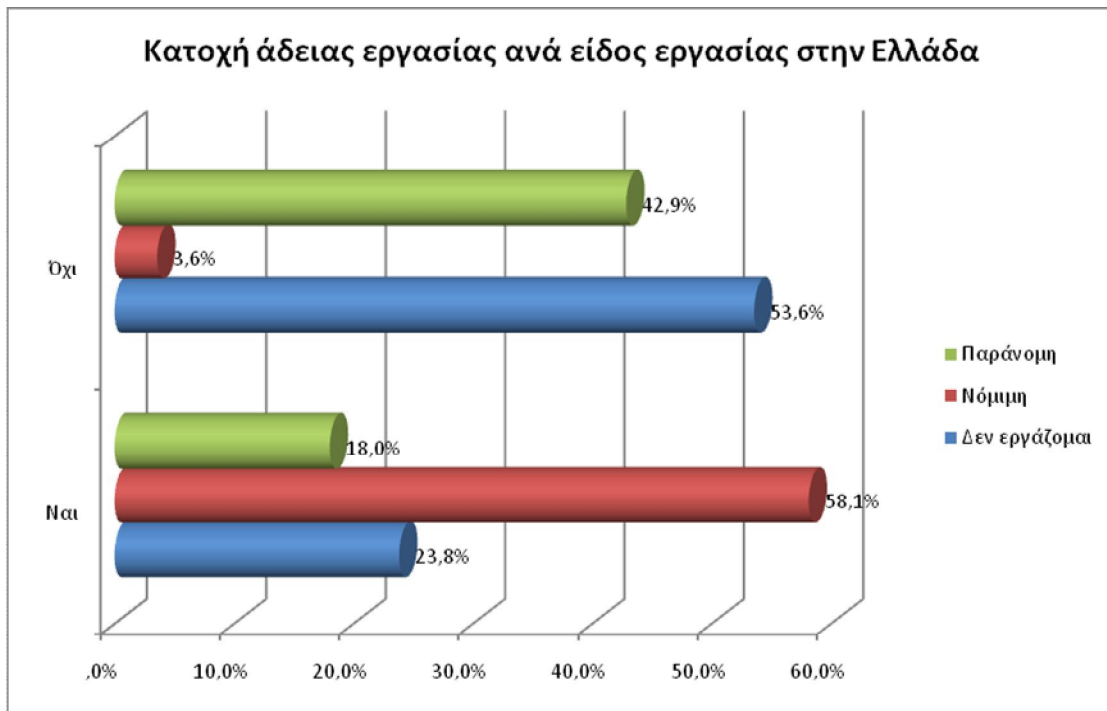
CROSSTABS 17

CROSSTABS 18

CROSSTABS 19

CROSSTABS 20

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ – ΠΙΝΑΚΕΣ

Φύλο ερωτώμενου

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid Άνδρας	113	56,5	56,5	56,5
Γυναίκα	87	43,5	43,5	100,0
Total	200	100,0	100,0	

Ηλικία ερωτώμενου

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid 18	2	1,0	1,0	1,0
19	3	1,5	1,5	2,5
20	4	2,0	2,0	4,5
21	4	2,0	2,0	6,5
22	6	3,0	3,0	9,5
23	7	3,5	3,5	13,0
24	9	4,5	4,5	17,5
25	12	6,0	6,0	23,5
26	17	8,5	8,5	32,0
27	10	5,0	5,0	37,0
28	16	8,0	8,0	45,0
29	12	6,0	6,0	51,0
30	49	24,5	24,5	75,5
31	7	3,5	3,5	79,0
32	9	4,5	4,5	83,5
33	4	2,0	2,0	85,5
34	5	2,5	2,5	88,0
35	6	3,0	3,0	91,0
36	1	0,5	0,5	91,5
37	2	1,0	1,0	92,5
38	5	2,5	2,5	95,0
39	2	1,0	1,0	96,0
40	4	2,0	2,0	98,0
41	1	0,5	0,5	98,5
42	1	0,5	0,5	99,0
50	2	1,0	1,0	100,0
Total	200	100,0	100,0	

Χώρα προέλευσης

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid Αφγανιστάν	47	23,5	23,5	23,5
Ιράκ	13	6,5	6,5	30,0
Ιράν	20	10,0	10,0	40,0
Σομαλία	17	8,5	8,5	48,5
Νιγηρία	8	4,0	4,0	52,5
Μαυριτανία	5	2,5	2,5	55,0
Μπουργκίνα Φάσο	4	2,0	2,0	57,0
Κονγκό	2	1,0	1,0	58,0

Μπαγκλαντές	12	6,0	6,0	64,0
Σιέρα Λεόνε	3	1,5	1,5	65,5
Αιθιοπία	21	10,5	10,5	76,0
Κένυα	5	2,5	2,5	78,5
Τανζανία	7	3,5	3,5	82,0
Ζάμπια	2	1,0	1,0	83,0
Γουινέα	3	1,5	1,5	84,5
Σενεγάλη	7	3,5	3,5	88,0
Πακιστάν	3	1,5	1,5	89,5
Μαρόκο	5	2,5	2,5	92,0
Σουδάν	5	2,5	2,5	94,5
Ερυθραία	4	2,0	2,0	96,5
Τυνησία	1	0,5	0,5	97,0
Συρία	2	1,0	1,0	98,0
Μιανμάρη	1	0,5	0,5	98,5
Γκάμπια	2	1,0	1,0	99,5
Σρι Λάνκα	1	0,5	0,5	100,0
Total	200	100,0	100,0	

Οικογενειακή κατάσταση

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid				
Ελεύθερος	94	47,0	47,0	47,0
Παντρεμένος	78	39,0	39,0	86,0
Χήρος	20	10,0	10,0	96,0
Διαζευγμένος	8	4,0	4,0	100,0
Total	200	100,0	100,0	

Με ποιόν ζείτε;

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid				
Μόνος	3	1,5	1,5	1,5
Σύζυγο	54	27,0	27,0	28,5
Σύντροφο	17	8,5	8,5	37,0
Συγγενή	44	22,0	22,0	59,0
Άλλο	25	12,5	12,5	71,5
Με φίλο/φίλους	57	28,5	28,5	100,0
Total	200	100,0	100,0	

Ποιό από τα παρακάτω νομικά έγγραφα έχετε;

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid				
Ροζ κάρτα	170	85,0	85,0	85,0
Αναγνωρισμένος Πρόσφυγας	13	6,5	6,5	91,5
Έγγραφο απέλασης	4	2,0	2,0	93,5
Κανένα έγγραφο	3	1,5	1,5	95,0
Ημερομηνία παραλαβής κάρτας	8	4,0	4,0	99,0
Αρχική αίτηση άσυλου	2	1,0	1,0	100,0
Total	200	100,0	100,0	

Πόσα παιδιά έχετε;

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Κανένα	112	56,0	56,0	56,0
	Εγκυμοσύνη	3	1,5	1,5	57,5
	Ένα παιδί	48	24,0	24,0	81,5
	Δύο παιδιά	23	11,5	11,5	93,0
	Τρία παιδιά	9	4,5	4,5	97,5
	Τέσσερα παιδιά	5	2,5	2,5	100,0
	Total	200	100,0	100,0	

Φύλο παιδιών αν υπάρχουν

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Κορίτσι/α	20	10,0	23,5	23,5
	Αγόρι/α	54	27,0	63,5	87,1
	Κορίτσι/α και αγόρι/α	11	5,5	12,9	100,0
	Total	85	42,5	100,0	
Missing	System	115	57,5		
Total		200	100,0		

Πόσα παιδιά μένουν μαζί σας στην Ελλάδα;

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Κανένα	40	20,0	46,5	46,5
	Ένα παιδί	27	13,5	31,4	77,9
	Δύο παιδιά	11	5,5	12,8	90,7
	Τρία παιδιά	4	2,0	4,7	95,3
	Τέσσερα παιδιά	4	2,0	4,7	100,0
	Total	86	43,0	100,0	
	Δεν έχουν καθόλου παιδιά	114	57,0		
Total	200	100,0			

Χρόνος παραμονής σας στην Ελλάδα

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Μέχρι και 6 μήνες	4	2,0	2,0	2,0
	Από 6 μήνες έως και 1 χρόνο	83	41,5	41,5	43,5
	Πάνω από 1 χρόνο και μέχρι 2 χρόνια	57	28,5	28,5	72,0
	Πάνω από 2 χρόνια και μέχρι 3 χρόνια	28	14,0	14,0	86,0
	Πάνω από 3 χρόνια και μέχρι 4 χρόνια	19	9,5	9,5	95,5
	Πάνω από 4 χρόνια και μέχρι 5 χρόνια	4	2,0	2,0	97,5
	Πάνω από 5 χρόνια	5	2,5	2,5	100,0
	Total	200	100,0	100,0	

Εργάζεστε;

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid Ναι	144	72,0	72,0	72,0
Όχι	56	28,0	28,0	100,0
Total	200	100,0	100,0	

Χρόνος εργασίας ή ανεργίας στην Ελλάδα

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid Μέχρι και 6 μήνες	40	20,0	20,0	20,4
Από 6 μήνες έως και 1 χρόνο	109	54,5	54,5	76,0
Πάνω από 1 χρόνο και μέχρι 2 χρόνια	35	17,5	17,5	91,8
Πάνω από 2 χρόνια και μέχρι 3 χρόνια	9	4,5	4,5	96,4
Πάνω από 3 χρόνια και μέχρι 4 χρόνια	4	2,0	2,0	98,5
Πάνω από 4 χρόνια και μέχρι 5 χρόνια	1	0,5	0,5	99,0
Πάνω από 5 χρόνια	2	1,0	1,0	100,0
Total	200	100,0	100,0	

Είδος εργασίας στην Ελλάδα1

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid Δεν εργάζομαι	56	28,0	28,0	28,0
Νόμιμη	101	50,5	50,5	78,5
Παράνομη	43	21,5	21,5	100,0
Total	200	100,0	100,0	

Είδος εργασίας στην Ελλάδα2

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid Δεν εργάζομαι	56	28,0	28,0	28,0
Μόνιμη	112	56,0	56,0	84,0
Προσωρινή	32	16,0	16,0	100,0
Total	200	100,0	100,0	

Προσδιορίστε τί δουλειά ακριβώς κάνετε στην Ελλάδα

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid ΔΕΝ ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΖΕΤΑΙ	58	29,0	29,0	29,0
ΕΡΓΑΣΙΑ				
ΑΠΟΘΗΚΑΡΙΟΣ	7	3,5	3,5	32,5
ΑΠΟΚΛΕΙΣΤΙΚΗ				
ΝΟΣΗΛΕΥΤΡΙΑ	4	2,0	2,0	34,5
ΑΡΓΥΡΟΧΡΥΣΟΧΟΟΣ	1	0,5	0,5	35,0
ΑΡΤΟΠΟΙΟΣ	1	0,5	0,5	35,5
ΑΦΙΣΟΚΟΛΗΤΗΣ	1	0,5	0,5	36,0
ΒΑΦΕΑΣ ΣΚΑΦΩΝ	1	0,5	0,5	36,5
ΔΙΑΝΟΜΕΑΣ				
ΕΣΤΙΑΤΟΡΙΟΥ	6	3,0	3,0	39,5
ΔΙΑΝΟΜΗ ΦΥΛΛΑΔΙΩΝ	3	1,5	1,5	41,0
ΕΛΑΙΟΧΡΩΜΑΤΙΣΤΗΣ	4	2,0	2,0	43,0

ΕΡΓΑΤΗΣ	2	1,0	1,0	44,0
ΕΡΓΑΤΗΣ/ΡΙΑ	2	1,0	1,0	45,0
ΖΑΧΑΡΟΠΛΑΣΤΗΣ	2	1,0	1,0	46,0
ΚΑΘΑΡΙΣΤΗΣ/ΤΡΙΑ	27	13,5	13,5	59,5
ΚΑΜΑΡΙΕΡΑ	1	0,5	0,5	60,0
ΚΗΠΟΥΡΟΣ	2	1,0	1,0	61,0
ΚΟΜΜΩΤΡΙΑ	1	0,5	0,5	61,5
ΛΑΝΤΖΙΕΡΗΣ/ΡΑ	14	7,0	7,0	68,5
ΜΑΓΕΙΡΑΣ	2	1,0	1,0	69,5
ΜΕΤΑΦΡΑΣΤΗΣ	3	1,5	1,5	71,0
ΜΠΑΡΓΟΥΜΑΝ	2	1,0	1,0	72,0
ΞΕΝΟΔΟΧΟΥΠΑΛΛΗΛΟΣ	3	1,5	1,5	73,5
ΟΙΚΙΑΚΗ ΒΟΗΘΟΣ	16	8,0	8,0	81,5
ΠΑΤΩΜΑΤΖΗΣ	2	1,0	1,0	82,5
ΠΛΑΝΟΔΙΟΣ ΠΩΛΗΤΗΣ	15	7,5	7,5	90,0
ΠΛΥΣΤΗΣ	3	1,5	1,5	91,5
ΠΡΕΣΣΑΔΟΡΟΣ	1	0,5	0,5	92,0
ΠΩΛΗΤΗΣ/ΤΡΙΑ	3	1,5	1,5	93,5
ΡΑΦΤΗΣ	4	2,0	2,0	95,5
ΤΑΜΠΕΛΕΣ	1	0,5	0,5	96,0
ΤΗΛΕΦΩΝΗΤΗΣ/ΤΡΙΑ	2	1,0	1,0	97,0
ΦΟΡΤΟΕΚΦΟΡΤΩΤΗΣ	1	0,5	0,5	97,5
ΦΥΛΑΞΗ	2	1,0	1,0	98,5
ΦΥΛΑΞΗ ΠΑΙΔΙΟΥ	2	1,0	1,0	99,5
ΨΑΡΑΣ	1	0,5	0,5	100,0
Total	200	100,0	100,0	

Μηνιαίο εισόδημα

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Μικρότερο από 300 ευρώ	6	3,0	4,1	4,1
	300-500 ευρώ	48	24,0	33,2	37,3
	500-700 ευρώ	82	41,0	57,3	94,6
	Μεγαλύτερο από 700 ευρώ	8	4,0	5,4	100,0
	Total	144	72,0	100,0	
Missing	System	56	28,0		
Total		200	100,0		

Είδος εργασίας στη χώρα προέλευσης¹

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Νόμιμη	44	22,0	73,3	73,3
	Παράνομη	16	8,0	26,7	100,0
	Total	60	30,0	100,0	
Missing	System	140	70,0		
Total		200	100,0		

Είδος εργασίας στη χώρα προέλευσης²

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Μόνιμη	48	22,0	73,3	73,3

	Προσωρινή	12	8,0	26,7	100,0
	Total	60	30,0	100,0	
Missing	System	140	70,0		
Total		200	100,0		

Προσδιορίστε τί δουλειά ακριβώς κάνατε στη χώρα προέλευσης

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	ΔΕΝ ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΖΕΤΑΙ	139	69,5	69,5	69,5
	ΕΡΓΑΣΙΑ	1	0,5	0,5	70,0
	ΒΟΣΚΟΣ	1	0,5	0,5	70,5
	ΓΡΑΦΙΚΕΣ ΤΕΧΝΕΣ	1	0,5	0,5	71,0
	ΔΑΣΚΑΛΟΣ/Α	5	2,5	2,5	73,5
	ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΟΣ	4	2,0	2,0	75,5
	ΕΛΑΙΟΧΡΩΜΑΤΙΣΤΗΣ	2	1,0	1,0	76,5
	ΕΡΓΑΤΗΣ/ΡΙΑ	7	1,0	1,0	80,0
	ΗΛΕΚΤΡΟΛΟΓΟΣ	1	0,5	0,5	80,5
	ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟΣ	1	0,5	0,5	81,0
	ΙΔ. ΥΠΑΛΛΗΛΟΣ	2	1,0	1,0	82,0
	ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ/ΤΡΙΑ	6	3,0	3,0	85,0
	ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΙΣΤΗΣ	1	0,5	0,5	85,5
	ΜΑΓΕΙΡΑΣ	1	0,5	0,5	86,0
	ΜΗΧΑΝΙΚΟΣ	3	1,5	1,5	87,5
	ΝΟΣΗΛΕΥΤΡΙΑ	1	0,5	0,5	88,0
	ΞΕΝΑΓΟΣ	1	0,5	0,5	88,5
	ΟΙΚΙΑΚΗ ΒΟΗΘΟΣ	1	0,5	0,5	89,0
	ΠΑΠΟΥΤΣΗΣ	1	0,5	0,5	89,5
	ΠΡΕΣΣΑΔΟΡΟΣ	1	0,5	0,5	90,0
	ΠΩΛΗΤΗΣ/ΤΡΙΑ	6	2,0	2,0	93,0
	ΡΑΦΤΗΣ	4	2,0	2,0	95,0
	ΤΕΧΝΙΚΟΣ Η/Υ	1	0,5	0,5	95,5
	ΦΟΡΤΩΕΚΦΟΡΤΩΤΗΣ	1	0,5	0,5	96,0
	ΦΥΛΑΞΗ	2	1,0	1,0	97,0
	ΧΕΙΡ. ΜΗΧΑΝΗΜΑΤΩΝ	1	0,5	0,5	97,5
	ΨΑΡΑΣ	5	2,5	2,5	100,0
	Total	200	100,0	100,0	

Γνωρίζετε την ελληνική γλώσσα;

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Ναι	147	73,5	73,5	73,5
	Όχι	53	26,5	26,5	100,0
	Total	200	100,0	100,0	

Επίπεδο γραφής

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Καθόλου	92	46,0	46,0	46,0
	Χαμηλό	41	20,5	20,5	66,5
	Μέτριο	63	31,5	31,5	98,0
	Υψηλό	4	2,0	2,0	100,0
	Total	200	100,0	100,0	

Επίπεδο ομιλίας

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid Καθόλου	54	27,0	27,0	27,0
Χαμηλό	24	12,0	12,0	39,0
Μέτριο	110	55,0	55,0	94,0
Υψηλό	12	6,0	6,0	100,0
Total	200	100,0	100,0	

Εκπαιδευτικό επίπεδο

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid Αναλφάβητος	5	2,5	2,5	2,5
Βασικό	21	10,5	10,5	13,0
Δευτεροβάθμιο	137	68,5	68,5	81,5
Τριτοβάθμιο	36	18,0	18,0	99,5
Μεταπτυχιακό	1	0,5	0,5	100,0
Total	200	100,0	100,0	

Περιγράψτε το μέρος στο οποίο κατοικείτε

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid Άστεγος	5	2,5	2,5	2,5
Ενοίκιο	151	75,5	75,5	78,0
Ξενώνας (κρατικού φορέα)	1	0,5	0,5	78,5
Ξενώνας (Μ.Κ.Ο)	20	10,0	10,0	88,5
Φιλοξενούμενος άλλου	16	8,0	8,0	96,5
Άλλο	7	3,5	3,5	100,0
Total	200	100,0	100,0	

Είστε ικανοποιημένοι από τον τόπο διαμονής σας;

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid Πάρα πολύ	14	7,0	7,0	7,0
Πολύ	114	57,0	57,0	64,0
Μέτρια	45	22,5	22,5	86,5
Λίγο	16	8,0	8,0	94,5
Πολύ λίγο	11	5,5	5,5	100,0
Total	200	100,0	100,0	

Πώς αντιμετωπίζετε τις ανάγκες σας για σίτιση;

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid Τρώω σε φίλους	27	13,5	13,5	13,5
Τρώω σε συσσίτια φιλανθρωπικού ιδρύματος	10	5,0	5,0	18,5
Καλύπτω μόνος μου τις ανάγκες σίτισης	162	81,0	81,0	99,5
Τρώω σε φίλους & σε συσσίτια φιλανθρωπικού ιδρύματος	1	0,5	0,5	100,0

Total	200	100,0	100,0
-------	-----	-------	-------

Δυσκολευτήκατε στη διαδικασία έκδοσης κάποιου νομικού εγγράφου;

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid Ναι	22	11,0	11,0	11,0
Όχι	178	89,0	89,0	100,0
Total	200	100,0	100,0	

Αν ναι, τι προβλήματα είχατε από αυτή τη καθυστέρηση;

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid Δεν βρίσκω δουλειά	2	1,0	9,1	9,1
Δεν μπορώ να έχω πρόσβαση στις υπηρεσίες υγείας	2	1,0	9,1	18,2
Μικτό (Δεν βρίσκω δουλειά-Δεν έχω πρόσβαση σε υπηρεσίες υγείας)	15	7,5	68,2	86,4
Άλλο	2	1,0	9,1	95,5
Δεν μου προκάλεσε περαιτέρω προβλήματα	1	0,5	4,5	100,0
Total	22	11,0	100,0	
Missing System	178	89,0		
Total	200	100,0		

Έχετε άδεια εργασίας;

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid Ναι	172	86,0	86,0	86,0
Όχι	28	14,0	14,0	100,0
Total	200	100,0	100,0	

Αν δεν έχετε άδεια εργασίας, γιατί;

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid Δεν έχω ροζ κάρτα	15	7,5	78,9	78,9
Δεν έχω κάνει καμία ενέργεια	3	1,5	15,8	94,7
Δεν την ανανέωσα	1	0,5	5,3	100,0
Total	19	9,5	100,0	
Missing System	181	90,5		
Total	200	100,0		

Έχετε ασφάλεια;

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid Ναι	108	54,0	54,0	54,0
Όχι	92	46,0	46,0	100,0
Total	200	100,0	100,0	

Αν δεν έχετε ασφάλεια, γιατί;

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Δεν έχω άδεια εργασίας	4	2,0	4,8	4,8
	Δεν έχω ένσημα	54	27,0	65,1	69,9
	Δεν έχω εργαστεί	24	12,0	28,9	98,8
	Δεν έχω αρκετά ένσημα	1	0,5	1,2	100,0
	Δεν δόθηκε απάντηση	117	58,5		
Missing					
Total		200	100,0		

Κατά τον ερχομό και παραμονή σας εδώ, απειληθήκατε ή βιώσατε ποτέ κάποια μορφή κακοποίησης ή ρατσισμού;

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Ναι	10	5,0	5,0	5,0
	Όχι	190	95,0	95,0	100,0
Total		200	100,0	100,0	

Αν βιώσατε ρατσιστική συμπεριφορά, από ποιόν τη βιώσατε;

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Αστυνομία	5	2,5	71,4	71,4
	Ομοεθνείς	1	0,5	14,3	85,7
	Ηλικιωμένοι	1	0,5	14,3	100,0
	Δεν δόθηκε απάντηση	193	96,5		
Missing					
Total		200	100,0		

Αν βιώσατε ρατσιστική συμπεριφορά, γιατί τη βιώσατε;

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Ρατσιστικοί λόγοι	9	4,5	90,0	90,0
	Δεν γνωρίζω	1	0,5	10,0	100,0
	Δεν δόθηκε απάντηση	190	95,0		
Missing					
Total		200	100,0		

Φοβάστε να επιστρέψετε στη χώρα σας;

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Ναι	186	93,0	93,0	93,0
	Όχι	14	7,0	7,0	100,0
Total		200	100,0	100,0	

Αν φοβάστε να επιστρέψετε στη χώρα σας, γιατί;

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Προσωπικοί λόγοι	5	2,5	2,7	2,7
	Πολιτικοί λόγοι	81	40,5	44,0	46,7
	Πόλεμος	32	16,0	17,4	64,1
	Οικονομικοί	16	8,0	8,7	72,8

λόγοι Κοινωνικοί λόγοι	1	0,5	0,5	73,4
Κοινωνικοί- οικονομικοί λόγοι	1	0,5	0,5	73,9
Πολιτικοί- οικονομικοί λόγοι	16	8,0	8,7	82,6
Πόλεμος- προσωπικοί λόγοι	3	1,5	1,6	84,2
Πολιτικοί- προσωπικοί λόγοι	24	12,0	13,0	97,3
Οικονομικοί- προσωπικοί λόγοι	2	1,0	1,1	98,4
Πόλεμος- οικονομικοί λόγοι	2	1,0	1,1	99,5
Πολιτικοί- οικονομικοί- προσωπικοί λόγοι	1	0,5	0,5	100,0
Δεν αναφέρθηκαν λόγοι	16	8,0		
Missing Total	200	100,0		

Αντιμετωπίζετε προβλήματα στην Ελλάδα;

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid Ναι	161	80,5	80,5	80,5
Όχι	39	19,5	19,5	100,0
Total	200	100,0	100,0	

Εργασία

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid Πρώτη θέση	76	38,0	73,8	73,8
Δεύτερη θέση	22	11,0	21,4	95,1
Τρίτη θέση	3	1,5	2,9	98,1
Τέταρτη θέση	1	0,5	1,0	99,0
Όγδοη θέση	1	0,5	1,0	100,0
Δεν κατονομάζεται από ερωτώμενο ως πρόβλημα	97	48,5		
Missing Total	200	100,0		

Διαμονή

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid Πρώτη θέση	7	3,5	9,2	9,2
Δεύτερη θέση	34	17,0	44,7	53,9
Τρίτη θέση	27	13,5	35,5	89,5
Τέταρτη θέση	5	2,5	6,6	96,1
Πέμπτη θέση	3	1,5	3,9	100,0
Δεν	124	62,0		

κατονομάζεται από ερωτώμενο ως πρόβλημα				
Missing Total	200	100,0		

Σίτιση

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid				
Πρώτη θέση	1	0,5	3,3	3,3
Δεύτερη θέση	5	2,5	16,7	20,0
Τρίτη θέση	11	5,5	36,7	56,7
Τέταρτη θέση	7	3,5	23,3	80,0
Πέμπτη θέση	3	1,5	10,0	90,0
Έκτη θέση	1	0,5	3,3	93,3
Έβδομη θέση	2	1,0	6,7	100,0
Δεν κατονομάζεται από ερωτώμενο ως πρόβλημα	170	85,0		
Missing Total	200	100,0		

Δεν πληρώνομαι

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid				
Πρώτη θέση	6	3,0	20,7	20,7
Δεύτερη θέση	6	3,0	20,7	41,4
Τρίτη θέση	8	4,0	27,6	69,0
Τέταρτη θέση	2	1,0	6,9	75,9
Πέμπτη θέση	2	1,0	6,9	82,8
Έκτη θέση	2	1,0	6,9	89,7
Ένατη θέση	3	1,5	10,3	100,0
Δεν κατονομάζεται από ερωτώμενο ως πρόβλημα	171	85,5		
Missing Total	200	100,0		

Υγεία

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid				
Πρώτη θέση	9	4,5	24,3	24,3
Δεύτερη θέση	17	8,5	45,9	70,3
Τρίτη θέση	2	1,0	5,4	75,7
Τέταρτη θέση	6	3,0	16,2	91,9
Έκτη θέση	1	0,5	2,7	94,6
Έβδομη θέση	1	0,5	2,7	97,3
Όγδοη θέση	1	0,5	2,7	100,0
Δεν κατονομάζεται από ερωτώμενο ως πρόβλημα	163	81,5		
Missing Total	200	100,0		

Ρατσισμός

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid				
Πρώτη θέση	1	0,5	9,1	9,1
Δεύτερη θέση	1	0,5	9,1	18,2
Τρίτη θέση	1	0,5	9,1	27,3
Τέταρτη θέση	3	1,5	27,3	54,5
Έκτη θέση	1	0,5	9,1	63,6
Έβδομη θέση	1	0,5	9,1	72,7
Όγδοη θέση	1	0,5	9,1	81,8
Ένατη θέση	2	1,0	18,2	100,0
Δεν κατονομάζεται από ερωτώμενο ως πρόβλημα	189	94,5		
Missing				
Total	200	100,0		

Έλλειψη υποστηρικτικού δικτύου

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid				
Πρώτη θέση	34	17,0	33,7	33,7
Δεύτερη θέση	29	14,5	28,7	62,4
Τρίτη θέση	16	8,0	15,8	78,2
Τέταρτη θέση	11	5,5	10,9	89,1
Πέμπτη θέση	4	2,0	4,0	93,1
Έκτη θέση	5	2,5	5,0	98,0
Όγδοη θέση	2	1,0	2,0	100,0
Δεν κατονομάζεται από ερωτώμενο ως πρόβλημα	99	49,5		
Missing				
Total	200	100,0		

Δεν μιλάω ελληνικά

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid				
Πρώτη θέση	17	8,5	23,6	23,6
Δεύτερη θέση	20	10,0	27,8	51,4
Τρίτη θέση	17	8,5	23,6	75,0
Τέταρτη θέση	9	4,5	12,5	87,5
Πέμπτη θέση	7	3,5	9,7	97,2
Έβδομη θέση	2	1,0	2,8	100,0
Δεν κατονομάζεται από ερωτώμενο ως πρόβλημα	128	64,0		
Missing				
Total	200	100,0		

Δεν έχω επίσημα έγγραφα

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid				
Πρώτη θέση	10	5,0	40,0	40,0
Δεύτερη θέση	4	2,0	16,0	56,0

	Τρίτη θέση	1	0,5	4,0	60,0
	Τέταρτη θέση	3	1,5	12,0	72,0
	Πέμπτη θέση	4	2,0	16,0	88,0
	Έβδομη θέση	1	0,5	4,0	92,0
	Όγδοη θέση	1	0,5	4,0	96,0
	Ένατη θέση	1	0,5	4,0	100,0
	Δεν κατονομάζεται από ερωτώμενο ως πρόβλημα	175	87,5		
Missing					
Total		200	100,0		

Ασφάλεια

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Πρώτη θέση	8	4,0	10,4	10,4
	Δεύτερη Θέση	27	13,5	35,1	45,5
	Τρίτη θέση	21	10,5	27,3	72,7
	Τέταρτη θέση	16	8,0	20,8	93,5
	Πέμπτη θέση	5	2,5	6,5	100,0
	Δεν δηλώθηκε σαν ανάγκη	123	61,5		
Missing					
Total		200	100,0		

Σίτιση

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Δεύτερη Θέση	2	1,0	9,1	9,1
	Τρίτη θέση	7	3,5	31,8	40,9
	Τέταρτη θέση	10	5,0	45,5	86,4
	Πέμπτη θέση	2	1,0	9,1	95,5
	Έκτη θέση	1	0,5	4,5	100,0
	Δεν δηλώθηκε σαν ανάγκη	178	89,0		
Missing					
Total		200	100,0		

Διαμονή

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Πρώτη θέση	7	3,5	10,0	10,0
	Δεύτερη Θέση	25	12,5	35,7	45,7
	Τρίτη θέση	26	13,0	37,1	82,9
	Τέταρτη θέση	9	4,5	12,9	95,7
	Πέμπτη θέση	3	1,5	4,3	100,0
	Δεν δηλώθηκε σαν ανάγκη	130	65,0		
Missing					
Total		200	100,0		

Εκπαίδευση/γλώσσα

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Πρώτη θέση	27	13,5	27,3	27,3

	Δεύτερη Θέση	33	16,5	33,3	60,6
	Τρίτη θέση	23	11,5	23,2	83,8
	Τέταρτη θέση	9	4,5	9,1	92,9
	Πέμπτη θέση	7	3,5	7,1	100,0
	Δεν δηλώθηκε σαν ανάγκη	101	50,5		
Missing					
Total		200	100,0		

Εργασία

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Πρώτη θέση	81	40,5	77,9	77,9
	Δεύτερη Θέση	21	10,5	20,2	98,1
	Τρίτη θέση	1	0,5	1,0	99,0
	Τέταρτη θέση	1	0,5	1,0	100,0
	Δεν δηλώθηκε σαν ανάγκη	96	48,0		
Missing					
Total		200	100,0		

Ψυχολογική υποστήριξη

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Πρώτη θέση	32	16,0	31,4	31,4
	Δεύτερη Θέση	31	15,5	30,4	61,8
	Τρίτη θέση	12	6,0	11,8	73,5
	Τέταρτη θέση	8	4,0	7,8	81,4
	Πέμπτη θέση	11	5,5	10,8	92,2
	Έκτη θέση	8	4,0	7,8	100,0
	Δεν δηλώθηκε σαν ανάγκη	98	49,0		
Missing					
Total		200	100,0		

Άλλο

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1	45	22,5	51,7	51,7
	2	28	14,0	32,2	83,9
	3	8	4,0	9,2	93,1
	4	2	1,0	2,3	95,4
	5	2	1,0	2,3	97,7
	6	2	1,0	2,3	100,0
	Total	87	43,5	100,0	
Missing	System	113	56,5		
Total		200	100,0		

Θεωρείτε την Ελλάδα κατάλληλη χώρα για εγκατάσταση;

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid Πάρα πολύ	10	5,0	5,0	5,0
Πολύ	162	81,0	81,0	86,0
Μέτρια	20	10,0	10,0	96,0
Λίγο	7	3,5	3,5	99,5
Πολύ λίγο	1	0,5	0,5	100,0
Total	200	100,0	100,0	

Πόσο σημαντική θεωρείτε την εύρεση εργασίας από εσάς όσον αφορά την προσπάθειά σας για μόνιμη εγκατάσταση στην Ελλάδα;

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid Πάρα πολύ	25	12,5	12,5	12,5
Πολύ	161	80,5	80,5	93,0
Μέτρια	13	6,5	6,5	99,5
Λίγο	1	0,5	0,5	100,0
Total	200	100,0	100,0	

Η απόκτηση ροζ κάρτας, είναι ένα βασικό και απαραίτητο βήμα για την νομιμοποίησή σας στη χώρα. Δυσκολευτήκατε να αποκτήσετε;

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid Όχι	173	86,5	86,5	86,5
Ναι, παρέμεινα αδρανής – δεν πήρα πρωτοβουλία	1	0,5	0,5	87,0
Ναι, και συμβουλευτήκα φίλους – με καθοδήγησαν στην διαδικασία	2	1,0	1,0	88,0
Ναι, και συμβουλευτήκα νομικό σύμβουλο κάποιου φορέα	6	3,0	3,0	91,0
Ναι, και προχώρησα σε άλλη ενέργεια	1	0,5	0,5	91,5
Δεν έχω ροζ κάρτα	13	6,5	6,5	98,0
Συμβουλευτήκα φίλους & νομικό σύμβουλο κάποιου φορέα	4	2,0	2,0	100,0
Total	200	100,0	100,0	

Τι σας οδήγησε να έρθετε στην Ελλάδα;

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid Είχα φίλους – συγγενείς στην Ελλάδα	95	47,5	47,5	47,5
Δεν είχα κάπου αλλού να πάω	19	9,5	9,5	57,0
Ήταν πιο κοντά στη χώρα μου	9	4,5	4,5	61,5
Ήταν πέρασμα για άλλο προορισμό	53	26,5	26,5	88,0
Άλλο	24	12,0	12,0	100,0
Total	200	100,0	100,0	

Ιατρικές - Ψυχολογική υποστήριξη

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid Πρώτη θέση	103	51,5	51,8	51,8
Δεύτερη Θέση	34	17,0	17,1	68,8
Τρίτη θέση	56	28,0	28,1	97,0
Τέταρτη θέση	5	2,5	2,5	99,5
Έκτη θέση	1	0,5	0,5	100,0
Δεν χρησιμοποιώ ιατρικές υπηρεσίες	1	0,5		

Missing				
Total		200	100,0	

Διαμονή - σίτιση

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid				
Πρώτη θέση	3	1,5	12,5	12,5
Δεύτερη Θέση	11	5,5	45,8	58,3
Τρίτη θέση	4	2,0	16,7	75,0
Τέταρτη θέση	3	1,5	12,5	87,5
Πέμπτη θέση	3	1,5	12,5	100,0
Δεν χρησιμοποιώ υπηρεσίες διαμονής-σίτισης	176	88,0		
Missing				
Total	200	100,0		

Άτυπη εκπαίδευση

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid				
Πρώτη θέση	1	0,5	1,4	1,4
Δεύτερη Θέση	22	11,0	31,4	32,9
Τρίτη θέση	13	6,5	18,6	51,4
Τέταρτη θέση	23	11,5	32,9	84,3
Πέμπτη θέση	11	5,5	15,7	100,0
Δεν συμμετέχω σε άτυπη εκπαίδευση	130	65,0		
Missing				
Total	200	100,0		

Εκμάθηση ελληνικών

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid				
Δεύτερη Θέση	15	7,5	23,4	23,4
Τρίτη θέση	21	10,5	32,8	56,3
Τέταρτη θέση	19	9,5	29,7	85,9
Πέμπτη θέση	8	4,0	12,5	98,4
Έκτη θέση	1	0,5	1,6	100,0
Δεν χρησιμοποιώ εκμάθηση ελληνικών	136	68,0		
Missing				
Total	200	100,0		

Εργασιακή Συμβουλευτική

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid				
Πρώτη θέση	73	36,5	42,7	42,7
Δεύτερη Θέση	50	25,0	29,2	71,9
Τρίτη θέση	30	15,0	17,5	89,5
Τέταρτη θέση	14	7,0	8,2	97,7
Πέμπτη θέση	4	2,0	2,3	100,0
Δεν χρησιμοποιώ εργασιακές συμβουλευτικές υπηρεσίες	29	14,5		
Missing				
Total	200	100,0		

Νομική Συμβουλευτική

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid				
Πρώτη θέση	20	10,0	14,6	14,6
Δεύτερη θέση	64	32,0	46,7	61,3
Τρίτη θέση	31	15,5	22,6	83,9
Τέταρτη θέση	14	7,0	10,2	94,2
Πέμπτη θέση	6	3,0	4,4	98,5
Έκτη θέση	2	1,0	1,5	100,0
Δεν χρησιμοποιώ νομικές-συμβουλευτικές υπηρεσίες	63	31,5		
Missing				
Total	200	100,0		

Θεωρείτε τους επαγγελματίες των υπηρεσιών που χρησιμοποιείτε, βοηθητικούς και συνεργάσιμους;

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid				
Πάρα πολύ	10	5,0	5,0	5,0
Πολύ	178	89,0	89,0	94,0
Μέτρια	11	5,5	5,5	99,5
Πολύ λίγο	1	0,5	0,5	100,0
Total	200	100,0	100,0	

Πώς θα αισθανόσασταν πλήρως ικανοποιημένος από την παραμονή σας στη χώρα;

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid				
Μου αρκεί να εργάζομαι και μόνο	20	6,0	6,0	6,0
Να εξασφαλίζω τα χρήματα για μία άνετη ζωή	74	37,0	37,0	43,0
Να εργαστεί και η σύζυγος	2			
Επαναπατρισμός	3			
Να πάει το παιδί/ α στο σχολείο	6			
Νομιμοποίηση	2			
Δεν μπορώ να ονειρευτώ τίποτα με αυτό που συνέβη στην ζωή μου	1			
Να κάνω οικογένεια	16			
Να αποκατασταθεί η υγεία μου	8			
Να μεγαλώσουν με ασφάλεια τα παιδιά μου	9			
Να έχω σπίτι να μείνω	1			
Να σπουδάσω	3			
Να εξασφαλίσω τις κατάλληλες συνθήκες για να κάνω ή να φέρω από την πατρίδα μου, εδώ, την οικογένειά μου	50	25,0	25,0	68,0
Να με αποδεχτούν οι Έλληνες και η τοπική κοινωνία στην οποία ζω	6	3,0	3,0	71,0
Total	200	100,0	100,0	

\$schildage Frequencies				
		Responses		Percent of Cases
		N	Percent	
Ηλικία παιδιών αν υπάρχουν(a)	Δύο μηνών	2	1,4%	2,4%
	Ενός έτους	2	1,4%	2,4%
	Δύο ετών	9	6,5%	10,8%
	Τριών ετών	30	21,7%	36,1%
	Τεσσάρων ετών	27	19,6%	32,5%
	Πέντε ετών	21	15,2%	25,3%
	Έξι ετών	14	10,1%	16,9%
	Επτά ετών	6	4,3%	7,2%
	Οκτώ ετών	9	6,5%	10,8%
	Εννιά ετών	5	3,6%	6,0%
	Δέκα ετών	7	5,1%	8,4%
	Δώδεκα ετών	4	2,9%	4,8%
	Δεκατριών ετών	1	0,7%	1,2%
	Δεκαπέντε ετών	1	0,7%	1,2%
Total		138	100,0%	166,3%

a. Group

\$racismkind Frequencies				
		Responses		Percent of Cases
		N	Percent	
Είδος ρατσιστικής μεταχείρισης(a)	Σωματική κακοποίηση	5	33,3%	50,0%
	Σεξουαλική κακοποίηση	1	6,7%	10,0%
	Εργασιακή απώρευση	3	20,0%	30,0%
	Κατηγορία	2	13,3%	20,0%
	Σύλληψη	4	26,7%	40,0%
Total		15	100,0%	150,0%

a. Dichotomy group tabulated at value 1.

\$workedu Frequencies				
		Responses		Percent of Cases
		N	Percent	
Δυσκολία συμμετοχής σε πρόγραμμα επιμόρφ(a)	Δεν δυσκολεύομαι να παρακολουθήσω πρόγραμμα εργασιακής ένταξης	85	24,6%	42,7%
	Δυσκολεύομαι γιατί μου λείπουν τα απαραίτητα έγγραφα	39	11,3%	19,6%
	Δυσκολεύομαι γιατί δεν μιλάω ελληνικά	52	15,0%	26,1%
	Δυσκολεύομαι γιατί δεν έχω κάποιον να με καθοδηγήσει	73	21,1%	36,7%
	Δυσκολεύομαι γιατί δεν έχω την πληροφόρηση για τέτοια προγράμματα	85	24,6%	42,7%

	Δεν με απασχολεί να βρω κάποιο πρόγραμμα εργασιακής ένταξης	11	3,2%	5,5%
	Δυσκολεύομαι για άλλο λόγο	1	0,3%	0,5%
Total		346	100,0%	173,9%

a. Dichotomy group tabulated at value 1.

\$support Frequencies				
		Responses		Percent of Cases
		N	Percent	
Ανάγκη υποστήριξης(a)	Όχι, δεν είχα ποτέ ανάγκη υποστήριξης από κάποιον ειδικό	5	0,8%	2,5%
	Ναι, είχα ανάγκη υποστήριξης από κοινωνικό λειτουργό	165	25,6%	82,5%
	Ναι, είχα ανάγκη υποστήριξης από ψυχολόγο	122	18,9%	61,0%
	Ναι, είχα ανάγκη υποστήριξης από εργασιακό σύμβουλο	190	29,5%	95,0%
	Ναι, είχα ανάγκη υποστήριξης από νομικό σύμβουλο	160	24,8%	80,0%
	Ναι, είχα ανάγκη υποστήριξης από άλλη ειδικότητα	3	0,5%	1,5%
	Total		645	100,0%

a. Dichotomy group tabulated at value 1.

\$organ Frequencies				
		Responses		Percent of Cases
		N	Percent	
Φορέας εξυπηρέτησης(a)	GCR ως φορέας εξυπηρέτησης αιτούντων άσυλο/προσφύγων	128	32,1%	64,0%
	PRAKSIS ως φορέας εξυπηρέτησης αιτούντων άσυλο/προσφύγων	197	49,4%	98,5%
	ΟΑΕΔ ως φορέας εξυπηρέτησης αιτούντων άσυλο/προσφύγων	28	7,0%	14,0%
	Ιατρική παρέμβαση ως φορέας εξυπηρέτησης αιτούντων άσυλο/προσφύγων	9	2,3%	4,5%
	Ελληνικός Ερυθρός Σταυρός ως φορέας εξυπηρέτησης	2	0,5%	1,0%

	Κλίμακα ως φορέας εξυπηρέτησης Δίκτυο Κοινωνικής υποστήριξης προσφύγων Άλλος φορέας	5	1,3%	2,5%
		2	0,5%	1,0%
		28	7,0%	14,0%
Total		399	100,0%	199,5%

a. Dichotomy group tabulated at value 1.

\$wishgr Frequencies				
		Responses		Percent of Cases
		N	Percent	
Τί θα θέλατε να σας προσφέρει η Ελλάδα(a)	Θα ήθελα να μου προσφέρει νομική υποστήριξη	77	13,5%	38,5%
	Θα ήθελα να μου προσφέρει κάλυψη βασικών αναγκών (στέγη, σίτιση)	13	2,3%	6,5%
	Θα ήθελα να μου προσφέρει υπηρεσίες υγείας	151	26,4%	75,5%
	Θα ήθελα να μου προσφέρει εργασία	166	29,0%	83,0%
	Θα ήθελα να μου προσφέρει ψυχολογική υποστήριξη	67	11,7%	33,5%
	Θα ήθελα να μου προσφέρει εκπαίδευση	98	17,1%	49,0%
Total		572	100,0%	286,0%

a. Dichotomy group tabulated at value 1.

\$statprob Frequencies				
		Responses		Percent of Cases
		N	Percent	
προβλήματα με το κράτος(a)	Δεν αντιμετωπίζω προβλήματα στις συναλλαγές μου με τις υπηρεσίες του κράτους	145	69,7%	72,5%
	Αντιμετωπίζω προβλήματα στις συναλλαγές μου με τις υπηρεσίες του κράτους γιατί δεν μιλάω ελληνικά	48	23,1%	24,0%
	Αντιμετωπίζω προβλήματα στις συναλλαγές μου με τις υπηρεσίες του κράτους γιατί μου συμπεριφέρονται ρατσιστικά	7	3,4%	3,5%
	Αντιμετωπίζω προβλήματα στις συναλλαγές μου με τις υπηρεσίες	7	3,4%	3,5%

	του κράτους γιατί δεν έχω έγγραφα Αντιμετωπίζω προβλήματα στις συναλλαγές μου με τις υπηρεσίες του κράτους για άλλους λόγους	1	0,5%	0,5%
Total		208	100,0%	104,0%

	Είδος εργασίας στην Ελλάδα1			Total
	Δεν εργάζομαι	Νόμιμη	Παράνομη	
Ποιό από τα παρακάτω νομικά έγγραφα έχετε;	48	88	34	170
Ροζ κάρτα	28,2%	51,8%	20,0%	100,0%
Αναγνωρισμένος Πρόσφυγας	0	13	0	13
	0,0%	100,0%	0,0%	100,0%
Έγγραφο απέλασης	3	0	1	4
	75,0%	0,0%	25,0%	100,0%
Κανένα έγγραφο	1	0	2	3
	33,3%	0,0%	66,7%	100,0%
Ημερομηνία παραλαβής κάρτας	3	0	5	8
	37,5%	0,0%	62,5%	100,0%
Αρχική αίτηση άσυλου	1	0	1	2
	50,0%	0,0%	50,0%	100,0%
Total	56	101	43	200
	28,0%	50,5%	21,5%	100,0%

Crosstab

	Είδος εργασίας στην Ελλάδα2			Total
	Δεν εργάζομαι	Μόνιμη	Προσωρινή	
Ποιό από τα παρακάτω νομικά έγγραφα έχετε;	48	98	24	170
Ροζ κάρτα	28,2%	57,6%	14,1%	100,0%
Αναγνωρισμένος Πρόσφυγας	0	13	0	13
	0,0%	100,0%	0,0%	100,0%
Έγγραφο απέλασης	3	0	1	4
	75,0%	0,0%	25,0%	100,0%
Κανένα έγγραφο	1	1	1	3
	33,3%	33,3%	33,3%	100,0%
Ημερομηνία παραλαβής κάρτας	3	0	5	8
	37,5%	0,0%	62,5%	100,0%
Αρχική αίτηση άσυλου	1	0	1	2
	50,0%	0,0%	50,0%	100,0%
Total	56	112	32	200
	28,0%	56,0%	16,0%	100,0%

	Είδος εργασίας στην Ελλάδα1		Total
	Νόμιμη	Παράνομη	
Μηνιαίο εισόδημα	0	6	6
Μικρότερο από 300 ευρώ	0,0%	100,0%	100,0%
300-500 ευρώ	20	28	48
	41,7%	58,3%	100,0%
500-700 ευρώ	75	7	82
	91,5%	8,5%	100,0%
Μεγαλύτερο από 700 ευρώ	6	2	8
	75,0%	25,0%	100,0%
Total	101	43	144
	70,1%	29,9%	100,0%

	Είδος εργασίας στην Ελλάδα2		Total
	Μόνιμη	Προσωρινή	
Μηνιαίο εισόδημα	1	5	6
Μικρότερο από 300 ευρώ	16,7%	83,3%	100,0%
300-500 ευρώ	24	24	48
	50,0%	50,0%	100,0%
500-700 ευρώ	81	1	82
	98,8%	1,2%	100,0%
Μεγαλύτερο από 700 ευρώ	6	2	8
	75,0%	25,0%	100,0%
Total	112	32	144
	77,8%	22,2%	100,0%

	Εργάζεστε;		Total
	Ναι	Όχι	
Ποιό από τα παρακάτω νομικά έγγραφα έχετε;	120	50	170
Ροζ κάρτα	70,6%	29,4%	100,0%
Αναγνωρισμένος Πρόσφυγας	13	0	13
	100,0%	0,0%	100,0%
Έγγραφο απέλασης	1	3	4
	25,0%	75,0%	100,0%
Κανένα έγγραφο	2	1	3
	66,7%	33,3%	100,0%
Ημερομηνία παραλαβής κάρτας	4	4	8
	50,0%	50,0%	100,0%
	1	1	2

	Αρχική αίτηση άσυλου	50,0%	50,0%	100,0%
Total		141	59	200
		70,5%	29,5%	100,0%

Ποιά από τα παρακάτω νομικά έγγραφα έχετε; * Μηνιαίο εισόδημα Crosstabulation

		Μηνιαίο εισόδημα				Total
		Μικρότερο από 300 ευρώ	300-500 ευρώ	500-700 ευρώ	Μεγαλύτερο από 700 ευρώ	
Ποιά από τα παρακάτω νομικά έγγραφα έχετε;	Ροζ κάρτα	3	41	74	4	122
		2,5%	33,6%	60,7%	3,3%	100,0%
	Αναγνωρισμένος Πρόσφυγας	0	2	8	3	13
		0,0%	15,4%	61,5%	23,1%	100,0%
	Έγγραφο απέλασης	0	1	0	0	1
		0,0%	100,0%	0,0%	0,0%	100,0%
	Κανένα έγγραφο	0	1	0	1	2
		0,0%	50,0%	0,0%	50,0%	100,0%
	Ημερομηνία παραλαβής κάρτας	2	3	0	0	5
		40,0%	60,0%	0,0%	0,0%	100,0%
Αρχική αίτηση άσυλου	1	0	0	0	1	
	100,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%	
Total	6	48	82	8	144	
	4,2%	33,3%	56,9%	5,6%	100,0%	

		Περιγράψτε το μέρος στο οποίο κατοικείτε						Total
		Άστεγος	Ενοίκιο	Ξενώνας (κρατικού φορέα)	Ξενώνας (Μ.Κ.Ο)	Φιλοξενούμενος άλλου	Άλλο	
Μηνιαίο εισόδημα	Μικρότερο από 300 ευρώ	1	3	0	2	0	0	6
		16,7%	50,0%	0,0%	33,3%	0,0%	0,0%	100,0%
	300-500 ευρώ	0	38	0	6	4	0	48
		0,0%	79,2%	0,0%	12,5%	8,3%	0,0%	100,0%
	500-700 ευρώ	0	70	1	4	2	5	82
		0,0%	85,4%	1,2%	4,9%	2,4%	6,1%	100,0%
Μεγαλύτερο από 700 ευρώ	1	7	0	0	0	0	8	
	12,5%	87,5%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%	
Total	2	118	1	12	6	5	144	
	1,4%	81,9%	0,7%	8,3%	4,2%	3,5%	100,0%	

		Με ποιόν ζείτε;						Total
		Μόνος	Σύζυγο	Σύντροφο	Συγγενή	Άλλο	Με φίλο/φίλους	
Μηνιαίο εισόδημα	Μικρότερο από 300 ευρώ	0	0	0	1	0	5	6
	300-500 ευρώ	2	9	2	15	6	14	48
	500-700 ευρώ	1	27	10	21	6	17	82
	Μεγαλύτερο από 700 ευρώ	0	3	2	0	2	1	8
Total		3	39	14	37	14	37	144

		Τι σας οδήγησε να έρθετε στην Ελλάδα;					Total
		Είχα φίλους – συγγενείς στην Ελλάδα	Δεν είχα κάπου αλλού να πάω	Ήταν πιο κοντά στη χώρα μου	Ήταν πέρασμα για άλλο προορισμό	Άλλο	
Με ποιόν ζείτε;	Μόνος	2 66,7%	1 33,3%	0 0,0%	0 0,0%	0 0,0%	3 100,0%
	Σύζυγο	17 31,5%	5 9,3%	5 9,3%	23 42,6%	4 7,4%	54 100,0%
		Σύντροφο	6 35,3%	2 11,8%	0 0,0%	7 41,2%	2 11,8%
	Συγγενή	36 81,8%	2 4,5%	1 2,3%	2 4,5%	3 6,8%	44 100,0%
		Άλλο	9 36,0%	4 16,0%	2 8,0%	6 24,0%	4 16,0%
	Με φίλο/φίλους	25 43,9%	5 8,8%	1 1,8%	15 26,3%	11 19,3%	57 100,0%
		Total	95 47,5%	19 9,5%	9 4,5%	53 26,5%	24 12,0%

		Πόσο σημαντική θεωρείτε την εύρεση εργασίας από εσάς όσον αφορά την προσπάθειά σας για μόνιμη εγκατάσταση στην Ελλάδα;				Total
		Πάρα πολύ	Πολύ	Μέτρια	Λίγο	
Θεωρείτε την Ελλάδα κατάλληλη χώρα για εγκατάσταση;		9	0	1	0	10
	Πάρα πολύ	90,0%	0,0%	10,0%	0,0%	100,0%
		14	148	0	0	162
	Πολύ	8,6%	91,4%	0,0%	0,0%	100,0%
		0	13	7	0	20
	Μέτρια	0,0%	65,0%	35,0%	0,0%	100,0%
		1	0	5	1	7
	14,3%	0,0%	71,4%	14,3%	100,0%	
	1	0	0	0	1	
	100,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%	
Total		25	161	13	1	200
		12,5%	80,5%	6,5%	0,5%	100,0%

		Είστε ικανοποιημένος από τον τόπο διαμονής σας;					Total
		Πάρα πολύ	Πολύ	Μέτρια	Λίγο	Πολύ λίγο	
Με ποιόν ζείτε;		0	3	0	0	0	3
	Μόνος	,0%	100,0%	,0%	,0%	,0%	100,0%
		4	37	7	3	3	54
	Σύζυγο	7,4%	68,5%	13,0%	5,6%	5,6%	100,0%
		2	11	3	0	1	17
	Σύντροφο	11,8%	64,7%	17,6%	,0%	5,9%	100,0%
		4	26	8	5	1	44
Συγγενή	9,1%	59,1%	18,2%	####	2,3%	100,0%	
	1	9	9	3	3	25	
Άλλο	4,0%	36,0%	36,0%	####	12,0%	100,0%	
	3	28	18	5	3	57	
	5,3%	49,1%	31,6%	8,8%	5,3%	100,0%	
Total	Count	14	114	45	16	11	200
	% within Με ποιόν ζείτε;	7,0%	57,0%	22,5%	8,0%	5,5%	100,0%

		Θεωρείτε την Ελλάδα κατάλληλη χώρα για εγκατάσταση;					Total
		Πάρα πολύ	Πολύ	Μέτρια	Λίγο	Πολύ λίγο	
Με ποιόν ζείτε;		0	3	0	0	0	3
	Μόνος	,0%	100,0%	,0%	,0%	,0%	100,0%
		5	45	3	1	0	54
	Σύζυγο	9,3%	83,3%	5,6%	1,9%	,0%	100,0%
		2	14	0	1	0	17
	Σύντροφο	11,8%	82,4%	,0%	5,9%	,0%	100,0%
		0	36	7	1	0	44
Συγγενή	,0%	81,8%	15,9%	2,3%	,0%	100,0%	
	0	16	6	3	0	25	
Άλλο	,0%	64,0%	24,0%	####	,0%	100,0%	
	3	48	4	1	1	57	
Με φίλο/φίλους	5,3%	84,2%	7,0%	1,8%	1,8%	100,0%	
Total	Count	10	162	20	7	1	200
	% within Με ποιόν ζείτε;	5,0%	81,0%	10,0%	3,5%	,5%	100,0%

		Περιγράψτε το μέρος στο οποίο κατοικείτε						Total
		Άστεγος	Ενοίκιο	Ξενώνας (κρατικού φορέα)	Ξενώνας (Μ.Κ.Ο)	Φιλοξενούμενος άλλου	Άλλο	
Με ποιόν ζείτε;		0	3	0	0	0	0	3
	Μόνος	,0%	100,0%	,0%	,0%	,0%	,0%	100,0%
		1	41	1	9	0	2	54
	Σύζυγο	1,9%	75,9%	1,9%	16,7%	,0%	3,7%	100,0%
		0	16	0	0	1	0	17
	Σύντροφο	,0%	94,1%	,0%	,0%	5,9%	,0%	100,0%
		0	35	0	3	5	1	44
Συγγενή	,0%	79,5%	,0%	6,8%	11,4%	2,3%	100,0%	
	2	13	0	4	2	4	25	
Άλλο	8,0%	52,0%	,0%	16,0%	8,0%	16,0%	100,0%	
	2	43	0	4	8	0	57	
Με φίλο/φίλους	3,5%	75,4%	,0%	7,0%	14,0%	,0%	100,0%	
Total	Count	5	151	1	20	16	7	200
	% within Με ποιόν ζείτε;	2,5%	75,5%	,5%	10,0%	8,0%	3,5%	100,0%

		Είστε ικανοποιημένος από τον τόπο διαμονής σας;					Total
		Πάρα πολύ	Πολύ	Μέτρια	Λίγο	Πολύ λίγο	
Περιγράψτε το μέρος στο οποίο κατοικείτε	Άστεγος	0 ,0%	0 ,0%	0 ,0%	0 ,0%	5 100,0%	5 100,0%
	Ενοίκιο	12 7,9%	85 56,3%	38 25,2%	10 6,6%	6 4,0%	151 100,0%
	Ξενώνας (κρατικού φορέα)	0 ,0%	0 ,0%	0 ,0%	1 100,0%	0 ,0%	1 100,0%
	Ξενώνας (Μ.Κ.Ο)	1 5,0%	16 80,0%	3 15,0%	0 ,0%	0 ,0%	20 100,0%
	Φιλοξενούμενος άλλου	1 6,3%	7 43,8%	4 25,0%	4 25,0%	0 ,0%	16 100,0%
	Άλλο	0 ,0%	6 85,7%	0 ,0%	1 14,3%	0 ,0%	7 100,0%
	Total	Count % within Περιγράψτε το μέρος στο οποίο κατοικείτε	14 7,0%	114 57,0%	45 22,5%	16 8,0%	11 5,5%

		Πώς αντιμετωπίζετε τις ανάγκες σας για σίτιση;			Total
		Τρώω σε φίλους	Τρώω σε συσσίτια φιλανθρωπικού ιδρύματος	Καλύπτω μόνος μου τις ανάγκες σίτισης	
Μηνιαίο εισόδημα	Μικρότερο από 300 ευρώ	2 33,3%	1 16,7%	3 50,0%	6 100,0%
	300-500 ευρώ	6 12,5%	4 8,3%	38 79,2%	48 100,0%
	500-700 ευρώ	0 ,0%	0 ,0%	82 100,0%	82 100,0%
	Μεγαλύτερο από 700 ευρώ	1 12,5%	0 ,0%	7 87,5%	8 100,0%
	Total	Count % within Μηνιαίο εισόδημα	9 6,3%	5 3,5%	130 90,3%

		Είδος εργασίας στην Ελλάδα ¹			Total
		Δεν εργάζομαι	Νόμιμη	Παράνομη	
Έχετε άδεια εργασίας;	Ναι	41 23,8%	100 58,1%	31 18,0%	172 100,0%
	Όχι	15 53,6%	1 3,6%	12 42,9%	28 100,0%
Total	Count	56	101	43	200
	% within Έχετε άδεια εργασίας;	28,0%	50,5%	21,5%	100,0%